#5 • SEPTEMBER 2016 • PRIJS € 5,99

Jazzism

Candy Dulfer
Spreekt zich voor het eerst uit over Prince

Van Morrison
"Jazzmuziek is vrijheid"

Miles Davis
Nog altijd ongrijpbaar
+ *Miles Ahead* met Don Cheadle

Win
2 x 2 kaarten voor **Takuya Kuroda**

Rewind special
Terugblik op North Sea Jazz Festival, Gent Jazz & Jazz Middelheim

Shabaka Hutchings
Onstuimig boegbeeld van de Britse jazz

De baron van de weemoed is niet meer
Toots Thielemans

Madeleine Peyroux, Maxwell, Carla Bley, Nik West, Reinier Baas, Ikarai, Till Brönner, Esther Von Haze, October Meeting, Kandace Springs, Xenia Rubinos, Gallowstreet, Joe Henry over Allen Toussaint, Melanie De Biasio, Alligator Records, Reisreportage Suriname-Curaçao, Robert Glasper, Ben van Gelder, Earl Hines

AP 8 717953 239518 00516

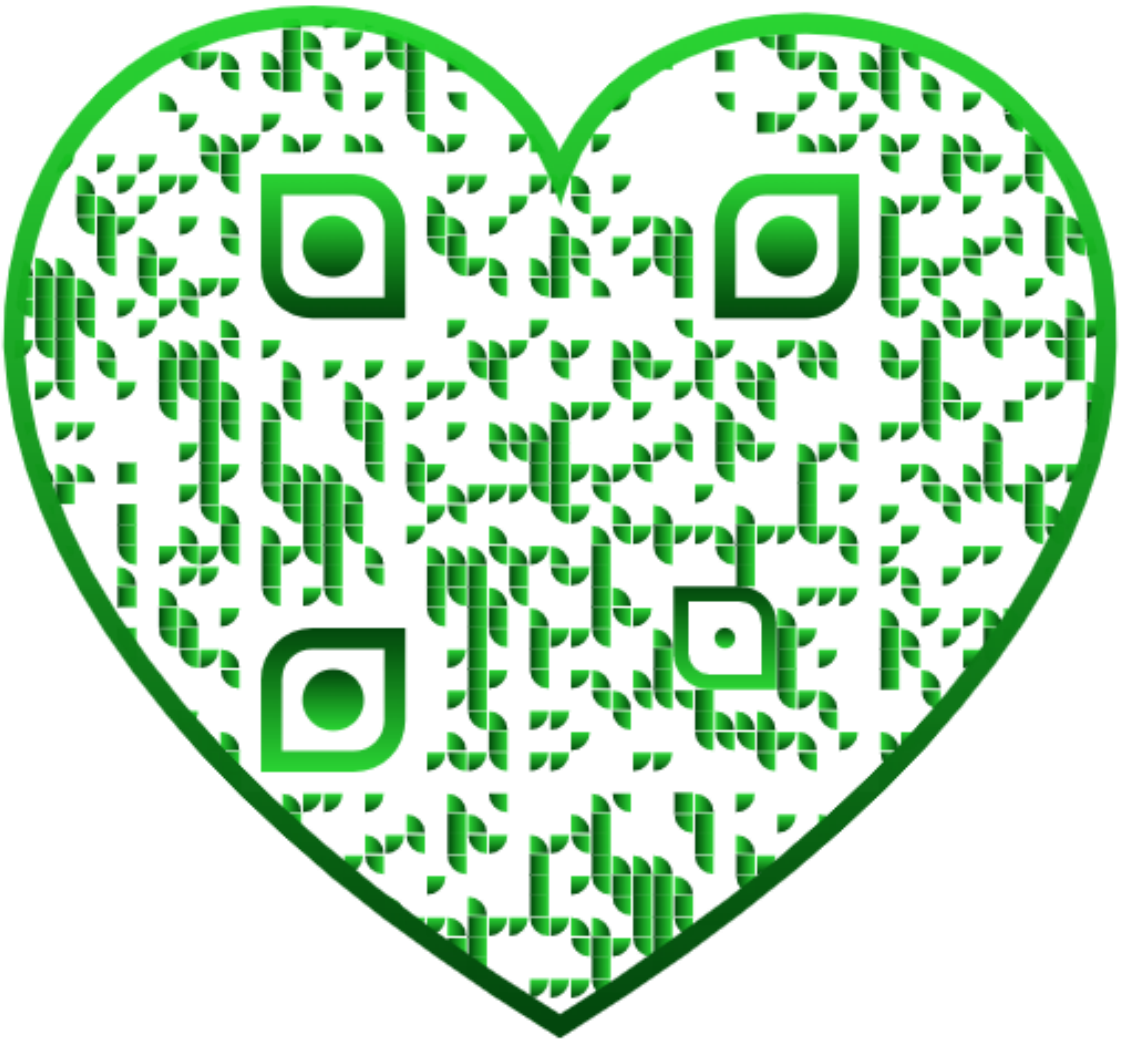

VAN MORRISON

KEEP ME SINGING

THE NEW STUDIO ALBUM
'KEEP ME SINGING'

SEPTEMBER 30TH 2016

CD / VINYL / DIGITAL

EXILE

caroline international

Bowers & Wilkins

The new 800 Series Diamond
didn’t get better by chance.
It got better by change.
868 changes to be precise.

bowers-wilkins.nl

DEALERS VAN DE NIEUWE 800 DIAMOND SERIES.

NEDERLAND

010Hifi - www.010hifi.nl
Hi-fi Klubben Amsterdam - www.hifiklubben.nl
Hi-fi Klubben Rotterdam - www.hifiklubben.nl
Hifi Solutions - www.hifisolutions.nl
Hifi Studio Wilbert - www.wilbert.nl
Hobo HiFi Arnhem - www.hobo.nl
iEar’ Ultimate Sound and Vision - www.iear.nl
Krijtenberg Sound & Vision - www.krijtenberg.com
Lexicom Multimedia - www.lexicommultimedia.nl
Musifoon Hifi - Hoofdstraat 69, Emmen
Overgaauw Hifi-Video Centrum - www.overgaauw.com
Poulissen Audio/Video Center - www.poulissen.nl
Remkes Beeld & Geluid - www.remkesbeeldengeluid.nl
Stassen Hifi - www.stassen.nl
Versnel HiFi - www.versnelhifi.nl

BELGIË

Alpha - www.alphahighend.be
Audiomix - www.audiomix.be
Digithome - www.digithome.be
Hifi Home - www.hifihome.be
Kompakt - www.kompakt-hifi.be
New Music - www.newmusic.be
Staelens - Magdalenastraat 9, Kortrijk

LUXEMBURG

L’ Audiophile - www.audiophile.lu

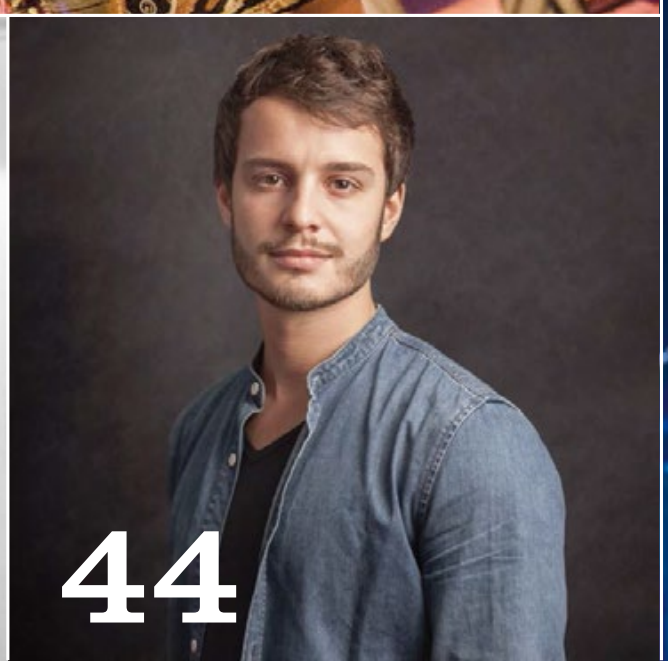

In Memoriam: Toots Thielemans	6
Nieuws	10
Nik West	12
Reinier Baas	14
Ikarai	16
Hotline: Barrelhouse	17
Till Brönner	20
Esther Von Haze	22
Nieuws + Acties	23
Kandace Springs	26
October Meeting	28
Xenia Rubinos	32
Big in Belgium: Benjamin Sauzereau	33
Jonge Held: Mo van der Does	35
Gallowstreet	36
Candy Dulfer	38
Ben van Gelder	44
Madeleine Peyroux	48
Don Cheadle	52
Miles Davis	54
Robert Glasper	62
Shabaka Hutchings	64
Maxwell	68
Reisreportage: Suriname & Curaçao	72
Rewind Special: North Sea Jazz, Gent Jazz en Jazz Middelheim	80
Outdoors	90
Audio: Technics SC-C500 OTTAVA	92
Mantels Musthaves	94
Jazz Not Jazz	96
Cd-recensies	98
Vinylrecensies	113
Giovanca's Vinyl Choice	114
Collector: Earl Hines	116
Bebop Business	118
Joe Henry over Allen Toussaint	120
Melanie De Biasio	122
Carla Bley	126
Van Morrison	130
Alligator Records	134
Leve Als Neve	138

54

122

Column

Toots, held

Het gebeurt zelden, maar alle woorden uit mijn voorwoord heb ik vrijwillig gedeletet. Ik wilde het, onder het kopje hulpbehoevend, hebben over de schamele subsidieverdeling in de kunsten, waar de jazz weer bekaaid af is gekomen. Maar voordat jazz zou wegzinken in zelfmedelijden, overwon toch vooral de staat waarin de jazz van vandaag verkeert: grenzeloos uitwaaierend over veel genres en daarmee publieksgroepen en vol potentie. Zie een Kamasi Washington beuken op Lowlands, Stuff. idem dito.... dat wordt volgend jaar Avishai Cohen met zijn Big Vicious, of Reinier Baas en zijn bewonderenswaardige jazzopera of andersom: Radiohead op North Sea Jazz, omdat het kan. "*Wir schaffen das*", zei ik in een storm aan optimisme. Kijk alleen al vooruit naar de stroom aan vernieuwende festivals in het najaar, van So What's Next, Jazz International, November Music tot State-X New Forms. Kijk naar een eigentijdse frontman als Shabaka Hutchings, die zich niet beperkt tot een vast ensemble maar de ene groep naast de andere aanvuurt en per plaat van label naar label hopt. Een zzp-er die er hard aan trekt en met beide benen in de flexwereld van nu staat: ongebonden, vrij en onvervaard. En met groeiend succes. Die is niet hulpbehoevend, die dwingt succes af. Daar staan we voor met Jazzism!
En dan volgt opeens, een dag voor het ter perse gaan van deze editie, het overlijden van Toots, de baron van de weemoed. Dan valt alles opeens even helemaal weg, schakelen we, zoals een goed medium betaamt, door met een coverwissel en... is het even stil. Totdat er alleen maar applaus volgt.
Rest in peace, lieve Toots, held.

Paul Evers

Coverfoto: **Jos Knaepen**

Toots Thielemans

70 jaar lang de baron van de bühne

De tovenaar van de mondharmonica is overleden. Toots Thielemans stierf op 22 augustus. Hij werd 94 jaar en was zeker zeventig jaar lang professioneel musicus. Jazzism herinnert de Belgische mondharmonicapionier, wiens roem zich uitstrekte tot aan de studio's van Los Angeles en de podia in Brazilië.

Tekst: **Jeroen de Valk** | Foto's: **Jos Knaepen**

Het leek of hij nooit meer zou stoppen en nooit dood zou gaan, maar uiteindelijk stopte hij tóch en vervolgens verdween hij naar de bigband in de hemel. Daar zal hij vast zijn jeugdidolen tegen het lijf lopen. Dat waren, zo benadrukte hij keer op keer: respectievelijk Django Reinhardt, Benny Goodman, Lester Young en Charlie Parker. Ze hebben lang op hem moeten wachten. Toots Thielemans overleed in de vroege ochtenduren van maandag 22 augustus 2016 in een ziekenhuis waar hij verbleef sinds hij er was opgenomen na een val. Hij stierf vredig in zijn slaap en is 94 jaar geworden.

Hip en avontuurlijk

Zijn muzikale loopbaan heeft zo'n zeventig jaar geduurd. Toots wilde nóóit stoppen, maar werd toch herhaaldelijk met de ouderdom geconfronteerd. Hij zat midden in een tournee toen zijn management - in oktober 2006 - liet weten dat hij oververmoeid was en daarom, op doktersadvies, de laatste zes concerten van zijn tournee door Nederland moest annuleren. Maar een paar maanden later ging hij alweer aan de slag. Toen hij tegen de negentig liep, deed hij nog steeds een paar gigs per week – op de podia of in de platenstudio. Hij liet zich brengen en halen met een limousine en deed nooit meer dan twee setjes. Maar als hij eenmaal op de bühne zat, vooraan op een barkruk met zijn vertrouwde chromatische mondharmonica, dan wás hij er ook helemaal. Hij was de baas, de sidemen moesten niet te uitgebreid soleren en elke Toots-solo was een tour de force waarin zelfs de meest afgekloven melodieën overtuigend tot leven kwamen en tegelijkertijd werden de grenzen van de timing en harmonieën verkend.

> "Elke Toots-solo was een tour de force waarin zelfs de **meest afgekloven melodieën** overtuigend tot leven kwamen"

Toots bleef hip en avontuurlijk; geen wonder dan ook dat hij geregeld optrad met musici die één, zo niet twee generaties jonger waren. Neem zijn vaste Nederlandse ritmesectie, die uit pianist Karel Boehlee, bassist Hein Van de Geyn en drummer Hans van Oosterhout bestond.

Verschrikkelijk moeilijk instrument

In maart 2014 kwam het management weer met een communiqué: Thielemans had zijn carrière officieel beëindigd. De bijna 92-jarige muzikant had niet genoeg energie meer. Ook nu waren er weer concerten georganiseerd die in allerijl moesten worden afgezegd. Ook nu kwam hij tóch weer terug, zij het maar even: in augustus 2014 trad hij op bij het festival Jazz Middelheim. Er was een soort *tribute*-concert georganiseerd en Toots besloot toch even te gaan buurten, ook al was hij niet aangekondigd. Het werd zijn laatste optreden.
Het lijkt absurd, maar er was een tijd dat hij kampte met een omstreden reputatie in jazzkringen. Hij had enkele 'commerciële' platen opgenomen en meegespeeld als sessiemuzikant op platen van popartiesten. Tot overmaat van ramp was Willem Duys een fan van zijn werk. Wie zich in verlichte kringen negatief over hem uitliet, werd geprezen om zijn of haar goede smaak. Toen ik ooit een plaatje meenam van Thielemans naar *Met Het Oog Op Morgen*, werd dat meteen gekraakt door presentatrice Hanneke Groenteman. Ik werd daarna jarenlang niet meer gevraagd voor *Het Oog*. Tien jaar terug - in een kort interview - confronteerde ik Toots met deze beeldvorming. Hij snedig: *"I cried all the way… to the bank."*
En dan dat instrument: de mondharmonica! Godfried Bomans schreef (en dat werd een oneindig vaak geciteerde oneliner):"Zelf mondharmonica spelen is een hogere bezigheid dan luisteren naar Bach." Dat mondharmonica spelen fungeerde in deze quote kennelijk als de nederigste vorm van muziek maken.
Bomans zal zich er nooit in hebben verdiept, maar Toots bespeelde de chromatische mondharmonica, wat een verschrikkelijk moeilijk instrument is. Collega Jan Verwey vertelde

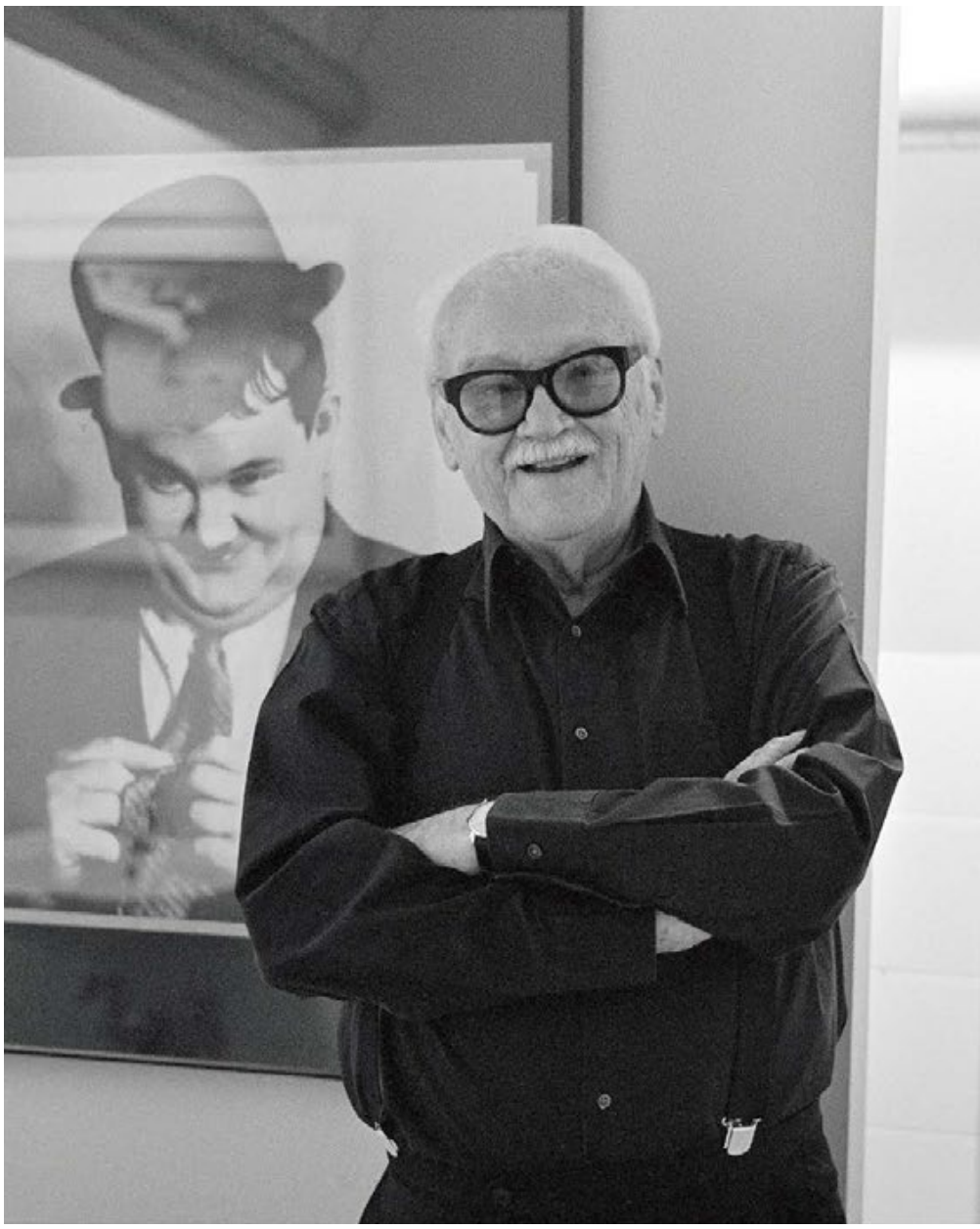

mij: "Het ding ziet er simpel uit, maar is een veeleisend instrument. Het heeft twaalf kleine gaatjes, en ieder gaatje kan vier noten voortbrengen: de eerste noot door er in de blazen, de tweede door de lucht te inhaleren, en de derde en vierde door hetzelfde te doen met de schuif ingeduwd."
Het coördineren van dit onding vereist de precisie van een horlogemaker. Vooral als je improviseert over complexe bebopakkoorden, die voorbij flitsen als paaltjes langs de snelweg.

Zwak, maar muzikaal ventje

Toots, geboren als Jean Baptiste Frédéric Isidor Thielemans in Brussel, 29 april 1922, vond vooral als bespeler van de mondharmonica zijn eigen stem. Hij werd ermee de tweede Europeaan die een volstrekt individuele klank creëerde in de jazzwereld, die ooit vrijwel compleet werd gedomineerd door de Verenigde Staten. Dankzij Thielemans werd de chromatische mondharmonica een serieus te nemen instrument in de moderne jazz. Wie was de eerste? Juist, iemand die oorspronkelijk ook Jean Baptiste heette en ook uit België kwam: Django Reinhardt. Thielemans heeft nooit muziekles gehad en leek alles zomaar te kunnen. Wat hij hoorde, kon hij spelen. Als knaapje van drie, zo verzekerde hij in menig interview, zat hij al achter de accordeon in het café van zijn ouders. Gedurende de Tweede Wereldoorlog wist hij een gitaar en een mondharmonica te bemachtigen. Hij leerde zichzelf erop spelen en debuteerde spoedig als professioneel gitarist met als eerste idool: Django. Diens platen waren immers alomtegenwoordig in Brussel, net als Reinhardt zelf trouwens.
Hij had eigenlijk wiskundeleraar wilde worden, maar door zijn zwakke gezondheid - hij leed aan astma - was hij niet in staat geregeld de colleges aan de universiteit bij te wonen. Jean Baptiste was een zwak ventje, moest herhaaldelijk in het ziekenhuis verblijven en zou vast niet oud worden, dachten zijn ouders. Gelukkig was hij best muzikaal.

'Broodje'

Hoe hij klonk in die vroege jaren, is te horen op de dubbel-cd *Yesterday & Today,* die in 2012 werd uitgebracht door T2 Entertainment/Out of the Blue. Hierop is zeldzaam materiaal te horen, opgenomen in de periode 1946 - 2001, verzameld door Cees Schrama. Sommige tracks werden nooit op de plaat gezet, andere verschenen op platen die allang uit de roulatie zijn.
Hij speelt wat Django-licks op de gitaar - de mondharmonica neemt hij nog niet zo serieus - totdat hij de bebop ontdekt en dan vreselijk zijn best gaat doen en zich enorm inspant. Want bebop, dat is voor hem op dat moment vooral muziek met schichtige tempo's, ingewikkelde akkoorden en onverwachte, springerige breakjes. Naast de invloed van Charlie Parker is ook die van goeroe Lennie Tristano en diens gitarist Billy Bauer te horen.
Nadat hij in 1951 naar de Verenigde Staten emigreert, klinken de tracks totaal anders. De ritmesecties swingen losjes en moeiteloos in alle tempo's en na een paar jaar merk je dat ook alle krampachtigheid uit Thielemans' spel verdwijnt. Hij durft meer en meer mondharmonica te spelen, want tot zijn verbazing horen Amerikanen hem graag met zijn 'broodje' in de weer.
Een aardige gimmick wordt het synchroon fluiten en gitaar

spelen; iets wat onder meer te horen is in zijn walsje *Bluesette*. Maar vergeet ook niet Toots' bijdrage aan een commercial voor Old Spice en het stuk *Chump Change*, waarvan het eerste deel de 'tune' wordt van *Langs De Lijn*.
Uit dergelijke vette schnabbels wordt duidelijk dat Thielemans - na een dienstverband bij George Shearing, dat van '53 tot '59 duurde - zich heeft opgewerkt tot een '*first call*' studiomuzikant in New York en Los Angeles. De Amerikaanse studioscene, gewoonlijk een onneembare vesting voor niet-Amerikanen, heeft hem omarmd. De producers willen vooral zijn mondharmonica horen. Want gitaristen, daar zijn ze al ruim in

Het coördineren van dit onding vereist de **precisie van een horlogemaker**. Vooral als je improviseert over complexe bebopakkoorden, die voorbij flitsen als paaltjes langs de snelweg

gesorteerd. De gitaar wordt toch al minder belangrijk nadat hij in 1981 een beroerte krijgt; ook na ijverig revalideren, blijft zijn linkerhand moeizaam functioneren.
Popmuzikanten zoals Billy Joel en Paul Simon halen hem naar de studio. In oer-Amerikaanse films zoals *Midnight Cowboy* en *The Getaway* is de mondharmonica van de Vlaming prominent aanwezig. De film *Turks Fruit* is ondenkbaar zonder Thielemans' smachtende vertolking van het thema *Dat Mistige Rooie Beest*.

Kleine grote baron

Zijn populariteit strekt zich uit tot Brazilië, aangezien hij geregeld samenwerkt met lokale artiesten. In 2006 wordt hij er door muzikant en destijds minister van cultuur Gilberto Gil benoemd tot '*Comendador da Ordem do Rio Branco*' voor zijn betekenis voor de bossanova. Het regent toch al eerbetonen in die laatste jaren. In 2001 wordt hij door Koning Albert II in de adelstand verheven – vanaf dat moment is hij een baron. In datzelfde jaar wordt hij uitgeroepen tot 'Professor Honoris Causa' op de beide universiteiten van Brussel. Niet slecht voor een gesjeesde wiskundestudent. In 2011 wordt een straat naam hem genoemd in de Vlaamse plaats Vorst. Straten worden gewoonlijk genoemd naar dode helden, maar de Belgische overheid heeft geen zin om het overlijden van de taaie veteraan af te wachten. Thielemans beëindigt zijn concerten in zijn laatste actieve jaren gewoonlijk met *What A Wonderful World.* Na zo'n vertolking roept niemand frivool: *"We want more!"* Nadat de laatste noten zijn vervlogen, is het publiek altijd een paar seconden dood- en doodstil. Om dan overeind te komen voor een staande ovatie. J

BCM
Esp 101, 5633 AA Eindhoven
Tel: 040 - 844 76 44
www.bcm.nl

UITGEVER
Eric Bruger

MARKETING EN PR
Kristin Bruger
marketing@bcm.nl

ADVERTENTIES
Peter Schrijver
Postbus 1392, 5602 BJ Eindhoven
Tel: 040 - 844 76 44
Mob.: 06 - 53 21 15 35
p.schrijver@bcm.nl

AANLEVEREN ADVERTENTIES
BCM, Sia Eltink
Postbus 1392, 5602 BJ Eindhoven
Tel: 040 - 844 76 44
support@bcm.nl

REDACTIEADRES
BCM / Jazzism
Postbus 1392
5602 BJ Eindhoven
Tel: 040 - 844 76 44
www.jazzismmagazine.nl
info@jazzism.nl

HOOFDREDACTEUR
Paul Evers

EINDREDACTIE
Nicole van Hoof
Annie van der Velde
Dietmar Terpstra (cd's)

MEDEWERKERS
Sonja Alferink, Mischa Andriessen, Mark Bink, Tom Beetz, Ad Bijleveld, Rik van Boeckel, Henning Bolte, Fred van Doorn, Pieter Franssen, Koen Graat, Marcel Haerkens, Jean-Paul Heck, Guuz Hoogaerts, Herman van der Horst, Iddo Havenga, Dick Hovenga, Coen de Jonge, Willem Jongeneelen, Kris Keijser, Lotte Krijnen, Amanda Kuyper, Hans Mantel, DJ Maestro, Marie-Claire Melzer, Ruud Meijer, Jef Neve, Monte La Rue, Angelique van Os, Giovanca Ostiana, Leo Polak, Kees Smallegange, Sjeng Stokkink, Marlies Strik, Tim Sprangers, Jan Jasper Tamboer, Dietmar Terpstra, Georges Tonla Briquet (België), Jeroen de Valk, Jasper van Vugt, Ken Vos, Bert Vuijsje, Rien Wisse

FOTOGRAFIE
Tom Beetz, Paul Bergen, Govert Driessen, Dirk W. de Jong, Jos Knaepen, Joost Leijen, Joke Schot Photography, Carolien Sikkenk/Photoline, Hans Speekenbrink, Andreas Terlaak

CONCERTAGENDA
Kris Keijser
jazzagenda@gmail.com

DTP
Marcha van den Einden, Marjanne Gielen, Patrick Hoogduin, Rik Janssen, Nicole Lennards, Eric Waterschoot, Daniëlle Bouman, Sharon Schlenter, Lindsey Schlenter

DRUK
PreVision, Eindhoven

DISTRIBUTIE
Aldipress

ABONNEMENT
Een jaarabonnement voor zeven nummers kost € 41,15.
Bel voor een abonnement:
Tel: 085 7600237 (8.30 - 12.30 uur)
Postbus 1392
5602 BJ Eindhoven
abonnement@bcm.nl | www.jazzismmagazine.nl
Een abonnement kan elk gewenst moment ingaan en kan twee maanden voor de vervaldatum schriftelijk worden opgezegd.

DISCLAIMER
De uitgever kan op generlei wijze aansprakelijke worden gesteld voor eventueel geleden schade door foutieve vermelding in het blad. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfi lm of welke andere wijze dan ook zonder vooraf schriftelijke toestemming van de uitgever.

So What's Next verdiept

Kandace Springs

Het is inmiddels ook in de winter volop jazzfestivaltijd, met de nadruk op eigentijds. Op zaterdag 5 november staan vernieuwende en succesvolle jazzartiesten, waaronder cross-overs met hiphop, soul, world, elektronische en klassieke muziek op alle podia van Muziekgebouw Eindhoven tijdens de vierde editie van het So What's Next? Festival (SWN). Onder andere Ibrahim Maalouf met *Red & Black Light*, Laura Mvula, Cory Henry & The Funk Apostles, Jacob Collier, Colin Stetson, Rudresh Mahanthappa (*Bird Calls*), Marcus Strickland (*Twi-Life*), Makaya McCraven, Jameszoo Quartet en Joris Roelofs *(Rope Dance*) zullen er optreden.
Op zondag 6 november duikt SWN dieper Eindhoven in en breidt uit met een tweede festivaldag. Tijdens deze dag worden twintig talenten geïntroduceerd tijdens showcases op diverse podia in Eindhoven. Daarmee geeft het festival ruim baan aan talent. "Jazzartiesten die innovatieve impulsen geven aan de muziek", legt artistiek manager Frank Veenstra uit. "Een nieuwe generatie artiesten die zich beweegt op het snijvlak met andere soorten muziek en daartussen vitale verbindingen legt." Op 'Downtown' staan verder de jonge toetseniste/vocaliste Kandace Springs, die onlangs debuteerde op Blue Note en opvallend optrad tijdens North Sea Jazz Festival. Daarnaast ook het Ben van Gelder Quintet, nogmaals Cory Henry met een speciaal concert in de Catherinakerk, trompettist Theo Croker en de Amerikaanse harpiste Brandee Younger.
Alle info & tickets: sowhatsnext.nl

Wilbert de Joode wint Boy Edgarprijs

De Buma Boy Edgarprijs, de belangrijkste prijs in Nederland op het gebied van jazz en geïmproviseerde muziek, is toegekend aan bassist en improvisator Wilbert de Joode. Onderdeel van de prijs is een door De Joode zelf samen te stellen concertavond op 7 december 2016 in het Bimhuis. Voor die tijd lees je alles over De Joode in Jazzism.

So Sez Co!

Co de Kloet presenteert elke zaterdag en zondag van 19.00 tot 21.00 uur Co Live! op NPO Soul & Jazz met liveopnames van nieuw talent en grote namen. Op Jazzism.nl steeds een unieke, gratis download. Enjoy!
E-mail: colive@ntr.nl

Voor velen heilige jazzgrond: Nick Vollebregt Jazz Café in Laren. Met een rijke muzikale historie, mede dankzij *Sesjun,* het programma van Dick de Winter en Cees Schrama. Ik ben dan ook trots dat wij er vanaf september vooralsnog elke eerste zondag van de maand een aflevering van CoLive! maken. Van 14.00 tot 16.00 uur, gratis toegang en een magazineformule met grote namen, nieuw talent en vaste rubrieken. Ik hoop jullie daar te zien! Op 12 juni maakten we een pilot-uitzending met onder meer twee musici van wereld-formaat: saxofonist Toon Roos en toetsenist Karel Boehlee. Het eerste stuk dat zij speelden, en dus het allereerste stuk ooit gespeeld in de serie CoLive! @ Nick Vollebregt Jazz Café bieden we je graag als download aan! Ga naar www.jazzism.nl en *enjoy the music*. En hopelijk tot ziens in Laren! (kom wel wat eerder, we beginnen om 14.00 uur sharp!

State-X New Forms

Op 9 en 10 december vindt in en rond het Paard van Troje de dertiende editie van het jaarlijkse State-X New Forms Festival plaats. Dit jaar wordt de line-up verder uitgediept met de eerste bevestigingen van een aantal toonaangevende namen. Uit New York is bevestigd Now vs Now van toetsenist Jason Lindner, het muzikale brein achter *Blackstar* van David Bowie. Eveneens uit New York maakt de drummer Justin Brown zijn debuut met zijn eigen NYEUS: eclectische futuresoul met een rauw Brainfeeder-randje. Daarnaast nog n primeur: het Japanse wonderkind Masayuki Hirano, beter bekend als BIGYUKI. Met zijn uiterst innovatieve trio, brengt BIGYUKI zware grooves en vermengt deze met diepe electro, postrock, klassieke piano, funk en J Dilla-achtige grooves. Uit Londen zijn twee groepen bevestigd om Shabaka Hutchings heen: Melt Yourself Down en The Comet Is Coming. Verwacht snoeiharde spacetechno-funk. Tot slot komt ook de jonge met prijzen overladen Londense drummer Moses Boyd met zijn beide projecten naar State-X. Moses Boyd werkte al op zeer jonge leeftijd intensief samen met onder andere Floating Pointsa en Dr. Lonnie Smith. Moses komt met zijn groep Exodus en met zijn freejazzduo Binker & Moses. Verder zijn ook de punkjazzgroepen Bushman's Revenge uit Noorwegen, Alfie Ryner uit Frankrijk en de bijzondere Malinese 'sonic Sahara-groep' Terakraft bevestigd. Alle info & tickets: www.paard.nl

Jason Lindner

Nik West

Focus op wildere bas

Funk en rock is inmiddels het devies van bassiste en soulzangeres Nik West. Zowel haar muziek als uitdossing is sterk geïnspireerd door funkmeester Bootsy Collins. Hij is een van haar grootste fans en ambassadeurs. Komend najaar brengt ze voor het eerst haar complete band naar Nederland.

Nik leert op dertienjarige leeftijd gitaar spelen van haar vader. Op de middelbare school ontdekt ze de basgitaar en is meteen verkocht. In 2012 verschijnt haar eerste neosoulalbum *Just In The Nik Of Time* en ze maakt meteen een tweede. Op advies van Dave Stewart (Eurythmics) wordt die niet uitgebracht. Hij vindt dat

> "**Prince** zei dat ik aan Rick James moest denken voor mijn opnamen. *Keep it simple*"

ze meer de funk- en rockkant op moet gaan en dat resulteerde het afgelopen jaar in de ep *Say Somethin'.* Daarop experimenteert ze meer met de bas en het geluid is wat wilder. "Ik heb altijd al gezongen, maar wilde daar niet op focussen. Ik kom uit de zwarte kerk waar zo veel topzangeressen uit voortkomen. Dat ben ik niet. Maar ik voel me er nu wel redelijk comfortabel bij. Als muzikant heb ik altijd de neiging om het wat complexer te maken dan nodig. Prince gaf me ooit goed advies. Hij zei dat ik aan Rick James moest denken voor mijn opnamen. *Keep it simple.* Live kan ik daar altijd nog verder in gaan." Ze maakt met Prince ook diverse opnamen in Paisley Park, bijna twee weken lang, maar die zijn helaas beland in de beruchte Vault, waar ze geen toegang tot heeft.

Meer pit

Nik heeft ook een connectie met Nederland. Ze werkt aan nieuw songmateriaal met songschrijver en producer Allan Eshuijs. Ze kennen elkaar uit Los Angeles. Nik: "Als je in je eentje werkt, is dat prima in het begin om jezelf artistiek te leren kennen. Na die twee platen is me wel duidelijk wat ik kan. Nu zoek ik er mensen bij die het meer pit kunnen geven, die mij verrijken."

Allan: "Ik heb in Amerika ontdekt dat ik daar meer verschillende dingen kan doen dan hier. Er zijn daar veel meer artiesten voor het soort muziek dat ik nu wil maken. Nik en ik werken aan toegankelijke liedjes die ook veel muzikaliteit bevatten." Ze zullen verschijnen op een nieuw plaatproject dat gepland staat voor volgend jaar. In de tussentijd concentreert Nik zich op toeren. Ze was al een aantal keer eerder in Europa, maar dit najaar zal ze voor het eerst twee shows in Nederland doen met haar volledige band. Nik: "In Europa hebben ze mij snel ontdekt ja, op een of andere manier word ik hier makkelijker erkend en geboekt. Ik besteed op het moment ook veel aandacht aan mijn liveoptredens qua show en spel. We zijn nu met zeven muzikanten. Ik heb zelfs een gitarist die van mij de bas kan overnemen als ik los wil gaan of met het publiek wel kletsen. De directe connectie met mijn fans is heel belangrijk."

Kees Smallegange

Nieuws

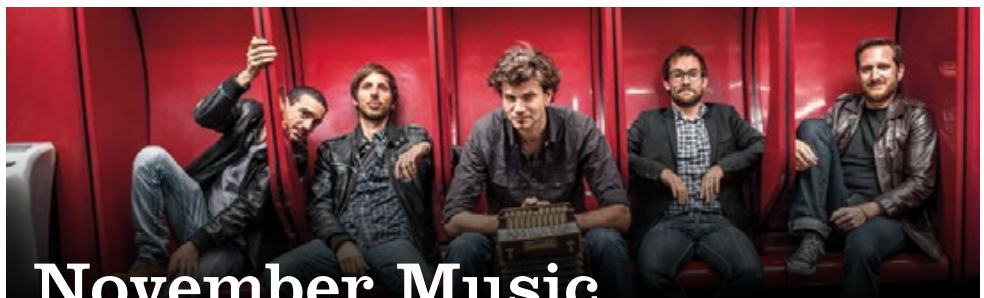

November Music

Binnen- en buitenlandse toppers uit de jazz- en wereldmuziek reizen in november af naar 's-Hertogenbosch waar van 4 tot en met 13 november op diverse locaties November Music plaatsvindt. Tijdens deze 24e editie groeit November Music uit naar een tiendaags festival voor actuele muziek. Met onder anderen de Amerikaanse saxofonist Steve Coleman, die voor het eerst in Nederland zijn alom geprezen suite ***Synovial Joints*** te horen brengt. Atmosferisch en ruimtelijk wordt de muzikale samenwerking van Yuri Honing Quartet met de populaire Noorse ECM-trompettist Mathias Eick. Een primeur is ook het concert van de Zwitserse ***minimal jazz***-pianist Nik Bärtsch, die voor het eerst in ons land optreedt met Mobile Extended: zijn vaste groep aangevuld met een strijkerssectie. Andere namen zijn Jameszoo Quintet, Jeroen van Vliet, Colin Vallon en Paul van Kemenade en de Libanese oudspeler Rabih Abou-Khalil bijzonder. Pianist Rembrandt Frerichs treedt zowel op met violiste Liza Ferschtman als met de Iraanse tarspeler Hossein Alizadeh. Andere groepen die tot dusver niet of nauwelijks in ons land te zien waren, zijn het Living Being Quintet van de Franse accordeonvirtuoos Vincent Peirani, het duistere Girls In Airports uit Denemarken, de verstilde Noorse jazz van Nils Økland Band en Duitslands grootste pianotalent Michael Wollny met zijn trio.

Festival Jazz International Rotterdam

De zestiende editie van Festival Jazz International Rotterdam (van 28 tot en met 30 oktober in LantarenVenster) kent een indrukwekkende line-up met Cory Henry & The Funk Apostles, Omer Avital Quintet, Dhafer Youssef, Ben van Gelder Quintet, The Pack Project met Jorrit Westerhof ft. Eric Vloeimans, Marzio Scholten, Einzelgänger en Makaya McCraven. Meer namen zullen nog volgen. Festival Jazz International Rotterdam is dé plek om nieuwe klanken te ontdekken en te genieten van de beste muziek. Dit jaar wordt dit benadrukt door het festival de naam 'The Intimate' mee te geven. Kleinschalig in opzet, op de huid van de musici en met een sublieme internationale programmering. Info: jazzinternationalrotterdam.nl en lantarenvenster.nl

KAARTWINNAARS NORTH SEA JAZZ 2016

Er is massaal gereageerd op de winactie in Jazzism 3. Honderden lezers stuurden een reactie om in aanmerking te komen voor de laatste kaarten voor North Sea Jazz 2016. De gelukkige winnaars zijn: Jan de Leeuw uit Den Haag voor de twee zaterdagkaarten en Dennie van de Vijzel uit Amersfoort voor de zondagkaarten. Ook in deze editie kun je weer kaarten winnen. Kijk op pagina 17 hoe je in aanmerking kunt komen voor het optreden van trompettist Takuya Kuroda.

Dutch Jazzism 5

Dutch Jazz is een programma op Sublime FM waarin de Nederlandse jazz centraal staat. Elke dinsdag van 22.00 tot 23.00 uur kun je luisteren naar de nieuwste releases, maar ook naar vergeten opnamen uit het verleden. Het programma is een samenwerking tussen Sena en Sublime FM. Deze Dutch Jazzism 5 is speciaal voor Jazzism samengesteld door presentatoren Rolf Delfos en Bart Wirtz en te beluisteren op Sublime FM en jazzism.nl.

1. Kraak en Smaak - *U R Freak (ft. Ivar)*
Met hun debuut *Boogie Angst* (2006) bestormde dit producerstrio ooit de hitlijsten. Met het net verschenen *Juicy Fruit* leveren ze een heel dikke plaat af. Disco, dance, soul en jazz; je hoort het hier allemaal terug.

2. Maria Mendes - *Innocentia*
Innocentia onderscheidt zich doordat het repertoire heel divers is. Daarbij heb je geen moment het idee dat ze haar koers uit het oog verliest. Van *Smile* van Charlie Chaplin naar *Aria Cantilena* van Heitor Villa Lobos, samen met de geweldige ritmesectie smeedt zij deze ijzers tot een prachtig muzikaal geheel.

3. Maison du Malheur - *Car Wreck Vs. Crane*
R&b- en jazz-and-jivebands genoeg in Nederland, maar ze maken zelden een interessant album. Maison du Malheur slaagt daar wel in. Het muzikale lef zorgt op dit album voor een grotere diepgang, echt de moeite waard om voor dit album de tijd te nemen.

4. Boy's Big Band - *Jazz In Aanbouw*
Deze track komt uit het archief van het tv-programma *Jazz In Aanbouw* uit 1964 en is nooit verschenen op geluidsdrager. Bijzondere opnames van Boy's Big Band onder leiding van Boy Edgar. Er is een speciale rol weggelegd voor de prachtige stem van radiopresentator Michiel de Ruyter.

5. Dominic J Marshall - *Leaves' Dance*
Deze Engelse pianist is na zijn studie in Nederland gebleven. Hij sleepte met zijn eerste album al een Edison-nominatie in de wacht. Nu komt hij met het nieuwe album *Triolithic*. Met zijn vaste trio en een aantal gasten brengt Marshall een mooie combi van pianotrio en elektronische invloeden. Fris!

Rolf Delfos en Bart Wirtz

Reinier Baas

Opera met een groove

Met zijn laatste project *Reinier Baas Vs. Princess Discombobulatrix,* een *'mostly instrumental opera'* die moderne klassieke muziek, freejazz en alles daartussen omvat, heeft Reinier Baas zichzelf opnieuw overtroffen. In september verschijnt de cd - in beperkte oplage - in een tinnen blik met een stripboek, poster en ansichtkaarten, ontworpen door Typex. Ook volgt dan een tournee met als speciale gast sopraan Nora Fischer.

Op het feeërieke Wonderfeel festival in 's Gravenland geeft Reinier Baas deze zomer een voorproefje van zijn opera *Reinier Baas Vs. Princess Discombobulatrix*. Het is heerlijk weer en de omgeving is schitterend, maar voor een opera zijn de omstandigheden niet optimaal. Het is een klein podium in een tent met beperkte geluidscapaciteit en zonder lichteffecten, maar Baas - die dit keer zowel piano als gitaar speelt - geeft een aanstekelijk optreden. Hij heeft een steengoede band om zich heen verzameld met onder meer de onverstoorbaar groovende Joris Roelofs op basklarinet. Zelf maakt hij zoals altijd indruk met virtuoze, diep doorvoelde gitaarsolo's waar nu ook Spaanse invloeden in doorklinken. En dan is er als speciale gast sopraan Nora Fischer als 'Princess Discobombulatrix'. In een felroze prinsessenoutfit en met een twinkeling in de ogen brengt ze in het Hongaars een ode aan een pak meel. Iedereen is muisstil. Wat een stem. Rijzende ster Fischer is al net zo'n eigenzinnig talent als Baas: net als hij opgegroeid met klassieke muziek, behept met een open blik en eclectische smaak en steeds op zoek naar het avontuur. Deze samenwerking zou weleens het begin kunnen zijn van veel meer mooie projecten. Componist en gitarist Reinier Baas studeerde in 2010 met een tien af aan het conservatorium van Amsterdam. Sindsdien leidt hij zijn eigen kwintet, The More Socially Relevant Jazz Music Ensemble (Ben van Gelder en Maarten Hogenhuis op sax, Sean Fasciani op bas en Mark Schilders op drums). Voor zijn tweede album ontving hij in 2013 een Edison. Sinds 2014 leidt Baas de Smooth Jazz Apocalypse: hetzelfde kwintet, maar uitgebreid met Joris Roelofs op basklarinet en Harmen Fraanje op piano. Daarnaast speelt hij in het New Rotterdam Jazz Orchestra. In 2015 kreeg hij de compositieopdracht van het North Sea Jazz Festival en afgelopen winter speelde hij samen met Ben van Gelder eigen stukken met het Metropole Orkest. "Optreden met het Metropole Orkest was een overweldigende ervaring, soms vergat ik zelfs even te spelen! Het was heel bijzonder om alles wat je bedacht hebt in zo'n rijke uitvoering te horen. De gitaar is wat dat betreft een hopeloos instrument, het heeft zo veel beperkingen. Ik kan maar een fractie terughoren van wat ik bedenk."

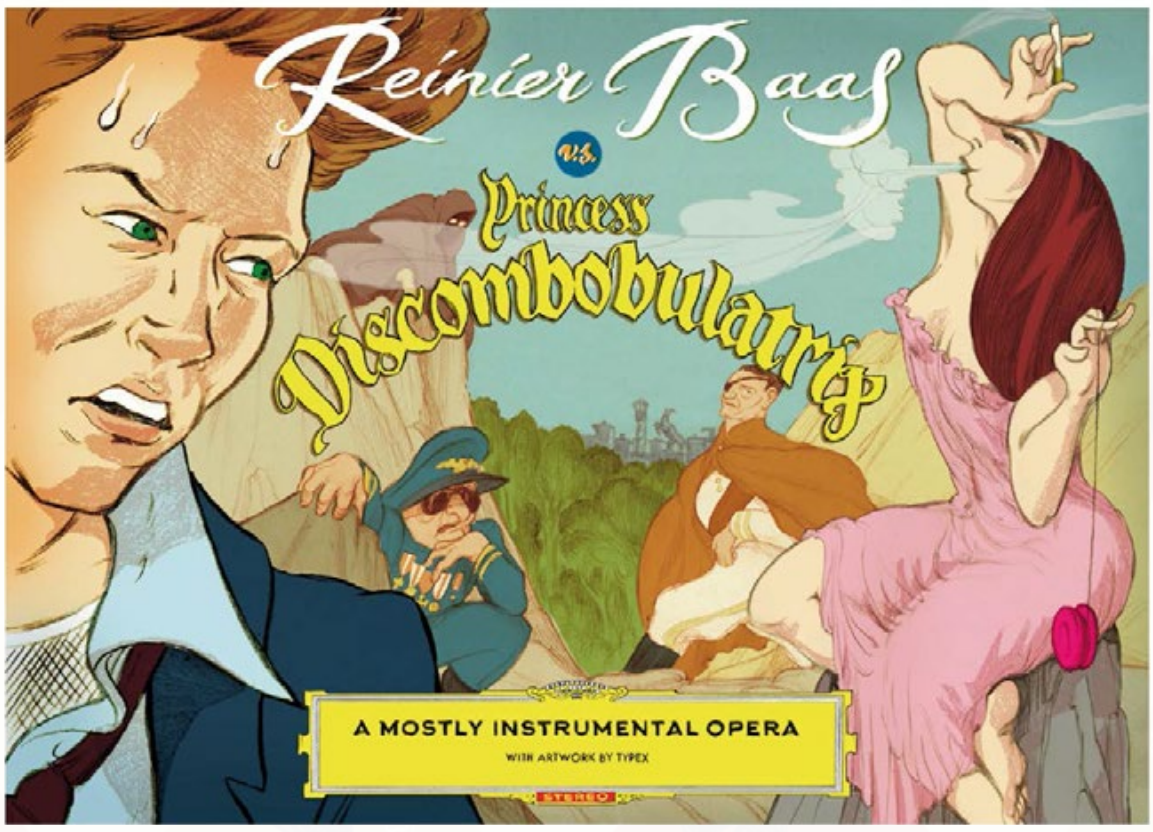

Carte Blanche

Niet zo gek misschien dat zijn nieuwste project een opera is. "Eigenlijk is deze opera een uit de hand gelopen versie van het stuk dat ik voor het North Sea Jazz Festival schreef. Ik kreeg volledige carte blanche, wat eigenlijk een nachtmerrie is voor elk creatief proces, want waar moet je in godsnaam beginnen? Je hebt alleen dat grote, witte vel. Uiteindelijk kwam ik op het idee mijn stuk op te hangen aan een verhaal. Ik verzon een verhaaltje en begon daar muziek bij te schrijven, dat werkte heel goed. Het is eigenlijk een omgekeerde

manier van werken voor mij. Ik wilde altijd dat mijn muziek zo abstract mogelijk was, maar voor deze opera ben ik heel concreet bezig geweest. Ik begon met een beeld en daar schreef ik de muziek bij: de stad ontwaakt, enzovoort.
Ik werk nu zelfs met visualisaties op het podium. Hele mooie, ontworpen door Typex. Ik heb hem ontmoet tijdens een lunch bij de koningin. Ik zat naast hem en achter ons stonden lakeien, die elke keer als je een slok nam je glas bijvulden. Het werd erg gezellig. Nadien ging ik me verdiepen in zijn werk, hij heeft bijvoorbeeld een prachtig boek over Rembrandt gemaakt. Zo kwam ik op het idee hem voor dit project te vragen."
Voor zijn opera heeft Baas het neusje van de zalm uit de hedendaagse jazz om zich heen verzameld: Joris Roelofs (basklarinet), Natanael Ramos (trompet), Ben van Gelder (sax en fluit), Clemens van der Feen (bas), Martijn Vink (drums) en David Kweksilber (klarinet), die tijdens de tournee vervangen wordt door Maarten Ornstein. "Ik had met iedereen al weleens gewerkt, behalve met Natanael Ramos, die zag ik een keer optreden en ik was erg onder de indruk. Trompet is vaak zo schril, maar hij heeft een heel mooi zacht geluid, eigenlijk klinkt hij helemaal niet als een trompettist.
Voor de band zocht ik musici die overweg kunnen met uitgeschreven stukken, de meeste hebben ook een klassieke achtergrond. Tegelijk moeten ze natuurlijk goed kunnen improviseren."

"Sowieso schrijf ik altijd **twee tot drie keer meer** dan ik uiteindelijk gebruik"

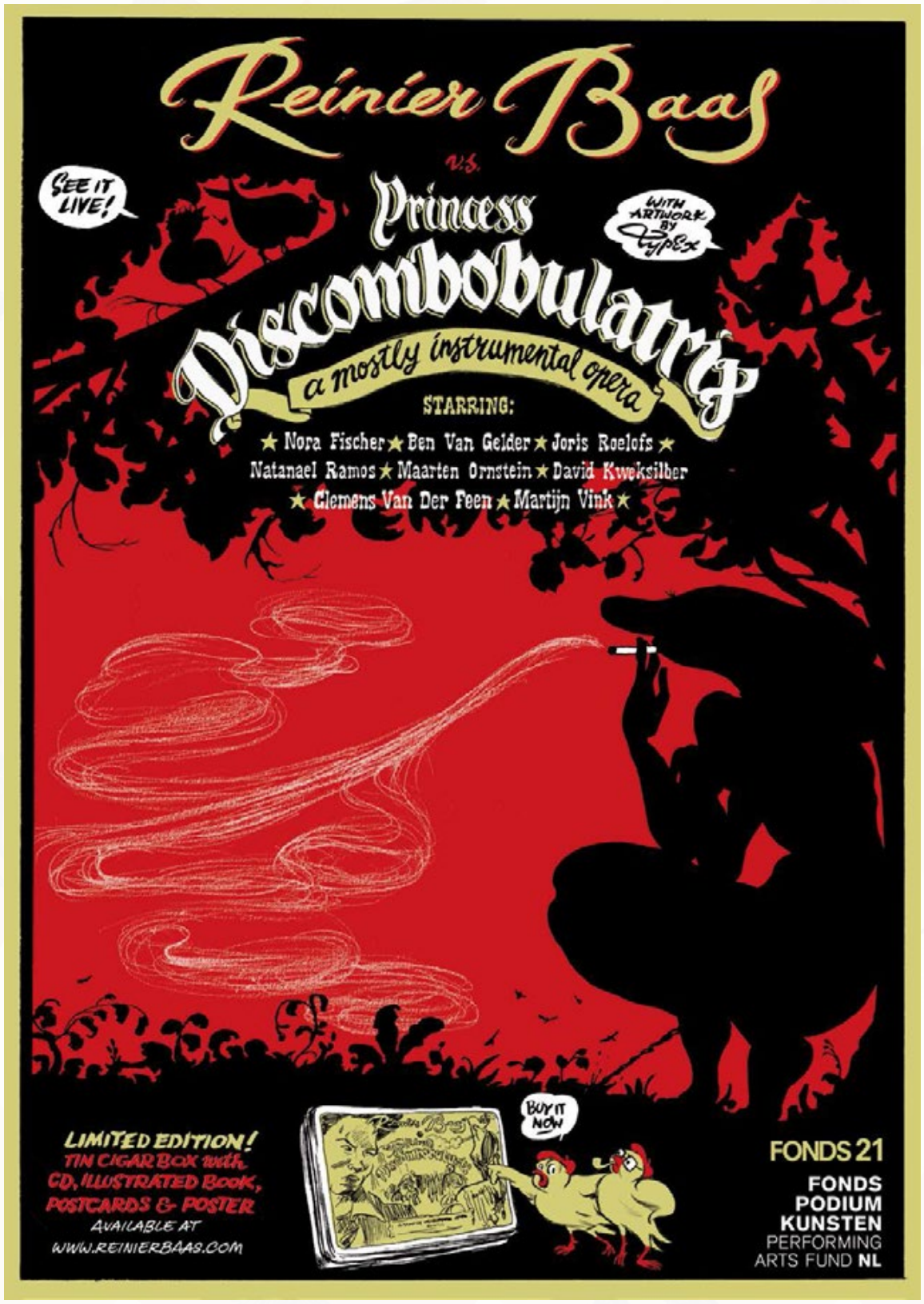

Doodsstrijd

Reinier Baas Vs. Princess Discombobulatrix beweegt zich tussen volledig uitgeschreven (moderne klassieke muziek) en volledig geïmproviseerde muziek (freejazz). "Bij elk stuk worden steeds een of meerdere parameters, zoals melodie, harmonie, tempo, dynamiek et cetera opengelaten. De musici improviseren daar. Elke keer dat we het stuk uitvoeren, vertellen we dus hetzelfde verhaal op een andere manier."
Hoewel Baas alle stukken schrijft, hebben de bandleden zeker invloed op het geheel. "Ik had laatst een stuk geschreven voor piano en toen zei Ben meteen: 'Geen piano hier.' Ik had er nog wel zo hard aan gewerkt, maar hij had gelijk, dus dat kon de prullenbak in. Sowieso schrijf ik altijd twee tot drie keer meer dan ik uiteindelijk gebruik. Schrijven blijft een soort doodsstrijd voor mij. Ik sta steeds weer de grootste angsten uit en denk voortdurend: is dit wel van mezelf? Vind ik dit echt mooi? Pff, ik moet even goed bijkomen van dit project." Daags na het interview stuurt Baas pas de master van de cd. We beluisteren 'm ademloos. De cd en het optreden op Wonderfeel doen uitkijken naar de tournee in september. Dan met de lichtprojecties van Typex. En weer met Nora Fischer.

Marie-Claire Melzer

Ikarai

Verbinding tussen klassieke muziek en jazz

Ikarai is een opwindend ensemble dat jazz en klassieke muziek op organische wijze met elkaar verbindt. Hun eerste project *Fly* vertelt op meeslepende wijze het verhaal van Icarus.

De kern van Ikarai wordt gevormd door een jazztrio: pianist/componist Julian Schneemann, bassist/componist Camiel Jansen en drummer/percussionist Jeroen Batterink, alle drie geschoold in de jazz. Batterink en Jansen zijn jeugdvrienden, Batterink en Schneemann kennen elkaar van het conservatorium. De groep bestaat verder nog uit violiste Tessel Hersbach, altvioliste Yanna Pelser en cellist Bence Huszar.
Het idee voor Ikarai komt van Camiel Jansen: "Er zijn maar weinig ensembles die jazz en klassiek echt goed weten te mengen. Ik wilde graag iets doen met strijkers en jazz, op zo'n manier dat het ook werkelijk een geheel zou vormen. Jeroen en Julian waren gelijk enthousiast om mee te doen. Toen moesten we de strijkers erbij zoeken. Dat was nog best lastig." Batterink: "De meeste klassiek geschoolde violisten, hoe goed ook, zijn ritmisch niet erg sterk." Jansen: "En ze moesten ook openstaan voor nieuwe dingen. Uiteindelijk hebben we de perfecte musici gevonden. Ze hebben allemaal al een behoorlijke staat van dienst, maar gelukkig wilden ze ook meteen meedoen." Batterink: "De cellist heeft bijvoorbeeld met Ambrose Akinmusire gewerkt!"

Katalysator

De competitie Keep An Eye The Records vormde een katalysator voor het project. Jansen: "We wilden meedoen met deze wedstrijd en de deadline was al snel, dus Julian en ik zijn als een gek gaan schrijven. Uiteindelijk kwamen we in de finale terecht."
In Ikarai gaan jazz en klassiek volstrekt organisch samen, alsof ze altijd al een geheel hebben gevormd. Jansen: "Het voelt voor mij ook als een natuurlijk geheel. Ik heb jazz aan het conservatorium gestudeerd, maar groeide als kind op met klassieke muziek."Schneemann: "Dat geldt voor mij ook. Ik luister evenveel naar jazz als naar klassiek." Batterink: "Ik ben niet met klassieke muziek opgegroeid, maar sta als drummer wel in de Europese traditie in de zin dat ik meer op melodie en sfeer ben gericht dan puur op groove. Dat vind ik ook het spannende van dit ensemble, ik kan niet gewoon de jazzdrummer uithangen, maar moet op zoek naar een nieuw geluid dat bij de strijkers past."

> "Ik kan niet gewoon **de jazzdrummer** uithangen, maar moet op zoek naar een nieuw geluid"

Kat uit de boom

Tineke Postma schreef al lovende woorden over Ikarai en op de afgelopen editie van InJazz gaf de groep een memorabel optreden. Op 14 oktober is de release van het album *Fly* in museum 't Kromhout in Amsterdam. Intussen zijn de eerste boekingen al binnen. Schneemann: "Tot nu toe zijn het vooral de klassieke podia die het aandurven ons te boeken, de jazzpodia kijken nog een beetje de kat uit de boom." Batterink: "Misschien omdat het bij jazz vaak nog draait om virtuositeit en solo's, daar zetten wij ons een beetje tegen af." Schneemann: "Het gaat bij ons in de eerste plaats om het verhaal en dat vertellen we gezamenlijk."

Marie-Claire Melzer

Hotline met... Barrelhouse

Barrelhouse is een van de weinige Nederlandse bluessensaties met een frontvrouw. Tineke Schoemaker vervult die rol met verve. 42 jaar geleden werd de band opgericht, in het midden was er een pauze en nu zijn ze alweer 22 jaar bij elkaar. Op 2 september bracht het zestal zestigers nieuw album 'Almost There' uit en toert sindsdien door Nederland.

Al meer dan veertig jaar geleden opgericht en nu alweer twee decennia aan een stuk bij elkaar als band. Velen lukt het niet, hoe doen jullie dat?
"Naarmate je ouder en wijzer wordt, ben je blijer met de kwaliteiten die je bij elkaar ziet. Iedereen heeft een onvervangbare functie. En ik heb door andere ervaringen gemerkt hoe goed wij op elkaar ingespeeld zijn. We zijn denk ik wat zuiniger op elkaar."

En heb jij dan nog een speciale rol als vrouw in een door mannen gedomineerde blueswereld?
"Ik heb nooit zo ervaren dat ik een zeldzaamheid was, maar er is in veertig jaar ook veel veranderd. Kijk bijvoorbeeld eens naar de line-up van het Holland International Blues Festival in Grolloo, daar waren de vrouwen goed vertegenwoordigd. Denk aan Bonnie Raitt en Susan Tedeschi. Ik wilde vroeger vooral muzikant zijn en niet als vrouw beoordeeld worden. We waren ook een soort gezin, ik en de vijf mannen. Pas toen we een leuke vrouwelijke roadie kregen, dacht ik: toch wel leuk om nog een andere vrouw in het gezelschap te hebben."

Jullie zijn boven alles een liveact. Hou behouden jullie na al die jaren nog steeds dezelfde energie op het podium?
"We hebben mazzel. De muziek geeft ons energie en we zijn fysiek nog behoorlijk goed. We zijn nu niet bepaald een stelletje bejaarden als je ons bezig ziet. Gelukkig krijgen wij nog steeds een extra adrenalinestoot van de muziek die we maken en als het goed is, brengen we die energie over op de mensen in de zaal."

Nieuwste album 'Almost There' noemen jullie de meest autobiografische plaat tot nu toe. Waar ligt dat aan?
"Als je schrijft, schrijf je meestal uit eigen ervaring. Ik heb me deze keer alleen nog meer uitgesproken. Drie à vier jaar geleden ben ik gescheiden en die gebeurtenis deed me ook terugdenken aan relaties die ik daarvoor had. Daarnaast overleed ook een dierbare vriend van me. Je gaat in een bepaald onderwerp op en je kunt er je ziel en zaligheid in kwijt. Muziek helpt je. Op een of andere manier kun je er dingen mee bezweren. Op het moment dat je het nummer brengt, herleef je het moment en dat slaat dan over op het publiek of de luisteraar. De langzame blues bijvoorbeeld is sowieso een genre dat die emoties van bepaalde ervaringen oproept. Maar *Almost There* is geen therapieplaat, dat vind ik geen fijne associatie."

Nicole van Hoof

Amsterdamse sax

De meest bekeken online saxofoonleraar ter wereld is Florian Rooz uit Amsterdam, een autodidact uit het hoofdstedelijke jamcircuit. Wat hij leerde, gaf hij door in videolessen op zijn blog en eigen lesboeken. Met meer dan 350.000 leerlingen en meer dan 1,5 miljoen kijkers is HelloSaxophone.com in een paar jaar tijd uitgegroeid tot een begrip voor beginnende saxofoonspelers over de hele wereld. Nu zet Rooz een nieuwe stap met Amsterdam Blue Rose Saxophones. Een nieuwe authentieke, Amsterdamse saxofoon. Prominenten als Efraim Trujillo en Benjamin Herman gaven het instrument al dikke *thumbs up* en ook internationaal zijn de recensies lovend. Bij het ontwerp van de Blue Rose-sax is uitgegaan van de aspecten geluid, gevoel, schoonheid, magie en prijs. De saxofoon is exclusief verkrijgbaar bij Hampe & Berkel in Amsterdam, de oudste muziekwinkel van Nederland. Deze zaak bracht meer dan honderd jaar geleden ook de allereerste saxofoons van Adolphe Sax op de Nederlandse markt.
Info: Bluerosesaxophons.com

Win 2 kaarten voor Takuya Kuroda

"Niemand klinkt als Takuya… Zijn toon en warmte en vooral z'n verhaal hebben mij jarenlang geïnspireerd. Hij schrijft soulvol, modern en slaat moeiteloos een brug tussen jazz en soul", aldus José James. Kuroda speelde jarenlang in zijn band. Op dinsdag 8 november treedt Takuya Kuroda op in de SugarFactory in Amsterdam. Jazzism **verloot hiervoor 2 x 2 kaarten** ter waarde van elk € 18,50. Ga naar www.bcm.nl/jazzism-winactie en vul daar alle velden en de unieke code JA516TAS1116 in. De actie loopt tot en met 31 oktober 2016. De winnaars worden na die datum gecontacteerd.
info: sugarfactory.nl

SUGARFACTORY

www.sublimefm.nl

SUBLIME FM

fresh jazzy sounds

90.7 fm

DAB+ radio

ONLINE player

MOBILE app

Till Brönner

"Alles draait om eenvoud en energie"

Hij is een van de succesvolste jazzmusici van Duitsland. Daarom is het best opmerkelijk dat trompettist annex vocalist Till Brönner pas nu, na ruim achttien studioalbums, met *The Good Life* een ode brengt aan *The Great American Songbook.*

Het leven is goed, zeker voor Till Brönner (1971). De Duitser met het zoete stemgeluid en het fluwelen trompetspel gaat terug in de tijd met een ode aan *The Great American Songbook*. *The Good Life* is niet nieuw en origineel, wel verfijnd en secuur uitgevoerd. Het album is opgenomen in de befaamde EastWest Studios in Los Angeles en gemixt in Wedgeview Studios door Udo Pannekeet. '*Grand master*' Ruud Jacobs produceerde het geheel. Daarnaast formeerde Brönner een all-starband met John Clayton (bas), Anthony Wilson (gitaar), Larry Goldings (piano) en Jeff Hamilton (drums). De trompettist heeft al zo veel in zijn carrière bereikt (twee Grammy-nominaties, gouden platen en veel samenwerkingen met onder meer Michael Brecker, Tony Bennett, Dave Brubeck en Herbie Hancock), dat dit *The Great American Songbook*-repertoire niet mocht ontbreken: "Het is al jaren een uitdaging om te ontsnappen aan de dagelijkse hectiek binnen onze westerse maatschappij. Drukte en stress nemen toe, dat herken ik zelf ook. We zijn

> "Tot vijf jaar geleden luisterde ik nauwelijks naar teksten, omdat ik **een instrumentalist** ben"

constant onszelf aan het managen. Het valt niet mee om 'gewoon' mobiele apparaten te negeren of uit te zetten. Anno 2016 consumeren we muziek terwijl we andere dingen doen, maar het ontspant mensen wel. Muziek is er altijd en overal. Met *The Good Life* wil ik relaxte muziek brengen, waardoor luisteraars zich niet laten afleiden."

Interpretatie

"Het gaat me niet zozeer om waar de muziek vandaan komt, eerder wat die met mensen doet, hoe die beweegt. Daarbij probeer ik altijd iets van mijn signatuur toe te voegen. En natuurlijk moet de tekst me raken. Op dit album bevatten sommige songs diverse lagen en betekenissen over de zin van het leven, anderen zijn minder diepgaand. De gelijknamige titelsong klinkt opgewekt, terwijl de tekst juist veel melancholie bevat. Tot vijf jaar geleden luisterde ik nauwelijks naar teksten, omdat ik een instrumentalist ben. Stom, want je hebt dan geen benul waar een stuk over gaat tot het moment dat je beseft dat het nummer ver van je af staat en dat je een hele andere interpretatie hebt. Toen ik me hiervan bewust werd, heb ik mijn repertoire erdoor veranderd."

Glimlach

"Dat ik op dit album veel zing, komt mede door het vakmanschap van Ruud Jacobs. Hij brengt alles in balans. Het is mijn doel om te zingen zoals ik trompet speel. Dat heeft goed uitgepakt, denk ik. Er is veel aandacht voor tekstvertolking. Het was overigens te gek om na *The Movies Album* (2015) opnieuw te kunnen opnemen in EastWest Studios. Die plek ademt zoveel geschiedenis met beroemde opnamen van Frank Sinatra, The Beach Boys en Michael Jacksons *Thriller.* Dit keer nam ik niet op met een orkest, maar met een te gekke 'klassieke' band waarmee ik terugkeer naar mijn roots. Op mijn debuutalbum (1993) speelt drummer Jeff Hamilton ook mee in een *all star band* met onder andere Ray Brown. Om in zo'n setting opnieuw met Jeff deze muziekstijl te spelen, gaf me kippenvel. De opnamen verliepen heel soepel, waarbij we ieders kwaliteiten en persoonlijkheid zo veel mogelijk uitgelicht hebben in de subtiel bewerkte arrangementen van John Clayton. Dit is geen complex album. Alles draait om eenvoud en energie. Dat zorgt voor een fraaie harmonie zonder aan regels te zijn gebonden. De focus ligt op simpele stukken, die heel smaakvol en kundig zijn uitgevoerd door topmusici. Het is eigenlijk het concept van genie Ruud Jacobs, die ik al een tijdje ken. Ruud is heel relaxed, bijna een vaderfiguur in zijn doen en laten. Hij heeft in zijn lange carrière zeer smaakvolle (commerciële) producties verzorgd, die altijd vanuit een artistiek oogpunt zijn gemaakt. Daarnaast is hij natuurlijk zelf musicus, dus hij voelt alles feilloos aan en dat merkt iedereen in de studio. En het was een soort reünie, want John heeft vaker met hem gewerkt. Ik liep de hele tijd met een glimlach op mijn gezicht."

Blijf jezelf

"Het belangrijkste voor mij is het eigen geluid. Als iemand herkend wordt in slechts een aantal seconden, dan is dat heel bepalend en onderscheidend. Want, of je als (jonge) jazzmusicus nu traditionele, avant-garde of moderne muziek maakt, in de hele sector is het lastig om je brood te verdienen. Het valt me zwaar te moeten zeggen aan mijn studenten van het conservatorium in Dresden, dat ze zichzelf volledig moeten geven en ontwikkelen, maar dat er niets valt te verwachten van de huidige jazzmarkt. Ik vind het jammer dat er vele jazzexperts zijn die wachten op de 'nieuwe' John Coltrane. Die man was uniek. Een eigen sound is veel belangrijker dan alle regels proberen te breken die al gebroken zijn. Blijf jezelf. Het gaat er niet om wat je doet, maar hoe je het doet. Jazz is voor mij een reflectie op politieke en sociale ontwikkelingen. Natuurlijk zijn er nu niet dezelfde problemen als in de hoogtijdagen van de jazz, maar een uitdaging kan zijn dat jazz in al haar vormen een plek behoudt in onze haastige maatschappij. Er is zoveel talent en prachtige muziek, die moeten we koesteren."

Angelique van Os

FOTOGRAFIE

Naast muzikaal talent, heeft Till Brönner ook een goed oog als fotograaf. Hij is pas sinds 2009 actief; geprikkeld door de samenwerking met Julian Benedikt voor de documentaire *Jazz Seen* over wereldfotograaf William Claxton. Brönner verzorgde de muziek en raakte enthousiast. Hij werkt voornamelijk met (analoge) Leica-camera's. Zijn eigen ruim tweehonderd pagina's dikke koffietafelboek, *Till Brönner, Faces of Talent* (2014), beslaat pure, rauwe portretten van musici waarmee Brönner werkte of die hij uit interesse leerde kennen. Van Joshua Redman, Gregory Porter, Hugh Masekela, Marcus Miller, tot Jacob Collier, Seal, Philip Glass en David Guetta. Ook zijn er uiteenlopende foto's van Duitse muzikanten en acteurs. Het is persoonlijk werk, van dichtbij gefotografeerd. Vaak snel gemaakt en dat is knap, want het raakt en maakt nieuwsgierig. De index vertelt bij elk beeld een verhaal over Brönners band met de artiest.
Till Brönner, Faces of Talent (teNeues)
Dank aan Bastiaan de Vries (Persell)

Esther Von Haze

Hoop en verdriet in debuut

Zangdocent, dat wilde ze worden. De muziek had echter andere plannen voor Esther van Hees, getuige het debuutalbum dat ze maakte onder de naam Esther Von Haze.

"Ik wilde mijn zangjuf Ingrid opvolgen." Van Hees zegt het zonder een spoortje ironie. Noem het Vlaamse bescheidenheid, of een sterk staaltje zelfonderschatting. De 25-jarige vocalist/songwriter Esther van Hees is serieus als ze het heeft over de ambities die ze had als student aan het Conservatorium van Tilburg. Een bescheiden ambitie voor een conservatoriumstudent, als al je medestudenten de wereld willen veroveren met hun eigen muziek.

Standards

Dat ze onder de naam Esther Von Haze nu alsnog debuteert met een titelloos album, is mede te danken aan de lessen van diezelfde zangjuf Ingrid, die op haar vijftiende in haar leven kwam toen ze switchte van viool naar zang. Na de middelbare school in Mol, waar ze opgroeide, ging ze op haar achttiende naar het Conservatorium van Tilburg. Geen logische keuze, daar waar haar vrienden naar het conservatorium van Antwerpen of Gent trokken. Esther: "Dat was mij te veilig. Ik wilde iets anders, iets nieuws." Al haar studiegenoten van de opleiding jazz vocaal treden op. Dat voorbeeld volgt ze. Haar eerste optreden is in een bejaardentehuis, met een repertoire van jazzstandards. Esther: "De vrijheid van jazz bood mij de mogelijkheid om binnen die klassiekers mijn eigen stijl te vinden. We namen de vrijheid om het frame van de standards als uitgangspunt te nemen. Solo's waren verboden en ik wilde geen tekstregels herhalen. *Body And Soul, Skylark, Everything Happens To Me*… het zijn allemaal nummers die ik heerlijk vind om te zingen. Ik vind het belangrijk dat de teksten goed naar voren komen en het gevoel duidelijk is. Je moet menen wat je zingt, faken is verboden."

> "Je moet menen wat je zingt, **faken** is verboden"

Richting

De ep *Got Wings* met eigen materiaal bezorgt haar een plekje op het affiche van InJazz. Daar komt ze in contact met de Amsterdamse producers Nelson & Djosa (Niels Nieuborg & Jasper Cremers). Beide zijn onder de indruk van haar kunnen. Naast een verzoek te komen spelen in de North Sea Jazz Club, waar Nieuborg programmeur is, volgt er ook een uitnodiging om eens langs te komen in de studio. Van Hees, inmiddels student vocale jazz aan het Conservatorium van Amsterdam, gaat daar gretig op in. "Ik was net verhuisd van Tilburg naar Amsterdam, wilde naar een grote stad en oriënteerde mij op de vraag welke richting ik op wilde met mijn muziek. Tegelijkertijd ging mijn relatie uit en was ik weer vrijgezel. Zo vond ik mijzelf plotseling alleen in een grote stad waar ik bijna niemand kende. Dat leverde genoeg inspiratie op. Ik denk dat je dat wel terughoort: er zit veel hoop en verdriet in." Samen met het producersduo werkt ze ook aan haar sound, waarin ze haar achtergrond in jazz gebruikt als basis en invloeden uit de pop en dance verenigt. Het resultaat is haar titelloze debuutalbum, waarin echo's terug te horen zijn van haar inspiratiebronnen Kate Bush, Regina Spektor en St. Vincent. En die wens om zangdocent te worden? "Die is uitgekomen" vertelt ze lachend. "Op maandag en dinsdag."

Jasper van Vugt

Foto: **Yannick Nuyts**

Koz in de club

Heb je het over smooth jazz dan heb je het over Dave Koz. De saxofonist werd in zijn carrière negen keer genomineerd voor een Grammy, kwam negen keer op nummer één binnen bij de Billboard Current Contemporary Jazz Chart en heeft zelfs een ster op de Hollywood Walk Of Fame. Koz heeft meerdere platina albums in zijn kast staan en werkte samen met onder meer Burt Bacharach, Ray Charles, Stevie Wonder, U2 en Michael McDonald. In Amerika en Japan verkoopt Dave Koz geregeld gigantische zalen uit, dus dat belooft op 8 oktober 2016 een heel intiem en exclusief concert te worden in de Norh Sea Jazz Club. Lezers van Jazzism krijgen korting via northseajazzclub.com (actiecode *Jazzism*) en betalen geen € 22,-, maar € 19,-.

Ben Wendel

Onlangs ook zo genoten van Kneebody en Kneedelus? Oprichter/saxofonist Ben Wendel komt nu zelf naar ons land. Wendel is inmiddels een grote jongen, ook als componist, producer en performer. Hij speelde onder anderen met Tigran Hamasyan, Gerald Clayton, Snoop Dogg, Joshua Redman, Mark Turner en Prince. Binnenkort verschijnt zijn nieuwe album *What We Bring*, waarvan het materiaal met een prachtige kwartetbezetting in oktober op een aantal Europese podia gepresenteerd wordt, waaronder LantarenVenster op 15 oktober aanstaande. Daar kun jij, als lezer van Jazzism, met korting bij zijn (kortingscode *Jazzism* op lantarenvenster.nl). Je betaalt dan geen € 17,-, maar slechts € 14,-.

De break van Iyer

De zegetocht van de Amerikaanse pianist/componist Vijay Iyer lijkt niet te stuiten. Met zijn vaste trio belandde hij in vele eindejaarslijstjes van bekende jazzcritici dankzij het album *Break Stuff* (ECM). Hierop draait alles om de 'break', dat unieke moment in de muziek waarop alles samenvalt. Vijay ziet overeenkomsten tussen breaks in de jazz, hiphop en Indiase muziek en dit benadrukt hij in zijn eigen composities. Hij is inmiddels een groot voorbeeld voor de huidige generatie jazzpianisten, juist vanwege zijn originaliteit en zijn unieke timing. Thelonious Monk is een belangrijke inspiratiebron, maar hij kan ook zo maar verwijzen naar Michael Jackson, M.I.A. of technopionier Robert Hood. Wil je erbij zijn op 2 oktober in Het Bimhuis? Dat kan, als lezer van Jazzism (kortingscode *Jazzism* via de link op bimhuis.nl) betaal je geen € 20,-, maar € 16,-.

Me Dunkt

Hedendaagse Jazzbespiegelingen van Tim Sprangers

De handdruk van Wilbert

In een handdruk zit veel verborgen. De energie van de persoon, de energie tussen ons, maar ook de mate van oprechtheid. Het eerste contact vormt de voedingsbodem voor wat komen gaat. In twee seconden lees en voel je of er wat te halen valt. Je hebt van die handdrukken waarbij de moed je stante pede in de schoenen zakt. Van die laffe, zielloze en bovenal ongeïnteresseerde handjes. De persoon kijkt je waarschijnlijk niet eens aan, hooguit wat wazig. Het antoniem is de karaktervolle handdruk als Wilbert de Joode. Zijn ongeveinsde handen en het hartgrondig vasthouden zijn echt. Dit is een oerkrachtige persoonlijkheid, wist ik na onze eerste handdruk voor een café in Groningen. Veel handen later is deze gedachte bewezen. Natuurlijk, Wilbert is naast zijn eeltkwekende professie als contrabassist ook een begenadigd klusser. Hij werkt graag met zijn handen en dat voel je, fysiek. Het Bimhuis zou gehandicapt zijn zonder zijn zaag-, verf- en boorwerk. Zijn vingerspieren zijn ijzersterk, zijn huid is als zacht schuurpapier. Wilbert kan als geen ander hameren, schuren en zagen met, over en op zijn snaren. Maar nog veel indrukwekkender zijn juist de subtiliteiten in zijn kolenschoppen. Deze handen hebben veel meer diepgang dan de hardwerkende handarbeider in de vingers. Er zijn weinig contrabassisten die zo zachtjes, beheerst en aandachtig kunnen spelen, die je met één strelende aanraking van de snaar naar de strot doen grijpen en hiermee zijn podiumgenoot dwingt om in opperste concentratie te anticiperen. En dat voel je, in die handdruk.

Wilbert de Joode is de meer dan verdiende winnaar van de Boy Edgar Prijs 2016.

My Jazz Moments

Bijzonder fotoboek

Een treffend portret van de begintijd van de jazz in Europa. Ziedaar de juiste omschrijving van het zojuist verschenen fotoboek *My Jazz Moments* van de Hilversummer Frits van Swoll.

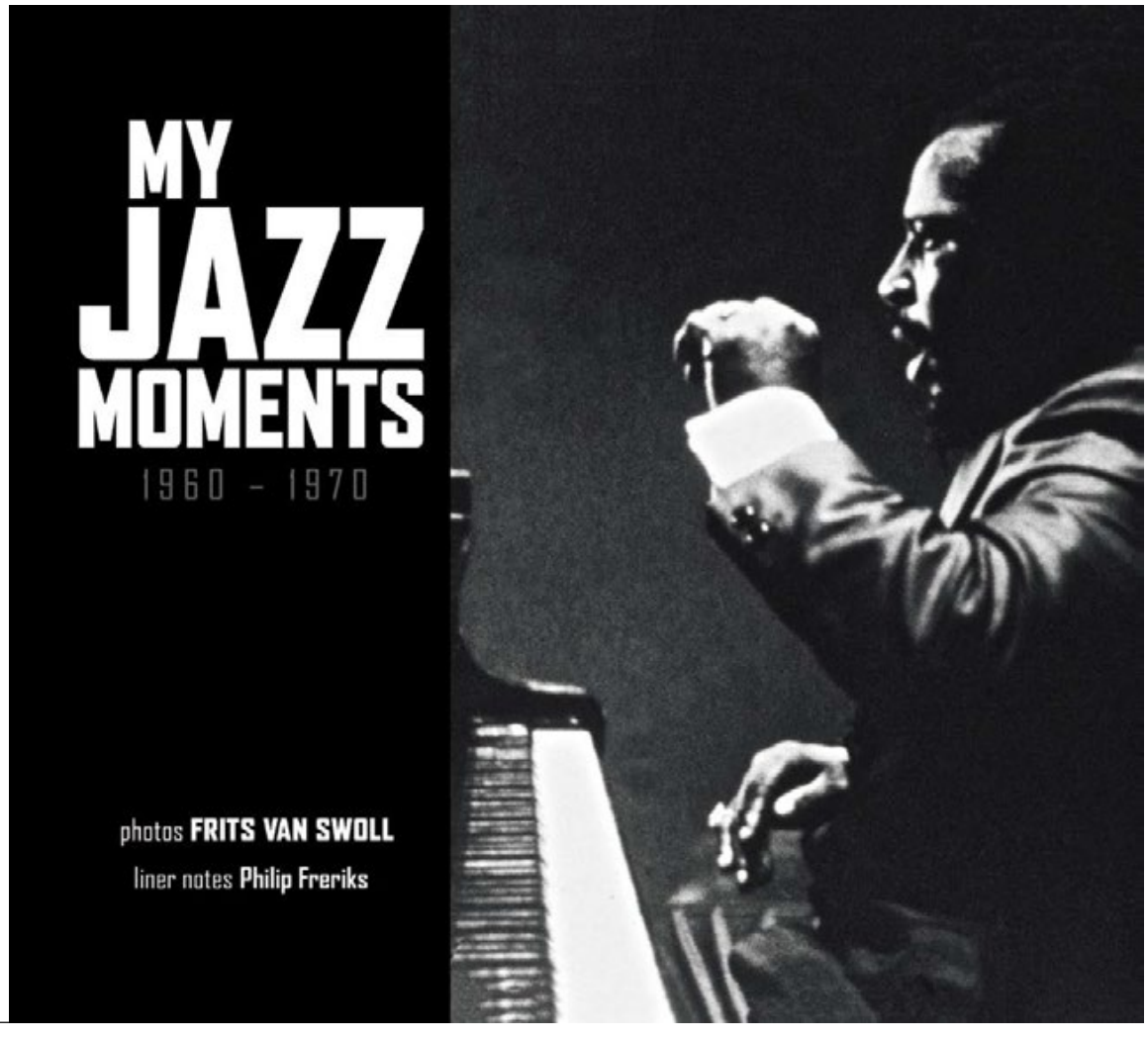

Frits van Swoll (1939) werkt al zijn hele leven met muziek, onder meer in dienst van platenmaatschappijen als Phonogram, Dureco, EMI en Dino; tegenwoordig heeft hij zijn eigen label Silver Angel Records, waarop hij onder meer met succes al negen jaarlijkse *Ibiza Beats*-albums uitbracht. Hij begon ooit als fotograaf bij jazzconcerten, al in 1959, omdat hij van jazzmuziek hield. De allereerste keer met het toestel van zijn moeder, maar al snel als professional, mede dankzij Paul Acket, die hem zijn eerste perskaart verschafte. In het Concertgebouw bij de fameuze nachtconcerten, in radio- en tv-studio's, op buitenlandse jazzfestivals als Montreux en Antibes, overal was Van Swoll in de jaren zestig te vinden met zijn camera. Zo bouwde hij een uniek dossier op, dat later helaas verloren raakte in de archieven van fotopersbureau Kippa. Dus toen Van Swoll enkele jaren geleden door Kees Koedam van jazzclub Mahogany te Edam werd aangeschoten met het aanbod een expositie met zijn foto's in te richten, kon hij daar geen gehoor aan geven, simpelweg omdat het materiaal niet meer in zijn bezit was.

Philip Freriks

Maar Koedam bleef aandringen, hetgeen uiteindelijk resulteerde in een speurtocht naar Frits van Swolls foto's. Bert Vuijsje, van 1965 tot 1973 verbonden aan het blad Jazzwereld, bleek nog veel afdrukken in archief te hebben. Daarnaast leverde een tv-documentaire van de NRCV uit 1965 over Van Swoll, geschoten op 16mm- film, tal van bruikbare stills op. Ook veel Phonogram-elpeehoezen uit die tijd bevatten zijn foto's.

Frits van Swoll bouwde een **uniek dossier** op in de jaren zestig, dat later helaas verloren raakte

Zo kon Koedam vorig jaar alsnog een uiterst succesvolle expositie in Mahogany verwezenlijken en was de volgende stap een logische: het nu verschenen zwart-witfotoboek *My Jazz Moments*. Philip Freriks, indertijd ook vaste bezoeker van Antibes, verzorgde een aantal stemmige teksten bij afgebeelde jazzcoryfeeën, Cees Schrama schreef het voorwoord, Van Swoll voorzag zelf elke foto kernachtig van tekst en uitleg, en zoals het een goed fotoboek over muziek betaamt, zit er ook een cd in geplakt met een dozijn zeer relevante jazztracks, van Art Blakey's *Now's The Time* tot John Coltrane's *Traneing In*.

Drummer

Het is vooral de aanpak van Van Swoll, die de foto's en daarmee dit boek zo bijzonder maakt: "Ik ben niet alleen geïnteresseerd in de muzikant in actie, zoals de meeste fotografen, maar ook in de muzikant als individu. Daardoor staan ze ook vaak op de foto terwijl ze op het podium op hun beurt wachten, soms kijkend in mijn camera." Van Swoll was zelf indertijd als drummer ook jazzmuzikant, trad op met onder meer Rob van den Broeck en kent het vak dus van alle kanten. Dat verschaft dit boek een latente - maar des te meer voelbare - meerwaarde.

Sjeng Stokkink

VOLVO V60 TWIN ENGINE
ZWEEDS GENIETEN MET 15% BIJTELLING

De Volvo V60 Twin Engine is een prachtige combinatie van prestaties, luxe en Scandinavisch design. Vanaf het moment dat u in deze efficiënte diesel-hybride met standaard vierwielaandrijving stapt, is het volop Zweeds genieten. Zó compleet is hij standaard al uitgevoerd. En tijdelijk ook beschikbaar als extra aantrekkelijke Lease Edition.

Rijdt u de V60 Twin Engine nog dit jaar?
Dan geniet u zelfs 5 jaar lang van slechts 15% bijtelling!

VOLVO V60 TWIN ENGINE
VANAF **€ 46.995** | LEASE VANAF **€ 755 P.M.**

LAATSTE KANS OP 5 JAAR LANG 15% bijtelling

GA DUS SNEL NAAR DE VOLVO-DEALER VOOR EEN PROEFRIT.

VOLVOCARS.NL

Volvo V60 Twin Engine v.a. € 46.995 incl. 21% btw en bpm. Raadpleeg voor additionele kosten de verkoopvoorwaarden op www.volvocars.nl. Leasen v.a. € 755 p.m., excl. btw en brandstof, o.b.v. Full Operational Lease, 60 mnd, 15.000 km p.j., Volvo Car Lease: 020-65 873 10 (kantooruren). Wijzigingen voorbehouden. Gem. verbruik: 1,8 l/100 km (55,6 km/l), gem. CO_2-uitstoot 48 g/km.

Kandace Springs

Klaar om een ster te worden

Op haar zeventiende werd ze al benaderd door het beroemde songwritersduo Sturken en Rogers, maar het was nog te vroeg om Kandace Springs 'los te laten'. Nu is het tien jaar later en presenteert ze haar debuutalbum *Soul Eyes* op Blue Note.

Tekst: **Angelique van Os**
Foto's: **Mathieu Bitton**

Wanneer de eerste mensenmassa's zich haasten naar de zalen van Ahoy drentelt Kandace Springs de perskamer binnen. De zangeres annex pianiste met het imposante kroeskapsel praat uitbundig met een zuidelijk Amerikaans accent. Ze komt uit Nashville en is voor het eerst op het North Sea Jazz Festival. Ze werd last minute toegevoegd aan het programma. Er wordt veel van haar verwacht nadat de dochter van sessiezanger Scat Springs in 2014 doorbrak in de VS met haar titelloze ep, die veel aandacht genereerde bij nationale tv-shows als die van Jimmy Kimmel en Jimmy Fallon. De spotlight kwam helemaal op haar te staan toen Prince haar benaderde na het horen van haar versie van Sam Smiths *Stay With Me*. Hij nodigde haar vervolgens meermaals uit voor zijn shows. Nu presenteert ze haar debuutalbum *Soul Eyes*, dat bijna haaks staat op de geproduceerde hiphop- en r&bstijlen van haar ep. Springs stond niet achter de muzikale keuzes voor die ep en toen Prince dit gevoel bevestigde, wist ze het zeker: ze moest naar haar hart luisteren. "De platenmaatschappij twijfelde in het begin of ik wel voldoende zou verkopen met jazz. Met hiphop zou ik meer mensen bereiken. Dat klopt, alleen raakt het niemand en ik was mezelf niet. Nadat ik Prince wat eigen songs stuurde met alleen piano, zeiden zowel hij als mijn vader: 'Dat ben jij, dat is jouw geluid.' En ze hebben gelijk. Het maakt me niet uit al verkoop ik niets – ik blijf integer en trouw aan mezelf."

"Het maakt me niet uit **al verkoop ik niets** – ik blijf integer"

Andere liefde

Het roer ging dus om en Kandace kreeg de kans om te werken met gerenommeerde schrijvers als Jesse Harris en Shelby Lynne. Larry Klein produceerde het album. Klein staat bekend om zijn werk met onder andere Norah Jones, Springs grote voorbeeld. Ook het bekende songwritersduo Carl Sturken en Evan Rogers (Rihanna, Christina Aguilera en Miguel) schreven mee. Zij spotten de zangeres al op haar zeventiende. Haar beschermende ouders hielden de boot af. De tijd was er niet rijp voor en haar vader wilde eerst een album opnemen met zijn dochter. Dat gebeurde. "Het is een mooie plaat geworden, maar er gebeurde niets mee. Omdat ik mijn eigen plek wilde, verdiende ik geld met mijn andere liefde: auto's. Ik werkte in een hotel waar ik auto's parkeerde en waste voor de gasten. Daarbij deed ik regelmatig mee aan sessieavonden in het hotel. Toen mijn werkgever hoorde dat ik aardig kan zingen en spelen, vroegen ze me vaker op te treden na mijn werk. Na vier jaar hield ik het niet meer vol. Mijn moeder zei: 'Waarom bel je die heren niet eens die destijds zo enthousiast waren?' Ik stuurde ze een bericht en Evan reageerde: 'Ben je klaar om een ster te worden?' Ik sprong een gat in de lucht en verhuisde op mijn tweeëntwintigste naar New York."

Repertoire

Kandace Springs kreeg muziek met de paplepel ingegeven door haar vader. Ze leerde de basisbeginselen van het pianospel van een van de bekende Wooten Brothers. Op *Soul Eyes* zijn ook een aantal eigen songs te horen, zoals afsluiter *Rain Falling*. Dit stuk schreef ze al op haar zestiende, geïnspireerd op de standard *I'll Never Be The Same* in het arrangement van George Shearing. "Dat is zo'n mooi stuk! Ik zocht iets soortgelijks, met veel akkoordwisselingen. Sommige songs draag ik al lang bij me, zoals dit *Rain Falling.* Anderen kwamen vorig jaar pas op mijn pad. Larry stelde bijvoorbeeld *The World Is A Ghetto* voor, dat aansluit op de ellende in de wereld. En directeur van Blue Note, Don Was, droeg de geweldige trompettist Terence Blanchard voor als solist op twee tracks. In drie maanden tijd hadden we het repertoire uitgezocht en binnen drie weken stond alles er live op." Ondanks dat ze Prince kortstondig kende, had Kandace regelmatig contact met hem. Hij was een van de eersten die *Soul Eyes* hoorde. "Prince haalde me op van het vliegtuig. We luisterden onderweg in de auto en zei: 'Ja, dit ben jij!' Ik was echt heel blij. *Novocaine Heart* was zijn favoriet. Ik kan nog steeds niet geloven dat hij er niet meer is….." Ook Gregory Porter is enthousiast over Miss Springs, want ze mocht maar liefst ruim dertig keer zijn voorprogramma verzorgen. Misschien zit er een wel een duet in? "Haha, dat zou fantastisch zijn, maar hij heeft het zo enorm druk! Wellicht over een tijdje. We gaan nog naar Japan en mijn eigen tour in de VS komt eraan. *It's showtime!*"

Potentie

Dat geldt ook voor die avond. Zelfs Trijntje Oosterhuis is nieuwsgierig en komt kijken naar haar optreden in de Volga-zaal. Gehuld in pikant netpakje, vestigt Springs alle aandacht op zich. Een wat bizar contrast, want de uitbundige outfit sluit niet aan bij haar sfeervolle *easy listening*-repertoire. Muzikaal is de potentie aanwezig vanwege haar warme, diepe stem, haar hoge noten en loepzuivere tonen. Toch lijkt ze niet helemaal los te komen. Ook zijn de songs niet allemaal even spannend. De vrijheid en spontaniteit die er tijdens het gesprek waren, ontbreken op het podium. Jammer, daar zien we graag meer van terug, want Kandace Springs heeft ongetwijfeld meer in haar mars. J

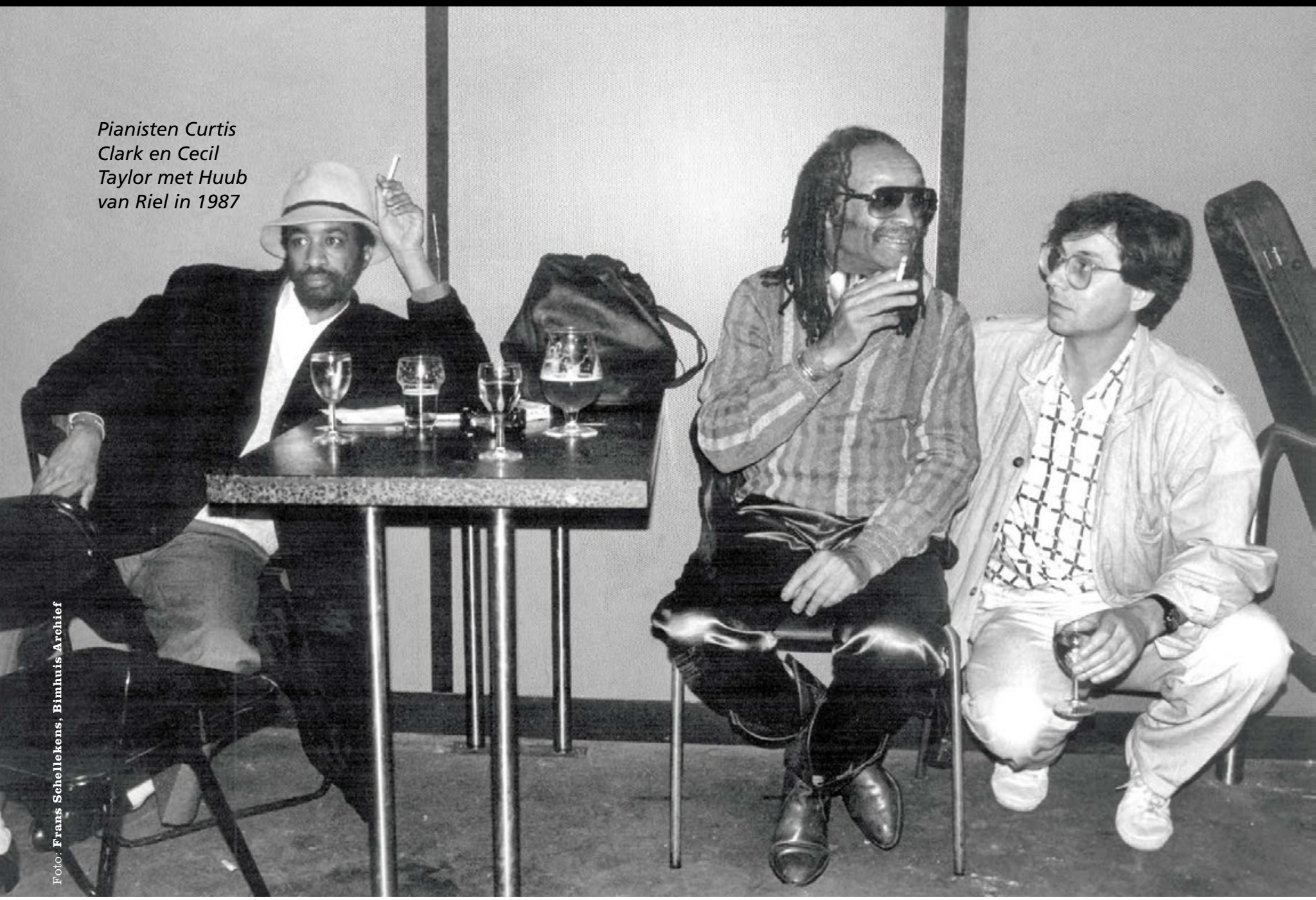

Pianisten Curtis Clark en Cecil Taylor met Huub van Riel in 1987

Foto: **Frans Schellekens, Bimhuis Archief**

October Meeting Bimhuis

Spontaniteit is het sleutelwoord

Wat is er niet mogelijk in het Bimhuis? De reguliere programmering is al van een ongekende avontuurlijkheid en als de jazzzaal daarnaast nog iets bijzonders doet, moet je helemaal op het puntje van je stoel gaan zitten.

Tekst: **Jan Jasper Tamboer**

Normaal gesproken worden al alle uithoeken van de jazz verkend, van *straight ahead* tot avant-garde en obscuur, van world tot impro. Dan zijn er de regelmatige optredens van de Konrad Koselleck Big Band en van de David Kweksilber Big Band, de conservatoriumsessies met Jasper Blom, de dans- en improvisatieavonden, de workshops met Arnold Dooyeweerd en Bimhuis Radio. Onlangs nog was er het baanbrekende Doek Festival, met geïmproviseerde muziek. Tijdens het jubileumjaar ter ere van het veertigjarig bestaan bood het Bimhuis het spraakmakende programma City Links aan, waarbij de banden werden aangehaald met de scenes in Londen, Berlijn en Chicago. Deze activeiten zijn van groot belang voor de muziekwereld in Nederland en daarbuiten.

Muzikale ontmoetingen

Binnenkort komt het Bimhuis met October Meeting, een driedaags internationaal festival op 7, 8 en 9 oktober met jonge musici uit Nederland, Duitsland, Engeland, België en Noorwegen. Het is een vervolg op October Meeting in 1987 en 1991. Na tevergeefse aanvragen is er nu wederom financiering gevonden, bij het Fonds voor de Podiumkunsten. Inderdaad iets bijzonders: drie dagen lang zullen enkele tientallen twintigers en dertigers het jazzpodium bezetten en talloze muzikale ontmoetingen hebben in alle mogelijke varianten. Spontaniteit is het sleutelwoord. Sommige programmering wordt van tevoren geregeld, maar er blijven veel gaten open voor ideeën en initiatieven op het laatste moment. Jazzism praat hierover met enkele nauw betrokkenen: artistiek directeur en programmeur van het Bimhuis Huub van Riel, toetsenist Oscar Jan Hoogland en gitarist Reinier Baas. Het is de dag dat het jazzpodium een teleurstellend bericht gekregen heeft over de subsidieaanvraag voor de komende jaren. Ook het artistieke beleid werd door de Amsterdamse Kunstraad aan de kaak gesteld, en dat terwijl het Bimhuis nog niet zo lang geleden een Europese prijs won vanwege de programmering. Maar eerst een duik in de geschiedenis van October Meeting.

Spontaan

In 1987 vatte Van Riel het plan op voor dit festival, dat in datzelfde jaar negen dagen duurde en in negen verschillende Nederlandse steden plaatsvond. Zowel Amerikaanse als Europese musici waren betrokken bij het festival, in totaal circa zeventig personen. Achteraf kon het programma pas vastgesteld worden, want veel concerten kregen pas vorm tijdens het project. Van Riel: "Op een gegeven moment zag ik dat Han Bennink en Louis Moholo elkaar ontmoetten. Ik liep op hen af en vroeg of ze weleens samen hadden gespeeld. Nee, dat hadden ze niet. Ik stelde voor dat ze dat dan zouden doen. 'Ja prima', zeiden Han en Louis. 'Wanneer?' 'Wat denk je van nú', zei ik." Het is exemplarisch voor October Meeting en zo moet het festival ook in 2016 vorm krijgen. Het verschil tussen 1987 en 2016 is dat er toen ook Amerikaanse artiesten bij waren, dat niet iedereen heel jong was en dat er in de jaren tachtig veel meer musici bij betrokken waren. Het idee is hetzelfde: spontane ontmoetingen tussen musici die elkaar niet noodzakelijkerwijs kennen en bij wie het niet voor de hand ligt dat ze samenspelen. Baas: "Ik zou wel met iedereen samen willen spelen, liefst ook tegelijkertijd. Daarbij denk ik in eerste instantie niet aan de personen die ik toch al ken, ik wil juist uit mijn *comfort zone* treden." Dat gebeurde in 1987 veelvuldig en dat leverde de nodige verrassingen op. Van Riel: "Voor mij is October Meeting 1987 een hoogtepunt in de geschiedenis van het Bimhuis. Het festival opende met een op het laatste moment bedacht wonderlijk duo van Misha Mengelberg en accordeonist Sven-Åke Johannson, een subliem idee, een perfect ontregelend begin." De pers schreef volop over het evenement, tot het Amerikaanse *DownBeat* aan toe. De Volkskrant had het over een 'kwajongensachtige' John Zorn. Van Riel: "Zorn was toen veel minder bekend. Ik sprak met hem door de telefoon, het duurde maar een paar minuten. Hij wilde stukken spelen van Misha uit de jaren zestig en wilde daarbij Guus Janssen betrekken op piano. Ik was verbijsterd en dacht: die is goed op de hoogte. Ze speelden toen het programma *Total Loss*, bedoeld als eerbetoon aan Misha, met Zorn op altsaxofoon, Janssen op piano, Mark Dresser op contrabas en drummer Martin van Duynhoven. Dat is toen nog opgenomen door VPRO Radio en uitgebracht op een Bimhuis-cd."

Vrijbrief

Behalve kwartetten waren er veel duo's en trio's, maar ook grote ensembles van wel zestien personen, zoals bij het project *Cruise Button* van Ernst Reijseger. Van de partij waren avant-gardisten als Cecil Taylor en Anthony Braxton, die onder andere in het

Reinier Baas

Foto: **Krijn van Noordwijk**

Huub van Riel

Oscar Jan Hoogland

Foto: **JP Photography**

"Een spel waarvan de **regels nog bepaald** moeten worden"

Concertgebouw speelden, terwijl uit Nederland bijvoorbeeld Willem Breuker en Sean Bergin deelnamen. Sommigen klaagden erover dat het allemaal altijd dezelfde gezichten zijn, zoals in De Volkskrant werd betuigd, wat lastig te verdedigen valt als je met zovelen bent. De klagers waren degenen die buiten de boot vielen. De pers schreef verder over een overrompelende opening, waarna iedereen een beetje lacherig en dizzy rondliep. "Als dit zo doorgaat, wordt het gewoon angstaanjagend." Nog een citaat uit de kranten van die dagen: "Er lijkt een soort elektriciteit in de lucht te zitten, het knettert van de mogelijkheden en verwachtingen." Dat is ook dit jaar de bedoeling. Hoogland: "Ik verwacht dat er een enorme energie vrijkomt, een grote ideeënkracht. Een experiment zal het niet zijn; we zijn allemaal goed in wat we doen en weten exact waar we mee bezig zijn. October Meeting is een soort vrijbrief om open te zijn. In 1987 duurde het een tijdje voordat de betrokkenen doorhadden hoe belangrijk het geweest was. Misschien zullen we ook over de editie 2016 later zeggen dat het geniaal was."

Het moment

De verslaggever oppert dat Baas en Hoogland mogelijkerwijs een duo gaan vormen. Hoogland: "Dat zou zomaar kunnen, het past in het idee, want wij zitten in een andere hoek en ontmoeten elkaar niet zo gauw. Ook Baas vindt het een goed plan en staat ervoor open. Hij zit meer aan de kant van modern creative, terwijl Hoogland meer in de improhoek zit. Baas: "Ik wil graag samenspelen met Oscar Jan en het gesprek met hem aangaan. Dat is een verschil met het geschreven boek, waarin alles vastligt. Bij October Meeting gaat het om een spel waarvan de regels nog bepaald moeten worden." Hoogland: "Het gaat erom gebruik te maken van het moment om de toekomst te vormen." Zelf heeft hij enkele duidelijke wensen als het om samenwerking gaat, misschien komt het ervan, misschien niet, alles is mogelijk bij October Meeting.

Showcasekarakter

Van Riel: "Ik ben grotendeels rond met het vastleggen van betrokken musici, ik zoek alleen nog bassisten en koperblazers." Hoogland: "En dan mogen zoeken in steden als Berlijn, Oslo en Londen, waar de geweldigste dingen gebeuren." Bij degenen die al bevestigd zijn, zitten namen als Kaja Draksler, Gerri Jäger, Alexander Hawkins, Jasper Stadhouders, Joachim Badenhorst en Mette Rasmussen. Vooraf aan het festival zijn twee repetitiedagen gepland, waarin de musici elkaar leren kennen en plannen kunnen smeden, daarna moet het festival zijn beslag krijgen. Er zijn programmeurs uit de hele wereld uitgenodigd, want October Meeting heeft ook het karakter van een showcase. Van Riel, Baas en Hoogland hebben er enorm veel zin in. Van Riel: "Ik denk dat we wel vier festivals kunnen vullen. Het worden lange avonden." J

so what's next?

2 days jazz & beyond in eindhoven

SAT 5 NOV 2016 MUZIEKGEBOUW EINDHOVEN

Ibrahim Maalouf 'Red & Black Light' | Laura Mvula | Cory Henry & The Funk Apostles | Jacob Collier | Colin Stetson | Rudresh Mahanthappa 'Bird Calls' | Marcus Strickland's Twi-Life | Terrace Martin & The Polly Seeds | Brandee Younger | Jameszoo Quartet | Makaya McCraven | Joris Roelofs 'Rope Dance' | & more

SUN 6 NOV 2016 SO WHAT'S NEXT? DOWNTOWN

Over 20 promising jazz acts performing at 7 venues in downtown Eindhoven with Brandee Younger, Kandace Springs, Theo Croker, Ben van Gelder Quintet and an exclusive concert of Cory Henry at the Catharinakerk!

TICKETS **SOWHATSNEXT.NL**

muziekgebouw eindhoven MOJO north sea Jazz

Xenia Rubinos

Interessante tante

Waarom spreekt de ene nieuwe zangeres je meer aan dan de andere? Vanwege haar unieke stemgeluid? Haar originele eigen composities, intrigerende teksten, haar niet-rubriceerbare muzikale palet? Of vanwege haar pakkende uiterlijk? Bij Xenia Rubinos uit New York gaat dat laatste niet op, simpelweg omdat zij zich niet liet afbeelden op haar album. Van die andere vier is zij echter een schoolvoorbeeld en dat maakt haar een hele interessante tante.

"Het zit in mijn DNA om dingen op een **moeilijke manier** te doen"

In 2012 bracht zij in eigen beheer haar debuutalbum *Magic Trix* uit. Dat werd een jaar later opgepikt door het eigenzinnige label Ba Da Bing, dat veel optredens voor haar regelde. Onder meer zelfs in Den Haag, eind 2014. Voor haar nieuwe album *Black Terry Cat* werd zij gecontracteerd door het veel grotere label Anti, dat flink aan de weg timmert en al tal van etiketten voor Rubinos' geluid kon optekenen, waaronder hiphop, art rock, soul, r&b, funk, punk en jazz. Met een Puerto Ricaanse moeder, een Cubaanse vader en Afro-Amerikaanse voorouders is deze dertigjarige Amerikaanse zelf al een smeltkroes, en dat wordt weerspiegeld in haar muziek. Rubinos: "Toen ik het nummer *Lonely Lover* af had, wist ik dat ik mijn eigen stijl gevonden had. De rest van het album schreef ik vanuit die overtuiging. Ik daag mijzelf daarbij graag uit, zoek altijd naar nieuwe dingen en kies nooit de makkelijkste weg. Gelukkig klik ik hierin honderd procent met mijn team, bestaande uit drummer-producer Marco Buccelli en geluidstechnicus Jeremy Loucas. Ik leerde ze kennen tijdens mijn studie op het Berklee College of Music in Boston en werk al tien jaar met ze samen."

Charles Mingus

Een grappige anekdote uit haar studiejaren: op haar arrangement voor zes blazers reageerde de leraar met: "Wow, jij moet veel naar Charles Mingus geluisterd hebben", terwijl ze nog nooit van hem gehoord had! Dat haar tweede album zo goed gelukt is, schrijft ze niet alleen toe aan het onderlinge teamwerk, maar ook aan haar persoonlijke metamorfose: "De dag dat we de studio in zouden gaan, kreeg mijn vader een beroerte. Een maand lang week ik niet van zijn zijde, tot hij overleed. Die periode heeft mij een enorme verdieping opgeleverd, die zijn weerslag kreeg op het album. In het nummer *Right?* schrijf ik zelfs een brief aan mijn vader." Rubinos afficheert zichzelf slechts als componist en vocalist, terwijl ze toch alle toetsen en diverse baspartijen voor haar rekening nam op *Black Terry Cat*: "Ik heb nooit les gehad en speel al jaren toetsen op mijn eigen manier. De basgitaar koos ik onlangs om het mijzelf nog moeilijker te maken en te zien wat zoiets dan oplevert. Het zit gewoon in mijn DNA om dingen op een moeilijke manier te doen, ik kan het niet anders." En dat verklaart waarschijnlijk het unieke karakter van haar werk. Komend najaar zullen we dat tijdens haar Europese tournee met eigen ogen kunnen aanschouwen.

Sjeng Stokkink

In deze serie tast onze Jazzism België-correspondent de grenzen af en belicht de Belgische jazz.

Benjamin Sauzereau

Meer dan het strakke jazzkeurslijf

Gitarist Benjamin Sauzereau ontwikkelt al enkele jaren een eigen jargon op het snijpunt van improvisatie en compositie. Met zijn recent opgericht label Suite is het de bedoeling om de verschillende stijlelementen hiervan in kaart te brengen.

Benjamin Sauzereau (1984) is oorspronkelijk afkomstig van de Franse stad Le Mans. Tien jaar geleden belandde hij in Brussel. "Ik had nood aan een boeiende stadsomgeving op mensenmaat en die vond ik hier. Er wonen heel wat muzikanten van diverse pluimage met wie ik mijn ideeën kan uitwerken."
Ondertussen vestigde hij naam door zijn atypische gitaarstijl, die gekleurd werd door atmosferische improvisaties. Ook zijn componeermethode, waarbij partituur en vrijheid elkaar steeds op een of andere manier kruisen, kent veel bijval. Kenmerkend voor de groepsnamen zijn het surrealistisch tintje en de achterliggende connotaties zoals bij *La Cigarette Sans Cravatte* en *Les Chroniques de l'Inutile.* "Die eerste naam verwijst naar een lied van Leo Ferré, waarin hij zingt over anarchisten en de laatste sigaret van de terdoodveroordeelde die geen das mag dragen om overduidelijke reden. Bij de tweede is er een verband met de situatie van mijn generatie in deze maatschappij. We zitten vol twijfels en vragen over de huidige gang van zaken en heel wat ogenschijnlijk nutteloze zaken en begrippen. De erfenis van een complexe wereld waarin we moeilijk onze plaats vinden, roept veel vragen op. Hopelijk kunnen we het verschil maken met onze muziek."
Iemand met wie hij in diverse projecten samenwerkt (Blue Monday People, Jens Maurits Orchestra) is drummer Jens Bouttery (Jazzism 7, 2014). De twee richtten onlangs samen hun eigen label op met de veelzeggende naam Suite. "Het basisidee is iets genereren waarop een vervolg komt (*une suite* in het Frans). Er is tevens een klassieke link via de muziek van mijn groep Philémon Le Chien Qui Ne Voulait Pas Grandir. Het debuut verscheen net en is de tweede release van ons label. De primeur ging naar *They Do It For A Reason* van het Jens Maurits Orchestra, weer een totaal ander concept. Vandaar ook het begrip 'suite' zoals in een hotel. Ons label bevat verschillende kamers, elk met een onderscheiden inrichting en meubilair. Allemaal uiteenlopende aspecten die we in de kijker willen plaatsen. Door dit alles onder eenzelfde dak onder te brengen, is het makkelijker voor het publiek om te zien dat we heel wat in onze mars hebben en dat het keurslijf van jazz voor ons veel te strak is."
Het aantal groepen waarbij Sauzereau een bepalende rol speelt, neemt alsmaar toe. Zo is hij ook nog actief bij Wolke, Book Of Air, Eve Beuvens Heptatomic en Tali Toke, elk met een heel eigen karakter. Nieuw is zijn duo met violiste Ananta Roosens, met wie hij binnenkort in Nederland speelt.

Georges Tonla Briquet

Foto: **Roger Vantilt**

BESTEL NU KAARTEN

BINNENKORT
in Het Concertgebouw

© Shiraz Fradi

wo 2 nov 20.30 uur Grote Zaal
Dhafer Youssef
Diwan of Beauty & Odd
i.s.m. het Ud Festival

© Frank Hanswijk

vr 4 nov 19.30 & 21.30 uur Koorzaal
Jazz Club
met Benjamin Herman
en Anton Goudsmit:
Hear! Hear!

© Govert Driessen

vr 9 dec 19.30 & 21.30 uur Koorzaal
Jazz Club
met Chambertones:
The Ninth Planet

© Govert Driessen

ma 12 dec 20.15 uur Grote Zaal
Kerstconcert
Jazz Orchestra of the Concertgebouw

ALLES KLINKT MOOIER IN HET CONCERTGEBOUW

JONGE HELDEN
Fotograaf & schrijver Govert Driessen portretteert aanstormend talent.

Mo van der Does

"Tot in de vijfde klas twijfelde ik, maar toen bedacht ik me dat ik **later spijt zou krijgen** als ik niet nú zou proberen naar het conservatorium te gaan"

Altsaxofoon
Amsterdam, 21 mei 1997

OPLEIDING
2015 - heden: Conservatorium van Amsterdam

BANDS:
Jazz Commotion
Stefan Bos- piano
William Barrett - bas
Lluís Naval - drums

IdeMo Quartet
Gijs Idema - gitaar
Cas Jiskoot- bas
Tim Hennekes - bas

PRIJZEN:
Eerste prijs,
Prinses Christina Jazz Concours, 2014

"Ik ben geboren in Amsterdam, maar toen ik één of twee jaar oud was, verhuisden we naar Deventer. Daar heb ik van mijn vijfde tot mijn tiende viooltje gehad, maar ik wilde eigenlijk saxofoon spelen. Toen ik eenmaal tanden had gewisseld, mocht dat eindelijk. En na een opa, een oom en een vader had ik nu ook nog eens een leraar die van jazz hield... Toen ging het hard!
Het liefst speelde ik met leeftijdsgenoten, en speelde dan ook in een paar leuke bands, maar op een gegeven moment was het aanbod niet meer helemaal genoeg in Deventer. Zodoende kwam ik terecht bij het Amsterdamse Junior Jazz College, waar ik in de tweede klas auditie voor deed.
Tot in de vijfde klas twijfelde ik, maar toen bedacht ik dat ik later spijt zou krijgen als ik niet nú zou proberen naar het conservatorium te gaan, en daarmee was de beslissing genomen.
Ik luister natuurlijk zo veel mogelijk muziek, en ook zo veel mogelijk verschillende dingen. Dat begon eigenlijk uit nieuwsgierigheid, maar in de loop van de tijd werd het steeds gerichter. Op mijn twaalfde luisterde ik al veel naar Charlie Parker - ik begreep dat natuurlijk niet helemaal - maar ik vond het wel al héél goed!
De laatste tijd luister ik ook veel naar mensen als Ben van Gelder, Joris Roelofs en Brad Mehldau: muzikanten die hun muzikaliteit, beheersing van het instrument en muzikale persoonlijkheid volledig in dienst kunnen stellen van de muziek.
Voor de zomer heb ik mijn propedeuse gehaald, en daarmee het eerste jaar afgesloten. In dat jaar kreeg ik heel vaak les van Simon Rigter. Simon focust erg op methodes om je vocabulaire uit te breiden, en met name om dat zelf te doen: door eindeloos te variëren - ritmisch, melodisch en harmonisch - op bekende stukken word je als het ware je eigen leraar. Daar werk ik hard aan en daarnaast ben ik ook bezig om mijn instrument te leren beheersen: uiteindelijk moet je datgene wat je wíl spelen, ook kúnnen spelen!"

Gallowstreet

Twaalfkoppig kopermonster met een heleboel testosteron

Nederland is sinds 2012 een brassband nieuwe stijl rijker: Gallowstreet. Jong en strijdbaar veroverden ze de laatste jaren de harten van het festivalpubliek op onder andere Pitch, North Sea Jazz, Lowlands en Into The Great Wide Open. Die veroveringstocht duurt voort, met nu ook debuutalbum *Battleplan* in de aanslag.

Tekst: **Willem Jongeneelen**

Blazers met een strijdplan, genoemd naar een straat met een wat lugubere naam. De wieg van dit twaalfkoppig kopermonster (één drummer, één percussionist, tien blazers) stond in de Amsterdamse Galgenstraat. Op de albumhoes staan foto's van krakersrellen die zich daar in het verleden afspeelden en op promofoto's heeft de band soms het imago van opgeschoten hooligans met honkbalknuppel in de aanslag. "We trekken graag ten strijde. *Battleplan* is op meerdere manieren uit te leggen. We zijn met twaalf. Dat is samen een heleboel testosteron. We voelen ons soms ook een leger. Of een rugbyteam, dat klinkt wat vriendelijker. Op het podium gaan we een wedstrijd aan die gewonnen moet worden. Het hele veld moet op het eind aan het dansen zijn. Tegenstand ondervinden we amper. Ons doel: jonge mensen in aanraking laten komen met vette instrumentale muziek", aldus Chris Bruining, percussionist van Gallowstreet.

"Er is zo veel **eenheidsworst** binnen de muziek"

Nergens plat

Gallowstreet bestaat uit jonge twintigers. Een aantal bandleden is of was tevens actief in Jungle By Night, Koffie en Dogtroep. Chris Bruining studeerde deze zomer af op Codarts in Rotterdam. "Ik ben begonnen als drummer, maar eenmaal op de conga actief, resoneerde het bij mij." Bruining speelt ook salsa- en cumbiaritmes in La Banda Fantastica. In Gallowstreet kan hij zijn ei ook helemaal kwijt. "Die groep speelt ook een soort van wereldmuziek. Twaalf bandleden zorgen voor evenzoveel invloeden. Er zit hiphop in, pop, jazz, dance, afrobeat, en ik zorg soms nog voor een beetje latin. Dat heb ik weliswaar gestudeerd, maar laat ik in de band zo veel mogelijk los. Gallowstreet bezit zo'n enorme bak energie en mogelijkheden. Wat is er mooier dan met tien blaasinstrumenten samen spelen en elkaar uitdagen? Bij veel brassbands uit het verleden was het vaak plat of zat er veel *old school* New Orleans in. Wij spelen nu alleen eigen werk en putten vooral inspiratie uit de elektronische muziek. Hé, we zijn jong. We luisteren ook naar techno, drum-'n-bass en house. Meer dan naar de klassiekers van de brass uit New Orleans. We willen dansbaar zijn en iedereen aanspreken, maar het mag nergens plat worden om gemakkelijk te scoren."

Vette lijntjes

Gallowstreet bestaat volgens Bruining uit een mix van op het conservatorium geschoolde krachten en 'gasten van de straat'. "Je kunt aan de arrangementen horen dat er nagedacht is over harmonieën en percussieachtergronden. De combinatie wel/niet afkomstig van het conservatorium maakt het geheel juist spannender. Het is niet allemaal braaf of te netjes. Er wordt flink buiten de lijntjes gekleurd en iedereen kan met ideeën aankomen. Onze baritonsaxofonist Dirk Zandvliet heeft geen conservatoriumachtergrond, maar bedenkt wel vette lijntjes die we graag als vertrekpunt hanteren. Hij hoeft de boel niet uit te arrangeren, daar hebben we weer anderen voor." Bruining snapt ook wel waarom hun muziek op ieder festival werkt. "Die blazers zorgen voor zo veel energie; je moet wel een heel groot chagrijn zijn om dat niet leuk te vinden. Er zit altijd wel ergens een beat in die uitnodigt om te dansen. De meer geoefende luisteraar hoort er bovendien de verfijnde harmonieën in terug, waardoor iedereen aan zijn trekken kan komen."

Hippere harmonie

Het harmonieorkest, bekend uit het straatbeeld van vroeger, heeft sinds een aantal jaren een paar hippe jongere opvolgers gekregen. Er zijn ook in Nederland meer brassbands nieuwe stijl, maar Gallowstreet weet zich muzikaal sterk te onderscheiden. Bovendien bieden hun tracks uitdagingen voor anderen om ermee de slag te gaan. Zo circuleert er al een fijne remixversie van *Hattori*, gemaakt door Kraak & Smaak. Het nummer *Etna*, met live gespeelde drum-'n-bass, is de volgende albumtrack die om een remix schreeuwt. Bruining: "Het is mijn favoriet. Vanaf mijn zestiende ging ik naar drum-'n-bassparty's. De sousafoon in ons nummer bezit een enorme gelijkenis met de *sub-bass* van de synthesizers, zoals die in de beginjaren van deze eeuw in die muziek klonken. Ik kijk er enorm naar uit dat iemand uit de drum-'n-bassscene die track eens flink onder handen neemt. Ik ben enorm blij met *Etna*, ook al moet ik steeds op mijn lippen bijten om het live vol te houden. Ik speel veel en snel op de bongo. Zwaar werk, maar de vibe is geweldig. Kijk, dat is dus ook onderdeel van ons strijdplan. Er is zo veel eenheidsworst binnen de muziek. Als wij met onze muziek een brug weten te bouwen naar wat er buiten de geijkte paden gebeurt, dan is dat prachtig. Er gebeuren zoveel spannende dingen in de hiphop, dance en jazz. Wellicht openen wij wat deuren daarheen." J

Candy Dulfer

“Ik durfde Prince uit te dagen”

Candy Dulfer gaat weer met een big smile door het leven. Dit najaar is ze terug met haar nieuwe album *Together*. Voor het eerst praat ze over een zware periode in haar leven en over het overlijden van Prince. “Direct na zijn dood wilde ik absoluut niet over hem praten. Ik had geen zin in vals sentiment.”

Tekst: **Jean-Paul Heck**
Foto’s: **Thomas Feuerstein**

In 2011 bracht Candy Dulfer met *Crazy* haar laatste album uit. "House en EDM waren toen mijn directe invloeden, de volvette funk en soul stonden even in de ijskast. Je merkt dat het nu anders is. Zeker na de dood van Prince wil de wereld weer dansen."

Eerst maar iets onvermijdelijks. Toen Prince overleed wilde je niets in de media doen, waarom?
"Ik haat vals sentiment. Daarnaast was ik op tournee in het buitenland, gelukkig maar. Direct na de eerste berichten kwamen er 58 oproepen van media op mijn privénummer. Ik kon echt overal aanschuiven, maar wilde het gewoon niet. Ik wilde daar niet aan tafel zitten huilen om de dood van Prince. Dat past ook niet bij hem, want hij was zelf een mediaschuw persoon. Daarom voelde dat niet goed. Sommige programma's waren heel slim. Die kwamen aan met teksten als: 'We kunnen ons niet voorstellen hoe jij je moet voelen.' Anderen waren gewoon bot. Zo van: 'Je moet er om half negen zijn en we laten je ophalen. Oh ja, en er zijn broodjes.' Echt heel stom, ook daarom heb ik niets gedaan. Alleen toen kwamen wel Rolling Stone en The Guardian, maar ik moest principieel zijn, haha."

"Zeker na de dood van Prince wil **de wereld** weer dansen"

Heb je de avond van de dag waarop Prince overleed nog iets gedaan?
"Een halfuur voordat we moesten optreden, wist ik dat hij overleden was. Dat was heel moeilijk. In het publiek bevinden zich altijd heel trouwe Prince-fans die komen kijken als ik speel. Ik moest hen nu gaan vertellen dat hun grootste idool dood was. Ze schrokken zich rot. We hebben toen wel *Purple Rain* gespeeld. Prince had zelf een bloedhekel aan covers en als hij achter het podium hoorde dat een act een cover speelde, zei hij altijd: *'Write your own material!'* Maar de mensen moesten getroost worden en we hebben een heel mooie versie gedaan, in zijn geest."

Wat was jouw eerste reactie?
"Ik heb meteen contact gezocht met Kirk (Johnson, red). Hij was de assistent van Prince en zijn - en mijn - voormalige drummer. Hij stond het dichtst bij Prince en hij bevestigde het bericht. Chance Howard was met mij op tour. Ik heb hem leren kennen toen we samen in de band van Prince speelden. Kijk, het was ons verdriet. Wij kenden hem heel goed. Daarom heb ik ook niet meegedaan aan al die *tribute*-concerten in Europa. Ik vond het prima dat anderen dat deden, maar mijn plek zal misschien meer in Amerika zijn. Met de *Musicology*-band en mensen als Sheila E en Maceo Parker.

Hoe was jouw contact met Prince?
"De laatste jaren werkte ik niet meer met hem, en het was zeker geen makkelijke man. Toch heb ik zo veel mooie en bijzondere tijden met hem meegemaakt. Ik heb dicht bij hem gestaan en ben het meest trots op de momenten dat ik hem, samen met de andere muzikanten, echt gelukkig kon maken door onze inzet. Nee, het was nooit amoureus. Teminste niet van mijn kant, haha. Ik was veel te jong om daarover na te denken. Hij wilde ook altijd graag mijn moeder Inge erbij hebben. Altijd boekte hij twee Business Class-tickets, voor mij en haar. Met z'n drieën hadden we ook veel plezier. Toen ik pas bij de band kwam, lag iedereen - behalve Prince - in zijn bed tot er weer gewerkt moest worden. Mijn moeder en ik brachten de lol mee die we zelf van mijn band gewend waren. Prince vond dat ook leuk. Dan was het gezellig en kon hij zich goed ontspannen. Ik was ook degene die hem durfde uit te dagen. Dan hadden we een paar shows gedaan en heel late aftershows en dan zei ik tegen hem na vier toegiften: 'Prince, wat ben je nu voor watje? Kun je niet meer verder? Ik wel hoor!' Dat vond hij geweldig, maar liet ons dan nog wel vijf nummers spelen. De andere muzikanten konden me dan wel schieten."

Merkte je iets aan hem? Hoe was het met zijn gezondheid?
"Hij heeft natuurlijk al die jaren belachelijk veel en zwaar getoerd en de laatste jaren had hij veel last van gewrichtsproblemen. Ik weet nog dat hij en Chaka Khan tijdens een concert in Atlantic City heel lelijk vielen. Een te glad podium. Sindsdien had hij pijn, ook al gaf hij dat nooit toe. Het ging altijd om de show en de muziek."

Je nieuwe album wordt naast jouw saxofoonspel gedomineerd door twee geweldige Nederlandse soulzangers: Rico Greene en Ivan Peroti. Meer dan ooit heb je een echte liedjesplaat gemaakt.
"Eigenlijk was ik van plan om een album te creëren met jams die door verschillende houseproducers gemaakt zouden worden. Maar omdat ik continu op tournee ben, kwam dat maar niet van de grond. Ondertussen begon ik opeens nummers te schrijven met mijn band en mijn oude drummer Ruben van Roon. Ook hebben Ivan, Rico en Ulco Bed een paar heel mooie songs speciaal voor mij geschreven. Uiteindelijk heb ik besloten om gewoon iets fris te maken. Samen met producer Dennis Letnom gewoon die nummers opgenomen die ik echt voel; soulvol en lekker funky. Juist nu lijkt funk weer aan populariteit te winnen dus misschien is het wel het juiste moment."

Je bent heel open in de teksten. Meer dan ooit tevoren is het een echte Candy Dulfer-plaat.
"Ik wilde iets persoonlijks maken. Door alles wat er gebeurd is de laatste tijd, kreeg het ook de juiste diepgang. Ik krijg al lang geen stress meer van verwachtingspatronen rondom een nieuw album. Ik ben toch eerst en vooral een liveartiest. Daarom klikt het ook zo goed met zowel Rico als Ivan. Zij zijn naast goede songschrijvers ook echte performers en weten wat ik nodig heb voor een cd. Ivan zingt bij Sven Hammond, maar kan gelukkig ook met mij op tournee. Daarnaast mag ik mij gelukkig prijzen met mijn geweldige band. Naast vaste leden als gitarist Ulco Bed, bassist Manuel Hugas en toetsenman Arjen Mooijer heb ik in Nicky Loman een geweldige nieuwe jonge drummer gevonden."

Je had ook gewoon kunnen zeggen: ik doe het komende halfjaar geen optredens en concentreer mij puur op nieuw werk.
"Ja, maar ik hou zo van toeren! Ik ben natuurlijk gewoon een freelancer en kan dus heel moeilijk 'nee' zeggen. Wat binnen komt, pak ik altijd. Spelen is in veel opzichten mijn redding."

Toch ging je de laatste jaren twijfelen...
"De laatste jaren heb ik het niet altijd even makkelijk gehad. Mijn droom van een gezinnetje moest ik laten varen en ik moest echt mijn leven hervinden. Ik ging mezelf van die levensvragen stellen. Moet ik dan altijd alleen maar blijven spelen? Waarom ben ik op deze wereld? Ik was echt bezig met zingeving. Maar uiteindelijk kwam ik erachter dat optreden mij de noodzakelijke adrenaline geeft en mij écht gelukkig maakt. Ik besef dat ik een geweldig leven heb. De ene dag sta ik in een piepkleine jazzclub te spelen, terwijl ik een dag later op een festival speel met meer dan tienduizend bezoekers. Dan sta ik geprogrammeerd tussen heftige popbands en house-dj's. Ik zie ze weleens kijken van, wat doet die griet hier? Dat zijn de momenten dat ik mij helemaal kapot ram en laat zien wat ik kan."

Met als resultaat dat jij je man Bela Szénási nauwelijks ziet.
"Dat klopt wel. Soms zie ik hem één nacht in de week. Dan ben ik vier dagen weg en heb drie verschillende landen bezocht. Maandagochtend zit ik dan weer achter mijn computertje om alles te regelen. Maar de carrière van Bela (keepers- en coachingkampen voor voetballers, red.) gaat ook als een speer en wij hebben besloten er beiden vol voor te gaan. Zolang dat goed gaat, is het prima voor mij."

Hoe kijk je als 46-jarige professioneel muzikante terug op je leven?
"Van nature ben ik een heel burgerlijk meisje. Dan besef dat ik eigenlijk best een gezin had willen hebben, maar dat is verdomme niet gelukt. Het is ergens goed voor geweest, want blijkbaar is muziek altijd net iets belangrijker voor mij. Het feit dat ik zo de muziek ben ingerold, is een zegen geweest. Door mijn vader en mijn moeder heb ik die muziekstof over mij uitgestrooid gekregen en mijn ziel ligt volledig in de muziek. Altijd voor de volle honderd procent en nooit op de automatische piloot."

Je weigert mee te doen aan de oppervlakkigheid en waan van de dag die in muziekland zo heerst.
"Nou, ik was juist nooit zo'n wereldverbeteraar, maar ik ben wel heel erg geschrokken van alle verdeeldheid en hardheid die er is, ook hier in Nederland. Aan de andere kant wéét ik dat er ook heel veel mooie en goede mensen op de wereld zijn. Op mijn nieuwe album staat de titelsong *Together*. Als ik dat nummer aankondig en de tekst uitleg, zie ik bij volstrekt onbekenden de tranen in de ogen staan. Ik heb zelf nooit iets ergs van dichtbij meegemaakt, maar ik voel wel dat die angst onder het publiek enorm leeft. Het was altijd een ver-van-mijn-bedshow maar nu komt het misschien heel dichtbij. Europa is zich de tering geschrokken en is ook enorm verdeeld."

Je reist met je eigen band over de hele wereld. Dan ga je volgens mij ook zaken anders benaderen.
"Natuurlijk en dat zorgt ook wel voor begrip voor een aantal zaken. Neem bijvoorbeeld die Zwarte Pietendiscussie. Misschien had er in mij anders ook die blanke gezeten die denkt: ach het valt toch allemaal wel mee? Maar door altijd met gekleurde mensen onderweg te zijn, weet ik helaas beter. Als ik ergens binnenstap, zien ze eerst die blonde dame en dan is alles nog leuk. Maar op het moment dat ze die gekleurde muzikanten achter mij zien, gaan de laatjes dicht en de deuren op slot. Kamers zijn opeens niet meer beschikbaar en de sfeer zakt onder het vriespunt. Monden verstrakken en de sfeer is meteen anders en soms loopt het helemaal mis. We zijn echt niet ver gekomen op dat gebied, hoor. Het maakt me razend. En het is overal, ook in Nederland, en niet zo'n beetje ook. Als je weet hoe vaak ik ruzie sta te maken over dit soort dingen. Maar ja, dat kan ik ook makkelijk doen, voor mij weinig consequenties als ik weer met

En wanneer komen jullie langs bij Piano's Maene ?

De beste merken onder één dak :
Steinway & Sons - Boston - Essex (exclusief distributeur België)
Doutreligne (Maene Creation)
Yamaha - Kawai
Digitale piano's Yamaha, Kawai, Roland, Nord, Roli
Gebruikte piano's met 5 jaar waarborg

Nieuwe showroom Piano's Maene Limburg !

Op slechts 5 minuten van Maastricht en Maasmechelen.

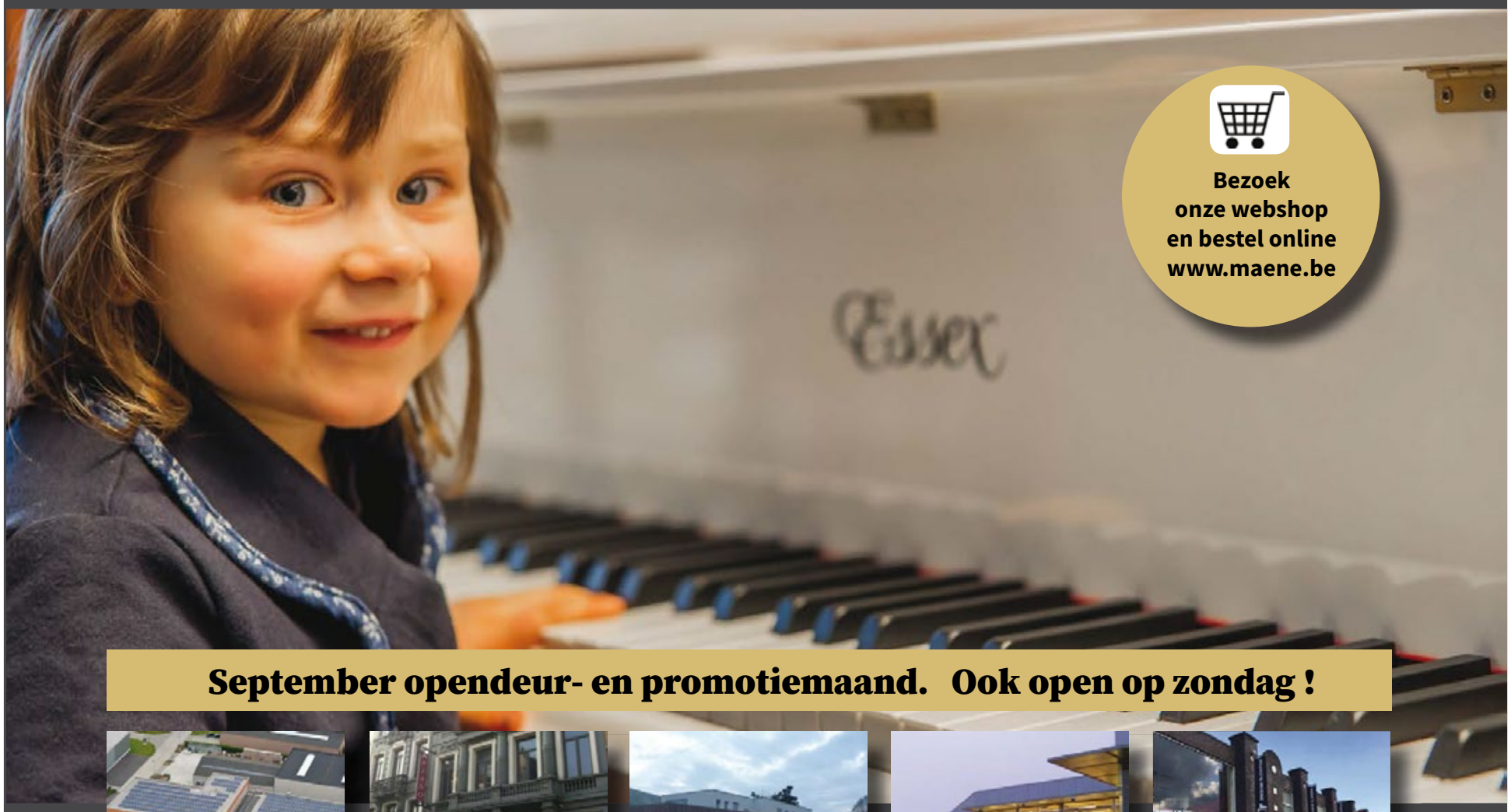

Bezoek onze webshop en bestel online www.maene.be

September opendeur- en promotiemaand. Ook open op zondag !

Hoofdzetel Ruiselede
met concertzaal en
Atelier Chris Maene

Industriestraat 42
B8755 Ruiselede
+32 51 68 64 37

Piano's Maene Brussel
met oefenlokalen en
concertruimte

Argonnestraat 37
B1060 Brussel
+32 2 537 86 44

Piano's Maene Gent en
Steinway Piano Gallery
Belgium

P. Van Reysschootlaan 2
B9051 Gent
+32 9 222 18 36

Piano's Maene Antwerpen

Herentalsebaan 431
B2160 Wommelgem
+32 3 321 78 00

Piano's Maene Limburg
(gebouw Top-Living)

Steenweg 224
B3621 Rekem/Lanaken
+32 89 21 52 72

www.maene.be

gebrevetteerd
hofleverancier van
België

www.facebook.com/
pianosmaene

mijn brutale mond en mijn blonde kop tegen een agent of douanebeambte sta te schreeuwen… Het is meestal geen overduidelijke discriminatie, maar het is vooral het feit dat mensen opeens zuur en lelijk gaan doen. Ik kan dat na al die jaren van een kilometer afstand ruiken. Het is gewoon angst en domheid."

Maar er is gelukkig ook nog veel schoonheid...

"Ik tour de laatste jaren veel in Oost-Europa en het valt mij op hoe snel die landen zich hebben ontwikkeld. Ik ben echt niet zo'n pionier hoor, ik ben nogal gehecht aan luxe en zacht toiletpapier enzo - ahum - dus ik ben er pas later naartoe gegaan. Maar ik speel sinds een jaar of vijftien heel veel in Polen, Tsjechië, Hongarije en Wit-Rusland. Ik vind het er geweldig. De steden zijn prachtig en de mensen hebben zich binnen twintig jaar zo ongelooflijk snel teruggevochten. Ze zijn heel stijlvol en vaak is het niveau hoger dan in West-Europa qua eten, cultuur enzovoorts. Wat een tragiek,

"Spelen is **in veel opzichten** mijn redding"

landen die vroeger veel verder waren dan wij in West-Europa, maar die jarenlang door communisme of andere dwalingen in hun ontwikkeling zijn gestopt. Knap hoe ze zich in een rap tempo terugvechten. Je voelt je wel sneller één met de wereld als je overal leuke mensen treft met muziek als verbindende factor. Ik kan me echt net zo verbonden voelen met een zaal in Moskou als met een Amsterdams publiek. We zijn allemaal niet zo verschillend, we hebben alleen last van die idiote machthebbers die onze wereld verzieken en ons tegen elkaar opzetten.

Even over 'Together'. Je saxofoon speelt wel de hoofdrol, maar het is geen pure soloplaat van een saxofoniste.

"Kijk, ik zou ook heus wel een instrumentaal album willen maken met allemaal mooie saxofoonlijntjes, zoals David Sanborn dat vroeger deed. Maar wie luistert daar nog naar? En het is heel moeilijk om smaakvolle instrumentale nummers met altsax te maken, het wordt al gauw van die voorspelbare smooth jazz waar je al zo veel van hebt. Je hebt uitzonderingen, een voorbeeld is tenorsaxofonist Kamasi Washington. Hij speelt geweldig, zijn improvisaties zijn fantastisch. Hij heeft het hele pakket, maar het gaat bij hem niet zozeer om songs, meer om zijn improvisaties en ik vind het juist leuk om dat live te doen en op de cd juist meer liedjes te zetten. Jazz zit natuurlijk in mijn hart, maar ik wil wel jonge mensen bij mijn optredens. Die hardcore jazz- en funkfans vind ik vooral op de Smooth Jazz Cruises in de VS, waarvan ik er elk jaar twee of drie doe. Daar komen muziekfans die daar nog helemaal voor gaan. Ik ben er heel trots op dat ik daar sta tussen headliners als David Sanborn, George Benson, Marcus Miller. Tijdens zo'n cruise zien ze mij zelfs nog als de grootste vernieuwer van wat ze te horen krijgen. Moet je nagaan. Als ik een housenummer zoals *What You Do* speel, gaan ze helemaal uit hun dak." J

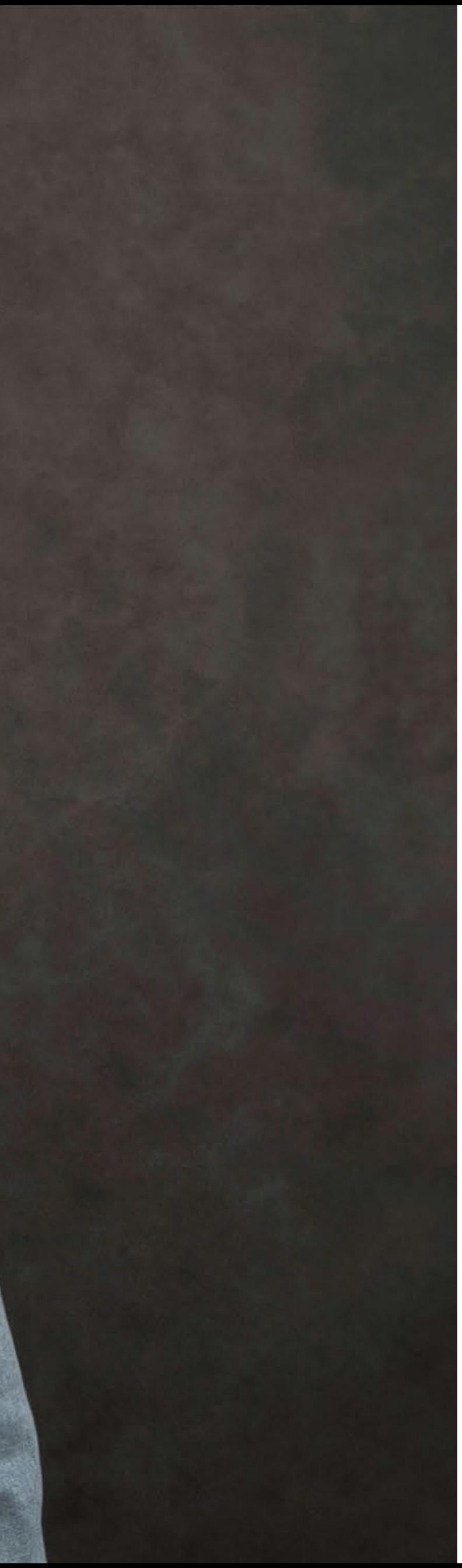

Ben van Gelder

Verloren zoon keert terug

"Veel energie gaat op aan levensmanagement", zegt hij over zijn New Yorkse bestaan. "Dat zit mijn creativiteit in de weg." Altsaxofonist Ben van Gelder staat op het punt van verhuizen. Na acht jaar voornamelijk in New York woonachtig te zijn geweest, wil hij terug naar Europa – naar Amsterdam of Berlijn. "In New York is de financiële druk hoog. Het is lastig om mijn hoofd boven water te houden. Ook is er het gevaar van overprikkeling. De stad kan over je heen denderen."

Tekst: **Jan Jasper Tamboer**

"Neem de buurt Bushwick in Brooklyn, mijn toenmalige woonplaats. Toen ik er neerstreek, was het een gebied dat nog aan het begin stond van zijn ontwikkeling. Het was een industriële omgeving met enkele broedplaatsen, nauwelijks ontgonnen terrein. Nu is het hip, toeristisch en ga je er duur uit eten. Het besef is er dat ik er zelf aan heb bijgedragen door me daar te vestigen, maar het is minder gunstig voor degenen die op de lage kosten zijn afgekomen. Veel collega's vertrekken uit de stad en gaan terug naar Californië, waar het klimaat beter is, de natuur mooi is en er nog ruimte is. Of ze gaan naar Parijs, Rome of Kopenhagen. Zelf heb ik meer aansluiting met Amsterdam, waar ik waarschijnlijk terugkom. Berlijn is ook een optie, dat is een wereldstad en voor dat begrip zeer goedkoop, met een uitstekend artistiek klimaat. Uiteindelijk maken de mensen de plek. Ik krijg in Nederland ook dingen voor elkaar die in de VS ondenkbaar zijn, zoals mijn samenwerking met het Metropole Orkest. New York is een plek om op te blijven zoeken: wel de lusten, maar niet de lasten."

Intensief schrijfproces

Vooraleerst heeft hij er zijn nieuwe album *Among Verticals* opgenomen, dat in oktober wereldwijd wordt uitgebracht. Daarna volgt een uitgebreide tournee

door Europa. Bij de release komt ook een documentaire uit over Van Gelder, waarin achtergronden en diens leven als jazzmusicus worden belicht. Er zijn beelden van repetities, opnamen, het spelen op een brug en verschillende dagelijkse taferelen. Over *Among Verticals:* "Het project rond de plaat komt voort uit een compositieopdracht van de Jazz Gallery, een belangrijk podium voor hedendaagse muziek in New York. Dat betrof een suite die ik nu aan het herschrijven ben met mijn kwintet voor ogen. Ik wilde graag dat de muziek speelbaar was voor mijn eigen mensen, die zijn de basis. De afgelopen tijd was het schrijfproces intensief en ontwikkelden zich ideeën voor de orkestratie. Ook de compositie zelf moest eraan geloven. Voor mij is er nu een totaalidee ontstaan. Dat behelst terugkerende intervallen, ritmische motieven en ostinato (een herhalend melodisch fragment) waaraan de compositie is opgehangen. Daarnaast is er veel ruimte voor improvisatie om de unieke kwaliteiten van mijn bandleden te benutten."

Vooruitgang

De titel van het album is ontleend aan een kunstwerk van de Tsjechische abstracte schilder František Kupka, waarop hij zijn vrouw Nina Straub heeft afgebeeld, omgeven door kleurrijke verticale banen. "De vrouw verdrinkt haast in een zee van verticale kleurstroken. Het is voor mij een metafoor voor hoe ik mij voelde in die wereldstad New York. Het schilderij is mysterieus, surrealistisch, melancholisch en verhalend. Dat zijn elementen die ik in mijn eigen werk ook wil toepassen. De verticale lijnen in het kunstwerk vertaal ik naar een verticale stapeling van een bepaald interval. Het spel met abstractie en figuratie trekt mij erg aan, Kupka komt via herkenbare aspecten tot een nieuw verhaal. Daar zit hem voor mij de kern van de zaak. Het gaat mij om een herschikking van bekende elementen. Voor mij is traditie de sleutel tot vooruitgang, hier geloof ik sterk in als jazzmusicus."

"Voor mij blijven **sound, melodie en samenspel** de pijlers"

Weinig takes

Van Gelder brengt *Among Verticals* in eigen beheer uit en produceert het album zelf. "Ik wil controle hebben over hoe het klinkt en hoe het eruitziet. Ik heb ook duidelijke ideeën over de vormgeving, erg belangrijk. Wat de publiciteit betreft wil ik wél mensen inhuren. We nemen de plaat gezamenlijk op in de studio, als een liveopname. Sommige dingen zullen evenwel meer geproduceerd klinken, andere meer als een liveoptreden. Ik streef er niet per se naar om alles in zo weinig mogelijk takes op te nemen. Het mag best langer duren, als het resultaat er maar naar is. In principe gaat het om mijn eigen kwintet, maar ik zal ook enkele gasten inschakelen. Mijn vaste band bestaat uit vibrafonist Peter Schlamb, bassist Rick Rosato, toetsenist Sam Harris en slagwerker Craig Weinrib. Het zijn allen zeer begaafde musici, tegelijkertijd ervaren en vernieuwend en ze voelen elkaar zeer goed aan. Ik ben erg blij met hen, al meer dan tien jaar."

Kneedbaar

"Als componist heb ik flinke stappen gezet. Ik heb lessen gevolgd bij Guillermo Klein en hij heeft mij een stuk verder gebracht. Klein is een Argentijnse componist die bekendstaat om zijn originele harmonieën en stilistische concepten. Hij is commercieel gezien weinig succesvol, maar staat hoog aangeschreven onder musici. Hij is mijn favoriete hedendaagse componist. Hij kan helder uitleg geven over compositieleer, vorm, spanning, ontspanning, melodie. Voorheen bevatten mijn composities minder informatie, ik liet de kleuring voor een groot deel over aan de musici. Nu vul ik meer in. Hoewel dat ook weer niet altijd zo is, want er is veel ruimte voor improvisatie. Dat blijft de kern voor mij en mijn bandleden. Zo is de muziek altijd kneedbaar. Voor mij blijven sound, melodie en samenspel de pijlers, daarin ben ik niet veranderd."

Solofluit

"Wat mijn uitvoerende praktijk betreft, blijft de altsaxofoon het hoofdinstrument. De basklarinet doe ik erbij, maar die staat op een laag pitje. Tegenwoordig heeft de dwarsfluit volop mijn interesse, ik kan me daarop goed uiten. Momenteel werk ik aan een opdracht voor solofluit. Het oefenen op mijn instrumenten is nog een dagelijkse bezigheid, maar het schiet er weleens bij in, omdat het schrijven zo tijdrovend is. Dat geldt eigenlijk voor al mijn activiteiten. Behalve met componeren, spelen, productie en vormgeving houd ik mij ook bezig met publieksbegeleiding en podiumpresentatie. Na de release van *Among Verticals* volgt een Europese tournee die ons naar veel landen voert, onder andere Duitsland, Frankrijk en Italië. Bij de optredens zijn programmaboekjes beschikbaar met niet alleen het programmaoverzicht, maar ook achtergrondinformatie. Ik hoef dan niet alles op de bühne uit te leggen.

Finetunen

Podiumpresentatie is een ondergeschoven kindje in de jazz. Opstelling op het podium, licht, op- en afgaan – we willen die aspecten allemaal aandacht geven. Jason Moran heeft me daarover veel geleerd, hij is een van mijn mentoren. Hij presteert het met een groot masker van Fats Waller op te komen. Ook heb ik veel geleerd van Han Bennink, die met zijn groot communicatief vermogen het publiek enorm betrekt bij het optreden. Ik kan daar echter niet altijd in meegaan, het gaat erom daarin mijn eigen weg te vinden. Ik ga me niet een bepaalde persoonlijkheid aanmeten. Han kan erg extreem zijn en alle aandacht opeisen. Dat is bij mij toch minder. Wat moet ik anders dan mezelf zijn?" De komende maanden zal Van Gelder zich op twee dingen focussen. "Ik moet de composities voor *Among Verticals* afronden, het materiaal finetunen. Ik wil er een punt achter zetten, want ik moet mij ook richten op mijn verhuizing vanuit New York. Al mijn spullen moeten verscheept worden. Deze zomer zal het allemaal zijn beslag krijgen." Amsterdam kan daarna haar verloren zoon weer in de armen sluiten. J

DE ROMA

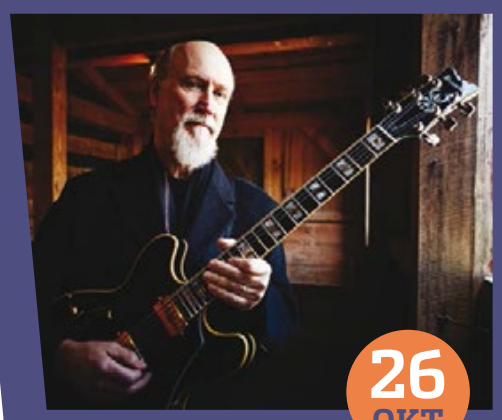

26 OKT

JOHN SCOFIELD

COUNTRY FOR OLD MEN

17 NOV

GOGO PENGUIN

En verder:

22 NOV	**FRANK WOESTE QUARTET** feat. **DAVE DOUGLAS**: DADA PEOPLE!
28 NOV	**LEYLA MCCALLA**
9 DEC	**ANA MOURA**
11 DEC	**FRED HERSCH** SOLO
29 JAN	**FLORIN NICULESCU** TRIO
17 FEB	**BRAD MEHLDAU** TRIO
22 FEB	**LIZZ WRIGHT**

DE ROMA: TURNHOUTSEBAAN 329, B-2140 ANTWERPEN, BELGIË • **INFO & TICKETS:** WWW.DEROMA.BE • +32(0)3 600 16 60

Madeleine Peyroux

“Ik wil spirituele kracht overbrengen”

Al twee jaar toert Madeleine's trio over de wereld, met slechts twee gitaren, een contrabas, een ukelele en een microfoon. Madeleine Peyroux vindt het praktisch, ongecompliceerd en kent haar musici door en door. Haar nieuwe album, *Secular Hymns,* was niet gepland, maar een oud kerkje met een magische akoestiek verraste haar.

Tekst: **Angelique van Os**

Interview

Plekken hebben soms een magische uitwerking op personen of roepen een speciale sfeer op. Toch zijn mensen veelal verrast als dat bijzondere gevoel hen overvalt. Waarom de plek zo magisch of speciaal is, is meestal niet te duiden of te verwoorden. Het is een gevoel, een indruk, een momentopname – verschillende factoren vallen samen. Zangeres Madeleine Peyroux (Athens, Georgia,1973) beleefde vorig jaar zo'n bijzondere ervaring toen ze uitgenodigd werd om met haar trio op te treden in het twaalfde-eeuwse kerkje St. Mary The Virgin, in Great Milton. In dit kleine dorp in Oxfordshire organiseert de Franse michelinsterchef Raymond Blanc regelmatig jazz- en aanverwante concerten, voorafgaand aan een negengangendiner in zijn nabijgelegen chique restaurant Belmond Le Manoir aux Quat'Saisons. Tijdens de soundcheck merkte de Amerikaanse dat haar stem fantastisch klonk door het natuurlijke galmeffect van de kerk. En haar technicus, Doug Dawson, riep al snel dat ze hier haar volgende album moest gaan opnemen. Een paar maanden later kwam Peyroux inderdaad terug voor een driedaagse akoestische opnamesessie, met divers materiaal dat ze onderweg had geselecteerd met haar trio. Al ruim twee jaar reist ze de wereld rond met haar bandleden gitarist Jon Herington en contrabassist Barak Mori, die beiden ook achtergrondzang verzorgen. "Ik had de opnamen wel gepland, maar ik had niet serieus de gedachte om het uit te brengen. We wilden zien wat er zou gebeuren als we daar live speelden, met en zonder publiek", zegt Peyroux terugblikkend.

Old school spelen

Op *Secular Hymnes* staat de stem centraal. Volgens eigen zeggen vormt Peyroux met de backing vocals een drie-eenheid in tien intieme liedjes die doordrenkt zijn van blues, folk, jazz en gospel. "Eigenlijk volgen we al lange tijd een spirituele reis, omdat het gaat om een heel pure manier van muziek maken waarbij je teruggaat naar de essentie. Naar alleen naar datgene wat je nodig hebt in zo'n kleine bezetting. En dat geldt niet alleen voor de muziek, ook praktisch gezien. Het minimale draag je met je mee. Het is meer *old school* spelen, zoals vroeger; zonder toeters en bellen. En dat is een rijke vorm van musiceren, met veel vrijheid in arrangementen."

De zangeres licht toe dat er op momenten dat het

goed loopt, er een extra 'instrument' aanwezig is, namelijk de stilte. Ze meent dat wanneer het publiek aandachtig luistert en de musici elkaar de ruimte geven, stilte en rustmomenten een extra dimensie toevoegen aan het geheel. "Ik vind dat heerlijk en het geeft een andere vorm van vrijheid. Als de stilte zich goed mengt, dan voelt het als een gebalanceerde harmonie. Je kunt makkelijker en sneller op elkaar anticiperen in een kleine bezetting. Daarnaast lenen de stukken zich er goed voor. Wel vergt het de nodige discipline en iedereen heeft een grotere verantwoordelijkheid voor het geheel."

Bluesvertolking

Het repertoire groeide onderweg en bestaat uit bluesstukken van Willie Dixon en Lil Green, gospel van Rosetta Tharpe, werk van de negentiende-eeuwse componist Stephen Foster, een Afro-Amerikaanse spiritual en meer hedendaagse songs van Tom Waits, Townes van Zandt en Allen Toussaint. Opnieuw dus een vertolking van bestaand werk. De zangeres, die veelal vergeleken wordt met legendes als Billie Holiday, Bessie Smith en Edith Piaf, heeft op *Bare Bones* (2009) na geen eigen materiaal uitgebracht. De vrouw die als vijftienjarige straatmuzikant - vergezeld door de nodige drank - door Parijs zwierf, werd ontdekt door Yves Beauvais van Atlantic Records. Hij bracht haar eerste album, *Dreamland*, uit in 1996. Ze was slechts 22 lentes jong. Daarna bleef het (wegens gezondheidsredenen) lange tijd stil. Peyroux kwam in 2004 terug met het succesvolle *Careless Love.* Inmiddels heeft ze acht albums uitgebracht, waarop altijd haar intense bluesvertolking centraal staat. Ook nu, op *Secular Hymnes*. Ze benadrukt dat het bluesgehalte en de herkomst van de verhalen ook anno 2016 belangrijk en actueel zijn, gezien de raciale spanningen in de VS en de onrust in de wereld. "Er is zo veel verdeeldheid. Het zou fantastisch zijn als dit album mensen van verschillende afkomst kan bereiken en samenbrengen. Dat het een universele boodschap overbrengt. Ik wil graag een spirituele kracht overbrengen met bepaalde folk- en bluesnummers, zoals ook de kerk haar rijke geschiedenis overdraagt."

"De stem is een **vingerafdruk**"

Uniek geluid

Op de vraag waarom de zangeres haar album wilde opnemen in die specifieke kerk, zegt ze dat het vooral met haar gevoel en de sound te maken heeft. Volgens Peyroux is het vooral de galm die een speciale klank overbrengt. Ze verwijst bijvoorbeeld naar de beroemde Motown-sound: "Bij Motown hadden ze een versterkte speaker met microfoon op zolder geplaatst, om de specifieke sound te creëren die in die ruimte hing. Niemand anders had dat. Vandaag de dag zou een technicus via software dat geluid misschien kunnen nabootsen, maar het is nooit hetzelfde als de klank in die kamer. Daarvoor moet je op die specifieke plek zijn. Ik had een technicus naar die kerk kunnen sturen om een opname te maken, maar het mooiste en gemakkelijkste was om daar gewoon zelf op te nemen." Ze geeft heel nadrukkelijk aan dat alles live is opgenomen, zonder overdubs. Een organische werkwijze, net als een concert. De rol van de stem speelt hierbij dus een sleutelrol. Peyroux: "De stem is een vingerafdruk en heeft een uniek geluid omdat het resoneert door je lichaam en de ruimte. Niemand anders heeft dezelfde resonantie. In de Virgin Of Mary-kerk komen onze stemmen goed tot hun recht. Een heerlijke ervaring."

Geen bewuste keuze

Eigenlijk zou het album niet uitgebracht worden; Peyroux dacht eerder aan bonustracks. De CEO's van Blue Note Frankrijk en Universal UK waren echter dusdanig enthousiast dat als ze die plaat wilde uitbrengen, zij achter haar stonden. Zo geschiedde. Heeft de zangeres een soortgelijke ervaring gehad bij haar voorgaande albums? "Hmmmm…. Dat is een lastige vraag om te beantwoorden." Peyroux denkt een moment na. "Ik had hierbij geen verwachtingen en er was dus ook geen druk. Ik dacht, als we dit goed neerzetten, dan is het mooi. Gebeurt het niet, dan is er geen man overboord." Toch was het niet alleen maar ontspannen muziek maken, geeft de Amerikaanse toe. Ze werkte dit keer niet met een producer en dat bleek lastig. Ze had bijvoorbeeld moeite om keuzes te maken over het repertoire, de volgorde van de stukken te bepalen en eigenlijk alle losse eindjes samen te knopen. "Het was geen bewuste keuze om met een producer te werken, mede omdat we niet de intentie hadden om daadwerkelijk een plaat uit te brengen. Ik ben blij met het resultaat en enorm blij *Secular Hymnes* er is. De songs zijn heel speciaal voor me. En ja, ze zijn allemaal persoonlijk. *Trampin'* bijvoorbeeld, is een lied dat ik al zo'n vijftien jaar bij me draag. Het omschrijft waarin ik geloof. Dat geldt voor veel nummers, ze maken onderdeel uit van mijn leven en zijn me dierbaar. Het is mooi om het nu te kunnen delen." J

Don Cheadle

Miles Ahead

Voor de beroemde acteur Don Cheadle was de rol van Miles Davis niet genoeg. "Ik wist precies hoe ik Miles Davis, dus mijzelf, wilde portretteren. Daarom moest en zou ik *Miles Ahead* regisseren." *Miles Ahead* is de veelbesproken film over het leven van Miles Davis en is binnenkort in ons land op dvd verkrijgbaar.

Tekst: **Jean-Paul Heck** | Foto's: **Sony Pictures**

Het grote publiek kent Cheadle vooral van de spraakmakende film *Hotel Rwanda* (2004), waarin hij de hoofdrol speelde. Daarnaast is hij te zien in blockbusters zoals *Crash, Ocean's Eleven, Flight, Iron Man* en talloze andere grote films. Maar de nu 51-jarige acteur die in jazzstad Kansas City werd geboren, twijfelde geen moment toen hij de kans kreeg om in de huid van zijn held Miles Davis te kruipen. Overigens wist Cheadle niet meteen iedereen te overtuigen toen hij zijn plannen voor de film voorlegde aan de producenten en droogjes opmerkte dat hij de film dan wel zelf wilde regisseren.

Man met missie

"Men verwachte zo'n typische biografiefilm. Start bij het begin, eindigen bij zijn dood. Maar dat was niet wat ik voor ogen had. Ik wilde Miles portretteren zoals ik hem zag. Een enorm talent met een grillig karakter." Cheadle zet hem weg als een man met een missie. Een man die ten koste van alles zijn doel wilde bereiken. "Miles was veel meer dan alleen die geweldige artiest. Hij was ook een mens. Hij was vader, hij schilderde en schreef muziek. Ik ben zelf ook veel meer dan een acteur. Ik ben al op jonge leeftijd met muziek begonnen en speel verschillende instrumenten, vooral de saxofoon. Daarnaast heb ik ook een gezin, componeer muziek, acteer en regisseer films." Overigens speelde Cheadle voor de film nog geen trompet. "Dat kon natuurlijk niet. Om die reden ben ik al snel lessen gaan nemen. Ik vind dat wanneer je een trompettist vertolkt, je het instrument ook enigszins moet beheersen. Ik heb echter nooit geprobeerd als Miles te klinken. Ten eerste is dat onmogelijk en ten tweede zou hij juist dat verafschuwen." Daarbij bleef Cheadle een zin herhalen die hij hoorde van Herbie Hancock. "Herbie stond heel dicht bij Miles. 'Ik betaal jullie om op het podium met publiek erbij te oefenen', was een gevleugelde uitspraak van Miles volgens Herbie. Hij wilde geen ingeblikte solo's of iemand die zijn vaste partijtjes speelde. Je moest altijd op zoek naar iets nieuws, iets wat niet eerder was gedaan."

"Ik heb **nooit geprobeerd** als Miles te klinken"

Frances

In de film zoomt Cheadle opvallend vaak in op de eerste vrouw van Miles, Frances Taylor. Een rol die wordt gespeeld door de vrij onbekende actrice Emayatzy Corinealdi. "Logisch", meent Cheadle. "Miles had nooit veel spijt als een relatie mislukte, maar de scheiding van Frances viel hem zwaar. In de tien jaar dat zij waren getrouwd (tussen

1958 en 1968, red.) maakte hij zijn meest interessante muzikale transitie mee. Hij ging van het album *So What* naar meer elektrische invloeden op het album *Miles In The Sky* (1968). Niet voor niets staat Frances naast Miles op de hoes van *E.S.P* (en op nog twee andere lp's, red.), in mijn ogen één van zijn meest interessante albums. Zij speelde een zeer belangrijke rol in die muzikale veranderingen." Ook de periode van vijf jaar, tussen 1976 en 1981, waarin Miles geen enkel album maakte, krijgt veel aandacht. "Dat vind ik vanzelfsprekend. Miles was de man die net de jazzmuziek had veranderd en aan de top van de keten stond. Waarom stopt iemand er dan zomaar mee? Dat vond ik een zeer intrigerende vraag. Miles worstelde met zijn gezondheid, met een drugsverslaving maar vooral met de naweeën van zijn breuk met Frances." Cheadle maakt in *Miles Ahead* regelmatig gebruik van flashbacks. Zo is er in eentje te zien dat hij aan het opnemen is met Gil Evans. "Ik zoom in op de opnames van de song *Gone* voor het album *Porgy And Bess* (1958). Hij moedigt de muzikanten aan om fout te spelen en roept continu: *'Wrong, wrong!'* Dat was in die tijd zo extreem. Muzikanten probeerden zo netjes mogelijk te spelen en Miles daagde zijn bandleden uit om uit te bocht te vliegen."

Onvoorspelbaar

Een opvallende rol in *Miles Ahead* is weggelegd voor de Schotse superster Ewan McGregor, die de rol speelt van Rolling Stone-journalist Dave Brill. "Hij is een fictief persoon die probeert om Miles te interviewen en zijn comeback eind jaren zeventig te volgen. Het lukt hem uiteindelijk ook, al moet hij Miles daar bijna voor stalken." Wat Cheadle tijdens het proces vooral verwonderde, was dat Miles tijdens zijn leven geen zin had om verstoppertje te spelen. "Er zijn zo veel verschillende verhalen over zijn turbulente leven, maar ze worden telkens op een andere manier verteld. Het vullen van die gaten in zijn biografie was voor mij een enorme uitdaging. Miles was een volstrekt onvoorspelbaar mens die gewelddadig, maar ook heel toegewijd kon zijn. Een man die eerst cooljazz uitvond en zich daarna bleef herbronnen." J

Miles bleef Miles

De man die op eierschalen liep, maar ook de `prince of darkness.' De genereuze, de innemende, de charmeur. De bokser, de rokkenjager die meer van Italiaanse sportwagens hield dan van zijn vrouwen, de verslaafde, de man met de losse handjes, de man met het masker. Trompettist Miles Davis (1926-1991) was een veelzijdig man met een ongrijpbare persoonlijkheid. Gregory Davis, zijn oudste zoon, schreef niet voor niets mémoires waarvan de ondertitel luidt: *Het Jeckyll en Hyde-leven van Miles Davis*.

Tekst: **Mischa Andriessen** | Fotografie: **Rico d'Rozario**

Profiel

Ook nu, 25 jaar na zijn dood, proberen veel schrijvers van Miles nog altijd een man uit één stuk te maken. Dat moeilijk te begrijpen karaktertrekken soms worden verdoezeld, is op zich niet vreemd. Iemand die verantwoordelijk is voor sommige van de meest indrukwekkende en ontroerende muziek ooit gemaakt, mag, nee, kan geen klootzak zijn. Schrijver en pianist Ted Goia verwoordde het onlangs zo: "Anekdotisch bewijs maakt bijvoorbeeld duidelijk dat Miles Davis een moeilijk, vaak vijandig individu was: hij kon lomp, wreed of misschien zelfs gewelddadig zijn. Maar de muziek vertelt me een ander verhaal over Davis en hoewel ik de verhalen over zijn kwade kant niet van tafel veeg, weet ik dat deze verhalen niet de hele waarheid vangen. Hij kon dat muzikale oeuvre niet hebben voortgebracht als hij op het diepste niveau niet over een aanleg tot kwetsbaarheid en tederheid beschikte. Misschien was de lompheid een bedekking van die kwetsbaarheid, een beschermlaag."

Miles kampte met heftige **stemmingswisselingen** – iets wat zijn drugsgebruik verergerde

Klungelen als een beginner

Miles laat zich niet in de mal van een doorgrondbare persoonlijkheid dwingen. Hij was een man van humeuren en temperamenten, die kampte met heftige stemmingswisselingen – iets wat zijn drugsgebruik verergerde. Wat privé rampzalig was, bleek in zijn muziek een zegen. Een lastig te kloppen vijand in muziek is voorspelbaarheid, maar gedurende zijn loopbaan heeft Miles daar telkens glorieus mee afgerekend. Juist omdat hij zich daar deed gelden als een man met veel meer dan één gezicht. Hij kon net slechts een paar noten diep raken. Hij kon ook klungelen als een beginner en toch de luisteraar doen geloven dat hij wel degelijk de volle controle over zijn trompet had. Dat die valse noot, kicks of andere oneffenheid volstrekt de bedoeling was. Luister maar naar zijn versie van *When I Fall In Love* op *Live At The Plugged Nickel.* Hij lijkt in zijn solo te verdwalen, speelt vervolgens zelf een geestig commentaar op zijn eerdere onvolkomenheid en geeft zo het nummer een persoonlijkheid en intimiteit die er heel goed bij past.

TEUS NOBEL

"Dat blijft het raadselachtige aan Miles. Neem een van zijn meest bijzondere platen *Bitches Brew:* zijn allereerste noot is meteen een kicks. Er zijn romantici die van elke noot zeggen dat die is zoals hij moet zijn. Dat geloof ik niet, soms lijkt Miles toch echt even *lost.* Dat heeft me wel aan het denken gezet. Zeker op mijn eerste plaat wilde ik alles zo perfect mogelijk doen, maar een grootheid als Miles laat zulke' fouten' gewoon toe. De vrijheid die hij nam en ook aan zijn medemusici gaf, is een belangrijk voorbeeld. In mijn eigen muziek laat ik dat ook steeds meer toe."

Conceptuele denker

Miles is niet alleen ongrijpbaar in hoe, maar ook in wat hij speelt. Hij kan lyrisch en kwetsbaar zijn, maar ook hard, zelfs agressief, zijn spel kan filmisch zijn, maar ook abstract. Zo'n omslag kan zich zelfs binnen een enkel nummer voordoen. Dat is zeker niet alleen een gevolg van Miles' *moodswings*. Die onvoorspelbaarheid heeft vooral ook te maken met Miles' talent om twee denkwijzen bij elkaar te brengen die op het eerste gezicht moeilijk verenigbaar lijken. Miles denkt sterk conceptueel, maar gunt de musici tegelijk zo veel mogelijk vrijheid. Wat het eerste betreft, is en blijft Miles vooralsnog een unieke figuur in de jazz. Jazzmusici die net zo'n duidelijke visie op muziek hebben laten zien, zijn op een hand te tellen. En niemand vergaarde met zulke uitgesproken opvattingen een vergelijkbare populariteit als Miles. Dat conceptueel denken begint vroeg. In elk geval bij *Birth Of The Cool* (1949). Maar zelfs in zijn tijd als sideman bij altist Charlie Parker laat de dan pas negentienjarige Miles al horen dat hij begrijpt dat jazz meer omvat dan de spontane inval. Miles zal gedurende zijn hele carrière een musicus blijken die geen concurrentie schuwt. Het zal zich later uiten in het vervelende trekje om zich over collega's laatdunkend uit te laten, maar het komt vooral naar voren in Miles' vermogen zich altijd te positioneren. In de eerste plaats door zichzelf te onderscheiden met een speelstijl die duidelijk afwijkt van wat gangbaar is. Daarnaast weet hij meer en meer zijn medemuzikanten te bewegen zo vrij en origineel mogelijk te spelen. Daarbij blijkt Miles een man die geen half werk levert en musici voortdurend uit hun comfortabele zone trekt.

Miles' methoden zijn onconventioneel en op gevoelige musici heeft zijn niets ontziende aanpak soms een funeste uitwerking. Berucht is het voorval tijdens de opnamen van *Someday My Prince Will Come*, waar Miles saxofonist Hank Mobley verbijsterde door onaangekondigd collegatenorist John Coltrane de studio binnen te laten – die vervolgens een verbluffende solo speelde. Op Mobley had deze als stimulans bedoelde ingreep niet het door Miles gehoopte effect. Sterker nog, meer dan eens is beweerd dat Mobley deze verrassing van Miles als een motie van wantrouwen zag en die klap nooit helemaal te boven kwam. Mobley was niet de enige die iets dergelijks overkwam. Miles was een bandleider die liefst weinig sprak. Bandleden moesten zijn bedoelingen raden of liever nog zelf bedenken. Waar nodig gaf Miles de koers aan met een plotselinge actie. Gitarist Reggie Lucas werd zo ineens geconfronteerd met een collega, de zeer eigenzinnige Pete Cosey. Maar ook Cosey moest later onverwacht andere gitaristen naast zich dulden. Als Miles al iets zei, was dat vaak een korte raadselachtige zin die de betreffende musicus alsnog de nodige hoofdbrekens kostte. Zo placht Miles begin jaren zeventig tegen zijn muzikanten te zeggen: "Stop in het

midden.” In 1969 kwam gitarist John McLaughlin met een taxi rechtstreeks van het vliegveld naar de studio voor de opnamen van *In A Silent Way.* “Hoe moet ik spelen?”, vroeg de Brit. Miles antwoordde: “Speel alsof je niet weet hoe je gitaar moet spelen.”
Miles’ instructies mogen cryptisch zijn, maar ze bevatten een aantal duidelijke boodschappen. De eerste is: je bent niet alleen op de wereld, musici genoeg die je plaats kunnen innemen. De tweede: juist omdat je niet alleen bent, moet je uniek zijn, spelen zoals alleen jij dat kunt. De derde: er is een richting, maar geen route. Je baant je eigen weg. Dat zijn niet alleen geweldige levenslessen, ze blijken ook nog eens geweldig effectief. Veel van de superbe musici die bij Miles speelden, bereikten bij hem hun hoogste niveau. Sommigen bleken zonder hem zelfs zo goed als verloren. Dat is weer zo’n prachtige contradictie dat de man die nauwelijks iets zei een onovertroffen bandleider bleek te zijn.

Het is aan **Miles** te danken en volgens sommigen te wijten dat **jazz** niet als een **formele taal** kan worden beschouwd, maar ook als een mentaliteit

GERARD KLEIJN
“Veel trompettisten houden niet van Miles, omdat hij zo smerig speelt, met kraken en kicksen en tal van andere oneffenheden. Precies dat maakt hem voor mij zo goed, hij snapt dat het niet om perfectie draait. Zijn charisma is grandioos, hij weet wat hij wil en hoe hij dan kan bereiken. Echt een *smart ass,* die heel ver ging om alles uit zijn musici te halen. Die musici zijn geweldig, maar het frappante is dat ze eigenlijk bijna allemaal hun beste spel bij Miles hebben laten horen. Hoe hij dat voor elkaar kreeg? Een combinatie van visie en lef en totaal geen scrupules. Deze anekdote is veelzeggend. Veel bandleden vonden dat Keith Jarrett te prominent aanwezig was. Ze vroegen Miles of hij Jarrett niet minder kon laten spelen. Miles ging naar Jarrett en fluisterde de pianist in het oor: ‘Het gaat heel goed, je moet alleen meer spelen.’ Miles zette alles op scherp.”

Een Miles die geen mens kent?

Er is zo veel over Miles geschreven, dat het ongeloofwaardig zou zijn te beweren dat er nog aspecten van zijn karakter en muziek onbelicht zijn gebleven. Dat Miles de jazz een aantal keer dusdanig heeft opgeschud, staat vast. Het gaat met zekerheid niet te ver te stellen dat nog lang niet alle mogelijkheden die hij heeft aangeduid, zijn verkend. Sterker nog Miles' rigoureus vernieuwende projecten in de jaren zeventig en tachtig hebben in eerste instantie vooral tot een tegenbeweging geleid, waarbij conservatieve geesten als schrijver Stanley Crouch en trompettist Wynton Marsalis wanhopig hebben getracht de geest weer in de fles te krijgen. Het is aan Miles te danken en volgens sommige te wijten dat jazz niet als een formele taal kan worden beschouwd, maar ook als een mentaliteit. Wat als typische jazz klinkt, kan zich juist keren tegen Miles' visie dat de muziek zich altijd moet verversen. Dat wat de jazz vernieuwt, hoeft juist weer helemaal niet als typische jazz te klinken. Tijd om even stil te staan bij het eerder genoemde conceptdenken. Miles was daar als gezegd een meester in, maar in veel hedendaagse jazz blijft dat een ondergeschoven kindje. Cruciale platen in Miles' loopbaan *Birth Of The Cool*, *Kind Of Blue*, *In A Silent Way* en *Bitches Brew* zijn duidelijk het resultaat van uitgesproken ideeën die het creatieproces in de studio al op voorhand sturen en vormgeven. Miles is steeds de man met een plan. Fascinerend is dat hij zijn musici daarover goeddeels onwetend houdt. Hij denkt zelf weliswaar in afbakenende lijnen en kaders, maar hij deelt ze niet en verwacht van de muzikanten dat ze zelf een vorm zoeken die uiteindelijk past binnen wat hij in gedachten had. "Speel niet wat er

MORRIS KLIPHUIS

"Miles' muziek zit vol tegenstrijdigheden. Hij zoekt de vrijheid, maar is vaak ook heel precies. Essentiële zaken heeft hij vaak van te voren al uitgedacht en heel exact aangegeven. Als je een nummer als *All Blues* hoort dat nu vaak op jamsessies wordt gespeeld dan lijken die jams in niets op Miles' versie en dat komt omdat hij bepaalde belangrijke dingen in bijvoorbeeld het ritme, heeft geaccentueerd. Op mijn favoriete plaat *Isle Of Wight* (1970) speelt hij extreem. Zijn solo's zijn eigenlijk kleine uitbarstingen, zo geladen. Daarmee dirigeert hij als het ware. Hij stuurt daarmee. En het is zo uitgesproken, zo slim. Hij heeft een onevenaarbare toon met daarin veel agressie en is heel eerlijk: hij verbloemt het niet, maar laat het voluit horen."

is, speel wat er niet is", luidt een van zijn gevleugelde uitspraken. Om die reden laat hij de musici in het duister tasten over het project waarvan zij deel uitmaken. Om die reden gunt hij hen ongelofelijk veel vrijheid. Op zijn beurt permitteert Miles zich nagenoeg alle vrijheid om hun inbreng binnen de door hem uitgedachte kaders om te vormen en eigent zich daarbij zelfs vaak hun credits toe.

Ziel verkopen

Heel extreem etaleerde Miles deze werkwijze in 1969 bij de opnamen van *Bitches Brew*. Dat hij heldere ideeën had over bijvoorbeeld de klankkleur blijkt uit de opmerkelijke selectie van musici met onder meer twee bassisten (op contrabas en Fenderbas), drie toetsenisten op elektrische piano en twee rietblazers waarbij Wayne Shorter uitsluitend sopraansax speelt en Bennie Maupin door Miles was gevraagd zijn saxofoons thuis te laten en alleen de basklarinet mee te brengen.
Bitches Brew zou een van Miles' succesvolste, maar ook meest controversiële platen worden. Ten tijde van de opnamen was Miles al zo'n twintig jaar doende om steeds opnieuw alle jazzwetten die hem beperkten naast zich neer te leggen. Bij *Bitches Brew* verwerpt hij een van de belangrijkste aannames in jazz. Of misschien trekt hij er juist de uiterste consequentie uit. De spontaniteit van het spel in de opnamestudio wordt naderhand met knip- en plakwerk gestructureerd. Producer Teo Macero brengt op basis van Miles' aanwijzingen een orde aan in de grote hoeveelheid studiomateriaal. Hier wordt niet de beste take gekozen, maar uit alle takes een compositie gedistilleerd. Die kan danig afwijken van de oorspronkelijke compositie, zoals in het geval van Joe Zawinuls *Pharaoh Dance*. Een dergelijke aanpak was in rock inmiddels al lang en breed usance, maar binnen de jazz een pad dat zelden werd betreden. De winst voor Miles is evident, hij kon nu twee keer de regie nemen. Een eerste keer bij het uitdenken van de kaders. Een tweede keer bij het kneden en regisseren van het opgenomen materiaal. Doordat hij nu in samenwerking met Macero achteraf toch de gewenste controle kreeg over de spontaan gespeelde muziek, kon hij de spontaniteit van die muziek zelfs nog vergroten. Miles kon zijn musici met een gerust hart hun gang laten gaan,

MICHAEL VAREKAMP
"Dat hele argument van uitverkoop is in mijn ogen bullshit. Zet *Bitches Brew* op in een café en de tent loopt leeg, het is hele heftige muziek. Het is van de vele fabels die over Miles worden verteld. Net als dat hij niet zo goed trompet kon spelen of dat hij nooit achterom keek. Het is allemaal niet waar. We weten nu natuurlijk veel meer. De opnamen met het zogeheten Lost Quintet zijn inmiddels beschikbaar, daarop is al te horen dat hij zich in deze richting ontwikkelde. Terugkijkend is het vrij eenvoudig om te zien dat dit een logische stap was. Miles is al vrijwel vanaf het begin van zijn carrière bezig geweest om aan de akkoordenschema's van de jazz te ontsnappen. Dat doet hij op *Kind Of Blue* en *Bitches Brew* net zo goed. Daarmee was hij zijn tijd ver vooruit, met die nadruk op een constante ritmische puls en het bijna volledig wegschrapen van de melodische bovenlaag loopt hij vooruit op de house en andere dance."

Voor nieuwe abonnees:

Norah Jones
Day Breaks

ter waarde
van € 19,99

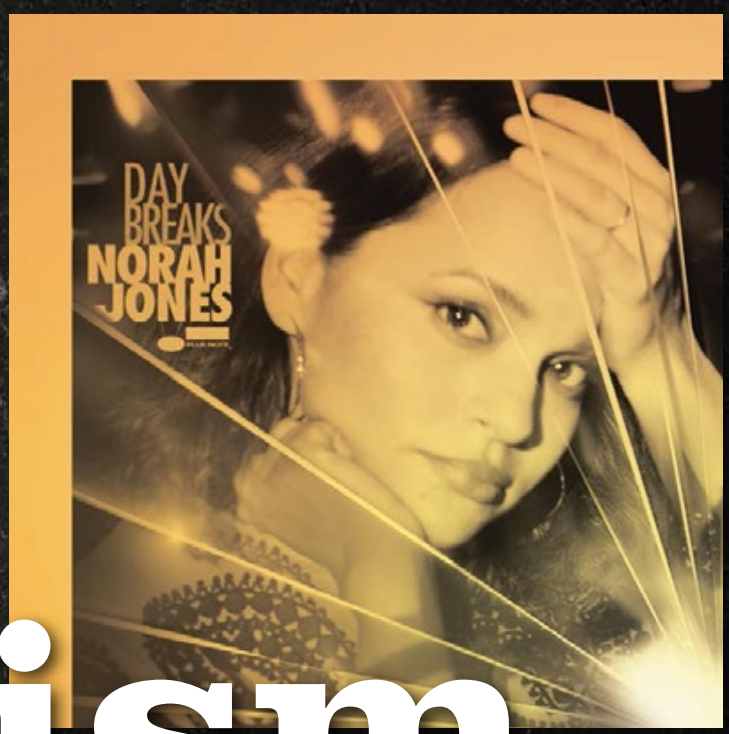

+ 7x Jazzism

Neem nu een jaarabonnement voor € 41,15 + gratis cd Norah Jones* of € 5,- korting!

Abonneren?

Telefoon: 085 7600237

(ma-vrij van 8.30 tot 12.30 uur, lokaal tarief)

E-mail: abonnement@bcm.nl

www.jazzism.nl

Jazzism is een uitgave van Uitgeverij BCM, Postbus 1392, 5602 BJ Eindhoven

*** Zolang de voorraad strekt.**

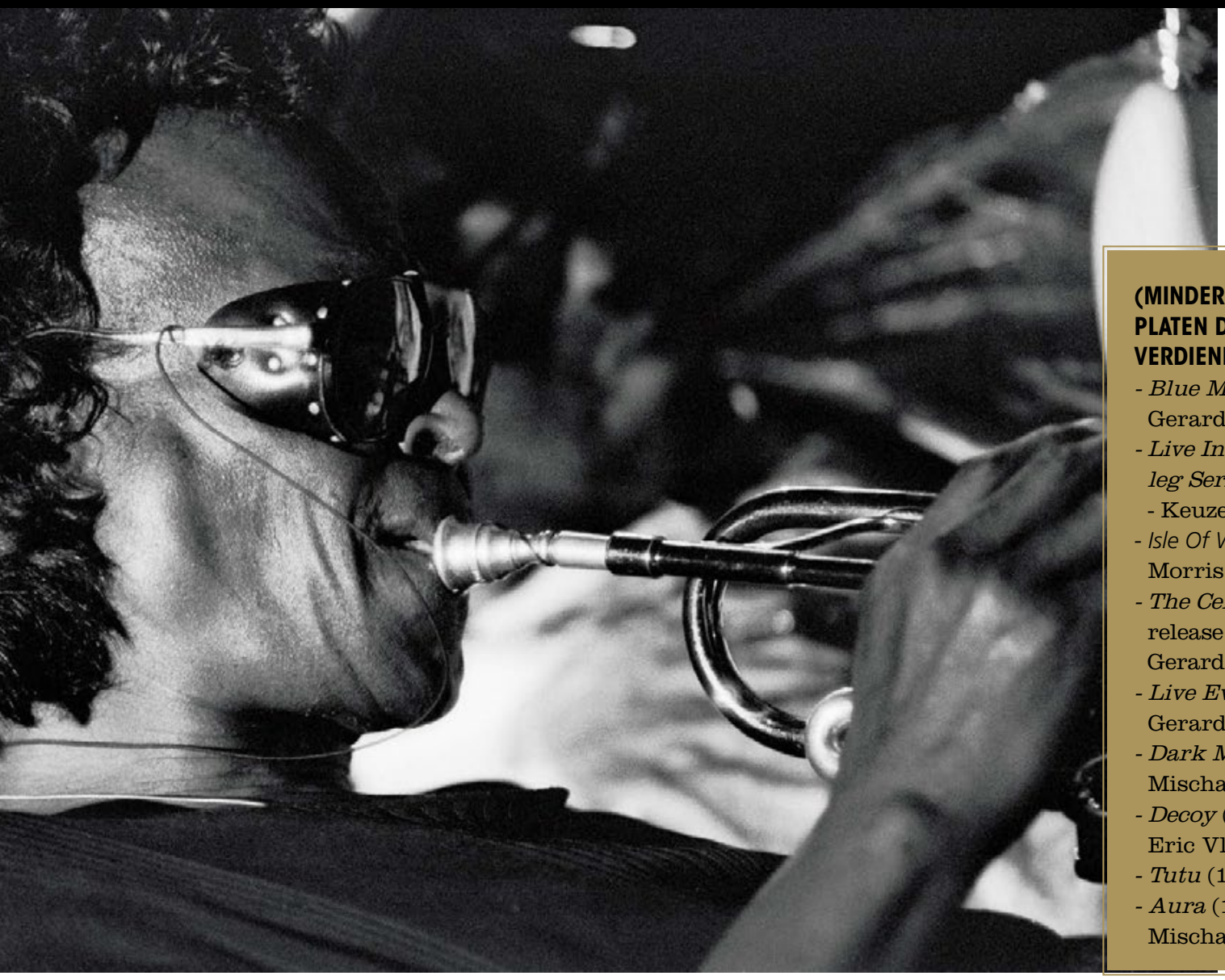

(MINDER) BEKENDE MILES DAVIS-PLATEN DIE BELUISTERING VERDIENEN:

- *Blue Moods (*1955) - Keuze Gerard Kleijn)
- *Live In Europe 1969, The Bootleg Series Vol. 2* (release 2013) - Keuze Michael Varekamp
- *Isle Of Wight* (1970) - Keuze Morris Kliphuis
- *The Cellar Door Sessions* (1970, release 2005) - Keuze Gerard Kleijn
- *Live Evil* (1971) - Keuze Gerard Kleijn
- *Dark Magus* (1977) - Keuze Mischa Andriessen
- *Decoy* (1984) - Keuze Eric Vloeimans
- *Tutu* (1986) - Keuze Teus Nobel
- *Aura* (1989) - Keuze Mischa Andriessen

want de compositie kreeg de definitieve vorm niet op het moment dat zij werd gespeeld en opgenomen, maar pas wanneer die opnamen werden bewerkt. Voor de zoveelste keer had Miles een heilig huis in de jazz omver geworpen en het werd hem niet in dank afgenomen. Miles zou de ziel van jazz hebben verkocht. Sterker nog Miles speelde geen jazz meer, zo werd gezegd, maar rock.

Blitskikker

Doordat *Bitches Brew* in zeker opzicht zo'n evidente breuk was, is de plaat onterecht maar begrijpelijkerwijs veelal los gezien van andere ontwikkelingen in diezelfde tijd. Miles' werk is bijvoorbeeld maar weinig in verband gebracht met de freejazz uit de jaren zestig. Maar Miles streefde evengoed optimale vrijheid na en legde daarbij wel degelijk ook de connectie met de burgerrechtenbeweging en het groeiende Afro-Amerikaanse bewustzijn. Publiekelijk zette hij zich weliswaar vaak af tegen musici als Ornette Coleman en Don Cherry, maar hij begreep heel goed welke kant ze op wilden en hij incorporeerde vergelijkbare elementen in zijn muziek. Miles' imago van blitskikker met snelle auto's en oogverblindende vrouwen staat daarmee niet per se op gespannen voet. Hij zocht de vrijheid, als Afro-Amerikaan deed hij wat voorheen aan blanken voorbehouden was en ook in zijn muziek liet hij zich door niemand iets voorschrijven.

ERIC VLOEIMANS

"Ibrahim Maalouf zei onlangs: 'Miles heeft me mijn vrijheid gegeven.' Dat lijkt een open deur, maar voor mij was dat toch ook zo. Wat ik vooral van hem heb geleerd, is dat je jezelf kunt zijn, doen waar je zin hebt en je niets aantrekken van wat anderen daarover zeggen. Sommige musici hebben hem bekritiseerd omdat hij zich naar het grote publiek richtte, maar ik vond het wel mooi. Het is ook eerlijk, want uiteindelijk verlangt vrijwel iedereen naar succes. Dat je zoals hij overal bij kunt horen en in zekere zin nergens bij hoort, spreekt me ook aan, Niet binnen de beperkingen van een genre blijven, niet aan verwachtingen voldoen en heel gevaarlijk op het randje durven lopen. In dat opzicht is hij zeker een voorbeeld geweest."

Vormbesef, maar toch vrij

Een kant van zijn karakter die Miles graag voor de buitenwereld verborgen hield, was dat hij geen op zichzelf staand genie was, maar in menig opzicht een kind van zijn tijd. Miles liet zich niet inperken en keek ver voorbij de grenzen van jazz, Hij werd beïnvloed door Karl-Heinz Stockhausen, Bela Bartok en Igor Stravinsky, maar ook door Jimi Hendrix, Sly Stone, James Brown en later ook andere stijlen, waaronder hiphop. Uiteindelijk leidde dat tot muziek die een duidelijk vormbesef had en toch vrij was, muziek die steeds minder leek op de muziek die al bestond en die, hoe weinig hij er ook soms aan leek te hebben bijgedragen, duidelijk zijn stempel had. Zo bezien is en blijft hij een fenomeen en een unieke persoonlijkheid, een ongrijpbare. Destijds kreeg iedere jazzmusicus een bijnaam, maar Miles bleef Miles. J

Robert Glasper

"Een leven zonder Miles is ondenkbaar"

"John Scofield was de **enige echte directe link** met Miles in dit project"

Net als iedere jazzmuzikant heeft ook toetsenist Robert Glasper grote affiniteit met het werk van Miles Davis. Zijn muzikale nalatenschap is het startpunt, maar voor Glasper is vooral Miles' constante zoektocht naar nieuwe muzikale werelden het idee achter het vooraanstaande project *Everything's Beautiful,* waarop Glasper met een grote groep vrienden de muziek van Miles een nieuwe leven geeft.

Tekst: **Dick Hovenga** | Foto: **Don Q Hannah**

"Miles is altijd in mijn leven geweest" vertelt Robert Glasper. "Ik kan het me niet anders voorstellen, hij was een enorme drive in mijn muzikale opvoeding. Hij is een van de redenen waarom ik überhaupt jazz ben gaan spelen. De muziek die hij heeft nagelaten, verbaast me nog altijd. Zo rijk en divers en nog steeds zo veel te ontdekken. De manier hoe hij in het leven stond, heeft me ook altijd aangesproken. Met hem was niets voorspelbaar. Reken maar dat een hoop mensen grote problemen met hem hadden en niet met hem konden dealen. Het moest altijd wel op Miles' manier. Maar als je muziek zo goed en uitdagend blijft, dan zoekt iedereen wel een manier om met je om te gaan. Miles was natuurlijk wel een absoluut muzikaal genie."

Soundtrack

Glasper beaamt gelijk dat hij echte 'Miles-jaren' achter de rug heeft. "Natuurlijk was daar eerst de soundtrack die ik mocht maken voor *Miles Ahead*, de Don Cheadle-film over Miles Davis. Vince Wilburn benaderde mij hiervoor. Hij is Miles' neef en drummer in de jaren tachtig. Hij zag een een groot aantal jaren geleden in Cheadle de man om de Miles-film te maken. Samen met Cheadle is hij de motor achter *Miles Ahead*, het filmproject dat een behoorlijke strijd nodig had om alles voor elkaar te krijgen. Voor de soundtrack gebruikten we veel oude opnamen van Miles en sommige stukken mocht ik bewerken. Ik schreef zelf ook nog wat stukken die puur uit improvisatie en inspiratie ontstonden tijdens het maken van de soundtrack. *Everything's Beautiful* was daarna een logisch gevolg", vertelt Glasper verder. "Na het maken van de soundtrack vond Wilburn, tevens een van de beheerders van Miles' nalatenschap, dat ik de juiste persoon was om een album te maken waarop ik muziek van Miles zou bewerken en het zo naar deze tijd zou trekken.

Samenwerkingen

Met het idee van *Black Radio* in ons achterhoofd, verzamelde ik wederom een groep vrienden om het verhaal vorm te geven. Natuurlijk hoorde mijn grote vriend Bilal daarbij, ik vind hem de beste zanger die er rondloopt. En natuurlijk Erykah Badu. Laura Mvula ontmoette ik in Londen, waar ze tijdens een van mijn concerten de rol van Jill Scott in *Calls* overnam. Ik wilde meteen meer met haar samenwerken. Ook de andere samenwerkingen waren geweldig: met Hiatus Kaiyote, die ik tijdens een Australische tour leerde kennen, met Illa J - de jongere broer van de jong overleden hiphopproducer J Dilla - die tegenwoordig J's Slum Village leidt en met Ledisi, de fantastische jazzzangeres die altijd in is voor een uitdaging. Hoe stoer is het dan om op een track, waarop zij zingt, ook gitarist John Scofield te laten horen. Hij kwam naar de studio om op *I'm Leaving You* mee te spelen. We waren ons er zeer van bewust dat hij de enige echte directe link met Miles was in dit project."

Miles Vaults

"Het maken van *Everything's Beautiful* was een volledig andere manier van werken", aldus Glasper. "Het album is grotendeels opgebouwd uit samples van het werk van Miles. Natuurlijk hebben we ook echte muzikanten gebruikt, maar het grootste gedeelte is samengesmeed uit werk afkomstig van de fameuze *Miles Vaults*. Dat kon doordat Steve Berkowitz, de man die vanuit Legacy/Sony de schatkamer beheert, ook bij dit project betrokken was. Daardoor hadden we volledig toegang. Uit die enorme archieven hebben wij opnamen gebruikt die we tot compleet nieuwe songs hebben omgebouwd. De vocalisten schreven daar dan teksten op. De meesten zelfs pas in de studio, als de inspiratie optimaal was. Ik ben zelf eigenlijk maar heel weinig op toetsen te horen op dit album. Als producer was het voor mij een prachtige uitdaging die tijdrovend genoeg was. De titel komt trouwens van Miles zelf. Tijdens een opname in de studio in 1969 ziet hij een elektrische piano in de hoek staan en spreekt drummer Joe Chambers daarop aan. In die tijd was het niet gebruikelijk om een elektrische piano in een jazzsessie te gebruiken, maar het idee om dat wel te doen stond Miles wel aan. Om het gewoonweg uit te proberen. Hij maakte vervolgens tegen Chambers de opmerking: '*You've never seen that, have you? Well, everything is beautiful. Everything's beautiful.*' Een mooiere titel voor dit project konden wij niet bedenken." J

"De **titel** komt van Miles zelf"

Shabaka Hutchings

Grenzeloze creativiteit

Foto: **Renaud Alouche**

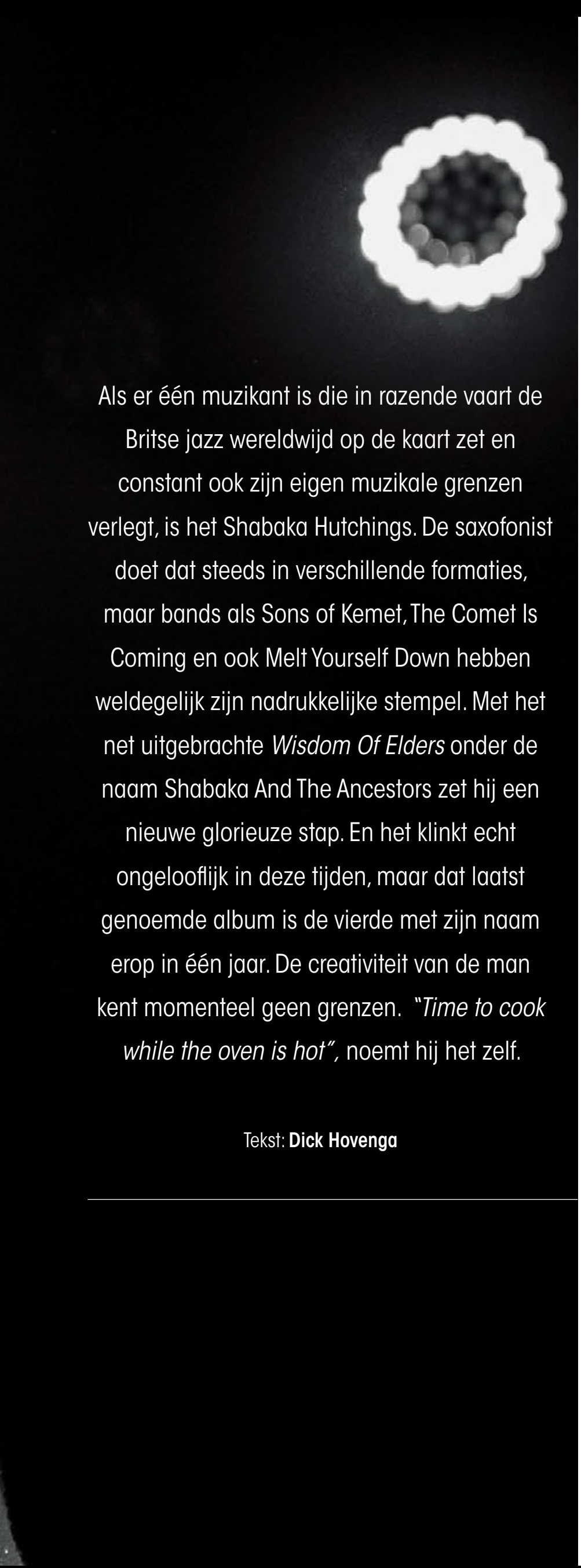

Als er één muzikant is die in razende vaart de Britse jazz wereldwijd op de kaart zet en constant ook zijn eigen muzikale grenzen verlegt, is het Shabaka Hutchings. De saxofonist doet dat steeds in verschillende formaties, maar bands als Sons of Kemet, The Comet Is Coming en ook Melt Yourself Down hebben weldegelijk zijn nadrukkelijke stempel. Met het net uitgebrachte *Wisdom Of Elders* onder de naam Shabaka And The Ancestors zet hij een nieuwe glorieuze stap. En het klinkt echt ongelooflijk in deze tijden, maar dat laatst genoemde album is de vierde met zijn naam erop in één jaar. De creativiteit van de man kent momenteel geen grenzen. *"Time to cook while the oven is hot",* noemt hij het zelf.

Tekst: **Dick Hovenga**

Interview

We spreken elkaar in Londen terwijl hij net terug is uit Parijs. "*Always on the move*", noemt hij het. "Ik wil heel veel leren en pak dus niet alleen de gigs met mijn eigen bands, maar laat me ook graag uitnodigen om met andere bands mee te spelen. Nu was ik weer op tour met Anthony Joseph maar, zoals je weet, heb ik de afgelopen jaren ook veel met Polar Bear gespeeld (de fameuze band met drummer Seb Rochford als leider, die dan ook weer samen met Hutchings in Sons Of Kemet speelt, red.) en deze zomer dan weer veel met Floating Points. Natuurlijk gaat momenteel de meeste tijd op aan Sons Of Kemet en The Comet Is Coming, in een soort van fiftyfiftyverhouding. Met Sons Of Kemet speelden we al veel toen ons debuut *Burn* (2014, red.) uitkwam, maar dat werd met de opvolger *Lest We Forget What We Came Here To Do* (najaar 2015, red.) veel meer. *Channel The Spirits*, het debuutalbum van The Comet Is Coming (TCIC, red.) verscheen in april dit jaar (nadat in het najaar van 2015 reeds de geweldige ep *Prophecy* was verschenen en iedereen flink wakker werd geschut, red.) en sloeg zo enorm aan dat we gelijk volledig volgeboekt waren. Ik denk dat de drive van Sons Of Kemet, met twee blazers en twee drummers en de enorme dynamiek die daarbij vrijkomt, de grote kracht is. Bij The Comet Is Coming (met naast 'King' Shabaka ook Dan 'Danalogue The Conqueror' Leavers op toetsen en Maxwell 'Betamax Killer' Hallett op drums, red.) is zonder de twijfel de mix van onvoorspelbare electro en dan weer uitzinnige ritmes en mijn saxspel - noem het de jazzflavour - de grote drive. De mix van jazz en electro is momenteel de grote trigger binnen de jazz, dus daar spelen we met TCIC op in. Het is heel fijn met beide bands zo succesvol te zijn en zo veel te kunnen spelen. Het zijn twee totaal verschillende bands, die ook allebei een ander publiek trekken. Al moet ik zeggen dat met de snelle opkomst van de nieuwe jazz wereldwijd dat het publiek steeds dichter bij elkaar komt. Jazz en alternatieve festivals durven steeds meer van elkaar over te nemen."

Zuid-Afrika

Hoe verschillend de projecten waar hij mee speelt ook zijn, zijn spel blijft herkenbaar. "Ik zit de laatste jaren op een soort *high energy*-niveau van spelen, dat perfect aansluit op de projecten die ik doe. Mijn spel is dus herkenbaar geworden door die kracht en energie, maar juist ook met The Comet Is Coming moet ik in de sfeer van die soundscapes en dwingende ritmes spelen en dan probeer ik ook juist rust te zoeken", praat hij verder. "Ik ben zelf een enorme liefhebber van de *spiritual jazz* van vooral John en Alice Coltrane. Vooralsnog kon ik daar op albums nog maar weinig van kwijt, maar in Zuid-Afrika vond ik de juiste muzikanten om me daar eens flink op te storten. Doordat ik een lange tijd een relatie had die me naar Johannesburg bracht, kreeg ik de kans de stad en de muziekscene daar goed te leren kennen. Waar Kaapstad eerst de plek leek om als muzikant je geld te verdienen, is dat de afgelopen jaren echt Johannesburg geworden. Veel muzikanten zijn dus ook van stad gewisseld de afgelopen jaren. Johannesburg zit vol coole clubs en opnamestudio's en heeft een inspirerende muziekscene waarin geweldige muzikanten rondlopen. Eigenlijk was het dus niet moeilijk om daar de juiste muzikanten te vragen voor een album dat mijn liefde voor die *spiritual jazz* kon duiden."

THE INTIMATE

FESTIVAL 2016

JAZZ

INTERNATIONAL LANTAREN VENSTER

ROTTERDAM

FRI 28TH | SAT 29TH | SUN 30TH OCTOBER

www.jazzinternationalrotterdam.nl

MAKAYA MCCRAVEN
CORY HENRY & THE FUNK APOSTLES
JORRIT WESTERHOF FT. ERIC VLOEIMANS
OMER AVITAL QUINTET
DHAFER YOUSSEF AND MORE

BUY TICKETS NOW! WWW.lantarenvenster.nl

VOOR NIKS

*Ze zijn gek, die jongens van de Tipbook Company. Negen geactualiseerde e-boeken bomvol koop-, test-, en onderhoudstips voor jouw instrument, maar liefst 200 tot 300 pagina's dik en ruim voorzien van illustraties en nieuwe foto's. Nu als app te downloaden. Voor hoeveel? Voor helemaal niks!**

*Tijdelijk actie. Normale prijs eTipboek € 6,99. Nu gratis voor iOS; € 0,99 voor Android. Geldt voor alle digitale Tipboeken. Download de apps op je smartphone of tablet of check onderstaande sites. Papieren TIpboeken: € 17,50 in boek- en muziekwinkels.

www.tipbook.com
www.tipbook.com/apps

Available on the Android App Store

Available on the App Store

Dicht bij jazzroots

"Ik vond via Mandla Mlangeni, bandleider van de Amandla Freedom Ensemble, een groep muzikanten met meesterdrummer Tumi Mogorosi als grootste troef. Die man kan echt alles drummen: hij brengt me net zo gemakkelijk van de *straight* naar de *spiritual jazz* en naar Afrikaanse muziek, altijd met zo veel gevoel. Hij is absoluut mijn favoriete drummer en het was een feest om met hem te werken in de studio. Met de rest van de muzikanten, allemaal afkomstig uit de rijke 'Jo'-jazzscene, al net zo. Ze voelden volledig aan waar ik met dit album naartoe wilde. Ik ben blij dat *Wisdom Of Elders* een heel anders is geworden dan wat het publiek van me kent. Geen album ligt zo dicht bij mijn jazzroots."

Alles zelf in de hand

Shabaka heeft altijd alles zelf willen doen. "Ik heb lang geleden besloten om onafhankelijk van platenlabels mijn albums te maken en alles zelf in de hand te houden", vertelt hij. 'Natuurlijk betekent dat wel dat ik geen spaargeld meer op de bank heb. Echt alles gaat in het opnemen van muziek zitten, maar ik heb dan wel alles zelf in de hand. Zodra de opnamen af zijn en de mix naar mijn tevredenheid is afgerond, kijk ik bij welk platenlabel ik de plaat dan onder- of uitgebracht wil hebben. Gelukkig is dat in mijn geval geen enkel probleem. In ieder geval in Engeland wil elk platenlabel wel albums van me uitbrengen. Omdat het album al helemaal af is - met hoesontwerp en alles - praten we dan puur over het bedrag van het licenseren en wanneer het album uit kan gaan komen. Zo komen de albums van Sons Of Kemet uit bij Naim Records, die van The Comet Is Coming bij het uit Leeds afkomstige Leaf Records en het nieuwe album Shabaka And The Ancestors bij Brownswood Recordings van Gilles Peterson. Mijn muziek zo uitbrengen, helpt me om steeds ook weer bij een andere groep van muziekliefhebbers bekend te worden. Elk platenlabel heeft zijn eigen doelgroep en manier van promoten. Natuurlijk betekent deze manier van werken wel dat ik naast het spelen echt ontzettend veel extra tijd kwijt ben om alles te regelen: de muzikanten verzamelen op exact die data in de studio en in het geval van de opnamen in Johannesburg moest ik alle vergunningen in orde krijgen. Dat houdt niet alleen in dat je moet overleggen met ambassades, wat een meer dan tijdrovende klus is, maar ook met studio's en hotels voor overnachtingen voor de muzikanten. Wat dat aangaat, is opnemen in Engeland natuurlijk een stuk gemakkelijker, al ben je dan weer afhankelijk van wanneer iedereen beschikbaar is. Met het ontploffen van de Britse jazzscene is iedere muzikant die altijd al in meerdere bands speelde om in zijn levensonderhoud te voorzien, nu echt continu onderweg. De grote nieuwe stap zal zijn om mijn eigen label te hebben, maar het is altijd weer de tijd die daarin een belemmering is."

Brexit

Op wat voor punt zijn muzikale carrière is aanbeland, is moeilijk te zeggen. "We hebben het afgelopen weekend net weer nieuwe opnamen gemaakt met The Comet Is Coming. Wat mij aangaat, zijn de opnamen het allerbeste dat we tot nu toe gedaan hebben. Daarvan komt ook voor het einde van het jaar een ep uit. En ik heb ook dit jaar nog een aantal weken New York in de planning staan. Ik ben daar wel een paar keer geweest, maar nooit lang genoeg om de jazzscene te ontdekken. Om heel eerlijk te zijn, heeft het nooit echt mijn interesse gehad. Ik vond de Afrikaanse jazz altijd veel interessanter. Eigenlijk is het idee om wat langer naar New York te komen geïnitieerd door Mark Guilliana (de fameuze drummer, red.). We willen gaan kijken of we samen iets kunnen gaan neerzetten dat echt impact heeft. Zoals we allebei in elkaar zitten, zal dat lekker uitdagende composities tot gevolg hebben. Het eerste gevoel van onze samenwerking was overweldigend. Verder is het natuurlijk even afwachten wat de Brexit voor ons muzikanten betekent, daar heb ik nog geen flauw idee van. Natuurlijk was ik er als rondreizende muzikant voor om in de EU blijven. Het is echt belachelijk de redenen van mensen te horen die voor een Brexit stemden. De gevolgen zijn nu al zeer vreemd om te ervaren. Alsof de Brexit betekent dat je nu ineens tegen mensen met een andere kleur duidelijker mag zijn. Het racisme wat momenteel - hopelijk maar voor even - door Engeland waart, is echt buitensporig. Gelukkig woon ik in het tolerante Londen, waar we al zo veel jaren met zo veel nationaliteiten wonen en het prima met elkaar naar ons zin hebben. Zullen we de politiek voor de volgende keer bewaren? Ik moet zo naar de club. Een optreden met Sons Of Kemet vanavond. Weer vreselijk veel zin in." J

Foto: Tom Barnes

Maxwell

“Provoceren is niet mijn stijl”

De mysterieuze Maxwell bestaat niet meer. Ten tijde van zijn magistrale debuut *Urban Hang Suite* in 1996 is hij een zeer verlegen jongen, omringd door grote vraagtekens. Zowel voor hemzelf als zijn publiek. Anno 2016 lijkt de gevierde soulzanger een open boek. We spreken hem aan de telefoon naar aanleiding van zijn recent verschenen album *BlackSUMMERS'night,* in twintig jaar tijd pas zijn vijfde studioalbum.

Tekst: **Kees Smallegange** | Fotografie: **Eric Johnson**

Soulzanger Maxwell debuteert in 1996 met *Urban Hang Suite*, ook nu nog altijd een van de meest toonaangevende albums in het inmiddels gevestigde neosoulgenre. De persoon achter die plaat is dan een verlegen, bijna mensenschuwe jongen van 23. Hij draagt een grote afro en hult zich in gesprek vaak in verbale nevelen. Nu weten we dat hij uit een streng religieuze familie komt waar de kortstondige verbintenis tussen zijn ouders van Haïtiaanse en Porto Ricaanse origine bepaald niet lekker ligt. Zijn moeder is pas zestien jaar oud wanneer Maxwell ter wereld komt en ze knoopt de eindjes aan elkaar als alleenstaande moeder met slecht betaalde schoonmaakbaantjes in Brooklyn, New York. Vader bemoeit zich nauwelijks met zijn opvoeding en overlijdt als Maxwell drie jaar oud is, in een vliegtuigcrash. De afwezigheid van familie en hun steun tekenen de jonge Maxwell en hij voelt zich vaak eenzaam. Als tiener zoekt hij zijn heil vooral in de kerk, waar hij zingt in het koor. Dat blijkt zijn redding en hij vindt een nieuwe familie in de muziek. Hij raakt bevriend met songschrijvers Leon Ware, Hod David en gitarist Wah Wah Watson, met wie hij gedurende enige jaren aan dat baanbrekende debuut werkt.

Angstzweet

De melding dat uw verslaggever vanuit de Nederlandse hoofdstad belt, doet Maxwell, zonder dat we nog enige vraag gesteld hebben, spontaan losbranden. “Ik vind Amsterdam geweldig! Ik weet dat ik er ooit een heel rare show heb beleefd waar ik veel te laat opkwam en daar voel ik me nog steeds bezwaard over. Ik kwam toen net uit Zuid-Afrika en daar waren problemen met mijn nieuwe crew. Dus ik was in paniek, ook omdat ik al zo lang geen grote optredens had gedaan.” Het verhaal is dat Maxwell in 2008 geboekt was voor een show in Bloemfontein, Zuid-Afrika waar van alles was misgegaan met de organisatie. Het optreden zou zelfs bijna gecanceld zijn. De show in Amsterdam, twee dagen later, heeft te kampen met enorme vertragingen in de productie. Op een dancefeest, de dag ervoor om kwart voor zeven ’s ochtends, is er een bezoeker van het balkon gevallen en zwaargewond geraakt. Door politieonderzoek ter plaatse kan de opbouw voor de show van Maxwell pas veel later beginnen. Als het eenmaal zover is, raakt Maxwell in een complete paniekaanval en durft niet meer het podium op. Na anderhalf uur verschijnt hij ineens ten tonele in een door het angstzweet compleet doorweekt shirt. De show die volgt, is vreemd maar pakt uiteindelijk wel goed uit. Het jaar erna treedt

"Mijn bestaan **als mens** gaat altijd **voor mijn bestaan** op het podium"

hij weer op in de HMH en maakt uitvoerig zijn excuses. Hij heeft zelfs gratis posters laten drukken voor alle bezoekers. Het geeft aan hoe serieus Maxwell zijn loopbaan neemt als hij zich publiek vertoont. En hoe hij tot in de puntjes alles altijd lijkt te willen sturen en controleren. Het lijkt hem op dat vlak inmiddels wat beter af te gaan. "Toen ik hier voorheen was, maakte ik me alleen maar zorgen of mijn performance wel goed genoeg was en of ik de entreeprijzen wel waard was. Ik ben nu een man van 43 en al die ervaringen van vroeger zijn goeddeels uit mijn geheugen verdwenen. Wat dat betreft voel ik me al echt oud. Als ik nu weer kom, wil ik het meer intens ervaren en ook de lokale sfeer veel beter in me opnemen. Zo wil ik ook veel meer van Nederland zien als ik daar weer ben. Jullie zijn een heel ontspannen volk en ik ben ook zeer onder de indruk van wat de Nederlanders aan technieken hebben ontwikkeld op het gebied van waterbeheersing. Zo weet ik dat veel Nederlandse bedrijven zich hebben ingespannen voor de slachtoffers van orkaan Katrina in New Orleans destijds. En ook ben ik geboeid door alle oude architectuur uit de Gouden Eeuw die er nog altijd staat. In mijn beleving zijn jullie een volk van slimme uitvinders en daar wil ik meer van weten."

Nieuw tijdperk

Hoewel wijzelf niet unaniem positief zijn, stemmen veel reacties op het nieuwe album *BlackSUMMERS'night* hoopvol. De trouwe fans lijken Maxwell nog altijd op handen te dragen. "Ik hoor van mensen om me heen dat de recensies lovend zijn en ik ben daar heel dankbaar voor, maar zelf lees ik ze niet. Ik laat me vertellen dat mensen het zeer waarderen dat ik trouw blijf aan mezelf, in een muziekklimaat waar de nieuwste trends elkaar continu verdringen. En dat er veel mensen zijn die mij blijven volgen en mijn groei als artiest eerbiedigen, ondanks het feit dat ik nauwelijks mijn best doe om daar haast mee te maken of de laatste mode te volgen. Dat is helemaal niet zo makkelijk, hoor. Er is ook een stem in mij die zegt: 'Ga met die of die hippe schrijver of producer werken die al tientallen hits heeft gehad en sleep veel geld binnen. Dan kan ik ook een dure auto kopen en een groot huis.' Maar het zit niet in mij om mijn artistieke integriteit te verkwanselen voor het fortuin en ik voel ook dat ik

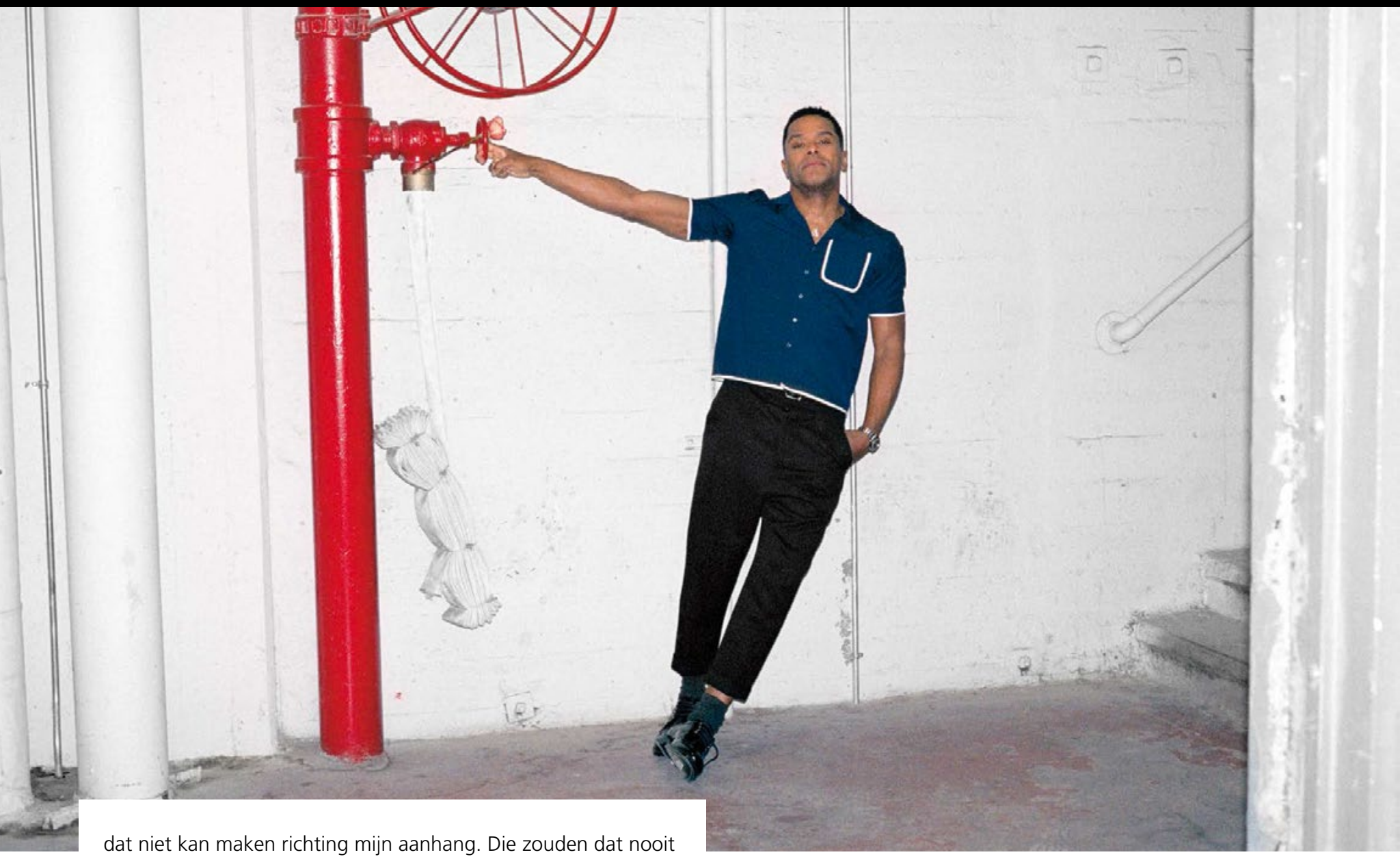

dat niet kan maken richting mijn aanhang. Die zouden dat nooit accepteren, denk ik. Dus ik moet gewoon trouw blijven aan mijn eigen impulsen en de juiste energie." De plaat lijkt voor hem welhaast in een compleet nieuw tijdperk te verschijnen waarin - meer dan Maxwell tot nu toe ooit heeft ervaren - sociale media de dienst uitmaken. Maxwell begeeft zich inmiddels uitgebreid op Twitter, Facebook en Instagram en daar mogen we momenteel dagelijks van hem vernemen. "Ja dat klopt, alles is nu anders. Ik probeer daar wel af en toe mee bezig te zijn en wat artistieke en creatieve statements te maken. Of soms ook door me uit te spreken over maatschappelijke issues die aan de orde zijn. Je zult mij daar niet snel zien provoceren, terwijl dat tegenwoordig aan de orde van de dag is. Ik neem aan dat mensen dat wel begrijpen, dat is gewoon niet mijn stijl."

"Het zit niet in mij om mijn **artistieke integriteit te verkwanselen** voor het fortuin"

Angst en onzekerheid

In 2009 verschijnt een eerste deel *BLACKsummers'night* en het wordt aangekondigd als trilogie die binnen afzienbare tijd zal verschijnen. Alles is al opgenomen laat Max ons destijds weten. Het tweede deel *BlackSUMMERS'night* verschijnt echter pas afgelopen zomer. Wat vinden ze daarvan bij de platenfirma en hoe zit het precies met de plannen voor die trilogie? "Dat wordt het nog steeds en dat is volledig mijn keuze. Sony Music oefent geen enkele druk uit op hoe en wanneer ik ermee kom. Ze zijn voor mij echt een geweldige firma wanneer het aankomt op uitbrengen, promoten en algehele support voor wat ik doe, maar zij bemoeien zich niet met het concept of de productie. Ze kiezen niet de liedjes uit, niks van dat alles. Ze krijgen mijn muziek pas op het allerlaatste moment, als alles is afgerond. Dan brengen ze het uit en zorgen ze er met volle ondersteuning voor dat de wereld daarvan op de hoogte wordt gebracht.
BlackSummer'sNight is nog steeds gepland als trilogie, al duurt het allemaal wat langer dan ik dacht. Ik moet gewoon ook leven en ademen. Mijn bestaan als mens gaat altijd voor mijn bestaan op het podium. Niet zo lang geleden overleed er iemand in mijn familie en dan wil ik er gewoon zijn. En de nodige tijd nemen om dat te kunnen verwerken. Ik zie het met artiesten om mij heen maar al te vaak mis gaan. Er zijn er velen die maar continu aan het werk zijn, de ene plaat na de andere uitbrengen. Soms echt te veel, wat ten koste gaat van de kwaliteit. En dan toch nog beledigd of verbaasd zijn dat hun publiek het niet meer zo spannend vindt. Als je aanwezigheid niet meer gedoseerd is, kun je moeilijk verwachten dat mensen je nog heel speciaal blijven vinden? Toch is dat niet de belangrijkste oorzaak dat ik zo weinig platen uitbreng en zo zelden toer. Mijn uitstel komt vooral voort uit angst en onzekerheid. Ik hoop altijd dat ik op het laatste moment nog een geniale ingeving krijg om met mijn publiek te kunnen delen zodat ik aan hun, en mijn eigen, hoge verwachtingen kan voldoen. En dat duurt vaak lang ja... Ik voel daar soms wel schaamte over en ik vind het zelf ook zorgelijk. Maar het gaat nu al jaren zo en ik verwacht ook niet meer dat dat nog zal veranderen." J

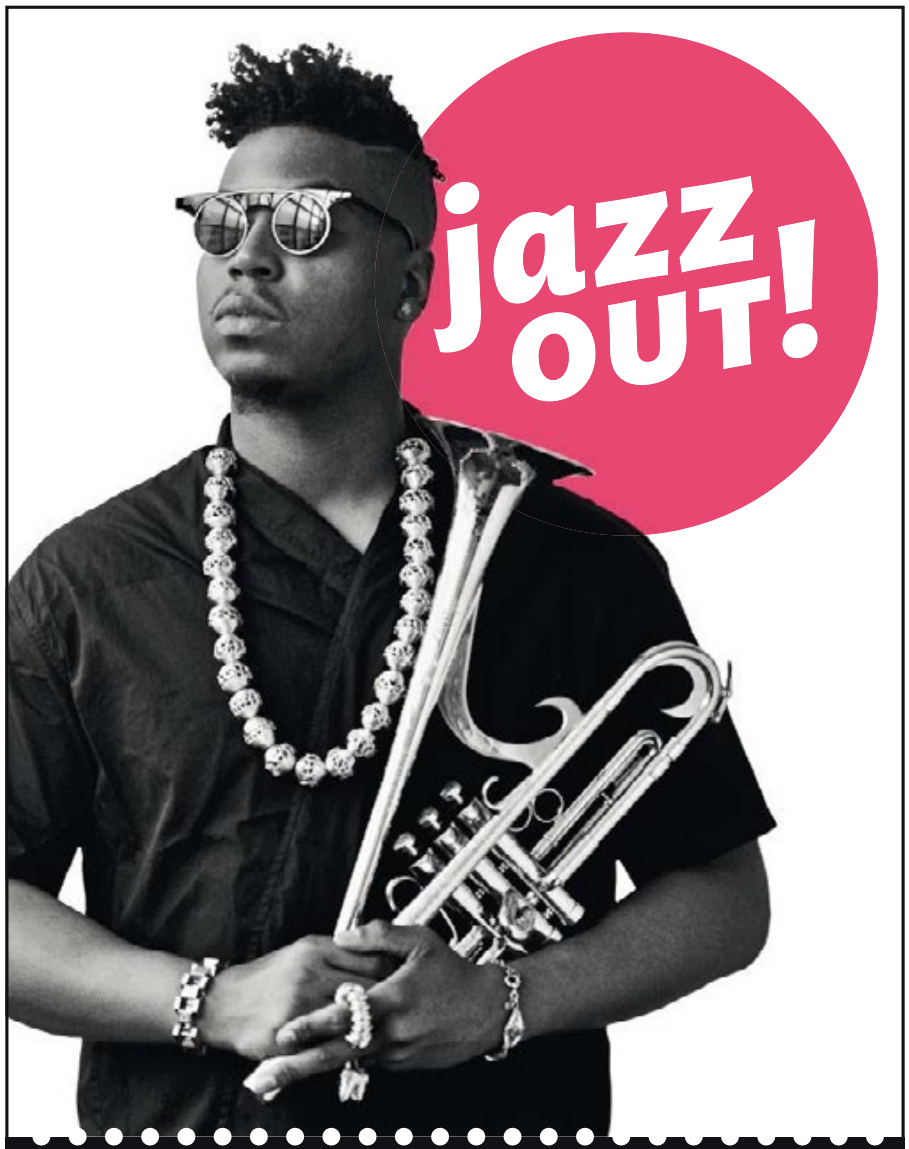

November jazzmaand in Theater Heerlen

28 OKT	**Raul Midón** *(USA)*
3 NOV	**Wilfried de Jong & BRUUT!**
4 NOV	**Masha Bijlsma Quartet**
5 NOV	**Level 42** *(UK)*
10 NOV	**Dr. Lonnie Smith** *(USA)* **& The Jazz Orchestra of the Concertgebouw**
17 NOV	**Noa** *(ISR)*
19 NOV	**jazzOUT Festival met o.a. Maceo Parker** *(USA)*, **Selah Sue (solo)** *(BE)*, **Christian Scott** *(USA)*, **GoGo Penguin** *(UK)*
9 DEC	**Charles Bradley** *(USA)* **& His Extraordinaires**

PARKSTAD LIMBURG THEATERS · LIMBURG POPZAAL HEERLEN · parkstadpopstad

BIMHUIS

JAZZ / WORLD / IMPRO

WWW.BIMHUIS.NL

VR 9 SEP COLIN STETSON
VR 9 SEP A NIGHT IN TEL AVIV
ZA 10 SEP DOMINIC J MARSHALL TRIO
MA 12 SEP KONRAD KOSELLECK BIG BAND
15-16-17 SEP MORGENLAND FESTIVAL AMSTERDAM
VR 23 SEP BRÖTZMANN DUO'S
ZA 24 SEP BURRELL / BAARS / HENNEMAN
WO 28 SEP CARTE BLANCHE ZIV TAUBENFELD
ZA 1 OKT HANS DULFER
ZO 2 OKT VIJAY IYER TRIO
MA 3 OKT MONDAY MATCH 101
7-8-9 OKT OCTOBER MEETING 2016
ZA 8 OKT ANOUSHKA SHANKAR
DO 13 OKT PHILIPPE LEMM TRIO
VR 14 OKT BEN WENDEL GROUP
ZA 15 OKT TINEKE POSTMA FEAT. FREDERIK KÖSTER
ZO 16 OKT ANTONIO ZÁMBUJO
MA 17 OKT THE BAD PLUS
WO 19 OKT PETER EVANS - PULVERIZE THE SOUND
DO 20 OKT ICP ORCHESTRA
ZA 22 OKT JUSTIN KAUFLIN TRIO
ZO 23 OKT URI CAINE TRIO
WO 26 OKT DINO SALUZZI GROUP
VR 28 OKT MARC RIBOT CERAMIC DOG
ZA 29 OKT BEN VAN GELDER: AMONG VERTICALS
ZO 30 OKT JOHN BEASLEY SOLO
ZO 30 OKT BOI AKIH LIQUID SONGS
MA 31 OKT JOHN SCOFIELD - COUNTRY FOR OLD MEN

VOLLEDIGE AGENDA OP WWW.BIMHUIS.NL

Suriname en Curaçao

Afrikaanse goden in de Hollandse tropen

Als koloniale macht had Nederland weinig op met de Afrikaanse muziek die de slaven meenamen naar Suriname en de Antillen. De spirituele muziek was een potentiële bedreiging voor de blanke overheersing, maar uitroeien lukte niet. In Suriname zitten de Afrikaanse voodooritmes in de rijke wintimuziek, op Curaçao in de tambú.

Tekst: **Leendert van der Valk** | Fotografie: **Prince Victor (Curaçao), Ranu Abhelakh (Suriname)**

Muziek en dans is een groot onderdeel van het wintigeloof.

Raymond Justiana alias Ompi Tio

De zwarte kleren van Ompi Tio steken af tegen de diepblauwe buitenmuren van Teatro Luna Blou. Zijn sobere kleding heeft alles te maken met de percussie-instrumenten die hij heeft uitgestald onder een oude boom waar de warme Caribische zeewind doorheen blaast. Als hij praat, vertelt hij zijn verhaal deels op de tambúdrum die hij klemvast tussen zijn knieën heeft.
Raymond Justiana (de echte naam van Ompi Tio) weet dat het geen onschuldige klappen zijn die hij op de tambú geeft. "Daarom draag ik neutrale kleuren. De slechte geesten voelen zich niet aangetrokken tot zwart, wit of grijs." En dat is belangrijk, want de Afro-Curaçaose ritmes komen uit de geestenwereld. "Het gaat om de intentie waarmee je speelt. Een slechte geest kan ook je vrouw pakken of je kinderen."
'Tambú' is de muziek die de Nederlandse kolonisator altijd angst inboezemde: Afrikaanse dansmuziek met scherpe, kritische teksten. Tegenwoordig is het aan het begin van het nieuwe jaar de muziek waarop in Curaçao gedanst wordt om de kwade geesten weg te jagen.

Zweven

Op de gemoedelijke kade van de wijk Otrabanda in Willemstad, uitkijkend op de toeristische haven met de fraai gekleurde handelshuizen, is het moeilijk voor te stellen dat er zo veel zwaarte zit in de muziek van het eiland. Het lijkt op snelle Afro-Cubaanse muziek. Het is ook geen onderwerp waar de

gemiddelde Curaçaoënaar makkelijk over praat; de Afrikaanse geesten die huizen in de meest kenmerkende muziek van het eiland zijn een sociaal taboe. De goedlachse Ompi Tio wil er wel over praten, maar ook hij zoekt zijn woorden zorgvuldig. Hij is een van Curaçao's meest vaardige tambúspelers. Als hij drumt, lijkt het of er drie man aan het trommelen zijn. "Alles wat je speelt, krijg je terug. Vanochtend was ik boos en sloeg ik tegen een deur. Daarna begon ik op de tambú te spelen. Vanzelf gebeurde dit..." Hij drumt een vurig ritme met zware slagen en snelle vingeraccenten. "Dat is het ritme van een Afrikaanse oorlogsgeest. Vroeger speelde ik veel op spirituele bijeenkomsten bij mensen thuis. In Cuba heb ik bij zo'n bijeenkomst een volwassen man zien zweven. Ik doe het niet meer. Ik ben katholiek en het valt daar niet mee te rijmen." Tegenwoordig werkt hij veel met kinderen. Hij leert ze de oude muziektradities van het eiland, maar niet alle. "Sommige mensen vinden dat de tambúdrum offerbloed moet drinken. Je giet dan bloed over het vel. Dat kan natuurlijk niet met kinderen."

Shon Cola

Hoewel de tambú de culturele ziel van Curaçao herbergt, hoor je het, behalve tijdens de jaarwisseling, maar weinig op het eiland. Zeker niet op de officiële podia. Eerder hoor je het uit de luidsprekers van een snèk, een typisch barretje van het eiland, of op een huisfeest buiten het centrum.
Een eind buiten het bereik van de gemiddelde toerist, in de wijk Santa Rosa, is in april 2015 een tambúmuseum geopend. Het museum is gevestigd in een prachtig landhuis dat tambúonderzoeker René Rosalia met veel toewijding inrichtte. Museo di Tambú Shon Cola, heet het officieel, naar de legendarische tambúspeler die in de jaren dertig zijn carrière begon in de steegjes van de volkswijk Punda. In het museum is veel te lezen over zijn muziek en over de strakke structuur van de liederen en hoe je vroeger een burenruzie kon oplossen met tambú. Rosalia legt uit: "Een goede tambúzanger kan improviseren. Je kunt hem vragen om een tekst op te nemen in zijn lied, waardoor jouw buurman weet dat hij wordt aangesproken. Natuurlijk zal jouw buurman daarna ook even praten met de zanger en hoor je zijn antwoord in het volgende nummer." In het museum wordt ook duidelijk waarom er op Curaçao nooit openlijk over de Afrikaanse spirits van de tambú wordt gesproken. Tambú was de muziek van de slaven en hoorde bij de geloven die ze meenamen. Ze mixten die geloven met het christendom van de koloniale macht. In Curaçao heet die afgeleide van Afrikaanse natuurgeloven montamentú. Dergelijke geloven, met hun oorsprong onder meer in West-Afrikaanse voodoo, hebben overal grote invloed op muziek (de santería in Cuba, vodou in Haiti, candomblé in Brazilië).

Wie toch **tambú** speelde (op dozen, tafels en vaten) mocht niet begraven worden op het gewone kerkhof

De Nederlandse kolonisator vond die tambú een beetje eng. Vooral de kerk was fel gekant tegen de spirituele kracht van de muziek (en is dat deels nog steeds). De dans en de drums werden verboden. Wie toch speelde (op dozen, tafels en vaten) mocht niet begraven worden op het gewone kerkhof, om maar een van de restricties te noemen. De spiritualiteit achter tambú werd effectief gedemoniseerd en dat werkt op een klein eiland als Curaçao door tot op de dag van vandaag.

René Rosalia

Elia Isenia

Regenslag

De mensen op het eiland die het kunnen weten, geven na enig aandringen allemaal de naam van Elia Isenia, de beste en meest spirituele tambúzangeres. Ze woont op 'Banda'bou', het ruige, vaak vergeten westelijk deel van het eiland.
In de schemering, op de veranda aan de rand van haar kruidentuin, wil ze wel wat vertellen en laten horen. "Ik ben geen genezeres, maar ik ken wel het gebruik van kruiden dat samenhangt met de Afrikaanse spiritualiteit", zegt ze terwijl haar dochter eierdozen verbrandt tegen de muggen. "Je vraagt de

De **geest** en de **beat** overleefden zesduizend kilometer en vier eeuwen onderdrukking.

geesten om te helpen. Vroeger deed ik dat met een sigaar, een gebed en een kruis op het lichaam. Je kunt ook je huis uitroken met kruiden en gebed. Daarbij is de muziek essentieel."
"Muziek is een genezingsproces, de tambú is spiritueel. Als ik ziek ben, kan ik beter worden door de muziek. En als het lange tijd niet regent, kan tambú helpen. Zet drie mannen bij elkaar die de regenslag kennen en het gaat regenen door de trillingen van de drum."
Het wordt donker, de cicaden worden stiller en de temperatuur dragelijker. Isenia raakt steeds meer op haar gemak, ze speelt en zingt wat, maar ze wil niet te diep ingaan op de trance die tambú kan oproepen. Ook zegt ze niets te maken te hebben met de spirituele bijeenkomsten die naar verluidt in de verlaten grotten van het eiland plaatsvinden, al wordt daar wel over gefluisterd.

De drum is een van de belangrijkste instrumenten bij het wintigeloof.

Suriname

Hoe anders is dat in Suriname. Op een overdekte plek in het bos op de voormalige plantage Tempoca, een uurtje buiten Paramaribo, openbaart zich op een drukkend warme zondagochtend een watra wenu, de geest van een waterslang. Te midden van een groep van ongeveer twintig wintigelovigen gebruikt de slang het lichaam van geestelijk wintileider Ramon Mac Nack als spreekbuis voor zijn boodschap in een oude Afrikaanse taal, het kromanti.

De met wit poeder ingesmeerde Mac Nack is trillend en bevend in trance geraakt door het ritme dat hoort bij de watra wenu. Het is een ritme dat gespeeld wordt op de agida, een ongeveer drie meter lange drum die wordt 'gevoed' met twintig flessen Parbobier. Diezelfde drum en datzelfde ritme kun je ook horen bij een voodooceremonie in Togo of Benin, zoals die daar nog altijd dagelijks plaatsvinden. De geest en de beat overleefden zesduizend kilometer en vier eeuwen onderdrukking. Winti is de religie waarin het Afrikaanse voodoogeloof en tradities van oorspronkelijke bewoners samengaan.

Het is masterdrummer Ernie Wolf die zojuist via de agida en met zijn stem de watra wenu heeft opgeroepen. Zijn zang wordt beantwoord door een koor van andere gelovigen. "Het is de essentie van het wintigeloof dat een entiteit zich openbaart in iemand die in trance is," zegt hij later. "De masterdrummer controleert die trance. Als ik niet op het juiste moment de juiste ritmes speel, gebeurt er niets of gaat het zelfs mis."

Die dag in Tempoca raakt nog een jonge vrouw in trance. Dit keer niet gecontroleerd, een winti bezoekt haar plotseling. Ze schreeuwt, gromt en praat in een vreemde taal. De wintigelovigen zien het als zeer positief. De vrouw kan nu meer leren over haar spirituele zelf, dus wordt de geest welkom geheten en door middel van muziek aangespoord om te vertellen wat hij wil.

Apinti

Het ritme van de wintigeesten duikt ook regelmatig op in kaseko of kawina, genres die behoren tot de Surinaamse popmuziek. Want hoewel het tot enkele jaren geleden niet zo openlijk werd gezegd, groeit vrijwel elke Afro-Surinamer op met een bepaalde kennis van winti. Wolf, die zelf ook regelmatig met kasekobands speelt: "De basis van onze populaire muziek ligt in winti."

Een van de belangrijkste wintistemmen in de Surinaamse popmuziek was Lieve Hugo, de grootste ster van het land die in de jaren zeventig ook populair was in Nederland. Hij gebruikte wintiteksten en -ritmes in kasekoliedjes, soms waren het liedjes met een seksuele lading. "Niet iedereen was het daarmee eens", zegt Wolf een paar dagen later in zijn eigen werkplaats. Je kunt Lieve Hugo vergelijken met Ray Charles en Sam Cooke, die van gospel soul maakten. Ook dat was tegen het zere been van strenggelovigen.

Wolf: "Je moet zorgvuldig omgaan met dat erfgoed, maar je merkt het vanzelf als de wintigeesten het niet goed vinden dat je hun muziek gebruikt voor entertainment. Tot nu toe is het altijd goed gegaan." Zijn werkplaats ligt bezaaid met houtsnippers. Hier maakt hij zijn apinti's, de wintidrums. En hij geeft workshops aan kinderen om het erfgoed door te geven.

Hij doceert ook aan het Surinaams conservatorium, dat drie jaar geleden zijn deuren opende. Daar zoeken ze naar mogelijkheden

om de wintipatronen te integreren in jazz, in navolging van Fra Fra Sound en Ronald Snijders die daarvoor nog naar Nederland moesten. Het is pas sinds een paar jaar dat winti niet meer altijd negatief wordt benaderd vanuit de Surinaamse samenleving, maar als iets om trots op te zijn.
Zelf leerde Wolf drummen bij NAKS, een organisatie die zich al sinds de jaren vijftig inzet voor behoud van de Afro-Surinaamse cultuur. "Ik kwam daar als klein jongetje vaak over de vloer en werd vanzelf aangetrokken tot die drums, maar ze stuurden me steeds weg. Totdat een van de belangrijkste drummers zei, 'Kom hier broertje, ga maar spelen.' Hij zag dat ik wel móest drummen." Vanaf toen werd het hem duidelijk dat hij een drumwinti had. Het is die geest die Wolf elke dag de kracht geeft om te drummen. Hetzelfde gebeurt als hij een apinti maakt. Soms merkt hij dat een bepaalde drum bijvoorbeeld niet op woensdag vervaardigd wil worden. Het zegt iets over de geest van de drum, want elke apinti heeft een eigen winti.

Kontschudden

Anders dan de tambú van Curaçao hoor je kaseko en kawina overal in Suriname. Een officiële muziekindustrie met bijbehorende podia is er nauwelijks, maar op elk feest staat een band. Je vindt ze op uitnodiging of op gehoor. Bijvoorbeeld wanneer in een welgestelde wijk ergens een Caribische mix van *Als Sterren Aan De Hemel Staan* klinkt. Dat blijkt dan het feestje van de zeventigjarige oma des huizes. Spontaan bezoek is zeer welkom, zolang we maar meedansen op de kasekoband 'Ons Bij Jou'. Ze spelen nog een kasekoversie van *Rosanne* van Nick en Simon en van het Surinaamse liedje *Waka Waka*, dat de basis vormde van het gelijknamige voetbalanthem van Shakira.
Later die avond is er in een feestzaal de vijftiende verjaardag van een meisje dat eerst zelf op het podium verschijnt met de schoolband. Daarna speelt de achttien man sterke band Kaseko Loco. Het is de belangrijkste kasekoband van Suriname, opgericht door NAKS, die zijn inspiratie expliciet uit winti haalt. Het is een opmerkelijke keuze voor een vijftienjarige. De voor dit feest tot stuitertempo opgevoerde kasekobeats worden gespeeld op de grote basdrum die op de buik wordt gedragen, op het kenmerkende houten drumbankje en op veel fel klinkende ijzeren voorwerpen. De schoolmeiden gaan er los op met dancehallmoves en andere kontschudtechnieken.
Het geeft aan hoe gewoon het gebruik van wintimuziek is geworden, veel mensen (muzikanten incluis) denken er niet eens meer bij na dat de oorsprong deels spiritueel is. De laatste jaren is winti sowieso aan een acceptatieopmars bezig. Sinds kort is er een officieel beëdigde wintipriesteres voor nationale bijeenkomsten en het was Duman Mac Nack die de vide-president van het land officieel inzwoer volgens wintigebruik.

Wandelmars

Die hernieuwde trots blijkt ook tijdens de zogenaamde wandelmars van Paramaribo, een evenement dat een combinatie is van het Caribisch carnaval en de avondvierdaagse. Over een route van ongeveer vijftien kilometer per dag presenteren tientallen

De wandelmars van Paramaribo.

De Surinamers komen uit hun **plastic tuinstoelen** en gooien de heupen los

culturele groepen zich vier dagen op rij met veel muziek, mooie klederdracht of juist met nauwelijks kleren aan het lijf.
In een bonte stoet is de monotone, maar bijzondere muziek van Indianen te horen, dansen kortgerokte marronmeisjes met belletjes aan hun voeten op kaseko en kawina en gaat de traditionele muziek op zogenaamde hotspots langs het parkoers over in de Surinaamse rap van Scrappy W, reggae van Kenny B, of partykaseko van Aptijt.
De vier dagen feest eindigen met verschillende optredens in Paramaribo, zoals van Damaru in een openluchtsportbar. Damaru had in 2009 in Nederland en Suriname een enorme hit met *Mi Rowsu (Tuintje In Mijn Hart)* samen met Jan Smit. Terwijl de tropische regen onophoudelijk op de overkapping klettert, probeert de popster een handvol publiek te vermaken met reggaepop. Hij rekt zijn hit uit tot twintig minuten en haalt twee Nederlandse stagiairs over om mee te zingen en dansen.
Na anderhalf uur is de bar iets voller geworden met nu ook meer Surinaams publiek dan Nederlandse toeristen. Damaru's optreden lijkt afgelopen, de muziek ligt stil. Maar dan verschijnt een nieuw bandlid op het podium, die gespt de grote basdrum om zijn lijf. Damaru is nog lang niet klaar, het optreden tot nu toe was het voorprogramma. Nu pas begint het echte feest met een kasekoset.
De Surinamers komen uit hun plastic tuinstoelen en gooien de heupen los. Geen feestganger die er acht op slaat, maar de Afrikaanse geesten klinken door in elke drumslag. J

NAKS Kaseko Loco

Ty Taylor,
Vintage Trouble

Tom Beetz bezoekt Jazzfestivals in Nederland en zet zijn impressies voor ons op de gevoelige plaat.

Rewind

North Sea Jazz

Nooit eerder was North Sea Jazz Festival zo snel uitverkocht als dit jaar. Zonder maanden van tevoren kaartjes te bestellen, viste je achter het net. Wie denkt dat NSJ zich steeds dieper in het popdomein begeeft, heeft het mis. Dit jaar was er meer jazz dan de jaren ervoor.

Alexia Jones,
The Jones Family Singers

The Roots

Pharaoh Sanders

Jazz in al zijn verschijningsvormen was niet alleen de hoofdmoot, de belangstelling van de doorgaans jonge bezoekers was overweldigend. Vooral in de kleinere zalen bestond de programmering uit experimentele jazz, maar het waren juist die zalen die zich binnen de kortste keren vulden en waar lange rijen wachtenden de hoop koesterden dat iemand de zaal zou verlaten. Neem saxofonist Colin Stetson en violiste Sarah Neufeld, die geluidsonderzoek in optima forma deden. Dat is vaak het recept om de zaal zo snel mogelijk leeg te krijgen, maar zij maakten zulke bezwerende en indringende muziek dat iedereen aan zijn stoel gekluisterd bleef. Zo waren er meer intieme concerten die om een grotere zaal smeekten, wat gold voor veel Nederlandse groepen, de pianisten Shai Maestro en Craig Taborn en zeker saxofonist Donny McCaslin, die met zijn bijdrage aan de laatste David Bowie-cd een zekere sterrenstatus heeft verworven. Ook pianist-zangeres Kandace Springs zat in zo'n minizaaltje, terwijl juist zij als de laatste ontdekking van wijlen Prince aan het doorbreken is.

Oude en nieuwe helden

Zoals het een echt jazzfestival betaamt, werden oude jazzhelden gekoesterd. Organist Dr. Lonnie Smith mocht zelfs twee keer optreden, tenorhelden Charles Lloyd en Pharoah Sanders, altsaxofonist Charles McPherson en pianist Chick Corea stonden in de grootste zalen. Met name het concert van Sanders was indrukwekkend, niet in het minst vanwege die andere oude held Trilok Gurtu, die niet alleen een meesterpercussionist en tablaspeler is, maar ook vreemdsoortige muziek maakte door op emmers te slaan en flesjes water te laten leeglopen. De jongere garde staat al te trappelen om het stokje van deze oudere muzikanten over te nemen. Inmiddels gearriveerd zijn John Scofield, die met Brad Melhdau en Mark Guiliana degelijke maar enigszins saaie muziek maakte, trompettisten Christian Scott en Ibrahim Maalouf en pianistes Hiromi en Diana Krall. Toch zijn er ook onbekendere musici die in potentie grote namen kunnen worden. Naast zangeres Cécile McLorin Salvant, winnares van de Paul Acket Award, was een van de grootste verrassingen van dit festival tenorsaxofonist James Brandon Lewis. Hij heeft John Coltrane als aftelpunt gekozen en bewandelt diens weg om weer een stukje verder te komen. De Coltrane-term *'sheets of sound'* krijgt bij hem een nieuwe dimensie. Met zijn verbluffende en vooral

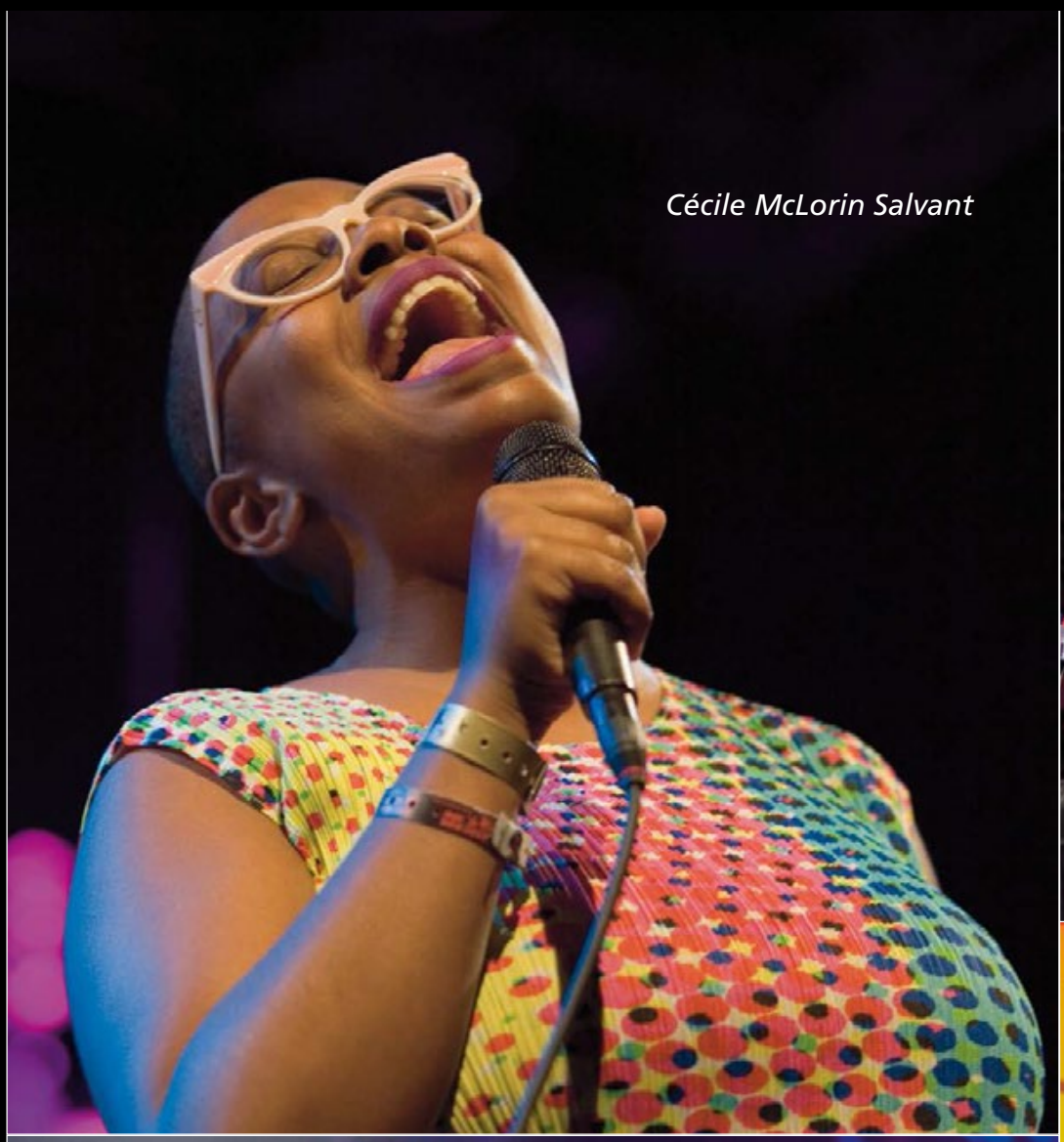

Cécile McLorin Salvant

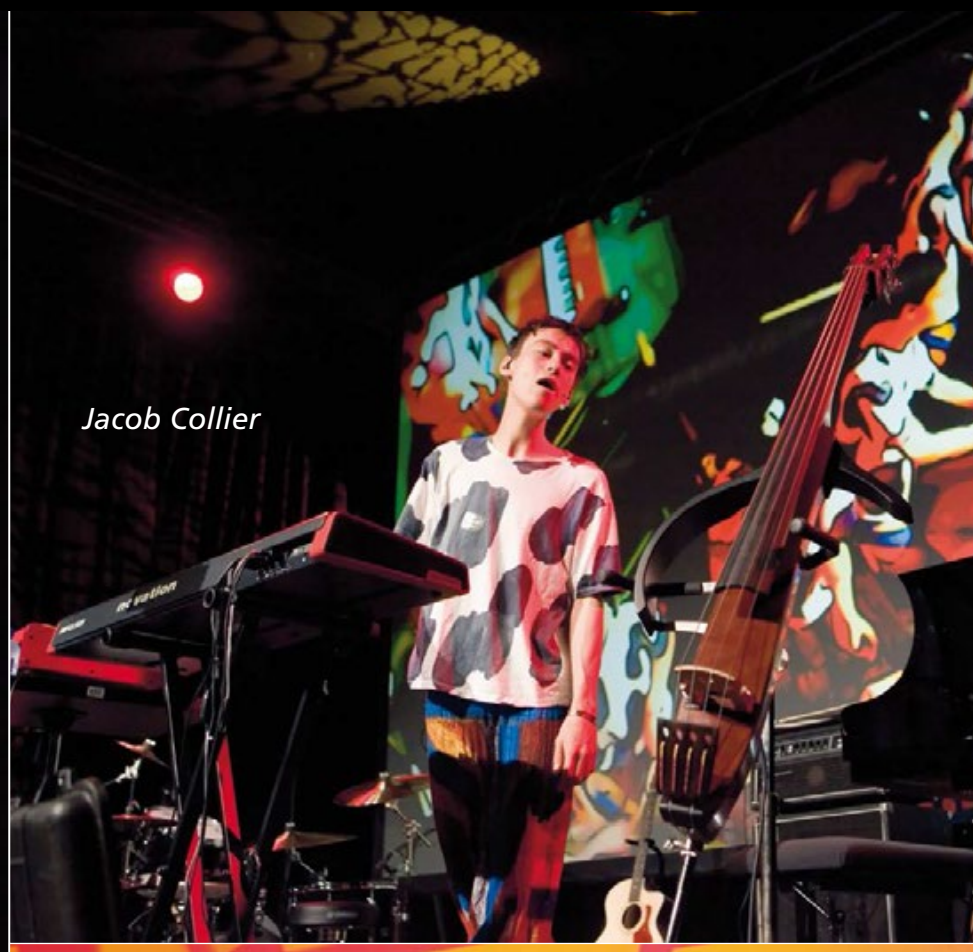

Jacob Collier

James Brandon Lewis

Kamasi Washington

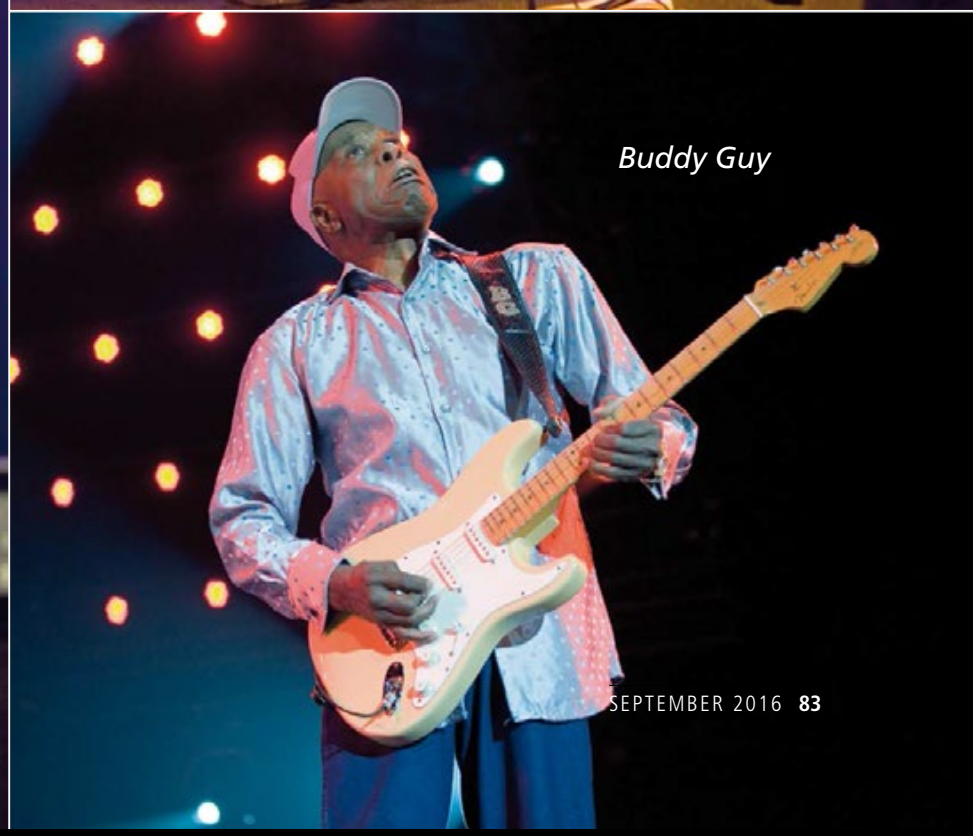

Buddy Guy

auteursrechten - naburige rechten - merkenrecht - licenties - royalty's - fiscaal advies

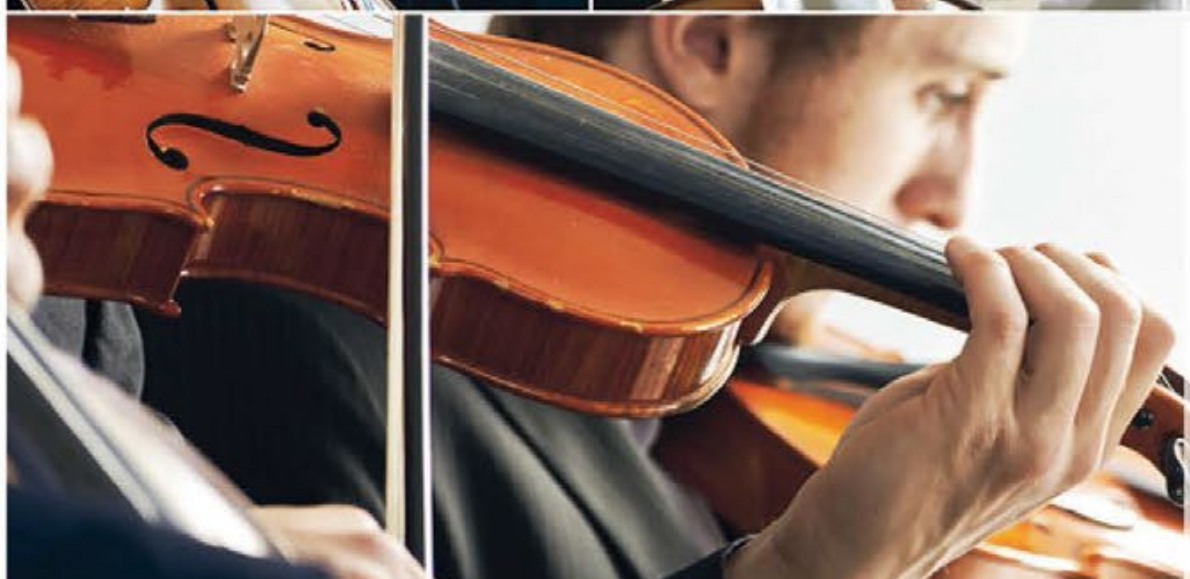

Partituur of wetboek?

Voor de entertainmentadvocaten van BANNING Legal & Tax klinken beide werken als muziek in de oren.

Heeft u vragen over juridische kwesties of wilt u een afspraak maken voor een riedeltje muziek & recht?

Neem dan contact op met Evert van Gelderen (advocaat intellectueel eigendom) of John Linders (fiscalist).

E entertainmentrecht@banning.nl
W www.banning.nl
T 073 - 692 77 77

BANNING

LEGAL · TAX

Anthony Hamilton

Colin Stetson en Sarah Neufeld

Kandace Springs

muzikale optreden declasseerde hij zijn tijdgenoot Kamasi Washington tot een hype die zijn status niet kon waarmaken. De jazz heeft met mensen als Jameszoo, Flying Lotus en Jacob Collier trouwens ook heel andere wegen gevonden. Opwindende elektronica, muzikale loops, en vernieuwende videokunst gaven een nieuwsgierig makende kijk in de toekomst.

Feest en fiasco

Soul, funk en blues is al jaren de kurk waarop het festival drijft. Ook daar wisselden feest en fiasco elkaar af. Publiekstrekker Jill Scott was goed bij stem, maar maakte er desondanks weinig van. Level 42, Earth Wind & Fire en Simply Red hebben hun beste tijd gehad en stelden vooral teleur, de jonge Pharrell Williams bleef steken in show, terwijl soullegende William Bell - die nooit eerder in ons land was - suffe soul maakte. Dat alles is geen probleem, want er stond veel meer moois tegenover. Het festival werd met Vintage Trouble geopend waarin zanger Ty Taylor een ouderwetse soulshow tot leven bracht. Zeker zo feestelijk waren The Jones Family Singers: vijf zusters, twee broers en hun vader, rechtstreeks uit de gospel. In Rotterdam was de Heer voor de gelegenheid voor seculiere teksten ingeruild. Nog gelikter en met meer raffinement toonde Anthony Hamilton dat hij zich met recht de soulsensatie van deze tijd mag noemen. En net zo levend als de jazz is ook de blues onder ons. Met zowel de oude Buddy Guy, inmiddels bijna tachtig en *'still going strong'* als de jongere Joe Bonamassa,die heftig tekeerging, en vooral met de niet kapot te krijgen Walter Trout, die zong over zijn wonderbaarlijke weder-opstanding na zijn bijna-doodervaring. Dat is het North Sea Festival waarvoor het publiek komt. J

Walter Trout

Rewind

Gent Jazz

Ibrahim Maalouf

Foto's: **Jos Knaepen**

Jill Scott

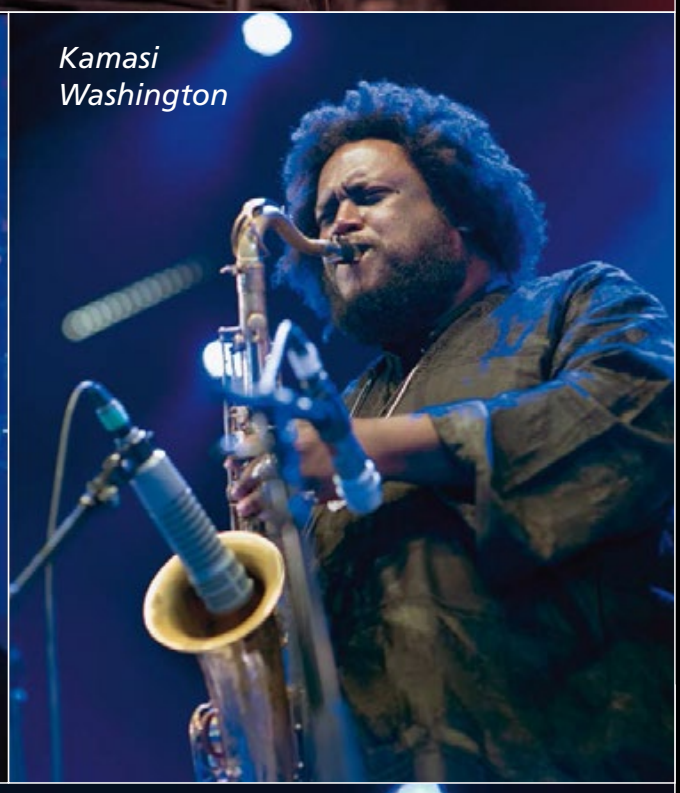

Kamasi Washington

Matthew Halsall

Weekend 1

Een editie die tijdens het jazzweekend vooral bewees dat klinkende namen het moeten afleggen tegen de underdogs. De stormloop voor Kamasi Washington eindigde helaas in een zware teleurstelling. Zijn epische boodschap van jazzsoulfunk verslapte geleidelijk aan door de interventies van een zangeres met exuberante 'dansbewegingen' en het overbodige ellenlange duel van de twee drummers. Ook Terence Blanchard ging de mist in. Zijn electrojazz bleef steken in pseudo-Miles-trucjes. De combinatie van John Scofield, Brad Mehldau en Mark Guiliana had veel weg van een commerciële zet voor de zomerfestivals. De drie vakmeesters gedroegen zich als *shoegazers* die elk op hun eilandje in het rond draaiden. Enkel de passage wanneer Mehldau achter zijn elektronisch instrumentarium vandaan kwam en plaatsnam achter de piano zorgde voor wat kippenvel. Pat Metheny en Ron Carter brachten het er net iets beter vanaf. Een stijlvol en erudiet onderonsje op topniveau maar zonder echt buikgevoel.
Gelukkig zorgde Ibrahim Maalouf met zijn ode aan Oum Kalthoum voor een heuse apotheose. Spanning, fantasie, techniek en ook humor vulden elkaar naadloos aan. De man heeft het dan ook allemaal, van podiumprésence tot een zeer herkenbare eigen sound en een ongelooflijk componeertalent. Ander hoogtepunt was het concert van het Belgische trio De Beren Gieren. Hun combinatie van complex gestructureerde composities boordevol referenties en eigen verrassende invalshoeken boeide van de eerste tot de laatste noot door de ongedwongen flair, maar ook mede door hun preciesheid en schalkse humor. Kneedelus, de samenwerking van het New Yorkse kwintet Kneebody met producer en beatmaster Daedelus, hengelde met drie korte explosieve sets op Garden Stage ingenieus naar optredens voor het komende seizoen.

Georges Tonla Briquet

Daymé Arocena

Weekend 2

Het tweede weekend van Gent Jazz valt deels samen met de Gentse Feesten, een tiendaagse die de Bourgondische Vlaamse stad anderhalve week volledig op zijn kop zet. De prachtige locatie, De Bijloke, een parkachtige setting tussen gebouwen uit de dertiende eeuw, ligt ver genoeg van de braderie en kermis en heeft zo veel stijl, dat Gent Jazz een feest op zich genoemd mag worden. Iedere dag kent een ander thema. Soul is een van de sleutelwoorden. Op de Mainstage mag The James Hunter Six uitbundig de klok zestig jaar terug draaien, Lianne La Havas weet haar sound, ondanks de mensenmenigte voor haar, heel klein te houden en de Amerikaanse Jill Scott probeert met haar megaband de soul, r&b, blues en - dankzij haar mannelijke kompanen - ook wat hiphop opnieuw uit te vinden. Het publiek wil groove en meedeinen, het krijgt echter een stoomwals over zich heen. De bombast keert zich tegen haar: overdaad schaadt. De Frans-Cubaanse tweelingzusjes van Ibeyi houden hun kleine songs op dat te grote podium dicht bij huis, maar zij blijven vooralsnog een clubact. Popband dEUS mag op het festival een welverdiende reprise verzorgen van hun Soft Electric Theatertour en St Germain weet de in de studio in elkaar gemixte vorm van acid jazz, deephouse en lounge op het podium een wereldse injectie mee te geven, met muzikanten uit onder meer Mali, Senegal, Martinique en Brazilië. Op Gent Jazz, een festival dat staat voor vrijheid, visie, beleving en ontdekking, ligt het ware avontuur vaak verscholen op het intieme Garden Stage-podium. Er zijn memorabele momenten van de vrijdenkers BeraadGeslagen en Pomrad, die alle twee op geheel andere wijze funk interpreteren, The Germans, die postrock, psychedelica en wilde ritmes uitstorten, en van de Amerikaanse zanger Allen Stone. Die nerd blijkt een blank soulfenomeen, die klinkt alsof Stevie Wonder met Jamie Lidell en José James een fusie is aangegaan. Zijn elastieken stem schiet regelmatig de hoogte in en het speelplezier van zijn band spat van het podium af. Wat een ontdekking!

Willem Jongeneelen

Ibeyi

dEUS

Lianne La Havas

Perfume Genius

6X

SOUNDZ

VOOR SLECHTS €29,99

Word abonnee of geef cadeau!

Ga snel naar soundz.nl
e-mail naar abonnement@bcm.nl
of bel 085-7600237

(ma-vrij, 8:30-12:30 uur, lokaal tarief)

Rewind

Jazz Middelheim

Terry Lyne Carrington

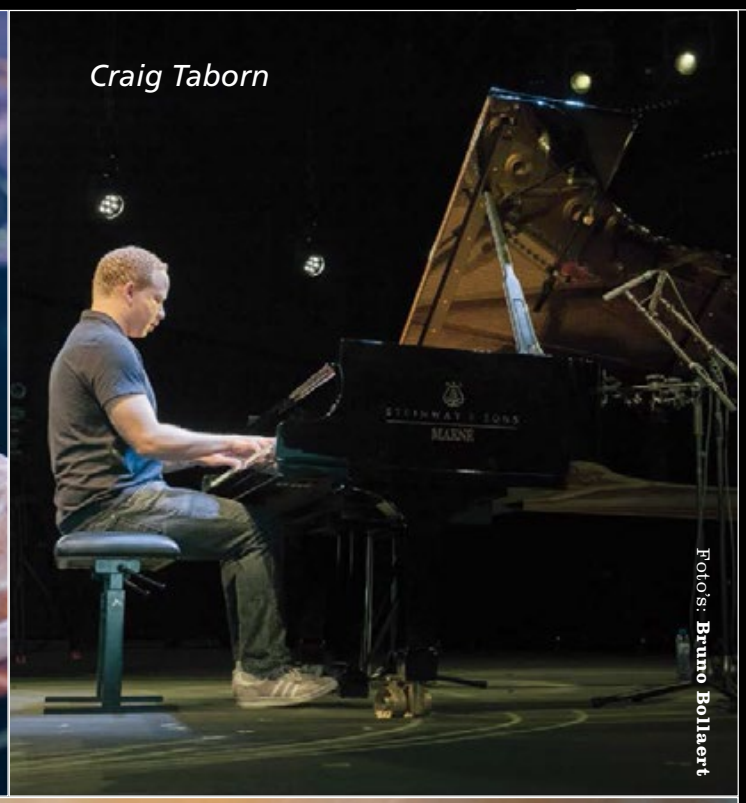

Craig Taborn

Foto's: **Bruno Bollaert**

STUFF.

Avishai Cohen met Big Vicious.

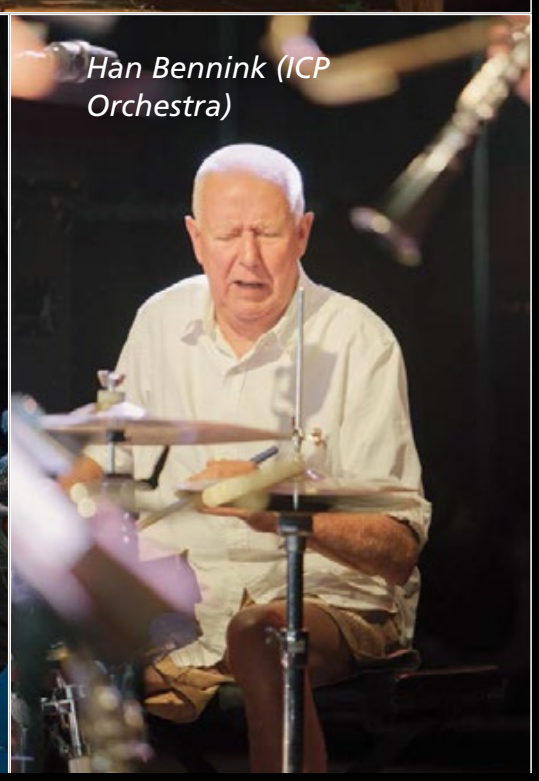

Han Bennink (ICP Orchestra)

Heel wat controverse tijdens de vijfendertigste editie van Jazz Middelheim, maar ook een aantal memorabele hoogtepunten.
Het begon met een uitverkochte openingsdag dankzij de immens populaire Einaudi die met zijn minimalisme de massa in vervoering bracht. De jazzcats waren minder overtuigd en opgetogen maar kregen uiteindelijk toch waar ze voor kwamen dankzij een magisch soloconcert van Craig Taborn, het Dré Pallemaerts kwintet en Pharoah Sanders bijgestaan door een ontketende Joachim Kühn en de hyperkinetische Zakir Hussain. Van trompettist Avishai Cohen en zijn elektronisch project *Big Vicious* verwachten we nog grootse dingen. Denardo Coleman zorgde voor een sterk afgelijnd eerbetoon aan zijn overleden vader Ornette. Met een hoofdrol voor David Murray, die twee dagen later nog geïnspireerder het podium betrad in gezelschap van Geri Allen en Terri Lyne Carrington. De Nederlandse honneurs werden waargenomen door het ICP Orchestra. Na meer dan veertig decennia nog steeds even avontuurlijk, inventief, eclectisch en humoristisch. Hun landgenoot Typhoon is momenteel op de hort met pianist Jef Neve. Een ontmoeting met hoog cultureel centrum-gehalte. Nog meer spoken word en poëzie tijdens *"an evening of words and music with Patti Smith"*. Meteen ook het meest explosieve concert van het hele festival. Jazz en rock-'n-roll aan elkaar geklit door rebellie. Tot net voor het podium stonden ze te drummen en te dansen. Dat had ook bij STUFF. moeten zijn, maar iedereen bleef helaas netjes zitten waardoor de impact wat verloren ging. Melanie De Biasio palmde de ganse tent in met een sterk staaltje cinematografische jazzpop.

Georges Tonla Briquet

Concert & Festival Tips

Elk nummer tipt Kris Keijser bijzondere concerten en festivals.

JazzOUT

Het JazzOUT festival wordt dit jaar alweer voor de vierde keer georganiseerd. De Amerikaanse trompettist en jazzvernieuwer Christian Scott, funksoullegende Maceo Parker en jazzelectrotrio GoGo Penguin spelen op het festival. Houd de website van Parkstad Limburg Theaters in de gaten voor de laatste update van nog meer artiesten die komen optreden.

19 november - Parkstad Limburg Theaters, Heerlen

Gisela João heeft de fado het afgelopen jaar hip gemaakt. En dat deed ze niet alleen door de fado-weemoed op een modieuze en eigentijdse manier te brengen, maar vooral door die tot op het bot te beleven. Deze frêle verschijning roept al vanaf de eerste noten een intense sfeer op. Portugal heeft er een bezielde ambassadrice van de fado bij. Ze komt nu voor het eerst naar Nederland. Na België, Duitsland, Frankrijk en Engeland maakt ze haar debuut in Rotterdam.

25 september - Nieuwe Luxor, Rotterdam

Omer Klein Trio

Omer Klein behoort tot de nieuwe generatie Israëlische jazzmusici die in New York gestudeerd hebben en zich vervolgens in Amerika hebben gevestigd en daarna naar Europa of terug naar Israël zijn gegaan. In de muziek zijn klanken en sferen uit het Midden-Oosten terug te horen, naast hele bluesy en jazzy stukken. Meestal binnen heel herkenbare structuren, waarbij in de improvisaties het thema nooit ver weg is.

22 november - LUX Mariënburg, Nijmegen

Kandace Springs

Ze wordt gekroond tot een van de grote nieuwe Blue Note-troeven: toetseniste/zangeres Kandace Springs. Ze werkte met Prince , stond in het voorprogramma van Gregory Porter en maakte onlangs veel indruk op een afgeladen North Sea Jazz Festival. Haar songs zijn sfeervol en getekend door haar soul- en jazzachtergrond: Kandace is een groeibriljantje.

5 november - North Sea Jazz Club, Amsterdam
6 november - So What's Next Downtown, Eindhoven

De Beren Gieren

Een van de leukste groepen op dit moment komt uit België, namelijk De Beren Gieren (alleen de naam al!). De afgelopen jaren hebben ze de festivals veroverd met hun geweldige muziek. Niet slecht voor een band uit Gent. De Beren Gieren tonen zich met hun laatste plaat *One Mirrors Many* als een ijzersterk trio dat er steevast van overtuigd is de wereld te veroveren.

10 september - TivoliVredenburg, Utrecht
21 september - JINjazz, Nijmegen
7 oktober - De Toonzaal, 's Hertogenbosch

Takuya Kuroda

Takuya Kuroda is een trompettist en componist die het meest bekend is om zijn rol in de band van zanger José James in de afgelopen jaren. Met *Rising Son* (Blue Note) brak hij door in de jazzwereld. Kurodo is al een belangrijk figuur in de New Yorkse afrobeatscene en heeft zijn reputatie als gevierde muzikale kracht bevestigd met zijn muziek.

8 november - Sugarfactory, Amsterdam

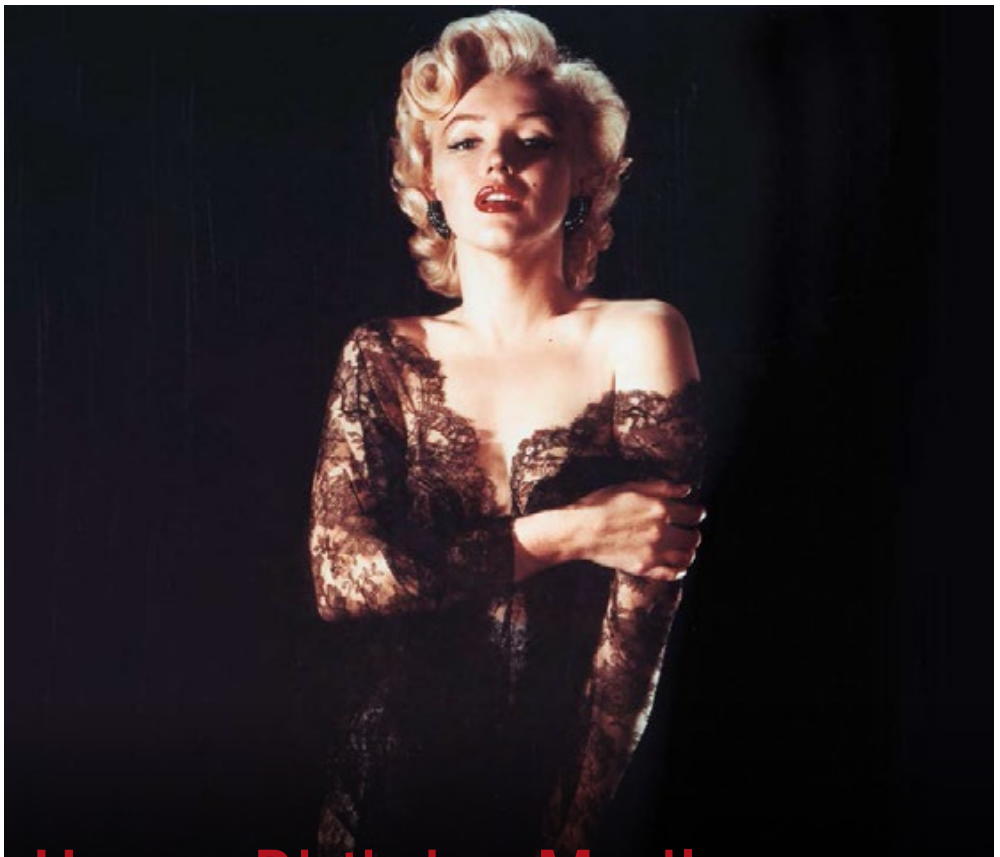

Happy Birthday Marilyn

Marilyn Monroe zou dit jaar negentig jaar zijn geworden: reden om in de Nieuwe Kerk in Amsterdam de biografische tentoonstelling *Happy Birthday Marilyn* te organiseren. Ook verschijnt het album *I Wanna Be Loved,* een verzamelalbum met opnamen van Marilyn Monroe als zangeres.

1 oktober t/m 5 februari - Nieuwe Kerk, Amsterdam

Ad Bijleveld houdt ons op de hoogte van de nieuwste audio-ontwikkelingen.

Technics SC-C500 OTTAVA

Wel mooi, niet dom

Strak en stijlvol: Technics SC-C500 OTTAVA.

Nadat de doos deze smaakvolle set van Technics heeft prijsgegeven, is één ding direct duidelijk: de designafdeling heeft zich op de SC-C500 flink uit mogen leven.

Een enorm aantal functies en dus ook een bulk elektronica in een maar 36 cm brede koektrommel. Netjes afgeronde hoeken, een fraai display en in het deksel een cd-speler om de vingers bij af te likken. Echter, de set loopt bepaald niet te pronken met techniek. Pas in het gebruik kom je erachter dat het bijvoorbeeld wel heel gemakkelijk is om toegang te krijgen tot het apparaat. Bijvoorbeeld draadloos snel en gemakkelijk via Bluetooth, maar een AirPlay-verbinding met apparatuur van de firma Apple wordt eveneens in een handomdraai tot stand gebracht. Het draadloos afspelen van op een Windows-computer vastgelegde muziek heeft wat meer voeten in de aarde, maar dan is er altijd nog het alternatief van de USB-kabel. Die brengt bovendien de hoogst mogelijke weergavekwaliteit binnen handbereik. Van internet binnen gehaalde HD-tracks worden dan in de beste kwaliteit voor het voetlicht gebracht. En het cd-loopwerk spoort je er toe aan zo nu en dan toch ook weer eens een schijf uit de kast te trekken.
Aan die digitale bronnen kleven overigens wel nadelen die het klankbeeld hoorbaar kunnen beïnvloeden. Zo is er altijd sprake van digitale ruis. En ja, ook de cd-speler maakt zich daaraan schuldig. Daarnaast nemen die digitale spullen het niet zo nauw als het aankomt op het in een nauwkeurig en strak tempo afleveren van het signaal. We noemen dat jitter en Technics heeft, om beide problemen grondig aan te pakken, een geavanceerde chip ontwikkeld. Deze JENO-engine (Jitter Elimination Noise Optimalisation) maakt een einde aan de jitter en 'verschuift' de digitale ruis naar een zeer hoge, voor onze oren onhoorbare frequentie.
De designers mochten dan wel een flink stempel op de OTTAVA drukken, de ingenieurs trokken werkelijk alles uit de kast om daarbij niet achter te blijven. Naast bovengenoemde chip worden er, om maar een voorbeeld te noemen, niet alleen gescheiden voedingen voor de digitale en de analoge circuits toegepast, maar ook aparte versterkers voor de lage en de hoge tonen.

Heilige graal

Er is dus sprake van 'bi-amping', eigen versterkers voor zowel de tweeters als de woofers, en dat komt, zo leert de ervaring, vrijwel altijd de geluidskwaliteit ten goede. Bovendien hoeft er in de luidsprekers geen plaats te worden ingeruimd voor de scheidingsfilters. Dat komt goed van pas, want ook Technics is, in feite net als Dynaudio in de vorige uitgave (Jazzism 4, pag. 182-183) op zoek naar wat de heilige graal van de hifi is geworden: een kleine luidspreker die goed klinkt. Daartoe tracht de elektronica om te beginnen, net als bij Dynaudio, zo veel mogelijk nadelen van de luidspreker in kwestie al op voorhand te compenseren. Echter, Technics heeft niet gekozen voor de bekende combinatie van één woofer en één tweeter, maar voor niet minder dan drie dome-tweeters en twee woofers, ondergebracht in een nog geen 30 cm hoog zuiltje. De weergevers voor de hoge tonen zijn bovenin gemonteerd: één naar links, één naar rechts en één naar voren, een opstelling die voor een ruimtelijke weergave moet zorgen. De beide conusspeakers voor het laag kwamen horizontaal gemonteerd ergens halverwege in het kunststof kastje terecht. Ze pompen het laag via twee openingen de ruimte in en zijn onderling door een spiraalvormige buis met elkaar verbonden.
Nou, zeg eens eerlijk. Jullie denken hetzelfde als ik voorafgaande aan de luistertest: dat wordt helemaal niks. Echter, al direct bij het via AirPlay afspelen van een stel op de smartphone vastgelegde tracks, moest die mening

Met een niet eerder vertoonde cd-speler.

Natuurlijk is er naast deze afstandsbediening ook een gratis app.

drastisch worden bijgesteld. Het beluisteren van een stel cd's bracht eveneens een glimlach rond de lippen. Dan maar de computer via een USB-kabel met de C500 verbonden. Het in HR (hoge resolutie) binnen gehaalde album *Blues And Ballads* (Brad Mehldau, Nonesuch Records) brengt de voortreffelijke opnamekwaliteit goed voor het voetlicht en is in staat haarfijn aan te tonen waartoe een set in staat is. Nou dat viel niet tegen. Het klankbeeld is inderdaad ruimtelijk, zonder dat de plaatsing van de instrumenten daaronder te lijden heeft. Ook de weergave van de lage tonen is boven verwachting. De allerlaagste tonen van bassist Larry Grenadier komen weliswaar niet volledig tot hun recht, maar daarvoor alleen maar waardering: Technics heeft niet kost wat het kost meer laag uit de speaker willen persen dan er in zit. Wel loopt het systeem bij heel hoge volumes hoorbaar tegen z'n grenzen aan.

Conclusie

De Technics SC-C500 OTTAVA, zoals de set voluit genoemd wil worden, ziet er niet alleen goed uit, hij klinkt ook boven verwachting. De technische oplossingen die voor verschillende problemen zijn gevonden, lijken op het eerste gezicht wat vergezocht, maar pakken in de praktijk goed uit. Tegen de achtergrond van die technische inspanningen en met name de geleverde prestaties is de prijs zonder meer gerechtvaardigd. J

TECHNICS SC-C500EG-S

Uitgangsvermogen:	2 x 40W laag plus 2 x 10W hoog
Ingangen:	Bluetooth en WiFi (AirPlay en DLNA), digitaal (optisch), 2 x USB (A voorzijde, B achterzijde), LAN (ethernet)
Uitgangen:	4 x luidspreker (Technics-plug), hoofdtelefoon (mini-jack aan de voorzijde)
Afmetingen (bxhxd):	360 x 91 x 249 mm
Gewicht:	3,9 kg
Luidsprekers:	open tweeweg
Speakerbezetting:	2 x 80 mm conuswoofer, 3x 12 mm dometweeter
Impedantie (bxhxd):	110 x 277 x 110 mm
Gewicht:	1,9 kg
Setprijs:	€ 1799,- (excl. luidsprekers: € 1299,-)
Info:	www.technics.eu

Rustgevend en helend

Muziek is enorm bepalend voor de gemoedstoestand. Dat werd onlangs weer eens bevestigd, toen een toonaangevende arts bij Humberto Tan aanschoof in RTL Late Night. Recent onderzoek in de medische wereld zou uitwijzen dat muziek een stimulerende, ja, zelfs helende en genezende kracht bezit – voor, tijdens en na een operatie. De patiënt zou rustiger en relaxter zijn, de hartslag langzamer en men zou beter uit de narcose komen. Daarna zou de patiënt minder pijnbestrijding (medicatie) behoeven. Ook zou het herstel middels muziek vlotter en ongecompliceerder verlopen.
Samenvattend: de zoveelste bevestiging dat muziek ontspannend en ontstressend werkt, en je in andere sferen kan brengen.
Voorbeeld: als je verdrietig bent, kun je het hartzeer en leed verder versterken met 'verdrietige' muziek, of juist verlichten met 'opbeurende'. Uiteraard zijn er ook momenten dat je geen muziek kunt velen en rust aan je hoofd wilt, maar over het algemeen werkt muziek stimulerend en ontspannend, en maakt dus gelukkiger – op het werk, in de auto en dus óók tijdens een operatie.
Het is zodoende een positieve zaak dat het beluisteren van muziek – mede dankzij streaming audio – steeds toegankelijker én kwalitatief beter wordt. De drempel wordt steeds lager. Het behoeft geen uitleg dat mij dat uitermate vrolijk stemt.

Robert Remkes

Mantels musthaves

Er zijn van die platen die je nu eenmaal moet hebben. Bassist, musicoloog, presentator en jazzspecialist Hans Mantel maakt een keuze uit een enorme stapel must have jazzschijven. Hij bespreekt de muziek en zoekt naar het verhaal achter de opnames.

Deel #33

Foto: **Joke Schot**

***Clifford Brown And Max Roach*, Hollywood, augustus 1954 en New York City, februari 1955, Verve 543 306-2 (Emarcy MG26043)**

"Good trumpeters die young", was een constatering die vanaf de jaren dertig van de vorige eeuw in jazz steeds meer opgeld ging doen en in de decennia daarna leek het wel of van met name die groep van jazzinstrumentalisten vaak hun carrières op het hoogtepunt werden afgebroken. Natuurlijk waren er nog veel trompethelden die een hoge leeftijd bereikten, maar de lijst van belangrijke jazztrompettisten die jong stierven, is lang. Er komen musici op voor als Bix Beiderbecke, Bunny Berigan, Bubber Miley, Booker Little, Fats Navarro, Kenny Dorham, Tony Fruscella, Lee Morgan, Don Ellis, Woody Shaw en ook Clifford Brown. De directe en indirecte oorzaken waren in de meeste gevallen net zo ordinair als ze spectaculair waren: drugs, drank, tuberculose, hartfalen, moord en auto-ongelukken.
Ook Clifford Brown kwam in 1956 op zijn 25e om bij een verkeersongeluk, waarmee een einde kwam aan de grootste trompetbelofte sinds Fats Navarro was overleden in 1950. De in 1930 in Wilmington, Delaware geboren Brown begon op tienjarige leeftijd met trompetspelen en legde een enorm talent voor muziek aan de dag. Op zijn twintigste werd alles een jaar onderbroken doordat hij ernstig gewond was geraakt in een auto-ongeluk na een optreden. Tijdens zijn verblijf van een jaar in het ziekenhuis, was Dizzy Gillespie hem komen opzoeken en had hem op het hart gedrukt vooral te blijven spelen. Na zijn herstel ging het snel met Brownie, zoals zijn bijnaam luidde. Zijn stijl was aanvankelijk vooral gebaseerd op die van Fats Navarro, maar al snel ontwikkelde Brown naast een ongeëvenaard mooi geluid ook een buitengewoon indrukwekkende manier van het aan elkaar rijgen van lange lyrische en melodische frasen, die schijnbaar als vanzelf in elkaar leken over te lopen. In zijn spel zat alles: een totaaloverzicht van de trompettraditie, een moeiteloze beheersing en behandeling van de nieuwe harmonieën en een nimmer aflatende, fabelachtige techniek, die ook nu nog onder jazztrompettisten grote bewondering wekt en een soort na te streven standaard werd. Het zich kennelijk zonder noemenswaardige problemen snel heen en weer bewegen tussen de uithoeken van de registers, was kenmerkend voor Brownie's spel. Blaartrekkende hoge tempo's waren al evenmin een probleem en onder alle omstandigheden van tempo, toonsoort, maatsoort of vorm klonk Brown altijd volledig rustig maar intens, stond hij boven de materie en deed, als het even kon, er nog even een schepje bovenop en daarna nog een. Alsof dat nog niet genoeg was, kon Brown ballads spelen met een zeggings- en overtuigingskracht zoals niemand dat in die dagen kon.

Schaken

Dat was niet het enige wat aan Brown bijzonder was. In een tijdsgewricht en een cultuur waarin zwarte jazzmusici het in de maatschappij heel zwaar hadden door onder andere geïnstitutionaliseerd rascisme, lag verslaving aan allerlei middelen op de loer. De drank, waaraan zo veel musici in de jaren dertig ten onder gegaan waren, was in de jaren veertig vervangen door heroïne. Talloze jazzmusici waren ten prooi gevallen aan de drug of hadden er op een of andere manier mee te maken. Maar niet Clifford Brown. Niet alleen gebruikte Brown geen drugs, hij rookte niet, dronk geen alcohol, was altijd positief gestemd en hulpvaardig, sprak nooit een onvertogen woord, vloekte nooit, ging altijd onberispelijk gekleed en had maar één verslaving waar hij vaak aan toegaf: schaken.
Sonny Rollins, die als opvolger van Harold Land bij Brown in diens kwintet met drummer Max Roach had gespeeld, zei: *"Clifford was a profound influence on my personal life. He showed me that it was possible to live a good, clean life and still be a good jazz musician."*
Brown heeft maar kort de tijd gehad om zijn muzikale boodschap met de wereld te delen. In de laatste tweeënhalf jaar van zijn leven draaide veel van wat hij deed om dat kwintet dat hij had met drummer Max Roach. In die groep was George Morrow de bassist en speelde Bud Powells broer Richie piano. Op *Clifford Brown And Max Roach*, het album dat aanvankelijk voor Emarcy werd opgenomen, is Harold Land de tenorist. Deze plaat staat terecht te boek als een van de beste studioplaten van de jaren vijftig en werd in 1999 bijgeschreven in The Grammy Hall Of Fame. Wat deze band definitief anders liet klinken dan de nieuwe hardbopgroepen van die dagen was de ongelooflijke precisie waarmee de arrangementen werd uitgevoerd. Arrangementen die een stuk gecompliceerder waren dan in hardbop gebruikelijk was. Voor Brown en Roach was een compositie veel meer dan alleen een vorm om solo's over te spelen. De stukken van de Brown/Roach-band waren voor een deel eigen composities en voor een deel minder voor de hand liggende standards, die dan ook nog eens een bijzondere bewerking kregen. Sommige van de eigen composities werden uiteindelijk standards van het jazzrepertoire, zoals *Jordu*, *Parisian Thoroughfare*, *Daahoud* en *Joy Spring.*
Naast deze stukken is de plaat verder gevuld met originals *Delilah* en *The Blues Walk*, de standards *What Am I Here For* en *These Foolish Things,* dat een feature is voor bassist George Morrow.
Clifford Brown And Max Roach is een mijlpaal als het over kwintetten in de jazz gaat. Iedereen op de plaat doet precies wat hij moet doen, maar dan ook heel erg goed en in de ensembles en de solo's loopt de band als een Zwitsers uurwerk. Alles wordt zeer precies, loepzuiver en spatgelijk gespeeld. Powell, Morrow en Max Roach spelen fantastisch. Harold Land is totaal zichzelf en geeft Brown goed partij. Zoals alle jazztrompettisten maar al te goed weten, kun je over het spel van Brown alleen maar in superlatieven praten. Het is het warmste, subliem ronde trompetgeluid waarmee de prachtigste, vloeiende en dansende lijnen worden gespeeld, maar altijd met een *edge* erop, altijd swingend en altijd met verrassingen in petto. Wellicht is het te romantisch, maar er is wel iets waar van de typering waarmee Browns spel wel wordt omschreven: *Liquid Fire*.
Verschillende stukken op deze plaat en ook Browns solo's daarover zijn tot de canon van de jazz gaan behoren. Maar luister er vooral zelf naar; deze plaat is een echte classic en daarom een echte musthave.

Hans Mantel
info@hansmantel.com

De Jazz Not Jazz 10 zet de tien meest invloedrijke en actuele platen op het gebied van jazz op een rij. Niet gebaseerd op verkoopcijfers, maar op de smaak van de voorhoede van de vaderlandse jazzscene. Dj's, organisatoren, programmeurs, muzikanten, programmamakers en journalisten bevolken het colofon. Jazz wordt door ons zo breed mogelijk benaderd. Daarom misstaan soul, funk, blues, world, broken beats, hiphop en singer-songwriters niet in de lijst. Kortom: de Jazz Not Jazz 10 is jouw barometer in een muzikaal omvangrijk landschap. Met naast gevestigde namen meer dan genoeg ruimte voor nieuwe initiatieven.

JAZZ NOT JAZZ /#05

Het festivalstof is neergedaald, nu is het weer tijd voor de scherpste lijst van Nederland: de JazzNotJazz10. Met een lekker opgeschoond tiental staat op nummer één de nieuwe **BadBadNotGood.** Dit trio uit Toronto verkent de grenzen van impro, maar de samenwerking met onder anderen Frank Ocean en RZA verraadt hun voorliefde voor hiphopsoul. Hun vierde album klinkt als een jamsessie in *outerspace* tussen Coltrane, Weather Report en Head Hunters, hipster alom! De verrassend sterke nieuwe cd van **Michael Kiwanuka** volgt op de hielen. Hij heeft de lange stilte na zijn debuut goed gebruikt: vooral de persoonlijke teksten spreken tot de verbeelding. Op drie staat het nieuwe Blue Note-talent **Kandace Springs**, meer over haar elders in deze editie: een terechte toppositie. Nog zo'n opvallende nieuwkomer is trompettist/componist **Theo Croker**, die spiritual jazz, rock en hiphop organisch mengt, altijd gebaseerd op een groove van knisperende funk en breakbeats. Ook van deze tijd is **Jasper Høiby**, wellicht de beste bassist van de eigentijdse jazz. We kennen hem van Phronesis, waarvoor hij alle composities schrijft. Op zijn eigen debuut hoor je samenwerkingen terug, met leden van Phronesis maar ook met mensen als Shai Maestro en Mark Guiliana. Hij wordt gevolgd door nog zo'n prominente smaakbepaler van de huidige Britse jazzscene: saxofonist **Shabaka Hutchings**. Op de *Wisdom Of Elders* met zijn eigen The Ancestors, opgenomen in Johannesburg, zet hij een voorlopige kroon op zijn onstuimig oeuvre. De legendarische soulzanger **William Bell** (76 jaar!) is terug op zijn thuisbasis Stax Records met een album vol ballads en grooves en teksten vol zelfreflectie over leven en liefde. Gitarist **Jeff Parker** weet zijn positie in deze JazzNotJazz10 te handhaven met een album waarop hij zijn invloeden van J Dilla tot Monk feilloos etaleert. Dan het muzikale wonderjoch uit Londen, **Jacob Collier**, die een fantastische show gaf op NSJ en dit nu onderstreept met zijn debuutalbum. Een set vol covers (Beach Boys, Stevie Wonder) en eigen werk, allemaal even ingenieus en virtuoos ingespeeld door Collier zelf. En last maar zeker niet least: de nieuwe **Blood Orange**, aka zanger/componist Devonte Hynes. In de vergelijkingen met platen als *To Pimp A Butterfly* van Lamar of *Black Messiah* van D'Angelo - waar het gaat om *black culture* - blijft hij goed overeind. Wat een sterke afsluiter van een even sterke JazzNotJazz10!

Paul Evers

#1:

BadBadNotGood
IV
(Innovative Leisure)

2. Michael Kiwanuka
Love & Hate
(Polydor)

3.Kandace Springs
Soul Eyes
(Blue Note)

4. Theo Croker
Escape Velocity
(Okeh/Sony)

5. Jasper Høiby
Fellow Creatures
(Edition Records)

6. Shabaka And The Ancestors
Wisdom of Elders
(Brownswood)

7. William Bell
This Is Where I Live
(Stax Records/Concord)

8. Jeff Parker
The New Breed
(International Anthem)

9. Jacob Collier
In My Room
(Membran)

10. Blood Orange
Freetown Sound
(Domino)

COLOFON JAZZNOTJAZZ10
Aan deze editie van de JazzNotJazz10 werkten mee: Mike Bindraban (GoodMusicCompany), Frank Bolder (LantarenVenster, NSJF), Jaap Brienen (Radio 6 Soul & Jazz), Wiboud Burkens (Concertzender, JNJ Radio), Benny Clasier (De Werf, Brugge), Guido van Dieren (Bird, Radio 6 jazz jong, NSJClub), Davey van Robays (Gent Jazz), Sander Grande (Mojo/NSJF), Jean-Paul Heck (Jazzism, Muziek.nl), Guuz Hoogaerts (bossaboogie.com), Phil Horneman (Wicked Jazz Sounds), Dick Hovenga (Jazzism), Gijsbert Kamer (Volkskrant), Pieter Koten (Vrijstaat O, Storm!, Oostende) Marcel Kranendonk (Jazz Enter), Ruud Meijer (HP/De Tijd, Jazzism, Luister, Revolver), Huub van Riel (BIMhuis), Monte la Rue (Jazzism), Niels Nieuborg (MC, NSJClub, A'dam), Onno Post (LantarenVenster), Etienne de Smet (jazz030.nl), Tim Sprangers (Volkskrant), Bartho van Straaten (Paradox), Merijn Tiemessen (Sublime FM), Arie Verstegen (De Boerderij)

Selectie individuele lijstjes

MIKE BINDRABAN (GOOD MUSIC COMPANY, STATE-X NEW FORMS)

1. BIGYUKI - *Greek Fire* (High Breed Music)
2. Shabaka And The Ancestors - *Wisdom Of Elders* (Brownswood)
3. Ben Wendel - *What We Bring* (Motéma)
4. Moses Boyd Exodus - *Rye Lane Shuffle* (Kudos)
5. Alfredo Rodrìguez Trio - *Tocororo* (Okeh)
6. Alfie Ryner - *Brain Surgery* (Atypeek)
7. Butcher Brown - *Virginia Noir* (Jellowstone)
8. Melt Yourself Down - *Last Evenings On Earth* (The Leaf Label)
9. Radiohead - *A Moon Shaped Pool* (XL)
10. Jack DeJohnette/Ravi Coltrane/Matthew Garrison - *In Movement* (ECM)

FRANK BOLDER (LANTARENVENSTER, NORTH SEA JAZZ FESTIVAL)

1. Jeff Parker - *The New Breed* (International Anthem)
2. Jasper Høiby - *Fellow Creatures* (Edition)
3. Theo Croker - *Escape Velocity* (OKeh/Sony)
4. William Bell - *This Is Where I Live* (Stax)
5. Richard Bona & Mandekan Cubano - *Heritage* (Membran)
6. Warped Dreamer - *Lomahongva* (Rat)
7. Gregory Porter - *Take Me To The Alley* (Universal)
8. Fantastic Negrito - *The Last Days Of Oakland* (Blackball Universe)
9. Jungle By Night - *The Traveller* (V2)
10. Magnus Öström - *Parachute* (Diesel)

JAAP BRIENEN (DJ, PROGRAMMAMAKER)

1. Michael Kiwanuka - *Love & Hate* (Polydor)
2. BadBadNotGood - *IV* (Leisure)
3. Betty Davis - *The Columbia Years 1968-1969* (Light In The Attic)
4. Kandace Springs - *Soul Eyes* (Blue Note)
5. Jacob Collier - *In My Room* (Membran)
6. Calypso Rose - *Far From Home* (Because)
7. Sharon Jones & The Dap-Kings - *Miss Sharon Jones* (Daptone)
8. Richard Bona & Mandekan Cubano - *Heritage* (Membran)
9. Maxwell - *BlackSUMMERS'night* (Columbia)
10. Incognito - *In Search Of Better Days* (Earmusic)

BENNY CLAEYSIER (DE WERF RECORDS)

1. BadBadNotGood - *IV* (Leisure)
2. Betty Davis - *The Columbia Years 1968-1969* (Light In The Attic)
3. SCHNTZL - *schntzl* (W.E.R.F.)
4. Radiohead - *A Moon Shaped Pool* (XL)
5. Tangents - *Stateless* (Temporary Residence Ltd.)
6. The Breathing Effect - *Mars Is A Very Bad Place For Love* (Alpha Pup)
7. Warren Wolf - *Convergence* (Mack Avenue)
8. Brad Mehldau - *Blues And Ballads* (Nonesuch)
9. Ronald Snijders - *The Nelson & Djosa Sessions* (V2)
10. Terrace Martin - *Velvet Portraits* (Ropeadope)

GUIDO VAN DIEREN (BIRD)

1. BadBadNotGood - IV (Leisure)
2. Maxwell - *BlackSUMMER's Night* (Columbia)
3. William Bell - *This Is Where I Live* (Stax)
4. Kandace Springs - *Soul Eyes* (Blue Note)
5. Brad Mehldau - *Blues And Ballads* (Nonesuch)
6. Jasper Høiby - *Fellow Creatures* (Edition)
7. Calypso Rose - *Far From Home* (Because)
8. Jacob Collier - *In My Room* (Membran)
9. Xenia Rubinos - *Black Terry Cat* (Epitaph)
10. Butcher Brown - *Virginia Noir* (Jellowstone)

PHIL HORNEMAN (WICKED JAZZ SOUNDS)

1. Jordan Rakei - *Cloak* (Soul Has No Tempo)
2. Jacob Collier - *In My Room* (Membran)
3. Kaytranada - *99.9%* (XL)
4. Omar - *Love In Beats* (Freestyle)
5. The Avalanches - *Wildflower* (XL)
6. Anthony Joseph - *Caribbean Roots* (Heavenly Sweetness)
7. Pomrad - *Knights* (Jakarta)
8. Lakuta - *Brothers & Sisters* (Tru Thoughts)
9. DJ Spinna - *The Wonders Of Stevie Volume 3* (BBE)
10. Various Artists - *Peace Chant: Raw Deep And Spiritual Jazz Volume 1 & 2* (Tramp)

DICK HOVENGA (JAZZISM, WRITTEN IN MUSIC)

1. Shabaka And The Ancestors - *Wisdom Of Elders* (Brownswood)
2. Jasper Høiby - *Fellow Creatures* (Edition)
3. Jason Moran - *The Armory Concert* (YES)
4. The Breath - *The Breath* (Real World)
5. Elliot Galvin Trio - *Punch* (Edition)
6. BadBadNotGood - *IV* (Leisure)
7. Wolfert Brederode Trio - *Black Ice* (ECM)
8. Dinosaur - *Together As One* (Edition)
9. Marc Mommaas & Nikolaj Hess - *Ballads And Standards* (Sunnyside)
10. Mala - *Mirrors* (Brownswood)

MARCEL KRANENDONK (JAZZ ENTER)

1. Dave Rempis/Joe Morris/Tomeka Reid/Jim Baker - *Nettles* (Aerophonic)
2. Ben Webster Meets Piet Noordijk - *Johnny Come Lately* (Nederlands Jazz Archief)
3. Dave Douglas and High Risk - *Dark Territory* (Greenleaf)
4. Tim Berne's Snakeoil - *Anguis Oleum* (Screwgun)
5. Jungle By Night - *The Traveller* (V2)
6. Oren Ambarchi/Stefano Pilia/Massimo Pupillo - *Aithein* (Karl)
7. Fire! - *She Sleeps, She Sleeps* (Rune)
8. John Dikeman/Luis Vicente/Dirk Serries/George Hadow/Martina Verhoeven - *Live At Zaal 100* (Nachtstück)
9. Nate Wooley - *Argonautica* (Firehouse 12)
10. Melanie De Biasio - *Blackened Cities* (PIAS)

AMANDA KUYPER (NRC HANDELSBLAD)

1. Theo Croker - *Escape Velocity* (OKeh/Sony)
2. Anderson .Paak - *Malibu* (Steel Wool)
3. Chick Corea - *Solo Piano Portrets* (Concord)
4. James Brandon Lewis - *Days Of Freeman* (OKeh/Sony)
5. Brad Mehldau Trio - *Blues And Ballads* (Nonesuch)
6. Michael Kiwanuka - *Love & Hate* (Polydor)
7. Kandace Springs - *Soul Eyes* (Blue Note)
8. Mark Schilders - *Fabrik* (Marcellis)
9. Branford Marsalis Quartet - *Upward Spiral* (OKeh/Sony)
10. Laura Mvula - *The Dreaming Room* (RCA/Sony)

NIELS NIEUBORG (NORTH SEA JAZZ CLUB)

1. Blood Orange - *Freetown Sound* (Domino)
2. Various Artists - *Surinam Funk Force* (Rush Hour)
3. Royal Southern Brotherhood - *The Royal Gospel* (Ruf)
4. Allen Toussaint - *American Tunes* (Nonesuch)
5. Idris Ackamoor & The Pyramids - *We Be All Africans* (Strut)
6. DJ Spinna - *The Wonder Of Stevie Volume 3* (BBE)
7. Various Artists - *Space Echo: The Mystery Behind The Cosmic Sound Of Cabo Verde* (Analog Africa)
8. William Bell - *This Is Where I Live* (Stax)
9. Frankie Reyes - *Boleros Valses Y Mas* (Stonesthrow)
10. Joe Lovano Quartet - *Live At Newport* (Universal)

ONNO POST (LANTARENVENSTER, MUZIEKWEB.NL)

1. BadBadNotGood - *IV* (Leisure)
2. Michael Kiwanuka - *Love & Hate* (Polydor)
3. Sarathy Korwar - *Day To Day* (Ninjatune)
4. Jordan Rakei - *Cloak* (Soul Has No Tempo)
5. Jeff Parker - *The New Breed* (International Anthem)
6. Ezra Collective - *Chapter 7* (Bandcamp)
7. Diabolical Liberties - *Dancefloors Of England* (Total Chancer)
8. Lakuta - *Brothers & Sisters* (Tru Thoughts)
9. The Comet Is Coming - *Channel The Spirits* (Leaf)
10. Flamingods - *Majesty* (Soundway)

HUUB VAN RIEL (BIMHUIS)

1. Heather Leigh & Peter Broetzmann - *Ears Are Filled With Wonder* (Not Two/Trost)
2. Elza Soares - *The Woman At The End Of The World* (Mais Um Discos)
3. Building Instrument - *Kem Som Kan å Leve* (Hubro)
4. Tyshawn Sorey - *The Inner Spectrum Of Variable* (Pi)
5. Marc Ribot & The Young Philadelphians - *Live In Tokyo* (Yellowbird)
6. JD Allen - *Americana* (Savant)
7. Flin van Hemmen - *Drums Of Days* (Neither/Nor)
8. Warped Dreamer - *Lomahongva* (Rat)
9. Sonny Rollins Trio & Horace Silver Quintet - *Swiss Radio Days* (Montreux Jazz)
10. Duke Ellington - *Rotterdam 1969* (Storyville)

DAVY VAN ROBAYS (GENT JAZZ)

1. BadBadNotGood - *IV* (Leisure)
2. Con Brio - *Paradise* (V2)
3. Blood Orange - *Freetown Sound* (Domino)
4. Vvolk - *Book Of Air* (Sun Rosa)
5. BeraadGeslagen - *Untitled*, ep (W.E.R.F.)
6. Michael Kiwanuka - *Love & Hate* (Polydor)
7. Kandace Springs - *Soul Eyes* (Blue Note)
8. Stefano Bollani - *Napoli Trip* (Decca)
9. Melanie De Biasio - *Blackened Cities* (PIAS)
10. The Avalanches - *Wildflower* (XL)

MONTE LA RUE (JAZZ DELUXE)

1. Quantic presenta Flowering Inferno - *1000 Watts* (Tru Thoughts)
2. The Jazzinvaders - *Find The Love* (Socialbeats)
3. Kylie Auldist - *Family Tree* (Freestyle)
4. Kraak & Smaak - *Juicy Fruit* (Boogie Angst)
5. Alex Puddu - *In The Eye Of The Cat* (Schema)
6. Waldeck - *Gran Paradiso* (Dope Noir)
7. The Soul Snatchers - *Where Y'At?* (Social Beats)
8. Nick Pride and The Pimptones - *Go Deep* (Legere)
9. Deep Street Soul - *Come Alive!* (Freestyle)
10. Charles Bradley - *Changes* (Daptone)

MARTIJN SOETENS (NPO SOUL & JAZZ)

1. Michael Kiwanuka - *Love & Hate* (Polydor)
2. BadBadNotGood - *IV* (Leisure)
3. Theo Croker - *Escape Velocity* (OKeh/Sony)
4. The Bad Plus - *It's Hard* (Sony)
5. Richard Bona & Mandekan Cubano - *Heritage* (Membran)
6. The Avalanches - *Wildflower* (XL)
7. Maxwell - *BlackSUMMER'sNight* (Columbia)
8. Roosevelt - *Roosevelt* (City Slang)
9. Jeff Parker - *The New Breed* (International Anthem)
10. Jacob Collier - *In My Room* (Membran)

BARTHO VAN STRAATEN (PARADOX)

1. The Flat Earth Society - *Terms Of Embarrassment* (Igloo)
2. Hamasyan/Henriksen/Aarset/Bang - *Atmospheres* (ECM)
3. Michiel Stekelenburg - *5-Layers* (Zennes)
4. Thomas Strønen - *Time Is A Blind Guide* (ECM)
5. Karl Seglem - *Nordic Balm* (Ozella Music)
6. Mats Eilertsen - *Rubicon* (ECM)
7. Mark Schilders - *Fabrik* (Marcellis)
8. Twan van Gerven - *Dutch X-ing* (Home Made)
9. Theo Croker - *Escape Velocity* (OKeh/Sony)
10. The Comet Is Coming - *Channel The Spirits* (Leaf)

MERIJN TIEMESSEN (SUBLIME FM)

1. Shaun Escoffery - *Evergreen* (Dome)
2. Kandace Springs - *Soul Eyes* (Blue Note)
3. New Cool Collective Feat. Matt Reilly - *The Things You Love* (Dox)
4. Mayer Hawthorne - *Man About Town* (BMG)
5. Teus Nobel - *Social Music* (Flying High)
6. The Tibbs - *The Tibbs* (Record Kicks)
7. BJ The Chicago Kid - *In My Mind* (Motown)
8. Paolo Fresu & Omar Sosa featuring Natacha Atlas & Jaques Morelenbaum - *Eros* (Bonsaï/Harmonia Mundi)
9. Santana - *Santana IV* (Santana IV)
10. Kaytranada - *99.9%* (XL)

Check Jazzism.nl voor JazzNotJazz Radio, de JNJ10 met tracks en alle lijstjes!

Cd's

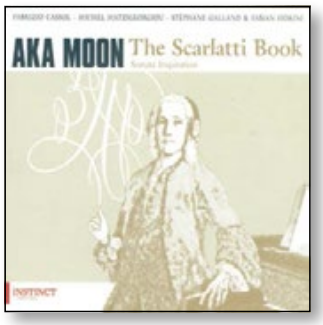

Aka Moon
The Scarlatti Book
Outhere Music/Sony
JAZZ
*****
Het van oorsprong Luikse Aka Moon brengt de laatste jaren wat minder regelmatig albums uit, maar gezien de interessante projecten van het trio van de afgelopen tijd is de band nog altijd een van de voornaamste Belgische jazzgroepen. Een van de belangrijke competenties van de band is het smaakvol combineren van jazz met vooral diverse vormen van wereldmuziek. Dit maal is de aandacht verschoven naar de barok van Domenico Scarlatti. In plaats van gemakzuchtig de sonates te verswingen of te verjazzen, kiest Aka Moon ervoor om de expressie puur in het domein van de jazz te houden. Daarbij krijgen Fabrizio Cassol (altsax), Michel Hatzigeorgiou (basgitaar) en Stéphane Galland (drums) de steun van pianist van pianist Fabian Fiorini om de typische samenklanken van Scarlatti te behouden. Zo is het materiaal duidelijk als van Scarlatti te herkennen, maar wordt de spanning van de improvisatie en de swing op natuurlijke wijze toegevoegd. Een win-winsituatie.
Ken Vos

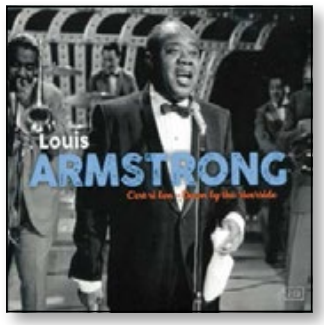

Louis Armstrong
C'est Si Bon/Down By The Riverside
Le Chant du Monde/Harmonia Mundi
CLASSIC JAZZ
***
Veertig stukken van Louis Armstrong uit de periode 1945-1958. Ze komen uit de Franse serie *La Voix Des Géants*, waarin exemplaren met werk van onder meer Ray Charles, Nat King Cole, Frank Sinatra, Elvis Presley en een rij Franse vocalisten zijn uitgebracht. Brassens, Brel, Gréco, Ferré. Trenet, iedereen kent ze. Toch? De nadruk in deze Satchmo-verzameling ligt op zijn vocale verrichtingen. Dat houdt in dat we via het eerste schijfje eerst worden getrakteerd op oude hits als *Blueberry Hill*, *La Vie En Rose* en *C'est Si Bon* (het is tenslotte een Franse uitgave) en *Ramona*. Geen muziek waar echte Armstrong-liefhebbers van omvergeblazen worden, maar dat wordt enigszins goedgemaakt door enkele songs met het Oscar Peterson Quartet. De tweede cd begint met twaalf spirituals en gospels die Armstrong zong met het orkest van Sy Oliver, en daarna komt er een serietje ongeregeld, zoals *II Married An Angel* en *Goodnight Angel*. Vol inzet gespeeld, maar ja...
Coen de Jonge

Joan Baez
75 Birthday Celebration
Razor & Tie/Bertus
FOLK
****
Het heeft iets ontegenzeggelijk charmants. Protestveteranen Joan Baez, samen met Bob Dylan opperfolkie van de Amerikaanse muziekscene, haspelt zich samen met David Bromberg door *Freight Train*, een countryblues van Elizabeth Cotton. Daarna betreedt David Crosby het podium, om met de handen in de zakken Lennon & McCartneys *Blackbird* te zingen. De hoge tonen haalt de jubilaris amper meer, ze redt zich er uit door haar doordringende vibrato in de strijd te werpen. Het is allemaal te zien op de dvd bij *Joan Baez 75th Birthday Celebration*, een keurig uitgevoerde box waarop de zangeres in het zonnetje wordt gezet, samen met generatiegenoten als Emmylou Harris, Jackson Browne, Paul Simon en Richard Thompson, maar ook jongere collega's als Damien Rice en de Indigo Girls. Het is een fraai document, een who's who van de Amerikaanse folkscene en een mooie doorsnee van wat de Amerikaanse volksmuziek de afgelopen honderd jaar voor interessants heeft opgeleverd. Indringend moment: als de diva samen met collega Harris *Hard Times* van americana-godfather Stephen Foster ten gehore brengt.
Dietmar Terpstra

Alligator Records
45th Anniversary Collection
Alligator/V2
BLUES
****1/2
Sinds het twintigjarig bestaan in 1991 heeft het toonaangevende blueslabel Alligator elke vijf jaar een dubbel-cd uitgebracht onder de titel *Anniversary Collection*. De vijf eerdere waren pogingen om de geschiedenis van Alligator te onderstrepen, deze is een nadrukkelijke blik op de huidige lichting Alligatorartiesten en een kijkje in de toekomst. Shemekia Copeland, Jarekus Singleton, Selwyn Birchwood, Toronzo Cannon en Moreland & Arbuckle maken eigentijdse in blues gewortelde muziek.
De 37 tracks op deze sampler bieden voor doorgewinterde verzamelaars geen nieuws. Tussen de nummers van de huidige 'Gator-familie' zitten parels van 'oerkrokodillen' als Hound Dog Taylor, Son Seals en Koko Taylor. Van de door gillende slidegitaar gedomineerde opener van Lil' Ed & The Blues Imperials tot en met de afsluitende soulvolle gospel van The Holmes Brothers zijn bluesliefhebbers met een ruime blik uren onder de pannen.
Rien Wisse

Barrelhouse
Almost There
V2
BLUES
****
Erg productief aan het platenfront zijn ze niet, maar als Barrelhouse met iets op de proppen komt is het steevast de moeite waard. Dat geldt zeker voor *Almost There*, een persoonlijk album, waarop Tineke Schoemaker zingt over het overlijden van een dierbare vriend (*I Wish I Could Pray*) en haar scheiding (onder andere het titelnummer en een kippenvelvertolking van Nick Lowe's *Withered On The Vine*). De lat ligt weer hoog. Met

BadBadNotGood
IV
Innovative Leisure/Bertus
JAZZ
****
Een nieuw album maken na het geweldige *III* (2014) leek een flinke klus: dat album maakte het uit Toronto afkomstige trio terecht wereldberoemd. Slim dus dat ze tussendoor 'even' een album maakten met rapper Ghostface Killah. *Sour Soul* was hun ode aan de hiphop en al net zo'n prachtplaat. Met *IV* is de band op eigen kracht terug. Met naast de vertrouwde drie-eenheid Matthew Tavares (toesten), Chester Hansen (contrabas en elektrische bas) en Alexander Sowinski (drums, sampler) nu ook Leland Whitty (sax, viool, viola en gitaar) als vaste kracht in de band. Met *IV* leveren ze een album af dat al net zo avontuurlijk is als zijn voorgangers. De sound lijkt in eerste instantie wat lomer. Pas later valt op dat dit de arrangementen en sfeer alleen maar ten goede komt. Met de jazz als basis en de liefde voor alternative, r&b, hiphop en wat al niet meer hebben ze een album gemaakt dat verwondert. Naast al die vernuftige instrumentale composities, waarvan het met Colin Stetson gespeelde *Confessions PT. II* een hoogtepunt is, horen we ineens Future Islands-zanger Sam Herring vol soul in *Times Moves Slow*. Rapper Mick Jenkins slaat genadeloos toe in het sterke *Hyssop of Love*. Dat de mannen ook prachtige songs kunnen schrijven bewijzen ze met *In Your Eyes*. De song met Charlotte Day Wilson in een glansrol kent strijkarrangementen en een sfeer die we kennen van de Braziliaanse legende Arthur Verocai.
Dick Hovenga

veel gevoel voor detail exploreert de ruim vier decennia oude groep alle uithoeken van de blues. Van de relaxte boogie *Hard Feelings* en het dartele, door de barrelhousepiano van Han Van Dam aangestuurde *Goodbye* tot het soulvolle *Walk That Road* en een pittige attaque op Blind Willie McTells *Born To Die*. Johnny Laporte gaat lekker los in de felle instrumental *Hoky Poky* terwijl zijn broer Guus op zinderende slide een verbond sluit met het onverwoestbare stemgeluid van Schoemaker. Waarvan akte.
Marcel Haerkens

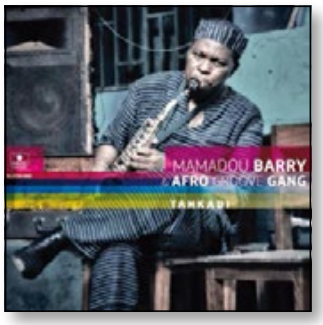

Mamadou Barry & Afro Groove Gang
Tankadi
Label Bleu
AFRO JAZZ
****1/2
De Guinese multi-instrumentalist Mamadou Barry speelt al lang dwarsfluit, maar is vooral een kei op tenor-, alt- en sopraansax. De muzikale veteraan was in 1969 chef d' órchestre van het roemruchte Kaloum Star in de glorietijd van de Guinese dansmuziek. Een politiek geëngageerd, door de staat gesubsidieerd orkest, net als Bembeya Jazz. Nu serveert Barry op zijn tweede album met zijn zevenkoppige Afro Groove Gang een smaakvolle, zeer pittig gekruide mengelmoes. Afrobeat, fonkelende Guinese gitarenswing met omhoogslingerende West-Afrikaanse vocalen en twee eigen reggae-achtige creaties. *Saramaya* geeft de felle aftrap met Barry multitracked blazend. Barry, ooit opgeleid in de hoofdstad Conakry door een klarinetspeler uit Martinique speelt soms jazzy, Caraibisch in de richting van Sonny Rollins met een Cubaans tintje, dan weer met die typische, beetje rokerige, omfloerste West-Afrikaanse sound. De viermansritmesectie leunt naast drummer Kaloga ook op de zeer aanwezige djembéspeler Lamine Condé, die menige trackmoppept. De twee gitaristen laten hun melodieuze soli meanderen. Zanger Ibrahima heeft goed naar Youssou N'Dour geluisterd, maar kan meer kanten uit met zijn flexibele stem. Eens te meer valt op wat Bob Marley en Dave Brubeck in West-Afrika hebben achtergelaten.
Pieter Franssen

William Bell
This Is Where I Live
Universal
R&B/SOUL
***1/2
William Bell, alweer 77 jaar geleden geboren in Memphis, bewees dit jaar tijdens zijn North Sea Jazz- debuut (beter laat dan nooit) zowel vocaal als fysiek nog op volle sterkte te zijn, en dat is niet mis voor iemand die in 1961 met een eerste single uitkwam. Zijn vijftiende album, tien jaar na de voorganger *New Lease On Live,* bevat een aantal opzienbarende facetten. Zoals zijn eerbetoon aan *the late great* Jesse Winchester, door diens *All Your Stories* te coveren. Of *Born Under A Bad Sign,* dat je onwillekeurig interpreteert als een hommage aan Albert King, maar diens 1967-hit werd ooit door William Bell en Booker T. geschreven. In het titelnummer vertolkt Bell op innemende wijze zijn autobiografie; in *More Rooms* toont hij zich de meest empathische *male* songwriter ooit vanwege de strofe *"a house has more rooms than a bedroom"* en ook in *All The Things You Can't Remember* blijkt zijn tekstuele vindingrijkheid, als hij dat vervolgt met *"...I'm still trying to forget."* Albumproducer en gitarist John Leventhal schreef *Walking On A Tightrope*, de rest is van Bell zelf, die met dit album echt een heel goeie beurt maakt.
Sjeng Stokkink

Michiel Braam
Gloomy Sunday
BMC/Braam
JAZZ & IMPRO
****1/2
Voor zijn laatste album heeft Michiel Braam, nu weer op de gewone akoestische piano, een liveconcert in Budapester Opus Jazz Club laten uitbrengen. BMC staat immers voor Budapest Music Center. Er zijn ook andere Hongaarse connecties te vinden in het repertoire. Zo is het titelnummer, een van Braams favorieten, van Hongaarse oorsprong.

Cd's

Meer dan de helft van de tien stukken is echter uit Braams eigen koker afkomstig. Zoals altijd speelt de Nijmegenaar graag met songstructuren en vergroot hij typerende eigenschappen van stukken graag uit. Zo creëert hij niet alleen onderhoudende, humoristische improvisaties, maar bedenkt hij ook nieuwe uitgangspunten voor zijn improvisaties. De kracht van Braams spel ligt in de heldere opbouw en de gedegen kennis van de jazzgeschiedenis die gekoppeld wordt aan stijlcitaten en originele vondsten. In dit goed opgenomen concert worden zonder onderbrekingen de eigen stukken verbonden met de standards tot een geaccidenteerde, meeslepende suite.
Ken Vos

Kevin Brady Trio
Ensam
Eigen beheer
MODERN JAZZ
*****1/2**
De Ierse drummer Kevin Brady en bassist Dave Redmond vormen al jaren een sterk fundament in de Dublinse jazzscene. Voeg daar de Amerikaanse pianist Bill Carrothers aan toe, en je krijgt een modern, avontuurlijk trio. Inmiddels spelen de heren alweer tien jaar samen. *Ensam* (het Zweedse woord voor alleen) is hun derde album en omvat zes sterke eigen composities van de drummers hand en een aantal standards. Het lastige met drummers die bandleider zijn, is veelal dat ze zelf minder op de voorgrond staan. Dat geldt qua spel ook voor Brady, die zich wel wat meer mag etaleren (los van het swingende *Checkpoint Charlie*). Het is vooral Carrothers die met zijn sublieme spel in het oog springt en ruimte krijgt. Dat laatste geldt ook voor de Britse gastvocaliste Norma Winstone, te horen op vier stukken. Prachtig is haar fragiele zang in *Just At Sunset* en het ingetogen, mystieke duet met Carrothers, *The Nig'ht We Call A Day. Ensam* is een fraaie plaat, vol smaakvolle, transparante arrangementen waarbij ruimte en opbouw mooi benut worden en moderne composities soms naadloos overlopen in de geest van de traditie.
Angelique van Os

Andre Brasseur
Lost Gems From The '70s
NEWS/PIAS
RARE GROOVE/JAZZ/FUNK
*****1/2**
Deze Belgische hammondorganist, geboren in 1939, werd in 1964 door platenbaas Roland Kluger getekend. Een jaar later scoorde hij een wereldhit met zijn tweede single *Early Bird Satellite*. De opbrengst daarvan investeerde hij in twee eigen Belgische danszalen, waar hij zoveel tijd in stak dat hij aan optreden nog amper toekwam. Zo bleef hij behoorlijk onder de radar, al bleek zijn instrumentale muziek zich intussen uitstekend te lenen voor herkenningstunes van allerlei Europese radio- en tv-programma's. Ook in ons land, waar Lex Harding zwoer bij *The Kid*, en Eddy Becker bij *Big Fat Spiritual*. Stefaan Vandenberghe alias dj Dr. Lektroluv - de baas van het Belgische label NEWS - stelde dit nuttige dubbelalbum samen uit de rijke catalogus van Brasseur, met op cd 1 zijn rare groove stukken (check onder meer *Funky, Ali* en *Saturnus)* en op cd 2 tracks die als tune werden gebruikt. Dat Brasseur zijn collega's Smith en McGriff aanbad, is vaak te horen, al klinkt hij een enkele keer ook als de vermaledijde Cor Steyn. In het booklet de geschiedenis van de thans 76-jarige Brasseur, die dit jaar zowaar op Pukkelpop optrad, plus afbeeldingen van maar liefst 112 hoezen uit zijn discografie. Vandenberghe compileerde in 2014 al het dubbelalbum *Funky Chicken* (de Belgische evenknie van Dutch Rare Groove) en loopt met meer Belgische rare grooveplannen. We houden hem in de gaten!
Sjeng Stokkink

Melanie De Biasio
Blackened Cities
Le Label/PIAS
JAZZ/POP
****
Een paar jaar geleden verraste de Belgisch/Italiaanse met *No Deal,* een album vol broeierige jazzy popsongs. Het verschafte de in Charleroi geboren zangeres ook internationaal veel aanzien, maar voortborduren op dat succes wilde ze niet. *Blackened Cities* wijkt in veel opzichten af. Om te beginnen is er het feit dat het album slechts één track kent, op de vinylversie één plaatkant. Ook de lengte van de song is bijzonder. Ruim 24 minuten lang ontrafelt zich een meesterlijk werkstuk dat veel gezichten kent. Het stuk opent klein en donker. Al improviserend komt haar kwartet (piano, synthesizers, contrabas en drums) tot een constant spannend blijvend, steeds van kleur veranderend geheel. Het duurt even voor de pastorale zang van De Biasio invalt en haar woorden door de ziel snijden. Woorden over 'goldjunkies', mensen met hebzucht en pijn die allemaal diep moeten graven naar bevrijding. Het merendeel van de track is instrumentaal, met ook een hoofdrol voor de dwarsfluit van De Biasio. Ze liet zich voor de song inspireren door mensen in industriesteden, zoals haar eigen geboortestad Charleroi, die door fotograaf Stephan Vanfleteren schitterend werd vereeuwigd op de hoes.
Willem Jongeneelen

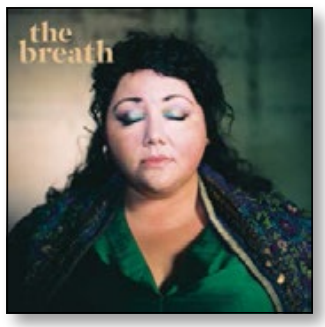

The Breath
Carry Your Kin
Real World
FOLK/JAZZ
******1/2**
Weinig albums zullen je zo diep raken als het debuut van The Breath uit Manchester. *Carry Your Kin* is een adembenemende collectie prachtsongs die van folk naar filmisch en van jazz naar pop duiken en in sfeer en emotie geen gelijke kennen. De band heeft als basis Stuart McCallum, gevierd gitarist uit Engeland

Norah Jones
Day Breaks
Universal Music/Blue Note
JAZZ
*****
In de persbegeleiding staat dat Norah Jones teruggaat naar het geluid van haar overdonderende debuut *Come Away With Me*. Dat is echter deels waar. Meer nog dan op die millionseller toont Jones zich op *Day Breaks* een jazzmuzikante van de bovenste plank. Niet alleen vocaal, maar zeker ook haar fraaie pianospel krijgt op dit werkstuk alle ruimte. Op het album krijgt ze de hulp van jazzdrummer Brian Blade waarmee ze al eerder werkte. Maar ook saxofonist Wayne Shorter, bassist John Patitucci en organist Lonnie Smith schuiven aan. Smith speelt een wervelende partij op *Flipside*, het meest swingende nummer van het album. Prachtig is ook de meanderende partij van Shorter in de afsluitende instrumental *Fleurette Africaine*, dat een ode is aan Norah's held Duke Ellington. Enigszins misplaatst lijkt de cover van de Neil Young-song *Don't Be Denied*, maar haar versie is zo geëngageerd dat het toch overeind blijft. Dat geldt overigens voor het gehele album. Waar Norah op haar laatste albums op zoek ging naar experiment en vernieuwing, doet ze hier gewoon wat het dichtst bij haar natuur ligt. Ik durf te stellen dat *Day Breaks* nog een fractie beter is dan *Come Away With Me*. Zo, ik heb het gezegd.
Jean-Paul Heck

(Cinematic Orchestra), en de Ierse folkzangeres Rioghnach Connolly, met daarnaast McCullums maatjes John Ellis (piano), Luke Palmer (drums) van Cinematic Orchestra en de Brit Robin Mullarkey (bas). Dat McCallum een briljant gitarist is, bewees hij al. Toch is de grote verrassing van The Breath Connolly, die elke song prachtige zanglijnen en een verrassende wending geeft. Haar warme, soulfulle stem geeft elke song diepte en emotie. Ellis en Mullarkey sluiten daar naadloos op aan met prachtig spel. *Carry Your Kin i*s een album met een rijk geluid dat je keer op keer verbaast. De helder en direct, dus eerlijk opgenomen collectie songs behoort tot de mooiste die je dit jaar zult horen. *Carry Your Kin* is een tijdloos meesterwerk.
Dick Hovenga

Soo Cho
After All
ZenneZ
PIANOTRIO
****
Pianiste Soo Cho was na enkele albums met meer solisten (zoals trompettist Angelo Verploegen en sopraansaxofonist Javier Girotto) toe aan '*the art of the trio*'.Op *After All* speelt ze elf stukken met bassist Janos Bruneel en drummer Lionel Beuvens. Zo'n trioalbum kan heel onthullend zijn: er zijn geen afleidingsmanoeuvres mogelijk, de solist staat als het ware naakt in het veld en alle verrichtingen zijn zichtbaar. Dat geldt overigens niet alleen voor Soo Cho zelf, ook bassist Bruneel en drummer Beuvens spelen een vooraanstaande rol. Vooral Bruneel valt daarbij op, met zijn transparante spel en intrigerende lijnen. Alle composities zijn van Soo Cho zelf. Daarbij zijn er enkele die lang in je hoofd blijven hangen (*Chickya, Dassi*, *After All*) en ook een paar die ook qua metrum de interesse blijven vasthouden *(Whatever, Figure It Out*). Het album klinkt heel goed, met dank aan technicus Chris Weeda.
Coen de Jonge

Nat King Cole
Sweet Lorraine/Nature Boy
Le Chant du Monde/Harmonia Mundi
VOCAL JAZZ
***1/2
Hoewel de serie *La Voix des Géants* vooral toegespitst is op de stem, is de eerste cd van dit pakketje een feest door het briljante pianospel van Nat King Cole. De tweede song is *Besame Mucho* (het liedje waarmee je op terrassen onophoudelijk wordt bestookt). Deze uitvoering uit 1944 klinkt fris en sophisticated. De compilatie bevat verder stukken uit 1943-1956; de laatste songs komen uit Cole's succesalbum *After Midnight*. Hoor zijn sprankelende solo op *Just You, Just Me!* De tweede cd wordt bepaald door de crooner Nat King Cole. Arrangementen van Nelson Riddle, Gordon Jenkins en Ralph Carmichael vormden een bevestiging van de kolossale status die Cole inmiddels als zanger had. Deze cd bevat vrijwel alle grote hits (zoals *Nature Boy, Mona Lisa, Pretend* en *Stardust*) maar ook tracks uit het album dat hij in 1961 met pianist George Shearing maakte. Want de piano, die raakte hij zelf later sporadisch aan.
Coen de Jonge

Cubop City Big Band
Star EWF Latino
Tam Tam Productions
LATIN
****1/2
Omdat de Cubop City Big Band (CCBB) twintig jaar bestaat, koos drummer en bandleider Lucas van Merwijk salsa- en latin jazzbewerkingen te maken van het repertoire van Earth Wind & Fire. Alle teksten zijn in het Spaans vertaald, dus wordt het Tierra Viento y Fuego. Bekende hits als *September*, *Fantasy* en *Boogie Wonderland* worden gezongen door Alberto Caicedo en Yma América. De arrangementen van Oscar Hernandez (Spanish Harlem Orchestra), Marc Bischoff en Ilja Reijngoud zijn zeer geslaagd. En dat geldt zeker ook voor de uitvoeringen van CCBB. Het is eigenlijk best gewaagd om Earth Wind & Fire-songs te bewerken. Maar als je "*Baila Boogie Wonderland*" hoort zingen, krijg je als luisteraar toch meteen zin om te dansen. Deze latinisering van EWF's soul en disco is een nieuwe stap voorwaarts van CCBB. De originelen blijven herkenbaar, maar worden met klasse in een latinjasje gestoken en zullen in de salsawereld zeker goed ontvangen worden, ook buiten Nederland!!
Rik van Boeckel

Cd's

Eyolf Dale
Wolf Valley
Edition Records
JAZZ
****

De nog maar 31-jarige Dale maakte vanaf 2008 een fijne reeks albums. Onder meer als het duo Albatrosh met saxofonist André Roligheten en vervolgens als prominent muzikant op het album *Slow Eastbound Train* van tubaspeler Daniel Herskedal. Met *Wolf Valley* maakt hij zijn vijfde album als bandleider met een octet dat zeer tot de verbeelding spreekt. De jonge band heeft naast grote vriend Roligheten (tenorsax & klarinet) ook Per Zanussi (bas & zaag), Gard Nilssen (drums), Rob Waring (vibrafoon), Adrian Waade (viool), Kristoffer Kompen (trombone) en Hayden Powell (trompet) in de gelederen. Voor *Wolf Valley* heeft Dale een intrigerende collectie composities geschreven die met de uitgebreide Noorse band en de juiste arrangementen precies de goede snaar raken. Albumopener *Furet* zet de toon voor een album dat in composities net zo melodieus is als tegendraads en uitdagend. Omringd door die geweldige groep muzikanten die in de solo's laten horen de muzikale strijd met Dale goed aan te kunnen is met *Wolf Valley* een prachtig album tot stand gekomen. Weergaloos in sfeer en klank stijgen de muzikanten naar grote hoogten. Absolute aanrader.
Dick Hovenga

Betty Davis
The Columbia Years 1968-1969
Light In The Attic
FUNK
****

Zeven jaar geleden werd haar in 1976 opgenomen album *Is It Love Or Desire* alsnog uitgebracht, nu is het de beurt aan haar nooit uitgebrachte albumdebuut *The Columbia Years* uit mei 1969, geproduceerd door haar toenmalige echtgenoot Miles Davis. Hij regelde ook de muzikanten, waaronder John McLaughlin, Herbie Hancock, Harvey Brooks, Mitch Mitchell en Billy Cox. Betty Mabry - haar ware naam - schreef alle nummers zelf, de enige cover is John Fogerty's *Born On The Bayou*. De eerste zes tracks produceerde Miles Davis, de andere drie stammen uit 1968 en werden geproduceerd door Hugh Masekela, opgenomen met leden van The Crusaders. Het gebodene haalt weliswaar niet het niveau van haar albums uit de seventies, maar niemand zal deze unieke opnamen willen missen, want Betty Davis is een ongeëvenaard fenomeen, de beste funkzangeres ooit. Ze leeft nog steeds in afzondering en we zien met spanning uit naar de documentaire die momenteel over haar gemaakt wordt.
Sjeng Stokkink

Jack DeJohnette-Ravi Coltrane-Matthew Garrison
In Movement
ECM
JAZZ
***1/2

Een soort familieproject. Bassist Matthew Garrison is de peetzoon van drummer Jack DeJohnette en saxofonist Ravi Coltrane komt al zo lang over de vloer dat het voelt of hij familie is. Allebei zonen van beroemde jazzvaders. Dit trio speelde op in oktober 2015 te New York acht stukken voor het ECM-label, te beginnen met *Alabama* van John Coltrane. Een kopie van die muziek maken DeJohnette en zijn 'zonen' zeker niet: de drummer zet zich soms aan de piano of elektronische percussie, en Garrison speelt elektrische bas of andere '*electronics*'. Goed te horen op het titelstuk *In Movement,* een zich traag ontvouwende gezamenlijke compositie. Hetzelfde geldt voor *Two Jimmy's*. Dit is een album voor ECM, dachten de musici wellicht, want ook *Blue in Green* (van Miles Davis) wordt zeer langzaam aangevat. Alleen *Serpentine Fire* en *Rashied* krijgen een wat straffer tempo mee. Maar snelheid en energie horen immers ook bij beweging?
Coen de Jonge

Jacob Collier
In My Room
Membran
POP / JAZZ / SOUL
****

Dat Jacob Collier alle potentie heeft om uit te groeien van internethype tot livesensatie werd meteen duidelijk tijdens zijn optreden op North Sea Jazz. Net als in zijn internetclips opereert de jonge Brit volledig solo, waarbij hij zowel meerstemmige zangpartijen als diverse begeleidings- en soloinstrumenten voor zijn rekening neemt. Met behulp van technologische hoogstandjes loopt alles synchroon, zowel qua geluid als qua beeld, wat het geheel ronduit indrukwekkend maakte. En nu is er dan het op zijn kamertje grotendeels zelf geschreven en in elkaar geknutselde *In My Room*, een debuutalbum met intelligente en aanstekelijke popnummers. Met volle grooves, close harmony, verrassende wendingen en veel oog voor detail en dynamiek creëert Collier hitgevoelige nummers als *Hideway* en *Savior*. Het is goed te horen dat de zanger/multi-instrumentalist diep in bepaalde muziekstijlen is gedoken – niet voor niets worden Stevie Wonder en Brian Wilson met een cover geëerd –, maar het mooie is dat Collier een fris en eigentijds geluid weet toe te voegen dat herkenbaar is uit duizenden.
Koen Graat

Corey Dennison Band
Corey Dennison Band
Delmark/Music & Words
BLUES/SOUL
****

Paolo Fresu & Omar Sosa feat. Natacha Atlas & Jaques Morelenbaum
Eros
Tûk Music/Bonsaï/Harmonia Mundi
WORLD
****
Twaalf stukken heeft dit viertal aan *Eros* gewijd. En, zeggen ze alvast op de cover: er is nog een '*ghost track*' met de titel *Kýpris*. Maar zo is het meteen geen spooktrack meer... Die volgt anderhalve minuut na het laatste stuk *Why*, waardoor de track zeventien minuten duurt. De Italiaanse trompettist Paolo Fresu maakt elke keer een verrassend album, en dit keer doet hij dat met de Cubaanse pianist/multi-instrumentalist Omar Sosa. De titel is *Eros*, en van dat thema getuigen veel andere namen: *Sensuousness*, *Zeus' Desires*, *Eros Mediterraneo.* Het duo is versterkt door de stem van Natacha Atlas en de cello van Jaques Morelenbaum, en nu en dan is het strijkkwartet Alborada ook aanwezig. De muziek is moeilijk benoembaar, hoewel men wel aangeeft dat het album in de categorie jazz mag vallen. Sensueel (allicht), ingetogen, wat esoterisch en ook gewaagd; de combinatie van trompet/bugel en cello is vaak heel fraai.
Coen de Jonge

Acht jaar lang was Corey Dennison tweede gitarist en (tenor)zanger bij *bad ass* Chicago Blues-legende Carl Weathersby (zang, gitaar). Inmiddels vestigt hij met zijn kwartet waarin multi-instrumentalist Gerry Hundt tweede frontman is, snel reputatie. Hundt speelt hier gitaar en orgel en schreef met Dennison de dertien songs op dit album. Daarin dartelen ze fris en fruitig door elektrische Chicago blues en gepassioneerde soulballads. *Getcha' Pull* gaat over de *moonshine whisky* die Dennisons oma bereidde. Het smaakte als: *"Tears of an angel in a bottle, but when it hits you it hits you!" Tugboat Blues* is gestoeld op de onuitroeibare Chicago shuffle en op *She's No Good* echoot Jimmy Reeds *Big Boss Man*. In het funky *Aw, Snap!* etaleert Dennison het 'pratende' gitaarwerk van Albert Collins, terwijl het nummer eindigt met de langgerekte enkelsnarige noten à la Albert King. Zwarter kan een blanke band niet klinken.
Rien Wisse

Emerson, Lake & Palmer
Pictures At An Exhibition, Tarkus etc.
BMG
PROG
*****
In kort bestek van tweehonderd woorden is het ondoenlijk om de omschrijven wat het belang van Emerson, Lake & Palmer (ELP) geweest is voor de muziek, prog of anderzijds. De band paarde invloeden uit de rock met uitgesponnen improvisaties, zowel live als in de studio, waarbij vooral de uitzinnige strapatsen, zowel muzikaal als showtechnisch, van toetsenman Keith Emerson buitengewoon veel opzien baarden. De platenmaatschappij brengt dit en volgend jaar 9 albums van de band opnieuw uit, waarbij een deel van het repertoire is opgefrist door de kundige handen van Steven Wilson. De eerste worp bestaat uit het titelloze debuut, het fenomenale *Tarkus* (met prachtig artwork: tank vermomd als gordeldier of vice versa), *Pictures At An Exhibition* en een ietwat overbodige *Anthology*, waarop de hoogtepunten nog eens na elkaar zijn gezet. Het ziet er allemaal fraai uit, het klinkt ook fenomenaal, en het laat horen dat ELP niet alleen uitblonken in muzikale, Zappa-eske hoogstandjes, maar ook buitengewoon mooie liedjes konden schrijven. Muziekliefhebbers die beschikken over een spanningsboog die de lengte van een gemiddeld hedendaags popliedje van Miley Cyrus overstijgt, zouden eens een van deze fraaie albums tot zich moeten nemen. Wat een rijkdom!
Dietmar Terpstra

Mike del Ferro & Metropole Orkest
Italian Opera Meets Jazz
Challenge
JAZZY BELCANTO
***1/2
In zijn serie S*ongs Inspired By Wandering The Globe* is pianist Mike del Ferro in Napels aangekomen. Dit vierde deel van de reeks werd geïnspireerd door de Italiaanse opera en belcanto. Kunnen titels als *Funiculi Funicula*, *La Donna è Mobile* en *Tiritomba* echt veranderen in jazzstukken? Voor het antwoord op die vraag werden het Metropole Orkest en maar liefst acht arrangeurs ingeschakeld, van wie er een uit ons land komt, Martin Fondse: hij bewerkte *O Mio Babbino Caro*. Van Puccini, inderdaad. Fondse zette er heel nieuw weefsel achter, terwijl sopraan Claron McFadden het stuk aanvankelijk langs de bekende lijnen zingt, later vocaliseert ze. Acht arrangeurs voor twaalf stukken... Voordeel is de variatie, nadeel is dat je van bijvoorbeeld Fondse wel wat meer wilde horen. Eén stuk is uit een andere landstreek geplukt: *Prélude* uit de opera Carmen, van Bizet, een Fransman. Maar Del Ferro vond dat hij er mooi een samba van kon maken.
Coen de Jonge

The Freelance Band
Out Of The Calaboose
Midnight Express/eigen beheer
ROOTS
****
'Uit de ketenen', zo mag de titel van de uit de as verrezen Freelance Band gelezen worden. Enkele decennia geleden was de band een graag geziene gast op de vaderlandse podia, vanwege zijn aanstekelijke en uiterst swingend americana avant la lettre, waarin blues, rock-'n-roll, zydeco en lichtvoetige funk om voorrang streden. Na een intermezzo, waarin afgerekend moest worden met de gevolgen van te veel randzaken, is de band terug, met opnieuw Philip Kroonenberg en Frank Nuyens (Q65) aan het roer. En opnieuw betoont de band zijn liefde voor een JJ Cale-achtige toonzetting van het genre, waarin weinig ruimte wordt gegeven aan individuele krachtpatserij, maar des te meer aan genuanceerd samenspel en liefde voor het liedje. Op *Johnny Don't Blow* wordt stilgestaan bij het leven van de in 2005

Cd's

overleden mondharmonicatovenaar John Lagrand (Livin' Blues), die ooit een essentieel onderdeel uitmaakte van de band. Ook de eerder genoemde man uit Tulsa krijgt een aubade. Met dank aan onder meer Hans de Vries, Boris van der Lek en Roel Spanjers, die van *Calaboose* een bijzonder fijne rootsplaat hebben gemaakt. Op naar de podia, heren!
Dietmar Terpstra

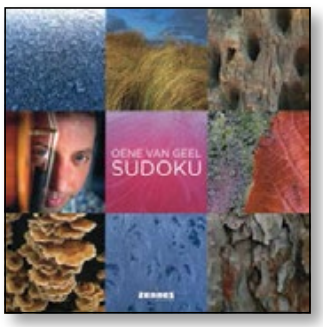

Oene van Geel
Sudoku
Zennez
IMPRO
****1/2
Altviolist en violist - hier op een vijfsnarige viool - Oene van Geel komt nu met zijn eerste soloalbum. Strikt genomen is deze uitgave trouwens niet helemaal solo, want zeven van de twaalf stukken zijn duetten met andere musici: Mark Haanstra, Miriam Overlach, Oguz Büyükberber en Matteo Mijderwijk. Daarbij komt dat in de overige stukken Van Geel met of zonder effectapparatuur speelt over partijen die hij eerder heeft opgenomen. Uit de tracks blijkt ook zijn brede muzikale voorkeur, van abstracte soundscapes tot Indiase toonreeksen. Opvallend aan deze uitgave is de mooie en leuke vormgeving. Het klaphoesje bevat naast de cd een 7-inch single met op een van de kanten een aparte edit van het stuk *Theotuma*. Hoewel de stukken qua opzet en klank behoorlijk verschillen, valt altijd de klare lijn in Van Geels spel op. De muziek klinkt soms heel erg formeel en haast wiskundig, dan weer heel los en intuïtief. Een belangwekkende uitgave.
Ken Vos

Jazzfactory Orchestra
German Jazzcomposers
Mochermusic/Jazzfabrik
BIGBANDJAZZ
***1/2
Nu en dan is het zinvol om eens naar het oosten te kijken. Zo kun je jezelf bij de oren pakken en van je vooroordelen afkomen. Zoals van het idee dat wij met ons Metropole Orkest en JOC het alleenvertoningsrecht op bigbandjazz zouden hebben. Dit album van The Jazzfactory Orchestra (genoemd naar de Jazzfabrik in Fellbach bij Stuttgart) laat horen dat ook in Duitsland een rijke scene van grote jazzbezettingen bestaat. Het album is tevens een staalkaart van Duitse componisten die de jazz als vehikel hebben gekozen. Saxofonist Alexander Bühl, pianist Martin Schrack, trombonist Felix Fromm – ze blijken swingende stukken te kunnen schrijven, net als trompettist Ralf Hesse, met zijn mooie *Salute to K.D.* Een ode aan de grote trompettist Kenny Dorham, hoewel het thema door een altsaxofoon wordt vertolkt... Er is nog een eerbetoon aan een trompetlegende: *Goodbye Mr. Mumbles*. Daarop hebben de trompettisten duidelijk 'the lead'.
Coen de Jonge

The Jig
Proximo Disco
Butt Crack Recordings/ Painted Dog Records
FUNK
****
Deze Amsterdamse funkformatie heeft inmiddels een geduchte internationale live-reputatie en maakt met *Proximo Disco* alweer haar derde album. Voor het eerst wordt daarop gewerkt met een vocalist, de rauwe en schurende Ruben Seyferth, hoorbaar een groot Prince- adept. Zijn lekker weirde stemgeluid past prima in dit gezelschap dat de perfecte balans weet te vinden tussen de vieze vettigheid van de P-Funk, de rollende ritmiek van The Meters en de hoge spelkwaliteit van bijvoorbeeld Tower Of Power. Moddervette, grotendeels instrumentale funk dus, met soms geniale breaks, versnellingen en waanzinnig strakke, opstuwende blazerspartijen. Plus virtuoze solo's waar een enorme speldrift van af spat. Er is hoorbaar heel veel aandacht besteed aan de opnamen, mix en mastering. Het bandgeluid klinkt op deze plaat nog zwaarder en directer dan voorheen en ligt echt bizar dicht bij wat ze live presteren. Heel knap. En vooral, gaat dat zien!
Kees Smallegange

Madeleine Peyroux
Secular Hymns
Universal Music/Impulse
VOCAL BLUES/JAZZ/FOLK
***1/2
Madeleine Peyroux behoeft geen introductie meer. De Amerikaanse zangeres met de doorleefde stem, het rauwe bluesrandje en de fijne jazzy frasering nam haar achtste album, *Secular Hymns*, op in een kerkje in Oxfordshire. Eigenlijk waren de liveopnamen met gitarist Jon Herington en contrabassist Barak Mori bedoeld als bonustracks, maar de platenmaatschappij wilde het graag als album uitbrengen. Zo geschiedde. Peyroux nam specifiek hier op vanwege de eigenzinnige akoestiek en galm. De zangeres lijkt goed in haar vel te zitten en de gekozen liedjes komen in de intieme bezetting sterk naar voren, zoals het fragiele *Hard Times Come Again No More* (Stephen Foster) en *The Highway Kind* (Townes Van Zandt). Het zijn tijdloze songs die door de wereldwijde spanningen weer actueel zijn. Ook swingt Peyroux in bluesy stukken als, *If the Sea Was Whiskey* (Leonard Castron/Willie Dixon), *Everything I Do Gonna Be Funky* (Allain Toussant) en *Shout Shout, Sister Shout* (Bill Doggett/Lucky Millinder), waarbij ze het verhaal beeldend vertolkt. Herington en Mori maken het plaatje compleet met subtiele koortjes en solomomenten, die mooi in balans zijn met de stilte. Ondanks dat Madeleine Peyroux qua sound en stijl binnen haar *comfort zone* blijft, presenteert ze met deze spirituele liedjes een fraai luisteralbum.
Angelique van Os

Mor Karbasi
Ojos de Novia
Alama Records

Nynke Laverman
Wachter
Fama/Coast to Coast
ROOTS
****
Dat is heel dapper. Nynke Laverman begint dit album met een gedicht in het Fries van meer dan zes minuten lang, zonder enige begeleiding. *Boskûle* heet het stuk, bosuil dus, dat het geheel moet hebben van de klank waarmee Laverman het voordraagt. Gelukkig voor niet-Friezen staat de tekst (met een Engelse vertaling) afgedrukt in de bijzonder mooi vormgegeven verpakking, waarin ook een serie natuurfoto's van de zangeres/tekstdichteres is afgebeeld. Alle teksten zijn van haarzelf, behalve *Moarn*, een bewerking van poëzie van Tsjebbe Hettinga en Hanny Michaelis. De periode van Friese fado heeft Laverman kennelijk afgesloten, nu heeft ze samen met partner Sytze Pruiksma muziek bedacht die is afgestemd op de betekenis. Pruiksma is een multi-instrumentalist (piano, marimba, drums, enz.) en daarnaast is het celliste Geneviève Verhage die een bijdrage levert. Het thema van dit indrukwekkende project blijkt uit de titel: wachten als levenshouding, met als voorbeeld de gang der dingen in de natuur.
Coen de Jonge

SEFARDISCH
*****1/2**
Mor Karbasi begint *Ojos de Novia* met sterke ingrediënten van Berberse muziek. Mor, bekend van haar Sefardische repertoire, is van joods-Marokkaanse en Perzische afkomst en heeft een tijd in Sevilla gewoond om flamenco te studeren. Die invloeden zijn zeker te horen en ze wordt hierbij onder andere muzikaal bijgestaan door Richard Bona (*Hayken Juar*) en de Tomatito familie (*Susona*). Heel fraai is het met veel dramatiek gezongen *Ahuvati Ester*. En *La Ciudad de Toledo* wordt gekenmerkt door flamencoachtig gitaarspel, gecombineerd met de saz. Dat snarenspel, geaccentueerd door de palmas, is zonder meer prachtig in dit instrumentale intermezzo. *Yal Mashta* is net Sefardisch kerkgezang waarin Mor flink uithaalt met haar stem. Niet verkeerd, maar soms overschreeuwt ze zichzelf. Maar in het middeleeuwse T*res Morillas* klinkt ze juist weer heel natuurlijk.
Rik van Boeckel

Lwela Kasulwe
Nipe Suluhisho
Kaela Records
AFRIKAANS
****
De sinds 1998 in Nederland wonende Congolese zanger/gitarist Lwela Kasulwe brengt met *Nipe Suluhisho* een sterk debuutalbum uit. Zijn mix van Afrikaanse muziek met jazz, soul en funk is zeer goed geslaagd. Zijn stem doet denken aan die van Blick Bassy uit Kameroen en is even meeslepend. Maar Lwela heeft een geheel eigen stijl. De arrangementen zijn goed, zo is *M'Penzi Wangu* een heel sterk nummer met een lichte latin touch. *N'Zele* zou je Afrikaanse folk kunnen noemen. Hier wordt Lwela op zang en gitaar ondersteund door de lichte percussie van Udo Demandt (Luzazul, Windstreken) die percussie en drums op het hele album voor z'n rekening neemt. En dan die lekkere pianoklanken (Erik Ritfeld) in het licht swingende *Simu*. Lwela zou op een festival als Afrika Hertme zeker niet misstaan laat hij met dit debuut horen.
Rik van Boeckel

Level 42
Collected
3CD Universal
POP/FUNK
****
Vorig jaar al pakte bassist/zanger Mark King flink uit op North Sea Jazz als gast van Larry Graham. Dit jaar zorgde hij aldaar met zijn heropgerichte Level 42 - inclusief mede-oprichter Mike Lindup op toetsen en zang - voor nog meer ophef en is hij weer volop in the picture. Omdat King - met Level 42, maar ook solo - vooral in de jaren tachtig hoogtij vierde, kunnen zijn talloze nieuw gewonnen zieltjes met dit overzicht goed uit de voeten; het bevat twee cd's met alle hitsingles (plus wat albumpareltjes) en een derde cd met dansbare 12" versies. En natuurlijk wordt hun geschiedenis beschreven in het bijgaande booklet. De groep scoorde indertijd eerder in Nederland dan in Engeland, dus geen wonder dat deze compilatie van Nederlandse makelij is, weliswaar in nauwe samenwerking met King zelf. In 1994 viel Level 42 uiteen wegens oververmoeidheid, al liet King het vuurtje nooit uitgaan. Met de specifieke vocalen (van zowel King als Lindup) en zijn hamerende baswerk verwierf hij een onverwoestbare status; zijn muziek blijkt inmiddels even tijdloos als de funk zelf.
Sjeng Stokkink

Jan Lundgren
The Ystad Concert – A Tribute To Jan Johansson
ACT
JAZZ/FOLK
*****1/2**
Ken je het album *Jazz På Svenska*? Het werd in 1964 gemaakt door pianist Jan Johansson en bassist Georg Riedel. Twaalf Zweedse volksliedjes, gevolgd door een matige reactie van de jazzpers. Maar niet van het publiek: de plaat werd in Zweden de best verkochte jazzelpee aller tijden. Johansson kwam in 1968 om bij een auto-ongeluk, maar George Riedel herinnert zich het in de inlay nog goed: *"Jan Johansson was far ahead of his time."* Nu zijn het pianist Jan Lundgren en bassist Mattias Svensson (soms ondersteund door het Bonfiglio String Quartet) die de draad hebben opgepakt, live in Ystad (2015). Zij hebben het programma van Johansson (waarbij ook zijn herkenningsmelodie van Pippi Langkous) aangevuld met enkele Russische en Hongaarse volksliedjes. Lundgren is een uitstekende pianist, die helderheid en economie paart aan een groot harmonisch talent; zijn bewerkingen blijven steeds puntig, springerig, doorzichtig en jawel,

swingend. Met bassist Svensson communiceert hij moeiteloos.
Coen de Jonge

Branford Marsalis Quartet with Kurt Ellling
Upward Spiral
Okeh/Blue Note
JAZZ
****
Het podium van het Ellis Marsalis Center in New Orleans was volgestouwd met allerlei schermen, boxen en geluiddempende lappen en daardoor vrijwel onmogelijk voor de musici om elkaar aan het werk te zien. Op een foto zie je zanger Kurt Elling gehoorzaam bij zijn partituur zitten, achter een soort kamerscherm. Je vraagt je af of zo'n opstelling het resultaat ten goede komt – de toch al wat nasale sound van Elling klinkt nog metaliger dan we gewend zijn. *Upward Spiral* (een compositie van kwartetlid pianist Joey Calderazzo) biedt twaalf songs van zeer verschillende herkomst. De opening is het Gershwinlied *There's A Boat Dat's Leaving Soon For New York,* en verder is het een rijke mix van standards (*Blue Gardenia*, *I'm A Fool To Want You*), verrassende keuzes (een liedje van Sting, enkele popsongs), originals met nieuwe teksten van Elling (*Cassandra's Song*, *Upward Spiral*) en een jazz classic (*Doxy*). Iedereen doet z'n stinkende best, maar misschien had het live nog mooier geklonken.
Coen de Jonge

George McCrae
Love
Popmi/Bertus
R&B/SOUL
***1/2
Curtis Mayfield is niet meer, denk je wanneer je de opener annex titeltrack *Love* hoort. En Marvin Gaye is niet meer, denk je wanneer je *Brand New Man* hoort. George McCrae, volgende maand wordt hij 72, is *still going strong!* Hij komt hier zelfs met een vijftien tracks tellend conceptalbum over liefde. Hij woont al decennia lang in Limburg, getrouwd met een ex-Miss Holland, en wordt hier geproduceerd door de Nederlander Roger Heijster, die tevens alle tracks componeerde, en begeleid door louter Nederlandse topmuzikanten, waaronder Joost Kroon, Manuel Hugas, Maarten Helsloot en Rik Mol. Zijn dochters Leah en Sophia (uit zijn huwelijk met Gwen McCrae) verzorgen de backing vocals. En McCrae mag dan de herinnering aan Mayfield en Gaye oproepen, hij klinkt toch nog altijd het meest als die zanger van superhit *uit 1974, Rock Your Baby*, en het ritme van die kraker komt dan ook regelmatig terug op *Love*. The Jay Horns (ook vier Nederlanders) verschaffen dit album een prettige meerwaarde.
Sjeng Stokkink

Ana Moura
Moura
Universal
FADO
****1/2
Het zesde album van fadozangeres Ana Moura is er een om in te lijsten. Op de opvolger van *Desfado* (2012) klinkt de fluwelen stem van Moura bijzonder mooi. Dat begint al bij de openingstrack *Moura Encantada*. *Desamparo* is een lichtvoetig juweeltje, vooral ook door het fraaie spel op de Portugese gitaar. *Dia de Folga* is een fado corrido die klinkt als een kruising tussen fado en pop. In *Lilac Wine* klinkt Moura ineens als een popzangeres, ze zingt in het Engels en dat stoort niet. Een van de mooiste fado's is *Ai Eu*, dat opvalt door de bijzonder fraaie arrangementen. In *Eu Entrego* voegt Cuba zich bij Portugal door de zo herkenbare stem van Omara Portuondo. Het is werkelijk een schitterend duet waarin Anna's warme zachte stem Omara's intonatie in fadosferen omlijst. Net als Mariza rekt Ana Moura zo de grenzen van de fado op wat ze op *Desfado* ook al deed door Joni Mitchell te coveren.
Rik van Boeckel

Liebman-Ineke-Laginha-Cavalli-Pinheiro Quintet
Is Seeing Believing?
Daybreak/Challenge
JAZZ
****
Saxofonist/fluitist Dave Liebman prijst zijn waren in de inlay nog eens extra aan. Wat hij met dit kwintet geschapen heeft is *"very lyrical, subdued, highly sophisticated en user friendly"*. Gebruiksvriendelijk? Er waren tijden waarin geen jazzman dit zo had durven zeggen… Maar Liebman (1946) gaat nog een stapje verder: "Zelfs je spreekwoordelijke grootmoeder zou van deze muziek genieten." Nou, dan maar eens luisteren naar deze stukken, gespeeld door een internationaal vijftal waarin drummer Eric Ineke de vaderlandse eer ophoudt. De slaap waarin Liebman ons denkt te sussen wil echter niet komen. De hoofdschuldige is gitarist Ricardo Pinheiro, die zich niks aantrekt van grootmoeders of gebruiksvriendelijkheid en gewoon lekker op de voorgrond is gaan staan. En Liebman zelf speelt ook heel wat feller dan zijn teksten doen vermoeden. Het repertoire is gevarieerd gemoeg: standards als *Old Folks* en *Skylark*, en enkele exotische stukken als *Curação Vagabundo* en *Beatriz*. Aangename, maar ook pittige mainstream.
Coen de Jonge

Fermin Muguruza
Nola? Irun Meets New Orleans
Taika/Xango Music
WORLD
****
De Baskische muzikant Fermin Muguruza was ooit muzikaal sparringpartner van Manu Chao. Beiden hielden van rock, punk, dubreggae en funk. Ooit traden ze samen op in de Melkweg, nu vaart Fermin 'Dub Manifest' Muguruza al jaren zijn eigen koers. In New Orleans vond hij de nodige *marching bands* met heel veel

DE OOSTERPOORT GRONINGEN

Tommy Emmanuel with very special guest Andy McKee
26 september

Soweto Soul
4 oktober

The Unthanks
16 oktober

Jimmy LaFave
22 oktober

Remy van Kesteren
26 oktober

Wilfried de Jong & BRUUT!
28 oktober

Walter Trout
2 november

The James Hunter Six
3 november

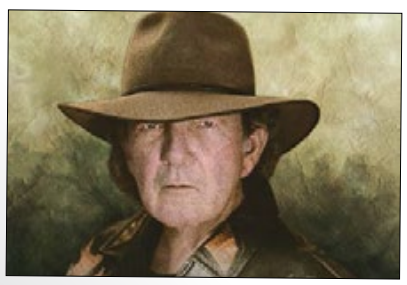

Tony Joe White
4 november

tindersticks
6 november

Jazz Orchestra of the Concertgebouw feat. Dr. Lonnie Smith
8 november

GoGo Penguin
16 november

de-oosterpoort.nl

Cd's

gretige blazers. Op zijn nieuwste album maakt de Preservation Hall Jazz Band er regelmatig een chaotisch, maar boeiend toeterend zootje van, een beetje in de trant van het No Brass Ensemble dat in mei de Music Meeting nog onveilig maakte met vette, schetterende trombones, trompetten en tuba. Dit feestgetetter vol popcitaten weerhoudt Muguruza er niet van met zijn weerbarstige stem stevig tekeer te gaan. Zoals in het opzwepende *Mess Around*. Hiphopscats, een kwijnende zydecoaccordeon en verrassende electrodubfriemels delen de lakens uit in het verrassende *Zugarramurdin(Meeting Of Witches*). Zijn dansklassieker, het met zwiepende ska opgetuigde *Dub Manifest* krijgt hier naast de Muguruza-touch nog een extra opdoffer van de tubaposse, net als *When The Saints* en andere N.O.-marchingband straatclassics. Er is in *When I Die* ook ruimte voor contemplatie, maar wel in een vurig gezongen voodoostijl.
Pieter Franssen

Maarja Nuut
Une Meeles (In the hold of a dream)
Eigen beheer
FOLKTRONICA
****1/2

Zangeres, fiddlespeelster en samplefanate Maarja Nuut uit Estland creeert met haar soundscapes een nieuw soort luistergenre. Op haar tweede album, opgenomen in Tallin, trekt de artieste alle vocale en instrumentale registers open. Twaalf tracks lang brengt de multi-instrumentaliste een mix van dromerige soundscapes, die gebaseerd zijn op oeroude sagen en in fascinerend bewerkte electronica tussen droom en daad de grenzen tussen werkelijkheid en droomwereld zoeken. Het is nog maar een kwestie van tijd voordat dit beeldschone gezicht van de Baltische impro-folk internationaal gaat doorbreken. Haar donkere beelden van besneeuwde wouden en ruiters op wilde paarden, ontvouwen zich bij de fiddlerslady, die zichzelf al samplend kan laten klinken als een spannend strijkensemble met vlijmscherpe randjes. Als ze haar apparaat als cello aanstuurt gaan de geloopte folky drones nog dieper je brein in. Noord-Estse folktronica, die bovendien zowel religieuze als sprookjesachtige effecten sorteert. Voor een ultramoderne polka of een fragiel liefdesliedje draait ze haar bevallige handen ook niet om. Maarja Nuut injecteert met haar naar het psychedelische neigende werkwijze de impro-folkscene met een vernieuwend, buitengewoon en tot nu toe ongekend maarjaans élan.
Pieter Franssen

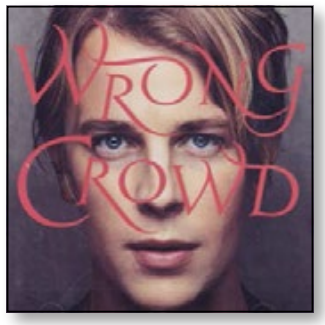

Tom Odell
Wrong Crowd
Sony
SINGER-SONGWRITER/POP/ROCK
***1/2
Tweede album van deze songschrijver die enkele jaren geleden met het platina bekroonde *Long Way Down* een vliegende start maakte. Aanvankelijk geafficheerd als sekssymbool, maar deze door Elton John beïnvloedde pianist/zanger heeft heel wat meer in zijn mars dan louter een glad smoeltje. Waar de 27-jarige Brit op zijn debuut al liet horen prachtige, pakkende songs te kunnen schrijven duikt hij op het door Jim Abiss (Adele, Arctic Monkeys) geproduceerde *Wrong Crowd* wat meer de diepte in. De sound is meeslepender, de arrangementen (veel strijkers) majestueuzer, zijn bij vlagen ingezette falsetstem is indrukwekkender en zijn teksten volwassener. Soms schurkt een song tegen de jazz aan of komt er een aarzelend bluesthema voorbij. Alles met mondjesmaat, dat wel. Nog wat meer uit zijn comfortzone kruipen zou de jonge Odell beslist geen kwaad doen, maar dat hij wederom een bovenmodale plaat heeft afgeleverd staat buiten kijf.
Marcel Haerkens

Ibrahim Maalouf
Dans Les Forêts De Siberie
Harmonia Mundi
FILMMUZIEK
*****
Dans Les Forêts De Siberie is een boek van de Franse schrijver Sylvain Tesson die in 2010 een halfjaar in een hut aan het Baikalmeer in Siberië verbleef, ver van de bewoonde wereld. In 2011 verscheen het boek waarin hij zijn ervaringen beschrijft. Het werd in 2016 verfilmd door Safy Nebbouk. Ibrahim Malouf componeerde de muziek bij de film. Het was voor Maalouf de eerste keer dat hij werkte aan een ware dialoog tussen zijn muziek en de stilte. De muziek is prachtig gecomponeerd, je ziet er bij wijze van spreken de filmbeelden bij. Titels als *Baikal, Première Glace, En Cabine* en *Vers Le Lac* zeggen al genoeg. Net als de mooie filmversie van *Red & Black Light*, de titeltrack van zijn laatste album. Het is bijzonder hoe Maalouf de stilte en de geluiden van de Siberische natuur muzikaal weet te vertalen. Tegelijkertijd voel je als luisteraar de spanning en wens je de film te zien.
Rik van Boeckel

Eli 'Paperboy' Reed
My Way Home
Yep Roc/Sonic Rendezvous
SOUL/R&B
****
Nadat hij in 2008 bekend werd bij een groter publiek vond Eli 'Paperboy' Reed twee jaar later onderdak bij Warner Music, dat waarschijnlijk dacht mee te kunnen varen op de golf neosoul die op dat moment opgeld deed. Twee albums later is die *major* droom voorbij, en heeft Reed, jong soulzanger uit Boston, aansluiting gevonden bij Yep Roc, een label dat het niet in genres zoekt, maar in kwaliteit en intenties. Waarschijnlijk een goeie zet, want *My Way Home* voelt aan als een veilige thuiskomst voor de Paperboy. Het

Maxwell
BlackSUMMERS'night
Sony Music
SOUL/FUNK
****
Midden jaren negentig was hij een van de neosoulpioniers, in 2001 verscheen zijn derde studio-album *Now*, en vervolgens liet hij acht jaar lang niets van zich horen. Pas in 2009 kwam hij met het eerste deel van zijn trilogie *BlackSummers'Night.* We hebben dus weer zeven jaar moeten wachten op het tweede deel. Cijfers gebruikt hij niet, het kapitaal gespelde woord (eerst BLACK, nu SUMMERS') geeft het nummer aan. Nog altijd vieren emotie en spiritualiteit de boventoon in het werk van de thans 43-jarige New Yorker, en gezien de hoge kwaliteit ervan zal de prijzenregen hem wederom niet onthouden worden. Zijn zalvende stemgeluid, gelardeerd met een flinke portie falsetto, maakt hem ondanks talloze navolgers (Gallant bijvoorbeeld nog gezien op North Sea Jazz?) nog altijd de beste in zijn soort. Samen met nog steeds dezelfde producer Hod David (tevens multi-instrumentalist) schreef hij negen van de elf nummers, de overige twee samen met Stuart Matthewman (ook multi-instrumentalist en rechterhand van Sade). In tegenstelling tot het vorige album zit Maxwell - getuige zijn teksten - niet langer met een gebroken liefdeshart, maar minder leed heeft hier gelukkig niet tot minder pracht geleid, zoals bij elke nieuwe draaibeurt duidelijker wordt.
Sjeng Stokkink

geluid is niet meer glanzend en gelikt zoals op de twee voorgangers, maar ruw en gruizig. Neem bijvoorbeeld eeen track als *Movin',* dat met zijn overstuurde zang, golvende orgeltje, priemende gitaar en echoënde achtergrondzang sterk doet denken aan de psychedelische soul van de jaren zestig en zeventig. En het titelnummer is een gospelkraker van het zuiverste water, die live gezongen alleen maar tot vervoering kan leiden. Eli Reed is een bijzondere zanger en *My Way Home* is een bijzonder fijne plaat.
Dietmar Terpstra

PitchPlot4
Big Eyebrow
Zennez
JAZZ & FUSION
****
De bands van fluitist Jeroen Pek zijn te herkennen aan het woord 'pitch'. In dit kwartet bestaat uit één oude muzikale partner van Pek, drummer Onno Witte, en twee recentere bandleden, toetsenis Christian Pabst en bassist James Cammack, vooral bekend van zijn jarenlange, onmiskenbare aandeel in het onnavolgbaar swingende trio van Ahmad Jamal. Pek experimenteert graag met de klank van zijn instrument, waarbij hij niet alleen met verschillende bereiken, maar ook verschillende blaasgaten werkt. De wildste, ook wat ongemakkelijk klinkende variant is het kazoomondstuk. Alle bandleden leverden stukken aan voor dit livealbum, waarbij het ensemblegeluid door het gebruik van keyboards, basgitaar en effectapparatuur naast de puur akoestische instrumenten soms een fusionkarakter krijgt. Het album valt dan ook op door zijn grote variatie in klankkleur. Het solowerk en de harmonieën zijn echter vooral van de postmodale soort. De aanwezigheid van Cammack voegt in enkele stukken een extra groove toe.
Ken Vos

Catherine Russell
Harlem On My Mind
JazzVillage/Harmonia Mundi
VOCAL JAZZ
****
Een album dat volgens de titel in de geest van Harlem moet klinken. Dat moet je wel met een korrel zout nemen, want het oer-Engelse lied *The Very Thought Of You* is qua geestesgesteldheid ver verwijderd van *Swing! Brother! Swing!* of *Blue Turning Grey Over You*. Zangeres Catherine Russell zit er niet mee, ze maakt van al die liedjes kleine stukjes theater, of ze nu exuberant zijn, melancholiek of 'vaudeville'. In die laatste categorie valt *You've Got The Right Key But The Wrong Keyhole.* oftewel je zit in het verkeerde gaatje – Russell zet op bijna al haar albums een of twee van dergelijke scabreuze songs. Hoort er ook bij. Ze maakte dit album met een relatief grote band van elf man. Onder leiding van 'musical director' en gitarist Matt Munisteri swingt de zaak als een bezetene. Terug naar de jaren dertig/veertig, welzeker, maar wat een speelplezier.
Coen de Jonge

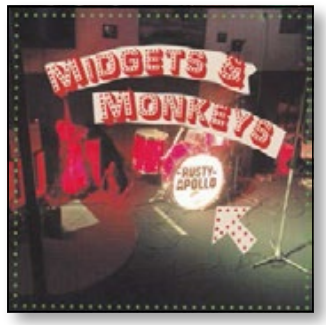

Rusty Apollo
Midgets & Monkeys
Big/Sonic Rendezvous
BLUES
****
Rusty Apollo heeft sinds de oprichting enkele jaren geleden een facelift ondergaan. Bassist Michel van Leeuwen is vervangen door Moos, de 16-jarige zoon van drummer Mike Meijer, die hier alvast op Tom Waits' *Way Down In The Hole* meespeelt, terwijl Wiendel Hooijer het stokje overneemt van mondharmonicaschuiver Kim Snelten en zich, de niet geringe reputatie van zijn voorganger indachtig, prominent in de kijker speelt. Opteert de veteranenclub op het debuutalbum *Oh Yeah!* nog voor louter covers, *Midgets & Monkeys* bevat enkele zelfgeschreven tracks die qua sfeer en sound niet misstaan tussen vrije bewerkingen van Bo Diddley, Willie Dixon en Son House. Daarvan klinkt *The Human Canonball* als een overstuurde kruising tussen Howlin' Wolf en Captain Beefheart, waar het atypische *Stick A Fork In Me* is dan weer één lange psychedelische bluestrip. Producer Mickey Smid registreerde hun onversneden garageblues lekker rauw. Top.
Marcel Haerkens

Cd's

Sannavan
Swing Shift
Eigen beheer
VOCAL JAZZ
***1/2
Vocaliste annex pianiste Sanna van Vliet heeft een nieuwe band: Sannavan. Dit kwartet, verder bestaande uit Marcel Seriese (drums), Ed Verhoeff (gitaar) en Marius Beets (bas), presenteert haar debuutalbum *Night Shift*. Op het eerste gezicht belooft het ietwat clichématige repertoire geen verrassingen. Van Vliet en bassist Marius Beets zorgen echter voor verfrissende, swingende en eigentijdse arrangementen van grijsgedraaide klassiekers als *Eleanor Rigby* (sterke opener), *Angel Eyes*, *All The Things you Are*, en *Still Got the Blues*. Vooral *One Day I'll Fly Away* krijgt een volledige make-over, en dat misstaat niet. Ook *Angel Eyes* en de Portugese vertaling van *If It's Magic* (Stevie Wonder) ondergaan een metamorfose. Eerstgenoemde heeft een speels uptempo groove gekregen en laatstgenoemde is omgedoopt tot een vrolijk nummer met latin feel. Beide stukken krijgen hierdoor tekstueel en qua sfeer een heel andere lading. Pareltje is het ingetogen *Sunday Morning Here With You*. De twee bijdragen van Rik Mol en Tineke Postma vormen een mooie toevoeging. Alles is kundig en strak gespeeld, maar het ontbreekt soms aan dynamiek en een rauw randje, wat sommige stukken als *Still Got The Blues*, wel vereisen om te kunnen raken.
Angelique van Os

Tyshawn Sorey
The Inner Spectrum Of Variables
Pi Recordings
HEDENDAAGS GECOMPONEERD
***1/2
Bandleiders als John Zorn, Vijay Iyer en Steve Lehman maken in allerlei supergroepen gebruik van de explosieve ritmes en uitmuntende dynamiek van drummer Tyshawn Sorey. De reputatie die de theoretisch onderlegde Amerikaan heeft als slagwerker, staat haaks op zijn werk als componist dat zich kenmerkt door verstilling, uitgerekte klanken en een minimale ritmiek. Zo ook op *The Inner Spectrum Of Variables,* een dubbelalbum dat bestaat uit langgerekte 'movements' met veel dissonanten in de strijkerspartijen en weinig houvast op harmonisch, melodisch of ritmisch vlak. In die zin toont Sorey zich streng in de hedendaagse leer. Tot hij bij *Movement IV* een Zorn-achtig stuk uit zijn compositorische hoed tovert dat zo uit de *Book of Angels* afkomstig had kunnen zijn. Gevolgd door Arvo Pärt-achtige sacrale thema's op viool in *Movement V*. Het is even doorbikkelen met dit dubbelalbum, maar het is een inspanning die op verschillende momenten wordt beloond.
Koen Graat

Frank Sinatra
Night & Day/Blue Skies
Le Chant du Monde/Harmonia Mundi
VOCAL JAZZ
****
Twee portretten van grote songwriters in één verpakking. De schijf met de titel *Night & Day* is een verzameling liedjes van Cole Porter die Frank Sinatra in de loop der jaren opnam, en de cd *Blue Skies* bevat twintig songs van Irving Berlin. The Voice zong in 1942 *Night And Day* al in de studio; hij zou het lied daarna nog vele malen op de plaat zetten. Volledig is deze selectie zeker niet; de laatste songs komen uit 1960, toen Sinatra met het orkest van Johnny Mandel onder meer *In The Still of the Night* opnam voor zijn eerste plaat op het label Reprise. Ook de verzameling songs van Irving Berlin komt uit verschillende decennia. De vijf laatste keuzes zijn van de plaat *All Alone* gehaald, een album uit 1962 waarmee Sinatra een soort eerbetoon aan Berlin bracht. Daarbij ook het weemoedige lied *When I Lost You* uit 1912, de enige keer dat Berlin iets uit zijn eigen leven prijsgaf.
Coen de Jonge

Shabaka and the Ancestors
Wisdom Of Elders
Brownswood Recordings
JAZZ
*****
De Britse saxofonist Shabaka Hutching mag de drukste man in de hedendaagse jazz genoemd worden. Nadat hij het afgelopen jaar met Sons Of Kemet, The Comet Is Coming of Melt Yourself Down al ijzersterke albums uitbracht brengt hij nu onder de naam Shabaka And The Ancestors zelfs zijn allersterkste uit. Dat spiritual jazz net zo dicht bij Shabaka ligt als zijn diepgewortelde liefde voor alles wat Afrika te brengen heeft, is de voedingsbodem voor *Wisdom Of Elders*. De liefde bracht hem de laatste jaren vele malen naar Johannesburg en binnen deze bruisende jazzscene maakte hij met een groep geweldige muzikanten het album dat zijn werelddoorbraak gaat betekenen. In tijden niet een jazzalbum gehoord dat zo geïnspireerd, emotievol, uitdagend, vrij en onvoorspelbaar klinkt als *Wisdom Of Elders*. De muzikanten hebben voor Shabaka de ideale omgeving gecreëerd om het allerbeste uit zijn spel te halen. En mijn god, wat maakt hij op dit album indruk! Of het nu compactere composities als *Joyous* of *OBS* zijn, of juist die indrukwekkende en uitgesponnen composities als *Mzawandile*, *The Sea* of *Natty*, alles op *Wisdom Of Elders* raakt diep. Het is een album voor de jazzeeuwigheid. Een tijdsdocument van jewelste. Een waar meesterstuk.
Dick Hovenga

Julian Thomas
Someday
Brand New Live
SINGER/SONGWRITER POP
****
Het derde album van Julian Thomas heeft nogal wat voeten in de aarde gehad, maar hij is dan ook niet de eerste de beste. Op handen gedragen door collega's als Jan Vayne, Edsilia Rombley en Trijntje

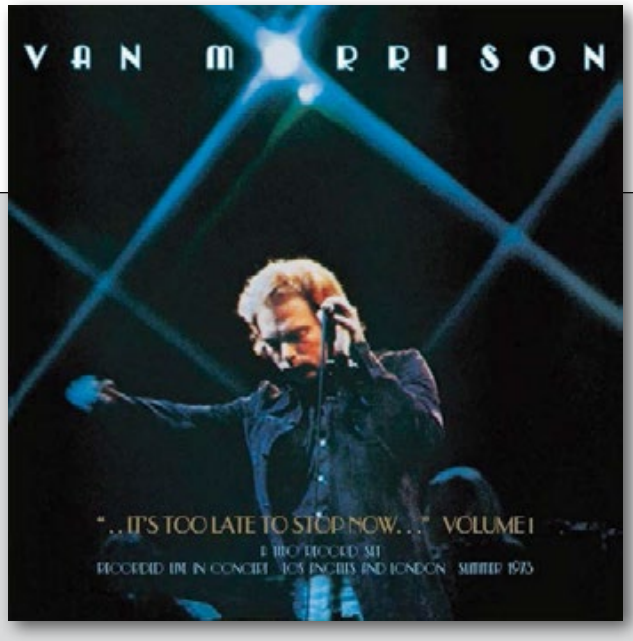

Van Morrison
It's Too Late To Stop Now 2, 3, 4 + DVD
Legacy/Sony
POP/SOUL
*****
In 1974 verscheen Morrisons dubbelaar *It's Too Late To Stop Now*, die terecht de geschiedenis inging als een van de beste livealbums ooit. De inmiddels tijdloos gebleken Morrison was hier op de top van zijn kunnen, al verdient ook zijn toenmalige elfkoppige Caledonia Soul Orchestra hiervoor credits. Van de toenmalige tournee zijn op deze box nog eens drie cd's samengesteld (Volume 2, 3 en 4 getiteld, alles nooit eerder uigebracht) en dat levert in totaal achttien titels op die niet op *Volume 1* stonden, waaronder *Brown Eyed Girl, Moondance, Wild Night* en *Buona Sera*. En heb je die drieënhalf uur optimaal audiogenot eenmaal achter de kiezen, dan is er ook nog eens een vijftig minuten durende dvd (opgenomen zomer 1973 in de Londense Rainbow) in deze superbox aan te treffen. Meer woorden overbodig, meer sterren niet mogelijk. Mis deze dus niet!
Sjeng Stokkink

Oosterhuis waar hij ook veelvuldig mee samenwerkte, en gezegend met een immens talent. De keerzijde is een getroebleerde jeugd vol depressies en naargeestige internaten. Sinds zijn geboorte mist de singer-songwriter een hand, maar dat heeft hem er niet van weerhouden om zichzelf piano te leren spelen. Bovendien is hij begiftigd met een uitmuntende stem en een goed ontwikkeld gevoel voor pakkende melodieën. *Someday* is rijk gearrangeerd en kent invloeden uit zowel symfonisch getinte rock als melodieuze Westcoastpop. De als Sjefke Backbier bij de burgerlijke stand ingeschreven Thomas is hoorbaar een perfectionist. Sterke liedjes, een uitgekiende instrumentatie en tekstuele diepgang. Het resultaat is een doorleefd album dat bol staat van de commerciële potentie.
Marcel Haerkens

Warped Dreamer
Lomahongva
Broken Silence
IMPRO SOUNDSCAPES
*****
Dit is het debuutalbum van Warped Dreamer, ook verkrijgbaar op lp. De band bestaat uit twee belgen, drummer Teun Verbruggen en toetsenist Jozef Dumoulin, en twee Noren, trompettist Arve Henriksen en gitarist Stian Westerhus. Daarbij moet bedacht worden dat vrijelijk gebruik wordt gemaakt van elektronica om samples en effecten toe te voegen. Het begint met een beklemmende, drukke soundscape die je zou verwachten bij een onrustig gesneden zwart-wit film die een misstand of misdaad verbeeldt. Later wordt het samenspel weer dromerig, industrieel of sprookjesachtig. De muziek lijkt ter plekke bedacht, maar klinkt geen moment onlogisch of routineus. Dit viertal behoort tot de meest creatieve Europese vertegenwoordigers van geluidssmeders, maar kent gelukkig ook de dynamiek van de jazz, zodat ook de meest buitenissige of gewilde klanken een interessante beweging krijgen. Het resultaat is soms ontspannend of geruststellend, dan weer verontrustend, maar altijd meeslepend. Aangenaam hedendaags.
Ken Vos

Nick Waterhouse
Never Twice
Innovative Leisure
RHYTHM 'N BLUES/JAZZ
***1/2
Op zijn debuut *Time's All Gone* uit 2012 vond Nick Waterhouse er uitdaging in om de vintage sound van de fifties zo goed mogelijk te reconstrueren in jumpblues, rhythm & blues en rauwe soul, met invloeden variërend van Booker T., Ray Charles en Wilson Pickett. Dat leverde een even vintage als opwindende plaat op, die de Amerikaan veel fans opleverde. Op de opvolger *Holly* nam Waterhouse gas terug en liet zich meer van een zwoelere, groovy kant horen. Dat ging ten koste van de opwinding van het debuut, maar liet horen dat hij meer dan een kunstje kon. Op *Never Twice*, zijn derde album, vindt hij een prima middenweg tussen de opwinding en de groove. Tegelijkertijd is er ruimte gemaakt voor nieuwe invloeden. Illustratief is *Stanyan Street,* dat ontspannen meandert in een groove en gaandeweg overgaat in Latijns-Amerikaanse percussie, of het bluesy *Baby I'm In*. Met dit album bewijst hij dat er ook binnen de kaders van een dogma ruimte is voor vernieuwing.
Jasper van Vugt

Eric van der Westen/ Aron Raams/Angelo Verploegen
J.J.- A Traveller's Tale
EWM Music
AMERICANA
***1/2
Wie is die J.J.? Dat zijn de voorletters van ene Jean Jacques Albanel (1911), die volgens bassist/gitarist Van der Westen cum suis een levensreis ondernam door Amerika, Europa en weer Amerika. Lijkt in de verte wat op het verhaal *Travels With Charley* van John Steinbeck, maar de fantasie van dit trio gaat wat verder – en is flink somberder. Van der Westen schreef alle composities voor dit imaginaire reisverhaal, een soort soundtrack zonder film. De muziek wordt door hem uitgevoerd met bijstand van gitarist Aaron Raams en trompettist Angelo Verploegen. Op twee stukken doet zangeres Kim Hoorweg ook mee; in *On The Road Again* en *The Traveller* klinkt ze als volbloed country-vocaliste, alsof ze het spoor van Norah Jones wil volgen. Ondanks de staat van dienst van Van der Westen en Verploegen is J.J. toch vooral een mengsel van (merendeels weemoedige) folkmuziek en country, met nu en dan een hint naar jazz.
Coen de Jonge

26 OKT
XENIA RUBINOS

28 NOV
COEUR DE PIRATE

29 OKT
EMILIE & OGDEN

10 NOV
BERNHOFT & THE FASHION BRUISES

tickets: melkweg.nl

MELKWEG

Beleef jazzism nu ook op de IPAD!

Available on the App Store

TIVOLI VREDEN BURG

JAZZ IN TIVOLIVREDENBURG

29 SEPT REINIER BAAS + NORA FISCHER (CLOUDNIGHTS)

7 OKT BERT VAN DEN BRINK (CLOUDNIGHTS) | 9 OKT TINEKE POSTMA FEAT. FREDERIK KÖSTER

20 OKT ANAT FORT & GIANLUIGI TROVESI | 31 OKT TAXIWARS | 3 NOV 10 JAAR CLAZZ MUSIC (MET O.A. TINEKE POSTMA)

5 NOV RUDRESH MAHANTHAPPA | 6 NOV JORIS ROELOFS (NORTH SEA JAZZ COMPOSITIEOPDRACHT)

9 NOV TERENCE BLANCHARD E-COLLECTIVE | 14 NOV JAKOB BRO (ECM ARTISTS IN CONCERT) | 18 NOV DAVID LINX

20 NOV THE VOICE OF MONK FEAT. PEPIJN VAN DER SANDE | 24 NOV OMER KLEIN | 26 NOV BART WIRTZ (NACHT VAN DE JAZZ)

IEDERE VRIJDAGAVOND: CLOUDNIGHTS IN CLUB NINE. KIJK VOOR HET VOLLEDIGE PROGRAMMA OP TIVOLIVREDENBURG.NL/JAZZ

De Vinylclub.nl bestaat weer; de Free Record Shop verkoopt weer vinyl; de omzet van de gezamenlijke streamingsdiensten haalt het niet bij de omzet van vinyl. Steeds meer berichten wijzen op de toenemende populariteit van vinyl. Sjeng Stokkink maakte weer een keuze uit het steeds sterker groeiende aanbod.

Willie Dixon
Poet Of The Blues
2LP Sony/MoV/Bertus
BLUES
****1/2
Hij beschikte niet over het indringende stemgeluid van een Howlin' Wolf, het priemende gitaarspel van een Muddy Waters, het meewarige geluid van een Otis Rush, het klagende spookgeluid van een Little Walter… maar hij schreef, arrangeerde en produceerde wel veel van hun succesnummers. En toen in de jaren zestig de popmuziek opkwam, waren het juist zijn nummers die vaak gecovered werden, door The Rolling Stones, Cream, Yardbirds, Led Zeppelin, Blues Project, Canned Heat en ga zo maar door. Dat alles maakt Willie Dixon (1915-1992), tevens bassist en zanger, tot de absolute sleutelfiguur van de chicagoblues, zoals Allen Toussaint dat was voor de New Orleans funk. Hoochie Coochie Man, The Seventh Son, I Ain't Superstitious, I Can't Quit You Babe, Spoonful, Little Red Rooster… allemaal beroemde Dixon-composities, die hij zelf ook uitvoerde in 1970 op zijn album *I Am The Blues*, dat integraal op deze dubbelaar is terug te vinden. De tweede elpee bevat een dozijn opnamen van The Big Three Trio (Leonard Caston, Ollie Crawford en Willie Dixon), dat tussen 1947 en 1952 talloze singles uitbracht, waaronder vaak gecoverde Dixon-composities als *Signifying Monkey, If The Sea Was Whiskey* en *Tell That Woman*. *Poet Of The Blues* is een waardevol eerbetoon aan een belangrijke bluesman.

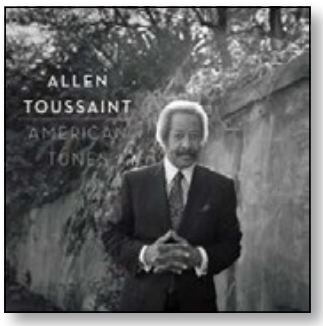

Allen Toussaint
American Tunes
2LP Nonesuch/Warner
JAZZ
****
Net als op het album *The Bright Mississippi* uit 2009 brengt Allen Toussaint - aangestuurd door zijn producer Joe Henry - hier niet de New Orleans-funk waar hij bekend mee werd, maar een uitgekiende hommage aan de jazzcomponisten van weleer, zoals Duke Ellington, Fats Waller, Billy Strayhorn, Bill Evans en - teneinde hem aan deze grootheden gelijk te stellen - Professor Longhair alias Henry Roeland 'Roy' Byrd. De vinylversie bevat drie nummers meer dan de cd: op zes van de zeventien tracks hoor je Toussaint solo op piano, opgenomen in 2013, met grotendeels Longhair- composities. De overige tracks werden opgenomen in 2015, enkele zelfs vlak voor zijn overlijden. Toussaints beroemdste nummer *Southern Nights* komt als piano-duet, waarvoor Van Dyke Parks aanschoof. Parks arrangeerde ook het klassieke stuk *Danza opus 33* van de negentiende-eeuwse componist Louis Moreau Gottschalk voor twee piano's, harp en cello. Het instrumentale karakter van het album wordt slechts onderbroken door zangeres Rhiannon Giddens in de Ellington-composities *Rocks In My Bed* en *Come Sunday,* en door Toussaint zelf in Paul Simons *American Tune*, met daarin de kippenvel oproepende strofe: *"And I dreamed I was dying."* Joe Henry stelde voor een aantal tracks een begeleidende combo samen met daarin Charles Lloyd (tenor), Bill Frisell (gitaar), David Piltch (bas) en Jay Bellerose (drums), hetgeen in Billy Strayhorns *Lotus Blossom* zelfs tot spiritual jazz leidt. Wie kan er vandaag de dag nog naar een afgekloven evergreen als Moon River luisteren? Niemand, behalve wanneer Allen Toussaint de toetsen beroert! En daarmee is het unieke karakter van dit onbedoelde afscheidsalbum voldoende geduid.

Peter Gabriel
Us
3LP Real World/Caroline
SINGER/SONGWRITER
****
Gabriels 1992 album *Us* werd opnieuw uitgebracht op vinyl, nu met maar liefst vijf plaatkanten, gesneden op 45 toeren. Dit was zijn negende album, met tien ijzersterke eigen composities, geproduceerd samen met Daniel Lanois. Gabriel had toen al zijn eigen label Real World, een begrip in wereldmuziekkringen, en hoewel zijn geluid hier toch uitgesproken pop is, incorpereerde hij weldegelijk wereldmuziekelementen, getuige de medewerking van Manu Katche (drums), Shankar (viool), Babacar Faye (djembe), Kudsi Erguner (ney) en anderen. De drama-doordrenkte zang van Gabriel voert de boventoon en naast zijn vaste begeleiders (waaronder bassist Tony Levin en gitarist David Rhodes) zijn er gastrollen voor Brian Eno (toetsen), Leo Nocentelli (gitaar), William Orbit (programming), Sinead O'Connor (zang), Peter Hammill (zang) en John Paul Jones (bas en toetsen). Er is sprake van een ferme blazerssectie, tal van percussieloops en strijkwerk, maar nergens wordt de volle productie ondoorzichtig. Tegelijkertijd met *Us* verschenen ook Gabriels albums *So* (1986) en *Up* (2002) op 45-toeren vinyl.

Family Atlantica
Cosmic Unity
Soundway/Bertus
WORLD/PSYCHEDELIC/FUNK
****
Family Atlantica is het project van Heliocentrics-lid, multi-instrumentalist en Londenaar Jack Yglesias en zijn Venezuelaanse echtgenote zangeres Luzmira Zerpa. Hun titelloze debuutalbum uit 2013 viel indertijd al in de prijzen en deze opvolger is iets toegankelijker en doet daar nog een flinke schep bovenop. De smeltkroes die Londen tegenwoordig is, wordt perfect weerspiegeld op dit album, waarop psychedelic funk, Latin, Oost- en West- Afrikaanse en Caraïbische musiek elkaar afwisselen, met teksten in Engels, Spaans, Yoruba and Portugees. Met een veelheid aan inheemse muziekinstrumenten en muziekstijlen (calypso in *Neti Neti*, Ethiopische jazz in *Enjera*, Afro-Colombiaans in *Puerta)* levert het echtpaar met hun vrienden hier een muzikaal bombardement dat nog lang blijft nadreunen. Geen wonder dat voorname gasten als Orlando Julius (tenorsax, een goede bekende van The Heliocentrics) in het nummer Efik en Marshall Allen (altsax, ewi en zang, de huidige leider van The Sun Ra Arkestra) in het titelnummer graag hun medewerking verleenden aan dit meesterwerk. Op dit album, dat nog geen veertig minuten duurt, lijken verleden en toekomst hand in hand te gaan, dus kijk niet raar op als het over vijf jaar nòg boeit!

GIOVANCA'S VINYL CHOICE

Ergens op een terras in Amsterdam, in een bloedserieus interview over mijn werk als zangeres en ambassadrice voor Plan Nederland, vraagt de journaliste ineens: "Wat is een 'vinylgirl'?" Dat staat inderdaad op mijn Instagram-profiel, maar het klinkt erg grappig uit haar mond.

Vinylgirl is een liefhebber van de warme, nostalgische sound van vinyl, leg ik haar uit. Een verzamelaar zeg maar, een '*cratedigger*'. Denk aan iemand die uren op een boekenmarkt kratten doorspit, op zoek naar een speciale uitgave van een goed boek. Dat heb ik met lp's. En, stel ik gerust, je hoeft geen audiofiel of supernerd te zijn. Je kunt ook gewoon lekker af en toe een mooie plaat kopen zoals je ook goeie wijn koopt.

In *Giovanca's Vinyl Choice* licht ik oude, nieuwe of bijzondere platen uit en ik ben erg benieuwd welke plaat jij in de spotlight wilt zetten. Is dat Chaka, Miles, of is dat een obscure funkplaat die niet onopgemerkt mag blijven? Mail mij jouw tip uit de platenkast op vinylgio@jazzism.nl. Heb er zin in!

Bebo Valdés & Diego El Cigala

Lagrimas Negras, Calle 54 Records / Sony BMG, 2003

Vinyl wordt steeds populairder. Als fervent liefhebber vind ik dat natuurlijk een prachtige ontwikkeling. Het is allang geen *old school* en stoffige business meer waarbij men in de krochten van platenzaken op zoek moet naar vergeelde, haast uit elkaar vallende lp's. De jeugd van tegenwoordig is ingehaakt en koopt nieuwe platen. En die zijn er, want bijna elke artiest brengt tegenwoordig zijn plaat uit op vinyl. Na afloop van concerten zijn die ook gewilder dan cd'tjes. Sterker nog, mijn kleine nichtje zou niet eens weten hoe een cd-speler eruitziet.

Dat het goed gaat met de lp, weet ook rapper en zanger Typhoon. Met zijn album *Lobi Da Basi* won hij vorig jaar de Vinyl Top 50 Award voor het meest verkochte vinylalbum in Nederland. Benieuwd naar de plaat die volgens hem een plekje in de spotlight verdient, vroeg ik Typhoon (Glenn de Randamie) of hij deze maand mijn 'gastliefhebber' wilde zijn.

Hij komt zelf door alle drukte en hectiek niet veel aan platen kopen toe, maar doet het wel heel graag.
"Ik had Donny Hathaway in mijn hand", begint Glenn enthousiast. "Maar ik kies toch liever een plaat die ik juist nog echt, écht op vinyl móet hebben, en dat is *Lagrimas Negras* van Bebo Valdés & Diego El Cigala."
Nice, denk ik gelijk! Ik ben namelijk opgegroeid met de muziek van Bebo en Chucho Valdés, Cubaanse grootheden op piano.

"Ik weet nog precies waar ik reed in mijn rode Peugot 205, zomer 2006", vertelt hij. "Op de snelweg op weg naar Zwolle stopte ik een zomermixtape van een vriend in de cd-speler en bij nummer drie op de tape werd ik helemaal gek. Die eerste pianoklanken van Valdés zaten vol melodie, eenvoud, zon en urgentie en raakten me gelijk. Met El Cigala's kenmerkende, volle hese stem eroverheen vormde het het perfecte Latin/Flamenco-huwelijk. Het kwam echt binnen. Ik verstond het niet, maar ik begreep het.
Ik heb het die avond zonder overdrijven wel twintig keer opnieuw opgezet en elke keer kon ik het wel uitschreeuwen van geluk. Ja, ik beleef muziek intens, ha! Maar zo'n meesterwerk verdient ook dankbare vreugdekreten. En al gaat het over hartzeer, verlies en zwarte tranen, de intensiteit van dit nummer maakt dat je elke keer 'leven' voelt en wilt applaudisseren.
Valdés speelde met zoveel bezieling en meesterschap, kippenvel! En Diego El Cigala, flamencozanger, grijpt je op deze plaat met zijn melancholische klanken bij de strot, maar je wordt tegelijk ook in een soort staat van rust gewiegd en via je onderbuik uitgedaagd om je eigen beelden en gevoel op te roepen en daar vervolgens mee te spelen."
"Oké!", lach ik hardop. "Poëtisch! En is dat iets waar je een voorbeeld aan neemt voor in je eigen muziek?"
"Ja, een plaat als deze geeft zeker inspiratie voor levensliederen zoals ik ze denk ik ook wens te schrijven, ook op mijn nieuwe plaat."
Ik wens hem succes met zijn muziek en de zoektocht naar zijn *Lagrimas Negras* en zou natuurlijk geen Giovanca heten als ik hem niet ook een vinyltip geef. Check The Creole Choir Of Cuba. Prachtige stemmen! En Daymé Arocena, een jonge Cubaanse zangeres die vorig jaar op Brownswood uit kwam met een mix van jazz, r&b & rumba. Hij noteert het en ik bedenk me dat de platen van Concha Buika ook een geweldige tip zijn voor.. Nou goed, een volgende editie!

NORTH SEA JAZZ CLUB AMSTERDAM

GROTE ARTIESTEN IN EEN KLEINE SETTING

ZA 10 SEP BLUES / FOLK
JACK BROADBENT

ZA 17 SEP GIPSY / JAZZ
ROSENBERG TRIO

DO 22 SEP NU JAZZ / POP / SOUL
JAZZANOVA LIVE FEAT. PAUL RANDOLPH

VR 23 SEP NU JAZZ / POP / SOUL
JAZZANOVA LIVE FEAT. PAUL RANDOLPH

ZA 24 SEP GYPSY / VOCAL JAZZ
LAURA FYGI MEETS TRIO MALANDO

ZA 1 OKT POP / SOUL / VOCAL JAZZ
BACK TO BLACK FEAT. KIM HOORWEG

ZO 2 OKT BLUES / LIJSTJE VAN JOHAN
KING OF THE WORLD – CINCINATTI

VR 7 OKT POP / SOUL / VOCAL JAZZ
FRIDAY NIGHT OUT: THE FRESH CUTS MET BENJAMIN HERMAN E.A.

ZA 8 OKT SMOOTH JAZZ
DAVE KOZ

WO 12 OKT BLUESROCK / LIJSTJE VAN JOHAN
JANIS JOPLIN'S ORIGINAL BAND: BIG BROTHER & THE HOLDING COMPANY

VOOR MEER INFO EN TICKETS
NORTHSEAJAZZCLUB.COM
WESTERGASFABRIEK **AMSTERDAM**

north sea jazz Club

MUZIEK SEP/OKT

ZA 10 SEP	EILEN JEWELL
WO 21 SEP	THOMAS DYBDAHL
VR 23 SEP	REINIER BAAS VS. PRINCESS DISCOMBOBULATRIX
ZA 24 SEP	DOMINIC J. MARSHALL TRIO
DO 29 SEP	LÅPSLEY
ZA 1 OKT	FRAANJE MEZZADRI SONIANO GOUBAND
WO 5 OKT	MESHELL NDEGEOCELLO
VR 14 OKT	B-MOVIE ORCHESTRA XS
ZA 15 OKT	BEN WENDEL GROUP
ZA 22 OKT	ANAT FORT TRIO & GIANLUIGI TROVESI
ZO 23 OKT	REMY VAN KESTEREN
WO 26 OKT	RON CARTER GOLDEN STRIKER TRIO
DO 27 OKT	TYPHOON & JEF NEVE LOCATIE: ARMINIUS
DO 27 OKT	ADMIRAL FREEBEE
VR 28 T/M ZO 30 OKT	FESTIVAL JAZZ INTERNATIONAL ROTTERDAM 2016 O.A. CORY HENRY & THE FUNK APOSTLES, DHAFER YOUSSEF, OMER AVITAL QUINTET

Bekijk het volledige programma online!

Otto Reuchlinweg 996 Rotterdam (Wilhelminapier)
www.lantarenvenster.nl/nieuwsbrief

LANTAREN VENSTER

Earl Hines

Caleidoscopisch en acrobatisch

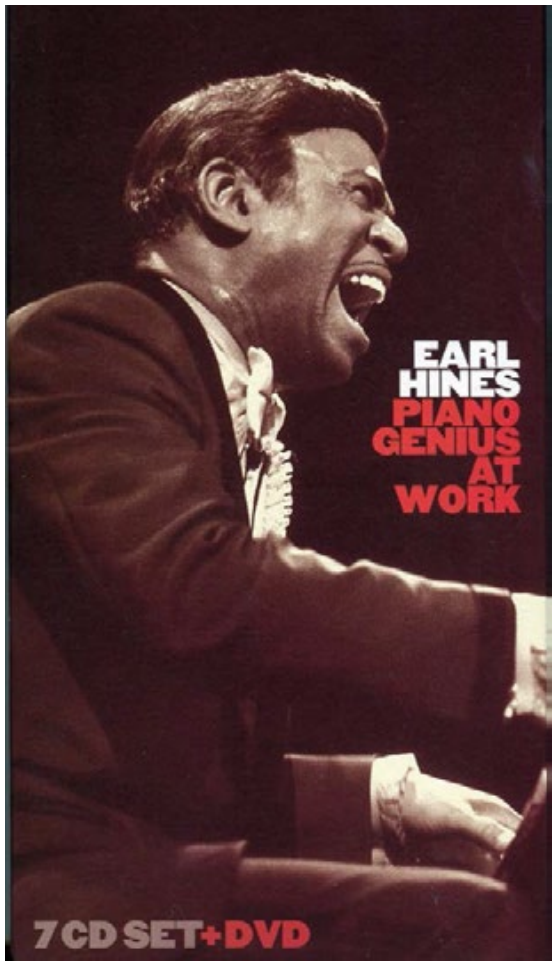

Earl 'Fatha' Hines was als pianist een van de grondleggers van de jazz. Lang leidde hij een trendsettend orkest in een nachtclub van Al Capone, maar als solist was hij nog grootser. Een nieuwe box van Storyville geeft inkijkjes in zijn wonderbaarlijke talent.

Tekst: **Coen de Jonge**

Wat hebben we in handen?
Een langwerpige doos met daarin acht envelopjes. In zeven stuks zit een cd, in de achtste een dvd. Dan nog een boekje van 28 bladzijden, met een tekst van de gerenommeerde jazzkenner Dan Morgenstern (1929). Die schetst eerst het grote historische belang van pianist en bandleider Earl Hines en beschrijft dan uitgebreid de inhoud van elk envelopje.

Wat zit erin?
Een greep uit het oeuvre van Earl Hines (1903-1983). De eerste cd bestaat uit een serie solostukken, waarvan de eerste twaalf bijna negentig jaar geleden werden opgenomen. De kraamkamer van de jazz dus. De eerste tien stukken zijn allemaal composities van de pianist zelf: er zitten twee versies van *A Monday Date* bij. Dat is mogelijk zijn belangrijkste werkstuk en had hij in dat jaar ook al met Louis Armstrong op de plaat gezet. En verder liefst drie tracks van de standard *Love Me Tonight* (uit 1939). Het laatste stuk (met de mysterieuze titel *Child Of A Disordered Brain*) komt uit 1940. Ook cd 2 begint eerst met een serie solo's (uit 1974, een hele stap in de tijd) en vervolgens horen we een radiofragment van de Louis Armstrong All Stars uit 1948, opgenomen in de Blue Note te Chicago. Voor Earl Hines een soort reünie, na de samenwerking met Satchmo in de jaren twintig. Hines zou deze keer zes weken bij Armstrong blijven, maar het werden vier jaren. Een prachtband met trombonist Jack Teagarden en drummer Sidney Catlett, maar het was niet de meest gelukkige tijd in Hines' loopbaan: zijn rol was toch die van een sideman. En Armstrong wist heel goed wie de ster was. Op de volgende cd's was Earl Hines weer de leider. Op cd 3 is nog sprake van een gedeeld leiderschap met trompettist Muggsy Spanier. Het zijn opnamen uit 1954, toen Earl Hines al verbonden was aan de beruchte Club Hangover in San Francisco. Op cd 3 is het nog voornamelijk traditionele jazz, maar cd 4 klinkt veel moderner, wat onder meer te danken is aan trombonist Dickie Wells en saxofonist Morris Lane. Het zijn allemaal opnamen die komen uit de radioshows die Hines bijna dagelijks gaf. Cd 5 komt ook uit de Hangover (1955), maar nu heette de groep Earl Hines' Dixieland All Stars, ongetwijfeld om commerciële redenen. Op de laatste twee cd's speelt Hines met een kwartet. De opnamen komen uit 1959, gemaakt in de club London House in Chicago. Dan is er nog de dvd met daarop een opname uit 1970 die een klein halfuur duurt, waarop Earl 'Fatha' Hines een Fats Waller-medley speelt. En een improvisatie de de titel *I Cover The Waterfront* draagt, maar geen enkele hint naar die melodie bevat.

Gemakkelijk in gebruik?
Weinig obstakels, als je de tekst van Dan Morgenstern bij de hand houdt. Bezettingen, data, alles is voorhanden. De geluidskwaliteit is wel wat wisselend, dus je blijft aan de praat met je versterker.

Kwaliteit?
De voornaamste factor op dit punt is het pianospel van Earl Hines. In de woorden van Morgenstern: *"Kaleidoscopic, multilineair, and when it comes to rhythm,*

nearly acrobatic." Hines zorgde ervoor dat de piano echt iets ging voorstellen in een jazzband. Neem nou zijn versie van *Body And Soul*, aan het eind van de eerste cd. Gekozen in een ongewone toonsoort, en met een virtuositeit die Art Tatum evenaart. Of zijn bewerking van *Little Girl* uit 1959, in een halsbrekend tempo en in een stijl die verraadt dat hij de nieuwere ontwikkelingen van de jazzpiano (zoals van zijn pupil Nat King Cole) ook met gemak in de vingers had. Idem *Get Happy*. Daar staat tegenover dat zijn sublieme gaven in de dixie-achtige Hangover-bands (een omgeving onder zijn werkelijke niveau) niet altijd manifest konden worden. Ook niet bij de meeste stukken van de Armstrong-band uit 1948. De solo- en kwartetopnamen in deze box springen er toch het meest uit.

Verhaal erachter?

Het spel van Earl Hines bracht bij beroemde jazzauteurs het beste naar boven. Zoals bij Gunther Schuller, de schrijver van *The Swing Era*: "Luisteren naar Earl Hines is alsof je aan de rand van een afgrond staat bij een zware storm." Of bij Whitney Balliett: "Hij gaf ons de indruk van een danser die zich herhaaldelijk dichterbij of verder weg van de luisteraar bewoog, of van geluiden in de verte die los worden gemaakt door de wind." Balliett zag in 1964 een optreden van Hines in een klein theater in New York. De pianist was toen 59 jaar en had tien jaar niet in New York gespeeld. Maar hij durfde het aan om een volledig concert solo te spelen. Balliett was verbluft door het briljante in Hines' spel, het was nog subtieler en onvoorspelbaarder dan hij zich herinnerde. *"Even Hines' face, which has the nobility often imparted by a wide mouth, a strong nose, and high cheekbones, was hypnotic."*

Compleet?

Van geen kant. Zo is er geen enkele opname van de fameuze bigband die Earl Hines vanaf 1928 leidde in de Grand Terrace Ballroom (gerund door Al Capone) in Chicago, *"the most broadcasted band in America."* Ook niets van zijn geniale opnamen met Armstrong in 1927. Deze box bevat dus geen breed overzicht van hoogtepunten uit leven en werk, maar wel een serie verbluffende solo's. J

Earl Hines: Piano Genius At Work
7 cd-set + dvd
Storyville, 108 8615

Het wonder van SFJAZZ

In juni 2013 bracht ik mijn eerste bezoek aan SFJAZZ, het glazen jazzpaleis dat in januari van dat jaar was geopend op een passende locatie, vlak bij de San Francisco Opera en de San Francisco Symphony. Oprichter en artistiek directeur Randall Kline vertelde toen vol trots over de realisering van zijn droomproject, dankzij de zestig miljoen dollar die hij van particuliere schenkers had weten binnen te halen. Maar hij besefte tegelijkertijd: "Nu begint het echte harde werk. De komende drie jaar worden het lastigste." Want SFJAZZ, voortgekomen uit een bescheiden buurtevenement dat in 1983 voor het eerst werd georganiseerd, moest de sprong maken van festival naar continue jaarprogrammering.

Die drie jaar waren eind mei 2016 voorbij, dus het was een goed moment voor een hernieuwde ontmoeting met Randall Kline. Hij ontvangt mij graag voorafgaand aan het concert van die zaterdagavond: de Preservation Hall Jazz Band uit New Orleans met als gasten het folkrock-duo Shovels & Rope.

Een blik op het programma van de voorafgaande maanden maakt duidelijk dat SFJAZZ de muziek zeker niet popi benadert. In de woorden van Randall Kline: *"We don't dumb it down."* Een kleine greep: naast Tuck & Patti en Gilberto Gil bijvoorbeeld ook Kenny Barron, Cassandra Wilson, Cyrus Chestnut en muzikale reconstructies van Jackie McLeans *Let Freedom Ring* en Joe Hendersons *Mode For Joe.* De keus van de vier *resident artistic directors* spreekt eveneens boekdelen: Terence Blanchard, Esperanza Spalding, drummer Eric Harland en tabla-speler Zakir Hussain.

En hoe loopt het dan met de exploitatie? Randall Kline lijkt er zelf enigszins beduusd van. "Sommige dingen verbijsteren mij ook. *The novelty hasn't worn off.*" Bij de opening van het gebouw had SFJAZZ drieduizend leden, die bedragen variërend van honderdtwintig tot honderdduizend dollar per jaar betalen (met een studententarief van zestig dollar). Er zijn inmiddels dertienduizend leden en volgend jaar hoopt Kline de vijftienduizend te passeren. En dat in een stad van 850.00 inwoners, ongeveer even groot als Amsterdam.

Nog verbazingwekkender is de gemiddelde bezetting van zijn zevenhonderd stoelen tellende concertzaal. *"It's kind of crazy,* over het hele jaar 94 procent." Zijn budget was bij de start negen miljoen per jaar en dat is nu opgelopen tot zeventien miljoen dollar in het komende seizoen. Daarvan haalt hij 55 à zestig procent uit de kaartverkoop.

Op de vraag naar de verklaring van dit wonder citeert Randall Kline een uitdrukking die in het nabijgelegen Silicon Valley de ronde doet: *virtuous circle*, niet te verwarren met vicieuze cirkel. "Er zijn twee factoren waardoor dit gebouw werkt. De eerste is het gebouw zelf, het ontwerp, waarbij we ons hebben laten inspireren door de open zaal die Herman Hertzberger voor het Utrechtse Vredenburg ontwierp. We streefden ook naar een hybride, iets tussen een concertzaal en een nachtclub in. Je kunt bij ons bijvoorbeeld tijdens het concert je glas wijn mee naar binnen nemen."

"De tweede factor is de programmering zelf. We werken heel hard om iedere week van donderdag tot en met zondag concerten te presenteren die hetzij een soort thema hebben, hetzij op een zinnige manier in een context zijn geplaatst. De Preservation Hall Jazz Band was hier vorig jaar nog samen met pianist/zanger Allen Toussaint, vier avonden, steeds uitverkocht. Nu hebben we het heel anders aangepakt: de eerste twee dagen speelde de Preservation Hall Jazz Band samen met Cubaanse musici, vanavond met het duo Shovels & Rope, en morgen met Ivan Neville van The Neville Brothers.

"Door die open benadering hebben we iets bereikt dat mij ook verbijstert: elke avond is bijna vijftig procent van het publiek gloednieuw. Zo krijg je die *virtuous circle*. Mensen worden aangetrokken door het gebouw en door de programmering, ze zeggen dan: '*I never thought there was a place like this for jazz*', en worden lid.

"We kunnen het ons veroorloven om avontuurlijk te zijn. Het grootste risico dat we tot nu toe hebben genomen was vorig jaar. Terence Blanchard had een opera geschreven, *Champion*, over het dramatische leven van de zwarte biseksuele bokser Emile Griffith, die in de jaren zestig wereldkampioen weltergewicht en middengewicht was. Die opera was drie jaar geleden een keer in St. Louis opgevoerd en een plaatselijk operagezelschap wilde het in San Francisco doen. Ik zei: 'Prima, Terence Blanchard is een van onze *resident artistic directors*, we gaan die opera hier produceren.' En dat hebben we gedaan: geen concertante vertolking maar een echte theateruitvoering, compleet met orkest, decors, kostuums, alles. Acht voorstellingen, allemaal uitverkocht."

De allerbelangrijkste factor is misschien wel de basishouding die Randall Kline heeft gekozen. "Wij proberen altijd met de jazz vooruit te kijken en de valkuilen te vermijden die voortkomen uit de manier waarop de jazz vaak naar zichzelf kijkt. Je hebt hier het jazzradiostation KCSM en een van hun slogans was: *'Keep jazz alive.'* Ik zei tegen een van hun bestuursleden: '*That is absolutely the worst thing you can say about jazz, because if you have to keep something alive, it means it's dying.*' Ze gebruiken die slogan nu ook niet meer.

"De slechtste gewoonte in de jazz is om erover te denken als een speciaal soort muziek die gepreserveerd moet worden. Wij hebben 25 jaar onafgebroken groei achter ons, *in thinking about jazz as being something that is growing and exciting and lively.*"

Bert Vuijsje
www.bebopbusiness.com

JAZZ ICOON
CARLA BLEY 80 JAAR

ECM

ECM 4779711
CARLA BREY,
ANDY SHEPPARD,
STEVE SWALLOW
andando el tiempo

"[....] achter de kalme, welluidende melodielijnen schuilt een weerbarstige wereld"
-Trouw, 2016

new arts international

DISTRIBUTED AND MARKETED BY NEWARTSINT.COM

SUGARFACTORY

TAKUYA KURODA

"NO ONE SOUNDS LIKE TAKUYA…HIS TONE, WARMTH AND MOST OF ALL HIS STORYTELLING HAVE INSPIRED ME FOR YEARS. HIS WRITING IS SOULFUL, MODERN, AND EFFORTLESSLY BRIDGES THE GAP BETWEEN JAZZ AND SOUL, AND BETWEEN HISTORY AND TOMORROW."

JOSÉ JAMES

DINSDAG 8 NOVEMBER
SUGARFACTORY AMSTERDAM

TICKETS NU TE KOOP VIA WWW.SUGARFACTORY.NL

7 days a week
Lijnbaansgracht 238 Amsterdam

Joe Henry en Allen Toussaint tijdens hun eerste ontmoeting in 2005, werkend aan het album 'I Believe To My Soul'.

Foto: **Mieke Kramer**

Producer Joe Henry over

American Tunes

Allen Toussaint, The Saint of New Orleans, is niet meer. De laatste tien jaar van zijn leven werkte hij - zelf een gevierd producer - nauw samen met producer Joe Henry. Henry is een ervaren singer-songwriter met veertien soloalbums op zijn naam. Hij was het die *American Tunes* produceerde, het album dat drie weken voor Toussaints dood voltooid werd.

Tekst: **Sjeng Stokkink**

Henry: "Als teenager was ik geïnteresseerd in alle mogelijke Amerikaanse muziekstijlen en bij het lezen van hoesteksten kwam ik steeds vaker Toussaints naam tegen. Als artiest, songwriter, producer, arrangeur, label- en studio-eigenaar, talentscout en wat niet meer. Op een gegeven moment concludeerde ik uit dit alles dat zelfs mijn *alltime favorite* groep The Band het door Toussaint gebaande pad volgde: namelijk specifieke Amerikaanse muziekvormen als folk en country verdiepen met soul en funk. Sindsdien volgde ik alles wat er van hem verscheen. Toen ik begin 2005 aan mijn albumproject *I Believe To My Soul* begon, in een poging de hoogtijdagen van de soul te reconstrueren, wist ik naast Mavis Staples, Billy Preston, Ann Peebles en Irma Thomas ook Allen Toussaint voor deelname te interesseren. Hij kwam er zelfs voor naar Los Angeles, terwijl hij New Orleans eigenlijk nooit meer verliet. Twee maanden na de opnamen joeg orkaan Katrina hem zijn geliefde stad uit. Weer twee maanden later ontmoette ik Allen in New York voor de promotie van het album. Door dit alles vroeg Nonesuch Records mij de tracks van Allen Toussaint en Irma Thomas voor het benefietalbum *Our New Orleans* te produceren." Kort daarna ging, op instigatie van Elvis Costello, het Costello/Toussaint-albumproject *The River In Reverse* van start en men zag Joe Henry als de aangewezen producer hiervoor. Zo ontstond een hechte band tussen Toussaint en Henry, gestoeld op wederzijds respect. Dat gaf Henry de moed om Toussaint in 2009 zijn idee voor *The Bright Mississippi* voor te leggen. Daarop zou Toussaint een verzameling New Orleans-gerelateerde jazzklassiekers vertolken, van Jelly Roll Morton, Sidney Bechet, Duke Ellington, Leonard Feather, Django Reinhardt, Thelonious Monk en zo meer. Hij werd begeleid door een jazzcombo dat Henry samenstelde. Het album kwam bijzonder goed uit de verf en kreeg juichende kritieken en een Grammy-nominatie. Een opvolger kon niet uitblijven. Het werd *American Tunes,* ook al ging daar een fiks aantal jaren overheen. Henry achteraf over zijn band met Toussaint: *"I've never had another relationship in my life like the one I enjoyed with Allen. And I won't ever again."*

"Prachtig, maar **niet genoeg** voor een album"

Twee sessies

Hoe kwam *American Tunes* uiteindelijk tot stand? Henry: "Na lang aandringen van mijn kant deden we in 2013 een sessie in Allens studio. Waarbij we zijn zeer eigen solovariaties op Professor Longhair-composities opnamen. De professor is, zoals bekend, Allens grote voorbeeld. Prachtig, maar niet genoeg voor een album, concludeerden we beiden. Twee jaar later stelde ik hem voor die opnamen te combineren met zijn variaties op het werk van andere toonaangevende Amerikaanse componisten, zoals Duke Ellington, Fats Waller en Bill Evans om zo Professor Longhair naar datzelfde plan te tillen. Hoewel Allen aanvankelijk huiverig was voor een dergelijke onderneming, volgde er uiteindelijk een vruchtvolle opnamesessie in Los Angeles." Net als op *The Bright Mississippi* zingt Toussaint slechts op één track. Henry: "Een verzoek van opdrachtgever Nonesuch, met het oog op de waarde van Allens zangstem. Ik wist dat hij Paul Simons *American Tunes* al eens live had uitgevoerd en stelde het de laatste opnamedag aan Allen voor. Hij deed het ter plekke en bezorgde alle aanwezigen vochtige ogen!"

Kwetsbaar

Het overlijden van Toussaint kwam natuurlijk onverwacht. Stonden er nog meer opnamesessies voor het album gepland? Henry: "Nee, we waren allebei zeer tevreden over de opbrengst van de twee sessies, alleen hadden we de volgorde nog niet bepaald. Dat heb ik samen met de Nonesuch-bazen David Bither en Bob Hurwitz gedaan, en daarbij is zelfs nog een aantal solostukken ongebruikt gebleven. De track *Lotus Blossom* is mijn persoonlijke favoriet, omdat zich daar een compositorische verwantschap tussen Toussaint en Billy Strayhorn manifesteerde, die mij in totale verrukking bracht." Wat heeft Joe Henry in die tien jaar samenwerken van Toussaint geleerd? "Oh, te veel om op te noemen! Maar wat ik het meest in hem bewonderde, en wat ik zelf ook ooit hoop te bereiken, is zijn bereidwilligheid om altijd weer ver buiten zijn *comfort zone* te treden en om het nieuwe te exploreren. Dat is toch iets wat je van iemand op zijn leeftijd en met zijn statuur toch niet meer zou verwachten. Hij was immers al een held en een beroemdheid, maar toch stelde hij zichzelf steeds weer kwetsbaar op om te reiken naar het onbekende, het nieuwe, het nòg hogere. Ik denk dat dit de belangrijkste eigenschap is die een artiest kan bezitten: zo'n klaarheid van geest en zo'n ongebreidelde moed!" J

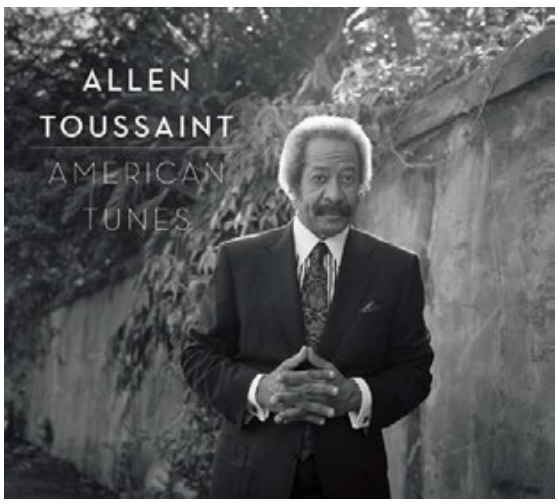

"Optreden is een
collectief
avontuur"

Foto: **Frank Loriou**

Melanie De Biasio

Een lange track als totaaltrip

Deze zomer was de Belgisch-Italiaanse Melanie De Biasio actief op North Sea Jazz en Jazz Middelheim. Een dame in het jazzcircuit die weet wat ze wil en daar op haar laatste albums en op de podia steeds dichter bij in de buurt komt. "Ik voel meer blues dan jazz in mij. Ik leerde evenveel van John Lee Hooker als van Nina Simone of Duke Ellington."

Tekst: **Willem Jongeneelen**

Haar lach is betoverend, haar ogen staan vragend. Alles in het leven van Melanie De Biasio (38) lijkt ze intens te beleven. Componeren, opnemen, optreden, maar ook het praten erover. Onze ontmoeting vindt plaats in het prachtige gebouw - in een statig deel van hartje Brussel - waar haar platenmaatschappij Play It Again Sam (PIAS) zijn intrede nam. Precies op de plaats waar ze vier jaar geleden voor het eerst binnenwandelde met de opnamen van *No Deal* onder haar arm en het verzoek of zij interesse hadden het album uit te brengen. De begroeting is hartelijk, maar er zit eerst ook iets afwachtend in haar houding. Tot ze gerustgesteld is en ze vol passie ontbrandt over haar muziek, haar aan elkaar gewaagde bandleden, de altijd anders zijnde optredens en haar speciale nieuwe plaat: *Blackened Cities*. Die bevat slechts één track. Het gelijknamige nummer beslaat een volledige plaatkant op de vinylversie. Het nummer duurt dan ook bijna 25 minuten. Op de andere kant: niets.

Ademstokkend

Melanie De Biasio besefte bij dat eerste bezoek aan PIAS dat ze na de release van haar debuut *A Stomach Is Burning* (2007) ook daar voornamelijk bekend stond als jazzzangeres. "Dat album was ook typisch jazz. Het was in drie dagen opgenomen met geweldige muzikanten. Het was een productie zoals je die voor een jazzplaat mocht verwachten. Ik was nog relatief jong, nog niet zo lang van het conservatorium af en blij dat ik überhaupt een platendeal had. In de jaren die erop volgden, ben ik steeds meer mijn eigen geluid gaan zoeken. Het duurde zes jaar voor ik helemaal tevreden was. *No Deal* was voor mij geen typische jazzplaat meer. Daarom wilde ik een platenmaatschappij die ook ervaring had met popmuziek." Ze verrast sinds 2013 steeds grotere delen van de wereld met dat uitgepuurde, dwars door de ziel snijdende album. *No Deal* bezat wel nog een ondergrond van vrij musicerende mannen met een jazzachtergrond, maar er zijn ook raakvlakken met blues, popmuziek en zelfs psychedelica. Een klanktapijt met bezwerende ritmes en daarover- en doorheen die bloedmooie stem en indringende woorden van de ingehouden zingende De Biasio. Ze weet met weinig woorden enorm veel te zeggen. Het is een album over liefde, met druk omgaan, twijfels, angst, vertrekken en opnieuw beginnen. *No Deal* doet bij velen nog altijd de adem stokken, iedere keer opnieuw. "Ik besef dat de wereld nog niet klaar is met *No Deal*. De songs leiden een eigen leven. Ze schreiden voort. Langzaam, maar vastberaden. Ik creëerde ze, maar de weg erheen was lang en zwaar. Ik wist al jaren precies wat ik wilde, maar moest wel nog uitzoeken hoe dat te bereiken."

Twijfel

Melanie De Biasio leerde veel van de pure muziek die ze thuis op albums van onder meer Nina Simone tegenkwam. "Ik wilde een album waar alleen nog maar plaats was voor de essentie van die speciale emotie. Het was een kwestie van in de eigen ziel kijken, zaken schrappen en de songs in dienst durven stellen van het inlevingsvermogen en de verbeelding van de luisteraar. Om het verhaal universeel te maken, had ik tijd nodig. Stiltes, het eigen falen, die twijfels – dat werden uiteindelijk ook allemaal wezenlijke elementen van het geheel."Ze besefte dat maar één persoon *No Deal* kon gaan produceren. Melanie zelf dus. "Nee, daar had ik geen ervaring mee of opleiding voor genoten. Maar ik ben gefascineerd door geluid, leerde omgaan met computers, protocollen en leerde andere hulpmiddelen inzetten om mijn doel te bereiken. Toch duurde het lang voor de arrangementen op zijn plek vielen. Zelfs toen de composities klaar en de teksten

uitgefilterd waren, volgde er nog een hele tijd van eenzaamheid en twijfel", zo verklaart de zangeres zichtbaar aangedaan. "Ik moest destijds eropuit. Afstand nemen van het hele proces om het daarna in goede banen te kunnen leiden. Ik ging werken bij een organisatie die mensen begeleidt in hun ontwikkeling. Even iets totaal anders, even focussen op het echte leven. Ik begeleidde onder andere gedetineerden in de gevangenis. Dat was een geweldige ervaring. Veel van geleerd. Na dat werk zijn we de studio ingegaan. Ik zei tegen de muzikanten dat ze als schilders moesten denken en het album stond er in drie dagen op."

Commerciële zelfmoord

Melanie De Biasio is een gevoelig mens. Beluister *No Deal* met de ogen dicht en die gevoelens worden bijna tastbaar. Ze kruipt onder je huid. Ze zingt in het Engels, maar groeide Franstalig op in de grauwe industriestad Charleroi. Haar vader was Italiaans, haar moeder Belgisch. De muziek die ze als kind hoorde, was voornamelijk afkomstig van de platenspeler van haar grootmoeder aan vaders kant. De Italiaanse was geobsedeerd door de opera's van Pavarotti. Melanie leerde als kind dwarsfluit spelen, trad toe tot de plaatselijke harmonie en zong met haar tweelingzus vanaf haar vijftiende een aantal jaar in een popbandje. De jazz kwam later, al bezit ze nog altijd een heel open geest wat muziekbeleving betreft. Ep *Blackened Cities* verrast opnieuw de muziekwereld. Een lange track als totaaltrip. Commerciële zelfmoord, zo dacht de zangeres daar eerst ook zelf over. "Ik was eerst niet van plan het nummer uit te brengen. Wel wilde ik graag naar buiten treden met muziek zoals we die ook op het podium maken. We zijn daar volledig aan elkaar gewaagd en geven elkaar veel ruimte. Natuurlijk zijn er afspraken, maar we laten veel aan het moment over. Zo ontstond ook *Blackened Cities*. Het nummer is opgebouwd zoals we een concert opbouwen. We begonnen met niets en alles stapelde zich heel natuurlijk op. We namen twee versies op, maar ik greep voor mezelf steeds terug op één ervan. Ik luisterde er steeds opnieuw naar en alles beviel me aan de track. Ik zag steeds minder redenen om het nummer niet uit te brengen en ben er uiteindelijk volledig voor gegaan."

Foto: **Frank Loriou**

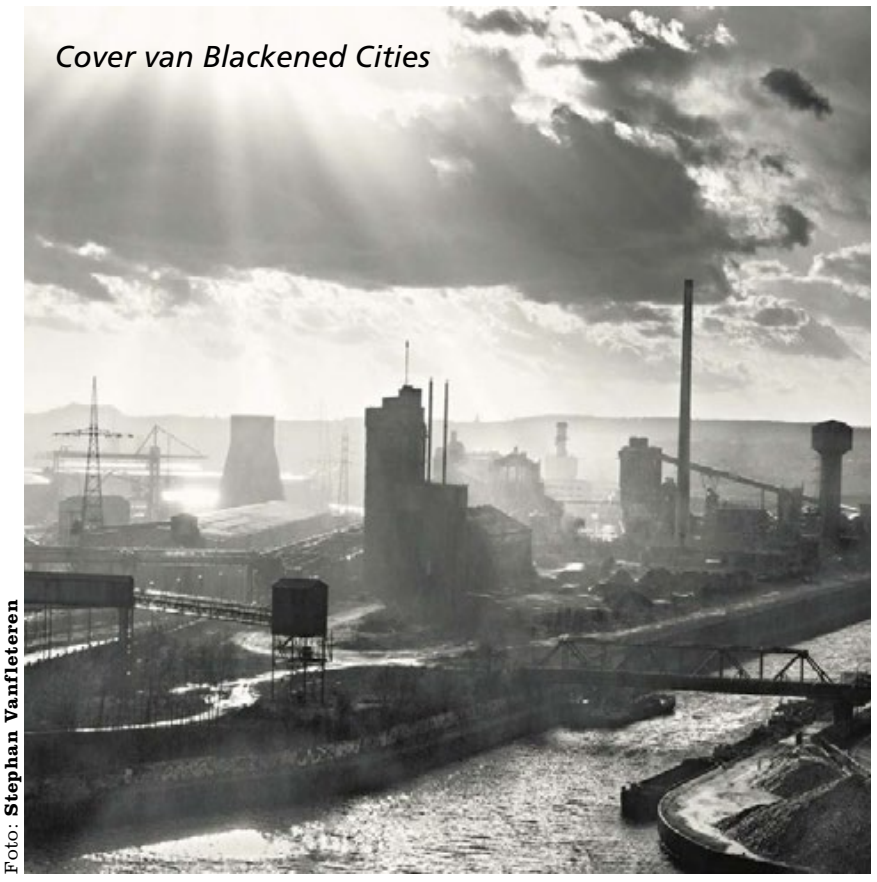

Cover van Blackened Cities

Foto: **Stephan Vanfleteren**

‘Goldjunkies’

Blackened Cities is voor De Biasio een track die staat voor vrijheid. “Met de muziek van *No Deal* ben ik met mijn band de wereld over gereisd. Het viel me op dat veel steden die ik bezocht iets gemeenschappelijks hebben. De mensen zijn er met veel, maar ze zijn individueel allemaal op zoek naar hetzelfde. Ik noem ze ‘goldjunkies’. Ze moeten soms diep graven. Dat goud aan het einde van de zoektocht kan voor veel zaken staan: zon, geld, geluk, familie. Veel mensen in steden hebben het niet gemakkelijk, maar ik werd geraakt door hun zoektocht.” Op de hoes is een schitterende foto te zien van de stad Charleroi, niet toevallig de stad waar de zangeres werd geboren en de eerste achttien jaar van haar leven doorbracht. “Natuurlijk ligt die stad me na aan het hart. Maar het ook zo maar Detroit of Manchester geweest kunnen zijn, want zoals ik al zei, sommige steden hebben veel gemeen. Ik was vorig jaar met Arno Hintjens op stap in Oostende. We vertelden elkaar verhalen over onze geboortesteden. Hij vertelde me over de foto van Stephan Vanfleteren van Charleroi. Ik kende die niet, maar Google bracht uitkomst.” De Biasio werd geraakt door het bijzondere licht dat de stad verlichte en de schitterende manier waarop Vanfleteren dat had vastgelegd. “Ik wist meteen dat die foto de hoes moest sieren en dat ik de fotograaf wilde ontmoeten. Superaardige vent! Bovendien bleek er nog een heel mooi verhaal aan die geweldige foto vast te zitten. Stephan Vanfleteren was een maand in Charleroi geweest voor een grote reportage. Hij luistert tijdens zijn werk - het wachten op de juiste lichtinval - veel naar muziek. Hij vertelde me in die periode helemaal in de ban te zijn geweest van één album: *No Deal.* Hij kende mij verder niet en wist ook niet dat ik oorspronkelijk uit Charleroi kom. Toeval of magie? In ieder geval zou je kunnen denken dat mijn muziek ergens iets kan hebben bijgedragen aan die foto. Mooi idee, toch?”

Verantwoordelijkheid

Tijdens concerten wordt *Blackened Cities* door Melanie De Biasio en haar band regelmatig als openingstrack gespeeld. In een soms nog langere versie dan het origineel op het album. Ze houden ervan het publiek uit te dagen. “Als ik zelf naar een optreden ga kijken, wil ik ook uitgedaagd worden. Ik luister dan naar het verhaal en wil deel uitmaken van dat verhaal. Optreden is een collectief avontuur tussen de muzikanten, de geluidsman, de lichtman en het publiek. Een setlist is voor ons niet meer dan een leidraad. De songs hebben thema’s, maar we laten ons leiden door wat we elkaar voorschotelen, wat voor dag het is, hoe de stemming is en wat je terugkrijgt van het publiek. Er zijn afspraken en er is een leider. Dat ben ik. Omdat er nu eenmaal een kapitein op een schip moet zijn. Ik zal ook als laatste dat schip verlaten als het zou zinken. De band is mijn verantwoordelijkheid, al opereren we op het podium op basis van volledige gelijkwaardigheid.” Melanie De Biasio was de eerste Belgische artiest die uitgenodigd werd voor het programma *Later With Jools Holland* op de BBC. Hoe goed haar muziek in het buitenland ontvangen wordt, is tevens af te leiden aan de European Border Breakers Award, die ze in 2015 op Eurosonic mocht ontvangen, en af te meten aan de release van *Gilles Peterson Presents No Deal Remixed*. “PIAS had me al eerder gepolst voor remixen. Ik antwoordde stellig: *‘No way!’* Bij de BBC ontmoette ik Gilles Peterson en hij stelde voor het hele album te laten remixen en dat onder zijn naam op die manier uit te brengen. Daar ben ik mee akkoord gegaan, omdat het daardoor zijn verhaal werd. Ik werd ontheven van iedere verantwoordelijkheid, om de simpele reden dat het vanaf dat moment niet meer mijn verhaal was en ik er dus ook geen mening meer over hoefde te hebben. Ik kan het loslaten.” Een van de remixen op het album staat op naam van Eels. Met die versie van haar *I Feel You* is de zangeres zeer ingenomen. “We hebben een periode als support voor die Amerikaanse band gefungeerd. Ze waren oprecht geïnteresseerd en er ontstond echt een band. Toen zanger Marc Everett over het remixproject van Peterson hoorde, eiste hij meteen *I Feel You* op. Hij heeft het zelfs gratis gedaan, omdat hij het zo graag voor mij wilde doen, de schat!” De Biasio heeft een vrije geest en staat open voor ook andersoortige avonturen. Zo is ze te horen in de titelsong *Shedding Skin* van het laatste album van de Britse zanger/muzikant Ghostpoet. “Ik doe alles op intuïtie. Ik sta open voor andere culturen en stijlen. Ik werd gevraagd, vond zijn vorige album mooi en wilde hem wel ontmoeten. Het ging snel. Ik zat hooguit twee uur in de studio. Ze waren allemaal bijzonder verbaasd. Ik luisterde, zong de track in en het voelde direct goed. Dat waren ze blijkbaar niet gewend. Ik zing vaak zoals ik schilder. Op het doek laat ik het penseel het werk doen. Dat is mijn gids. Ik laat het gaan. Een paar lijnen zijn vaak genoeg. Zodra het verstand zich ermee gaat bemoeien, stop ik en ga ik iets anders doen.” J

> “Zodra **het verstand** zich ermee gaat **bemoeien**, stop ik en ga ik **iets anders** doen”

Carla Bley 80 jaar

Een heerlijk frisse bries

Ze is ongetwijfeld een grote 'lady of jazz.' Carla Bley werd onlangs tachtig, maar denk niet aan een mummelend besje in een bejaardenhuis. Ze is net zo bezig als vroeger, en vanuit de verte bezien lijkt het of de tijd heeft stilgestaan. Nu jubileert ze met twee albums tegelijk.

Tekst: **Coen de Jonge |** Foto's: **Caterina di Perri**

Met zulk haar kun je een leven lang toe. Lang, blond, wijd uiteenstaand – in het Duits hebben ze er de uitdrukking '*Vogelscheuche*' voor, en bij ons zeggen ze al gauw ragebol of pleeborstel. Carla Bley (1936) mag dan dit jaar tachtig zijn geworden, in de verte lijkt ze nog steeds op het frêle meisje dat in de jaren zestig de jazzwereld verbaasde met hoogst originele muziek. Aanvankelijk was die te beluisteren op albums van anderen, zoals van haar eerste man Paul Bley, en ze smaakte ook het genoegen dat progressieve jazzmusici als George Russell, Jimmy Giuffre en Don Ellis al vroeg composities van haar selecteerden. Maar vanaf eind jaren zestig trad ze zelf meer op de voorgrond. Het was echtgenoot/pianist Paul Bley die haar stimuleerde om zelf muziek te schrijven. Bley zette in 1958 al een stuk van haar op een plaat, *O Plus One*, en in 1964 vulde hij zelfs het hele album *Barrage* met haar werk. Niet slecht voor een meisje uit Oakland dat op haar veertiende absoluut kunstschaatster wilde worden ("het was daar zo'n beetje het enige wat ik kon doen, het was voor mij de schaatsbaan of het sterfhuis") en dat het zelfs tot de zevende plek schopte bij het kampioenschap van Californië. Ze oefende er dag en nacht voor en dat leidde er wel toe dat ze minder in de kerk kwam. Tot ongenoegen van haar vader, die pianoleraar, kerkorganist en koordirigent was. Ze kon immers al zo aardig pianospelen, in de kerk uiteraard. Maar ze kwam er ook in aanraking met de muziek van zwarte kerken in de buurt. "Die kerk van ons stond dichtbij enkele *black Pentecostal churches,* en ik vond die muziek daar erg mooi. Toen ik later naar de jazz overging, ontdekte ik dat de akkoorden en harmonieën niet zoveel verschilden."

Sigarettenmeisje

De kennismaking met de jazz gebeurde al toen ze twaalf was. Ze hoorde Lionel Hampton, het Modern Jazz Quartet en Gerry Mulligan, en ze vond het allemaal uitermate opwindend. Als ze na het kunstschaatsen echt muziek ging maken, zou het jazz moeten zijn.

Ze is als **een trage spons**, die haar ideeën overal vandaan haalt

Voor haar ouders werd het nog erger. Op haar zeventiende trok ze naar New York, waar ze in jazzclub Birdland werk vond als sigarettenmeisje. Ze wilde alles opzoeken wat slecht en verkeerd was en met zo veel verboden dingen bezig zijn als maar enigszins mogelijk was, vertelde ze later. Birdland was wel een prachtige leerschool. Horace Silver speelde er, soms Thelonious Monk, en Count Basie trad er ook vaak op. Het sigarettenmeisje in haar zelfgenaaide pakje schroomde trouwens niet om haar zelfgeschreven stukken aan passerende musici aan te bieden. Hoe ze dat deed? "Nou, dan vroeg ik: 'Neem me niet kwalijk meneer Coltrane, wilt u mijn wals spelen?' Ik had niet door dat het op die manier niet echt werkte." Tot ze Paul Bley in die club ontmoette. Die zorgde er ook voor dat mensen als Jimmy Giuffre en Art Farmer haar stukken gingen spelen. Ze vonden ze leuk omdat er geen cliché's in zaten – een gevolg van haar niet heel doorleefde opleiding. "Ik had een grote hekel aan studeren", zei ze ooit. "Ik kan ook geen technische hoogstandjes uithalen. En ik ben een langzame leerling. Dat is geen handige combinatie.." Maar dat nadeel had ook een voordeel: de muziek van Bley werd door haar collega's ervaren als een heerlijk frisse bries. Ze is als een trage spons, die haar ideeën overal vandaan haalt. "En als ik dan eindelijk mijn noten heb gevonden, weet ik zeker dat die goed zijn."

Escalator Over The Hill

Carla en Paul Bley trouwden in 1957. Het huwelijk duurde een paar jaren: in 1964 scheidden ze al en in 1967 trouwde Carla (die haar achternaam Bley handhaafde) met trompettist en orkestleider Michael Mantler. Met Mantler werd haar professionele bestaan nog intensiever. Samen ondernamen ze een veelheid van initiatieven, zoals de platenlabels JCOA en WATT, het Jazz Composer's Orchestra (voortgekomen uit een serie concerten van de Jazz Composers Guild in 1964) en het superavant-gardistische project *Escalator Over The Hill*, oftewel *EOTH*. Dat laatste project, dat begon in 1968 en dat in 1971 tot een platenalbum leidde, heet in de jazzvolksmond nog steeds een jazzopera. Dat was niet hun eigen betiteling, Bley en Mantler gaven de voorkeur aan de term '*chronotransduction*', een onvertaalbare aanduiding die toch een adequate vlag is boven dit krankzinnige en megalomane project. Kernwoorden: rebels, oeverloos, revolutionair, humoristisch, chaotisch, ontregelend - een samenballing van vrije creatieve krachten aan het eind van de jaren zestig. Carla Bley was de componist, en de vaak zeer absurde tekst was van de als beatdichter bekendstaande Paul Haines. *EOTH* is nog steeds een perfect tijdsbeeld, van een periode waarin de jazz eigenlijk wat uit de gratie leek te raken. Oorspronkelijk verscheen het album in een box met drie platen, waarbij de laatste track op kant zes gefixeerd was en zodoende eeuwig doorliep. In een latere cd-uitgave moet de luisteraar het doen met een 'hum' die slechts twintig minuten duurt.

Opgave

Bley, Haines en Mantler haalden hun medewerkers voor *EOTH* uit een breed spectrum van toenmalige artiesten. Zo had men als 'narrator' de inmiddels legendarische actrice Viva aangezocht, een hipster en '*superstar*' uit The Factory van Andy Warhol. Ex-Cream bassist Jack Bruce, de jonge Linda Ronstadt, de jazzvocalisten Jeanne Lee en Sheila Jordan, popzanger Paul Jones, gitarist Don Preston, bassist Charlie Haden, jazzlieden als Roswell Rudd en Howard Johnson (die als 'ventriloquist' werd opgevoerd) – ze deden met vele anderen mee bij de keren dat er segmenten van *EOTH* werden opgenomen,. Zo zaten er in het (Chronotransductional) Orchestra (& Hotel Lobby Band) experimentele jazzmusici als altist Jimmy Lyons, tenorist Gato Barbieri, trombonist Jimmy Knepper en drummer Paul Motion. En dat was nog maar een klein deel van het geheel. *EOTH* begon in 1967 met een gedicht dat Paul Haines naar Carla Bley had gestuurd. Dat paste voor Bley's gevoel heel goed bij een stuk dat ze net aan het schrijven was, en vervolgens besloten ze samen een opera te schrijven. Haines in India en Bley in New York. Zo gaan die

Wie een leven lang
experimenteert,
blijft altijd jong

dingen. Om het project uiteindelijk op de plaat te krijgen, bleek (ook financieel) een enorme opgave, maar uiteindelijk lukte het. Helaas bleken de technici het idee van de eeuwige 'hum' aan het slot eerst niet voor elkaar te krijgen, en toen ze dat wel fiksten, konden ze de master niet meer vinden. Nou ja.
Leeft *EOTH* nog steeds of is het langzamerhand een item voor een archief? Welnee, dit voorjaar reisde Bley nog naar Hamburg voor een uitvoering van haar muziekstuk *La Leçon Française*, een oratorium voor bigband en een jongenskoor. En de opvolger van *EOTH*, vindt ze zelf.

Kroonjaar

EOTH werd al in een vroeg stadium van Carla Bleys loopbaan geschapen. Officieel was het een samenwerkingsproject van meer mensen, maar haar naam stond al wel behoorlijk centraal. Ze bleef de volgende jaren in allerlei combinaties werken (zoals in het Liberation Orchestra van Charlie Haden, met Gary Burton en met Michael Mantler) maar vanaf 1974 staat haar naam als bandleider ook alleen op de covers. De groepen waarmee ze werkt hebben gevarieerde samenstellingen. Bley is heel befaamd geworden door het werk met haar eigen bigband, maar er waren ook kleinere ensembles, zoals The Lost Chords. Met die groep maakte ze enkele opvallende albums, zoals in 2007 de cd *The Lost Chords Find Paolo Fresu* – Bley zoekt haar collega's in allerlei hoeken en gaten.
Begin jaren negentig trouwde ze voor de derde keer, nu met bassist Steve Swallow, ook weer iemand uit de *inner circle* van haar muziek. Hij werkte mee aan de twee albums die Bley maakte voor het ECM-label: *Trios* (2013) en *Andando El Tiempo* (2015). Allebei gespeeld met Swallow en Andy Sheppard (sopraan- en tenorsax).
Andando El Tiempo kunnen we gezien de titel rustig opvatten als een markering van haar kroonjaar. Denk niet dat de gerijpte dame zich langzamerhand beperkt tot meer overzichtelijke thema's en geroutineerde oplossingen. Het titelstuk bijvoorbeeld (een kleine suite van drie delen) geeft een impressie van het proces waar een verslaafde doorheen moet om van die ziekte af te komen. Geen simpele kost dus, muziek met een diepere betekenis. In aanvulling op dit trioalbum komt er ook nog (op Impulse!) een bigband-cd uit van het Liberation Orchestra, *Time Life*, een album met veel Bley-composities. Een daarvan is een elegie voor Charlie Haden, die in 2014 overleed. Volgens Bley zat daar een noot in die helemaal verkeerd is. *"That's the wrongest note I ever wrote. And I made it right."* Allicht, want wie een leven lang experimenteert, blijft altijd jong. Ook door dat steile haar natuurlijk. J

Van Morrison

“De vrijheid van jazz geeft je rijkdom”

Van Morrison en jazz zijn altijd hand in hand gegaan. Zijn meesterwerk *Astral Weeks* nam hij op met louter jazzmuzikanten. Zijn omvangrijke oeuvre is doorspekt met invloeden van Miles Davis, Jelly Roll Morton en Ray Charles. Op zijn nieuwe album *Keep Me Singing* zet hij dat voort. We kregen de kans om de moeilijkste man uit de hedendaagse muziek te spreken in zijn eigen Noord-Ierland.

Tekst: **Jean-Paul Heck** | Foto’s: **Wenn.com**

Horrorverhalen komen voorbij op het moment dat het in de muziekjournalistiek over interviews met Van Morrison gaat. Hij joeg een journalist de boom in, liep meerdere keren na een vraag de ruimte uit of weigerde überhaupt een antwoord te geven. De gesprekken met Nederlandse journalisten zijn op één hand te tellen. Nieuwe ronde, nieuwe kansen en voor deze ene keer wil hij best praten over zijn nieuwe album. Locatie is de kust van het fraaie Noord-Ierland. Van Morrison groeide op in een gezin waar de bigbandmuziek van Duke Ellington, de blues van Johnny Lee Hooker en de soulmuziek van Bobby Bland als een soort permanente soundtrack door het huis schalde. “Toen ik op achttienjarige leeftijd begon, had ik een enorme voorsprong op mijn medemuzikanten. Ik kende al die oude muziek en wist waar het vandaan kwam.” Dat hij uiteindelijk wereldberoemd werd als illustere voorman van volgens velen Ierlands gevaarlijkste band Them, kon hij toen nog niet bevroeden. Van Morrison was als tiener al een gevierde ster, maar weigerde mee te doen aan de polonaise van de popcultuur. Met het meesterwerk *Astral Weeks* zette hij in 1968 de toon. Hij huurde jazzfluitist John Payne en huurde onder meer Eric Dolphins bassist Richard Davis in. De jaren daarna switchte Van Morrison regelmatig van stijl, maar jazz, blues en r&b bleven altijd vaste waarden. Een van zijn belangrijkste leermeester was Ray Charles. “*Sure,* Ray Charles is er altijd, maar in sommige songs meer dan andere. Die man heeft mij alles geleerd over timing en frasering. Ik heb ooit een keer in Engeland met hem opgetreden. Dat was een warm moment in mijn leven. Ik ben opgegroeid met mensen als Lead Belly, Jelly Roll Morton en Lonnie Donegan. Allemaal vrije geesten en jazzmuziek is vrij. Vrijheid geeft je een enorme rijkdom.”

Van Morrison was **als tiener** al een gevierde ster

Pure jazzstukken

Op zijn nieuwe album staan een paar pure jazzstukken. De track *Out In The Cold Again* is bijvoorbeeld *old school* pure jazz. Van Morrison lacht. “Ik geef geen kwalificaties aan de muziek. Het is absoluut een *tribute* aan het adres van Ray Charles. De timing, de frasering… Het is gespeeld met een contrabas en ik heb zelf de gitaarsolo gespeeld waar ik erg trots op ben.” In zijn gitaarspel huist de geest van iemand zoals Jim Hall. En de inspiratiebron voor de arrangementen is

Interview

Foto: **Norman Seeff**

de Amerikaanse pianist Vince Guaraldi. De naam van deze cultheld uit de jazz komt zelfs voor op het nieuwe album in de vorm van het nummer *In Tiburon*, een plek in Marin County. "Dat zijn mensen die speelden in de Bay Area en dat was de scene rondom Lawrence Ferlinghetti, de oprichter van de City Lights Bookstore. Ik ontmoette hem ten tijde van The Bands *Last Waltz* waar hij zijn nu zo befaamde *Loud Prayer* voorlas. Door hem kende ik mensen zoals Jack Kerouac en Gregory Corso. Velen van hen verhuisden naar de omgeving van San Francisco, waar ik ook jaren met heel veel plezier heb gewoond. Het was overigens een beweging die er was voordat ik er woonde.

"Ik zoek muzikanten die **mijn songs** beter kunnen maken"

Pianist Vince Guaraldi speelde heel veel in de jazzclubs van de Bay Area. Zijn song *Cast Your Fate To the Wind* is één van mijn favoriete jazztunes. Hij was een fantastische pianist en groot componist, die erg vroeg is overleden." Op *Keep Me Singing* barst het van de verwijzingen naar de jazz en de blues. Het nummer *Look Beyond The Hill* lijkt wat betreft feel op *Hesitation Blues* van Jelly Roll Morton. "Dat klopt zeker. Ik hou van zijn muziek en de dingen die Alan Lomax opnam. Laurence Cottle speelt een prachtige trombonesolo op dit nummer." Als ik aangeef dat hij nog altijd zijn bandleden veel ruimte geeft om te vlammen, kijkt hij licht verbaasd. "Maar dat is toch logisch? Ik zoek muzikanten die mijn songs beter kunnen maken, die iets toevoegen." Dat hij zowel in de studio als op het podium regeert, is navenant. Het liefst put hij uit de originele musici. En als dat niet lukt, rekruteert hij gewoon de zoon van een oude held van hem. "Zanger Lance Ellington zingt veel achtergrondpartijen op het album. Hij is de zoon van Ray Ellington, een geweldige Engelse zanger, drummer en bandleider uit de jaren veertig en vijftig. Mijn vader had platen van hem."

Ouders

Zijn ouders blijven een belangrijke invloed op Van Morrisons loopbaan. Hij valt met plezier in herhaling. "De platencollectie van mijn vader heeft mij gevormd. Ik leerde al op jonge leeftijd naar iemand als Lead Belly luisteren. Mijn vader bezocht midden jaren vijftig Amerika en had daar die platen gekocht. Hij was ook degene die mij meenam naar de platenzaak Atlantic Records in Belfast." De voorliefde voor Lead Belly kwam terug toen hij in 1998 een skifflealbum maakte samen met zijn grote held Lonnie Donegan en de peetvader van de Engelse jazz, trombonist Chris Barber. De zogenaamde *The Skiffle Sessions*. In juni dit jaar overleed zijn moeder Violet op zeer hoge leeftijd. Tijdens de uitvaart zong Van Morrison een aantal van zijn nummers in St Donard's Parish Church in Belfast. De kerk die regelmatig in zijn songs voorbijkomt. Dat hij de classic *On Hyndford Street* deed, was niet zo vreemd: daar groeide hij op. De dood van zijn moeder is echter geen gespreksonderwerp. Wel het concert dat hij vorig jaar op Cyprus

CANDY DULFER

"Het was alles of niets bij Van"

Het leek in 1990 bizar: de piepjonge Candy Dulfer die door Van Morrison werd gevraagd om in zijn band te spelen. "Ik kende zijn muziek wel, maar ik was geen fan van hem", weet ze zich nu nog te herinneren. Candy, nu 46, was net wereldwijd doorgebroken met het nummer *Lily Was Here* dat ze samen met Eurythmics-voorman Dave Stewart had opgenomen. "Ik werd benaderd door mensen van hem en we spraken samen met mijn moeder Inge af in een chic restaurant in Amerika. Dat was heel bijzonder want altijd als Van Morrison ergens binnenstapte, gebeurde er rare dingen. Mensen worden zenuwachtig en obers laten hun dienblad vallen. Dat soort zaken. Toen zag ik al wat zijn aanwezigheid met zijn omgeving kan doen." De rol van Candy in Van Morrisons professionele band was meteen duidelijk. "Hij is een man die niet graag repeteert en zijn blazerssectie is echt heel strak. Ik kan niet zo goed muziek lezen en ik moest een beetje door de nummers heen fiedelen." Blijkbaar verliep dit zeer naar de zin van Van Morrison. Ze speelde immers acht jaar lang regelmatig met hem mee. Waarom het klikte, weet ze wel. "Ik luister al vanaf jonge leeftijd via mijn vader Hans naar oude jazz-, bigband- en r&bplaten, dus ik kende dat genre wel. Van Morrison voelde dat meteen aan en vond het geweldig dat ik van veel van die shit op de hoogte was. Daarnaast kon hij het zeer goed met mij en mijn moeder vinden. We zijn toch een stuk losser: biertjes, gezellig kletsen en veel lachen. Dat was hij niet gewend, maar vond het wel heel fijn." Candy speelt ook mee op het legendarische livealbum *A Night In San Francisco* (1994) waarop ook blueshelden John Lee Hooker en Junior Wells meedoen. "Ik had nauwelijks tijd om mij voor te bereiden en ik moest bij zijn blazerssectie gaan staan die boeken vol met uitgeschreven partijen voor hun neus hadden staan. Maar uiteindelijk werd het toch een gedenkwaardig optreden. Bij Van Morrison is het toch zoiets van de kikker die in een prins weet te veranderen. Het is altijd alles of niets bij en dat levert echt magie op tijdens de concerten. Meer magie dan bijvoorbeeld tijdens de concerten die ik met Prince heb gedaan." In 2010 ontmoette ze Van Morrison voor het laatst voor haar televisieprogramma *Candy Meets...* "Het was een prachtig weerzien, maar ik kwam er ook meteen achter wat voor een hekel hij heeft aan het geven van interviews. Dan oogt hij meteen heel ongemakkelijk."

Avenue in Belfast gaf om zijn zeventigste verjaardag te vieren. "Het was erg bijzonder om dit in mijn eigen wijk te kunnen vieren met mijn fans en de mensen die ik al vanaf mijn jeugd ken. Hij heeft ook hoboïste Kate St. John teruggehaald. "Fiachra Trench had een prachtig arrangement geschreven voor de song *Memory Lane*. Kate, die ook speelde op *No Guru, No Method, No Teacher* (1986), weet als geen ander de stemming van deze song te pakken." De

"Het **doorgeven van de originelen** is waar het om draait"

enige cover is de soulclassic *Share Your Love With Me*. Die had ik eerder opgenomen voor een *tribute* voor soulzanger Bobby Bland. Een song die bekend werd in de versie van Aretha Franklin en later door onder meer The Band en Kenny Rogers werd gecoverd. Ik vind het gewoon belangrijk dat zo'n nummer weer een nieuw leven krijgt. Het doorgeven van de originelen is uiteindelijk toch waar het om draait." J

Van Morrison in 1970.

Foto: **David Gahr**

Bruce Iglauer, 2016

Foto: **Chris Monaghan**

Alligator Records

Beide benen in de blues

In augustus 1971 werd op het hagelnieuwe Chicagose blueslabel Alligator de lp *Hound Dog Taylor And The HouseRockers* uitgebracht. De plaat is geproduceerd door bluesliefhebbers Bruce Iglauer en Wesley Race, beiden zijn in '71 begin twintig. Het idee is vooral om de rauwe, rockende en door slidegitaar gedomineerde sound van het trio vast te leggen zoals die live in de zwarte bluesclubs klinkt. *'Genuine Houserockin' Music'* is en blijft de slogan van het inmiddels grootste blueslabel ter wereld.

Tekst: **Rien Wisse**

Bruce Iglauer (1947) is na bijna driehonderd releases - en omringd door een vijftienkoppige staf - nog altijd de baas van Alligator. Hij begint zijn loopbaan in de platenbusiness als *shipping clerk* bij Delmark, het label van zijn mentor en vriend Bob Koester. De dertig dollar per week die hij verdient, spendeert hij aan vrijwel dagelijkse bezoeken in de zwarte bluesclubs in de *south* en *west side* van Chicago. Daar raakt hij onder de indruk van de rudimentair rockende slidegitarist/zanger Hound Dog Taylor en diens twee begeleiders Brewer Phillips (gitaar) en Ted Harvey (drums). Hij noemt de muziek van het onorthodox rammelende trio "een uitbarsting van positieve energie." Iglauer barst van de anekdotes over zijn bezoeken aan de clubs: "Als Magic Slim in Florence's vanaf het podium vroeg: 'Zijn er hier nog vrouwen alleen?' Dan bedoelde hij: 'Zijn er hier nog vrouwen met wie ik niet naar bed ben geweest?' Want met vrijwel alle vrouwen die hij op de dansvloer zag, had hij het bed al gedeeld."

Eén lp per jaar

Bob Koester ziet het desgevraagd niet zitten om Taylor op te nemen, maar wordt Iglauers mentor bij het opstarten van Alligator. Iglauer financiert de negenhonderd dollar aan opnamekosten vanuit wat spaargeld en een schamel erfenisje. Hij blijft, nadat duizend lp's zijn geperst, nog negen maanden bij Delmark werken, waarna Koester hem voor de keuze stelt: Delmark of Alligator. Hij kiest voor het laatste. "Ik zie Bob niet meer zo vaak als ik zou willen, maar ik hield een toespraak op zijn tachtigste verjaardag in 2012. Het was voor beiden emotioneel, omdat we beiden weten dat zonder Bob Koester en Delmark Alligator nooit zou zijn gerealiseerd. Bob gaf me destijds drie weken vrijaf om de plaat van Hound Dog te promoten." Begin jaren zeventig brengt Iglauer één plaat per jaar uit, die steeds wordt gefinancierd uit de opbrengsten van de vorige. Er volgen nog twee albums van Hound Dog Taylor, die in december 1975 - net voor het uitkomen van zijn eerste live-lp *Beware Of The Dog!* - overlijdt.
Na de eerste plaat wordt Iglauer Taylors manager, boeker, chauffeur en roadie. De band toert al snel door heel Amerika en uiteindelijk in Australië en Nieuw-Zeeland. Tijdens een landelijke tv-uitzending in Canada zegt Hound Dog zich prettig te voelen in het land van de *Canadian Club.* Iglauer: "Hound Dog is overleden aan longkanker. Dat had niemand voorzien. We maakten ons altijd zorgen over zijn drankgebruik. In feite heb ik hem nagenoeg nooit nuchter gezien."

Passie, visie, charisma en originaliteit

Iglauer runt ondertussen zijn label vanuit een flatje volgestampt met voorraad en met de inpaktafel naast zijn bed. Niettemin brengt hij platen uit van Son Seals, Big Walter Horton en Fenton Robinson. Hij laadt ze in zijn stationcar en geeft bij commerciële radiostations die dan nauwelijks blues draaien, een exemplaar van de plaat af. Ook de pers wordt rijkelijk voorzien van promomateriaal.
"Ik gebruikte de marketingtechniek van grote labels. Zo stuurde ik als dank alle radiostations die Hound Dog Taylor hadden

gedraaid een poster met Hound Dog erop. Het kwam niet in me op dat dergelijke campagnes een financieel risico inhielden."
Nadat Koko Taylor in 1975 wordt gecontracteerd, kunnen met het aantrekken van gereputeerde artiesten als Albert Collins, Roy Buchanan en Johnny Winter grote stappen worden gezet.
Gevraagd naar de criteria waaraan artiesten moeten voldoen, zegt Iglauer: "Passie, visie, charisma en originaliteit. Ik wil artiesten die de bluestraditie als uitgangspunt hebben, die niet imiteren wat al is

"Ik ga door **tot ik doodga**, want dit is mijn hobby"

gedaan, maar met goede, nieuwe eigentijdse nummers komen. Een originele interpretatie van een cover ertussen kán. Bovendien moeten ze zowel in de studio als live kunnen creëren. En de wil hebben om bluesartiest te zijn. Zoals John Lee Hooker altijd zei: *'It's in them and it's gotta come out.'* Een druk tourschema is eveneens belangrijk, want met steeds minder fysieke platenwinkels moeten we het hebben van signeersessies na de optredens."

Vers bloed

Vandaag de dag laat de catalogus van 'Gator' zich lezen als een who's who van de bluesgeschiedenis. Naast de reeds genoemde artiesten zijn er releases van onder anderen Lonnie Brooks, Clifton Chenier, Luther Allison, Lazy Lester, Professor Longhair, Clarence 'Gatemouth' Brown, de Holmes Brothers, Joe Louis Walker, Curtis Salgado, Tommy Castro, Sugar Blue en zanger-gitarist Michael Burks, die met vier albums en een internationale reputatie voorbestemd lijkt om een grootheid te worden. Burks (54) overlijdt echter in 2012 na terugkomst van een Europese tournee plotseling op de luchthaven van Atlanta. Zijn net daarvoor afgeronde album *Show Of Strength* ziet hij niet meer uitkomen. Iglauer: "Omdat ik altijd zelf heb kunnen bepalen wat ik uitbracht, zijn al mijn albums min of meer mijn kinderen. Misschien ook wel omdat ik nooit fysieke kinderen heb gehad. Persoonlijke favorieten? Tsja, artiesten als Hound Dog, Koko, Seals, Collins en Lil' Ed & The Blues Imperials, vormden zo lang de ruggengraat van onze catalogus, dat die toch wel diep in mijn hart zitten. En dan zijn daar onze huidige *youngsters,* die hopelijk iets kunnen betekenen voor de toekomst van blues: Shemekia Copeland, Selwyn Birchwood, Jarekus Singleton, Moreland & Arbuckle en Toronzo Cannon. Toronzo is vijftigplusser, maar hij brengt zijn muziek als een jonge hond."
"Het contracteren van nieuwe ontdekkingen is mijn grootste passie. Daarom ben ik zo blij met de jonge artiesten in onze stal. Ze brengen een vorm van blues waarmee een jongere generatie liefhebbers zich kan identificeren. Het is noodzakelijk dat er vers bloed op de podia komt. Nu B.B. King niet meer leeft, is Buddy Guy (80) de enige internationaal beroemde bluesman van zijn generatie. Met de overige artiesten van die leeftijd bereik je geen jong publiek meer. Het publiek dat erop afkomt is kaal of, net als ik, grijs. Er zijn ook nauwelijks cross-overartiesten meer, zoals destijds Stevie Ray, Clapton en George Thorogood."

Onbeschrijflijke hoeveelheid demo's

"Voor jongeren zijn twaalfmatige shuffles met repeterende drie akkoordenschema's geen optie meer. Er moeten ritmes inzitten waarop jeugd kan dansen en de teksten dienen eigentijdse boodschappen te hebben en niet de droevige verhalen van weleer. Natuurlijk kan een nummer over een verloren liefde nog wel, maar de mensen willen hun leven erin herkennen, niet dat van hun grootouders. Wel moeten de teksten, zoals vroeger, uit het leven gegrepen zijn. Ik zoek artiesten die met het ene been in het verleden en het andere in de toekomst staan. Als we de blues van weleer blijven opnemen, vind je het uiteindelijk in versteende vorm terug in de musea, zoals met New Orleans-jazz is gebeurd.

Hound Dog Taylor, 1971

Foto: **Wesley Race**

Son Seals 1973

Foto: **Jan Loveland**

Al toen ik voor de derde release op het label Son Seals opnam, vroeg ik hem wat hij kon dat niet eerder was gedaan. Artiesten moeten enig benul hebben waar blues vandaan komt. Hun roots moeten dus niet liggen bij Stevie Ray Vaughan, wat tegenwoordig bij veel artiesten het geval is. Ze dienen helder in hun kop te zijn en beseffen dat hun beroep muzikant is. Degene moet niet alleen goed kunnen samenspelen, maar op en buiten het podium bovendien bandleider zijn."

Steuntje in de rug

"Elke ochtend luister ik thuis naar een greep uit de onbeschrijflijke hoeveelheid demo's die we ontvangen. Soms zit er iets tussen, zoals destijds Little Charlie And The Nightcats. Mijn missers? Ik zag de jonge Stevie Ray Vaughan en Robert Cray niet zitten. In de business wordt gezegd dat ik ook Keb' Mo' en Susan Tedeschi passeerde, maar ik herinner me dat niet. Goed, ik liet vier van de meest populair geworden bluesartiesten van de laatste dertig jaar schieten. Aan de andere kant realiseren we ons ook dat we niet iedereen kunnen hebben."
In de loop der jaren hebben we Iglauer leren kennen als een gepassioneerd en zeer gedreven man. Altijd bezig in zijn kantoor, voortdurend op andere afdelingen informerend hoe de zaken lopen, altijd toegewijd aan zijn artiesten voor wie hij zelfs in tijdelijk

"Ik zoek artiesten die met **het ene been** in het verleden en het **andere** in de toekomst staan"

minder plezierige situaties zijn huis ter beschikking stelt. Het is bovendien niet ongebruikelijk dat artiesten die in de regio Chicago spelen volkomen onverwacht binnenvallen. Voor Koko Taylor (1935-2009) wierp hij zich tijdens haar zomertournees op als roadie. Ook als nieuw aangetrokken artiesten de eerste stappen zetten op grote podia is hij vaak als steuntje in de rug aanwezig. We vragen Iglauer, inmiddels zestigplusser, hoelang hij nog denkt door te gaan met Alligator. Hij hoeft niet na te denken over het antwoord: "Tot ik doodga, want dit is mijn hobby!"

ALLIGATORS BESTSELLERS

1. Albert Collins, Robert Cray, Johnny Copeland - *Showdown!* (1985)
2. *The Alligator 20th Anniversary Collection* (dubbel-cd, 1991)
3. *Hound Dog Taylor And The HouseRockers* (1971)
4. Delbert McClinton – *Live From Austin* (1989)
5. Buddy Guy & Junior Wells – *Alone & Acoustic* (1991)

Van deze albums werden opgeteld binnen de USA meer dan een miljoen exemplaren verkocht

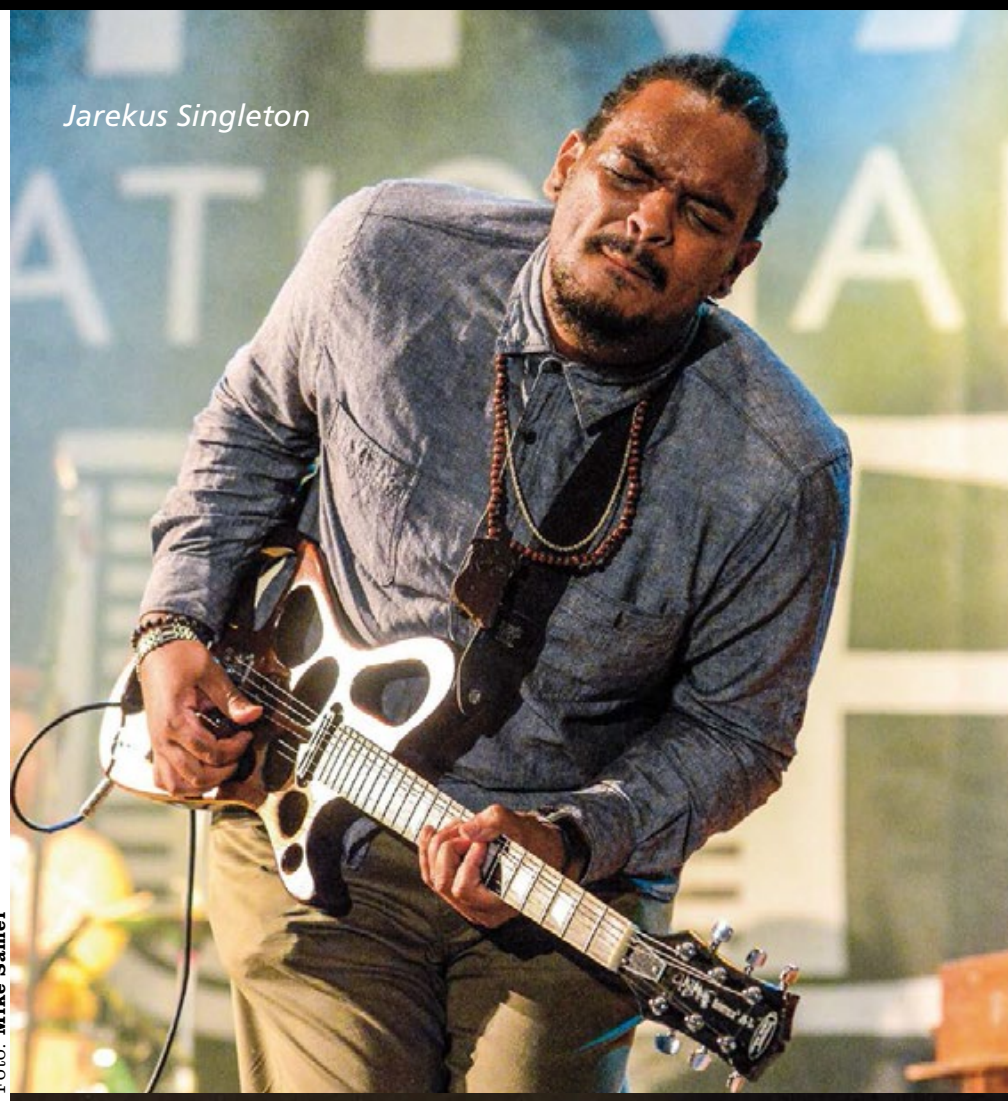

Jarekus Singleton

Foto: **Mike Samel**

Koko Taylor (2013)

Foto: **Rien Wisse**

Shemekia Copeland en Bruce Iglauer – Shemekia tekent hier voor de tweede keer een contract met Alligator, 2014

Foto: **Chris Monaghan**

Leve als Neve

De Belgische pianist Jef Neve reist de hele wereld rond met zijn muziek. In iedere editie van Jazzism beschrijft hij een fragment uit zijn leven.

Oercommunicatie

En plots sta je daar dan: De oneindige hal in de grot van Frasassi, geornamenteerd met metershoge stalagmieten en millennium oude stalagtieten die samen de vorm van een kerkorgel weergeven. ‘Muziek als oercommunicatie’, moet ik dan denken…

Het is een regenachtige dag tijdens onze huwelijksreis hier in Italië, dus een bezoek aan dit wereldwonder leek ons de beste optie.

Bij het zien van deze natuurpracht dwaalden mijn gedachten af naar één van de weinige concerten die afgelopen jaar een blijvende indruk hadden gemaakt op me: Jens Bouttery gaat met zijn Jens Maurits Orchestra in *Triggers And Tresholds* op zoek naar het oerbeginsel van de muziek.

Wat een avondje *hanging with other fellow musicians* moest worden, bleek achteraf één van de meest aangrijpende momenten te worden van het voorjaar van 2016. Woorden werden op muziek gezet en elk muziekstuk kreeg een boodschap in een instrumentaal verhaal, waarbij de luisteraar begreep dat de essentie van muziek een geëxtrapoleerde vorm van communicatie is.

En hier, in deze grot van Frasassi, daagde het plots voor me waarom sommige muziek - hoe ingenieus het concept erachter ook mag zijn - me totaal niet raakt; het is helaas niet elke muzikant gegeven om met overtuiging een verhaal te vertellen, ook al heeft hij/zij tonnen muzikale bagage. Immers, van een goeie bibliothecaris maak je daarom niet per se een boeiend auteur, wel?

Deze gedachte viel als een blok over me en een gevoel van rust vervulde mijn geest. Vanaf nu weer helemaal gericht op de uitgelichte stalagtieten, en, tijdens deze speciale reis voor ons, nog veel meer op de fascinerende stalagmieten.

Het is helaas niet elke muzikant gegeven om met **overtuiging** een verhaal te vertellen

Probeer Trouw
2 weken gratis

Trouw brengt nieuws en verdieping.
Zet u aan tot denken en biedt ruimte voor twijfel.
Want wie op zoek is naar de waarheid, moet wel durven twijfelen.
Trouw is nu vernieuwd en biedt nog meer achtergronden
en verdieping. Probeer Trouw daarom nu 2 weken gratis.

- Bezorging stopt automatisch -

deVerdieping **Trouw**

Ga naar **trouw.nl/gratis**

REMEMBER WHEN MUSIC SOUNDED THIS GOOD?

THE FINEST IN JAZZ SINCE 1939
BLUE NOTE®

Day Breaks is Norah's 6th solo album and a kindred spirit to her break out debut Come Away With Me. It finds her returning to the piano and her roots. The album features Blue Note luminaries including saxophonist Wayne Shorter, organist Dr. Lonnie Smith, and drummer Brian Blade on a 12-song set that presents 9 originals alongside covers of songs by Horace Silver, Duke Ellington and Neil Young.

OUT
7 OCTOBER

bol.com

Pre-order on iTunes

WWW.NORAHJONES.COM